

[અર્થ-શબ્દાર્થ-વિવેચન તથા લાઘ્યાર્થ અર્થ]

શ્રી દેવસિ-રાઈ-

પ્રતિક્રમણ સાર્થ.

તથા

પંચ પ્રતિક્રમણ-નવસ્મરણ મૂળ

તેમજ

(શ્રી જૈન રાજનગર નામિક ઇનામી પરીક્ષા તથા -
શ્રી જૈન ચૈત્યગૃહ મૂર્તિપૂજક ઓળખકેશન બોર્ડની
પરીક્ષાના ચેત્યવદનાદિ વિષયોના અનુક્રમ અર્થ સહિત)

પ્રાપ્ત

માસ્તર રતીલાલ બાદગચ્છ ગાહ

૪ ડાશીવાડાની પોળ, મીમંષા-સ્વામીના દ્વેરામગ-પામે
અમ-નાદ

વીઠ મ ૨૪૬૯]

આવૃત્તિ ૧ લી

[મૂલ ૫૦૦

કિંમત રૂ. ૨-૮-૦

મુદ્રા દેમાર્ગ મનમર્મ ગ્રંથાભાષા શ્રી વીરવલ્લભ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,
સનાપોત કોમરોડ, શ્રી લલિતમાર્ગ કાર્યાલય, અમદાવાદ

વિષયાનુક્રમણિકા

નંબર	સૂત્રનું નામ	પૃષ્ઠ
૧	શ્રી નવત્રય મંત્ર	૧
૨	શ્રી પંચિદિગ્ધ	૭
૩	શ્રી ખમાસમણ સૂત્ર	૧૦
૪	શ્રી ઇન્દ્રકાર સૂત્ર	૧૦
૫	શ્રી ઇરિયાવદિ સૂત્ર	૧૧
૬	શ્રી તરસઉત્તમી સૂત્ર	૧૩
૭	શ્રી અનત્ય સૂત્ર	૧૪
૮	શ્રી લોગરસ સૂત્ર	૧૬
૯	શ્રી કરેમિભતે સૂત્ર	૨૦
૧૦	શ્રી સામાધ્યવયનુત્તો	૨૧
૧૧	જગતિંતામણી ચૈત્ય.	૨૩
૧૨	જંકિચિ સૂત્ર	૨૮
૧૩	શ્રી નમુત્યુણું	૨૯
૧૪	જવંતિ ચેષ્યાધી	૩૨
૧૫	જવંત ક્રેવિ સાહ	૩૨
૧૬	પરમેષ્ઠિ નમસ્કાર સૂત્ર	૩૩
૧૭	ઉવસગ્ગ હરં સૂત્ર	૩૩
૧૮	શ્રી જયવિયરાય સૂત્ર	૩૭
૧૯	શ્રી અરહિંત ચેષ્યાણું	૩૯
૨૦	શ્રી કલ્યાણકંદં રતુતિ	૪૦
	સામાયિક લેવાનો વિધિ	૪૩
	સામાયિક પારવાનો વિધિ	૪૫
	ચૈત્યવંદનનો વિધિ	૪૫
	સામાયિક તથા ચૈત્યવંદનના	
	સૂત્રોના પ્રશ્નો	૪૬=૪૭
	કેટલાક સૂત્રો-તેમજ કર્તાનાં	
	ખીજાં નામ	૪૮-૪૯

નંબર	સૂત્રનું નામ	પૃષ્ઠ
૨૧	શ્રી સંસારનાવા રતુતિ	૫૦
૨૨	પુરુષરવન્દી સૂત્ર	૫૪
૨૩	સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું	૫૮
૨૪	વેયાવચ્ચગરાણું	૬૦
૨૫	શ્રી ભગવાનાદિ વંદન	૬૧
૧૬	શ્રી દેવસિઅપડિલ્લમણે	
	હાઉં સૂત્ર	૬૧
૨૭	શ્રી ઇન્દ્રામિ હામિ સૂત્ર	૬૧
	સુગુર વંદન વિષે સમજ	૬૪
૨૮	શ્રી સુગુરવંદન સૂત્ર	૬૫
૨૯	શ્રી નાણમિદંસણમિ	૬૮
૩૦	શ્રી સાતલાખ સૂત્ર	૭૩
૩૧	શ્રી અઢાર પાપરયાનક	૭૪
૩૨	શ્રી વંદિત સૂત્ર	૭૬
૩૩	શ્રી અખ્ખુદ્ધિઓ સૂત્ર	૧૦૯
૩૪	શ્રી આયરિય ઉવજ્જાય	૧૧૧
૩૫	શ્રી નમોરતુ વર્ધમાનાય	૧૧૩
૩૬	શ્રી વિશાલલોચન સૂત્ર	૧૧૫
૩૭	શ્રુતદેવતાની રતુતિ	૧૧૭
૩૮	ક્ષેત્ર દેવતાની રતુતિ	૧૧૮
૩૯	શ્રી કમલદલ રતુતિ	૧૧૯
૪૦	શ્રી વરકનક સૂત્ર	૧૧૯
૪૧	અઠ્ઠાઈજ્જેસુ સૂત્ર	૧૨૦
૪૨	શ્રી લઘુશાન્તિ સ્તવ	૧૨૧
૪૩	શ્રી ચઉલ્લસાય સૂત્ર	૧૩૧
૪૪	શ્રી ભરહેસર સૂત્ર	૧૩૩

૪૫ શ્રી તીર્થવદના સૂત્ર	૧૩૬
૪૬ શ્રી મન્દગિયુષ્ણની સમજાય	૧૩૯
૪૭ શ્રી પોસનુ પચ્ચક્રખાણુ સૂત્ર	૧૪૧
૪૮ શ્રી પોમક પાગવાનુસૂત્ર	૧૪૨
પચ્ચક્રખાણુ વિષે ઉપયોગી સમજાવ	૧૪૧
પ્રભાવના પચ્ચક્રખાણો	૧૪૩
સામના પચ્ચક્રખાણો	૧૪૪
ચુરવદન વિધિ	૧૪૬
શ્રી દેવસિ પ્રતિક્રમણુનો વિધિ	૧૪૬
શ્રી ગાંધ પ્રતિક્રમણુનો વિધિ	૧૪૨

શ્રી બિનમદિ પ્રવેશવાનો વિધિ	૧૫૫
શ્રી ગીમધર સ્વામીના દ્વંદ્વા	૧૫૮
શ્રી સિદ્ધાયતજીના દ્વંદ્વા	૧૫૮
ભાવના સ્તુતિ	૧૫૯
પ્રભુ દર્શન કરતી વખતે બોલવા યોગ્ય દ્વંદ્વા	૧૬૧
ગ્નાકર પચ્ચીશી	૧૬૨
પચ્ચક્રખાણુનો ઝોડો	૧૬૬
શ્રી જીવચિત્રા પ્રકરણુના શ્રુતિ બોલ	૧૭૬
શ્રી ચક્રિય	૧૭૬

પુરવાણી (કાવ્ય વિભાગ)

શ્રી જૈન રાજનગર સમીક્ષક ઇનામી પરીક્ષા તથા શ્રી જૈન
સ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક એજ્યુકેશન બોર્ડની પગિલાના
ચૈત્યવદનાદિ વિષયોનો અનુક્રમ

સામાયિક તથા ચૈત્યવદનના સ્તોત્રો આપના રાજ્યોની સમજાવતી ૧ થી ૬	
ગાજો બાલ ઘોરણુ ૧૬	૫ શ્રી વીરવિજયજી કૃત રનાવ પૂજની ઉપયોગી મામનો ૨૧ થી ૨૫
ચોવીસ તીર્થ કરોના નામ તથા નવપદ્ધતિના નામ ૮	સમજાય-આવક ૬ છોની ૨૬ થી ૩૧
રાજ બાલ પો ગુ	ગાજો ઘોરણુ ગુ વિભાગ ૩
સકલ કુશલ વલ્લી ૮	માર્ગાનુમારીના ૩૫ બોલ
ચૈત્યવદન ચોવીસમિન વર્ણન ૮	૭૧ થી ૭૪
સ્તવન જગજીવન જગ વાનહો ૮	મુખ્યા એજ્યુ બોર્ડના ઘોરણુ
સ્તુતિ-આદિ જિનવગ્દાય ૯	બાલ ઘોરણુ ૧૬
રાજ ઘોરણુ ૧૬	ચૈત્યવદન-શ્રી રાગુજ્ય
સ્નાન પૂજ-૫ શ્રી વીરવિજ	મિદ્દ દોન ૩૧
યજ્ઞ કૃત ૯ થી ૧૮	

ચૈત્યવંદન-શ્રી સીમંધર
જગધણી ૩૩

સ્તવન-પ્રથમ જિનેશ્વર
પ્રશુભીએ ૩૪

સ્તવન-સુણો ચંદાજી ૩૬

સ્તુતિ-સીમંધર જિનવર

સ્તુતિ-શ્રી શત્રુંજય તીરથ સાર ૩૮

આરતી-જય જય આરતી આદિ

જિણંદા ૧૯

મંગળ દીવો-દીવો રે દીવો

મંગલિક દીવો ૨૦

પ્રભુના નવ અંગના પૂજના દુહા

૪૨ થી ૪૫

સ્નાત્ર પૂજના પ્રશ્નો ૪૫

દેવસિ પ્રતિક્રમણનાં છ આવશ્યક ૪૬

રાષ્ટ્ર પ્રતિક્રમણનાં છ આવશ્યક ૪૭

દેવસિ પ્રતિક્રમણમાં આવતા

કાકિરસગગનું સ્વરૂપ ૪૭

રાષ્ટ્ર પ્રતિક્રમણમાં આવતા કાકિ-

રસગગનું સ્વરૂપ ૪૮

કયા આચારની વિશુદ્ધિ કયા

આવશ્યકથી ચાચ ૪૯

દેવવંદનના અથવા ચૈત્યવંદનના ૧૨

અધિકાર ૪૯

કાકિરસગગના ૧૯ દોષ ૫૦

સુહૃપત્તિના ૫૦ બોલ ૫૧

શ્રી પંચપ્રતિક્રમણ સૂત્ર મૂળનો ક્રમ

નંબર સૂત્રનું નામ પૃષ્ઠ

૫૦ શ્રી સકલાર્હત ચૈત્યવંદન

૯૭ થી ૧૦૦

કન્યા ધોરણ ૧૯૯

ચૈત્યવંદન-શ્રી શત્રુંજય સિદ્ધક્ષેત્ર ૩૧

ચૈત્યવંદન-શ્રી સીમંધર વીતરાગ-પર

સ્તવન-સુણો ચંદાજી ૩૬

સ્તવન-માતા મહેશ્વીના નંદ ૩૬

સ્તુતિ-મદાગિદેહ ક્ષેત્રમાં સીમંધરપત્ર

સ્તુતિ-આદિ જિનવર રાયા ૫૫

મંગળ દીવો-દીવો રે દીવો

મંગલિક દીવો ૨૦

બાલ ધોરણ બીજું

ચૈત્યવંદન-વિમળ કેવળ જ્ઞાન

કમલા ૫૭

સ્તવન-વિમલાચલ નિતુવંદિયે ૫૯

સ્તવન-શ્રી પાસ સંખેશ્વર ૬૦

સ્નાત્ર પૂજ-પં. શ્રી

દેવચંદ્રજી કૃત ૬૨ થી ૭૧

પૌષધને લગતી વિધિ ૭૪ થી ૯૧

શ્રી પર્યુષણ પર્વનું ચૈત્ય ૯૧

શ્રી પર્યુષણ પર્વનું સ્તવન ૯૨

શ્રી પર્યુષણ પર્વની સ્તુતિ ૯૩

શ્રી પર્યુષણ પર્વની સ્તુતિ ૯૪

સજ્જાએ-કોવની સજ્જા ૯૫

માનની સજ્જા ૯૫

માયાની સજ્જા ૯૬

નંબર સૂત્રનું નામ પૃષ્ઠ

૫૧ સ્તાતર્યા ૧૦૦

૫૨ ભુવન દેવતાની સ્તુતિ ૧૦૧

૫૩ ક્ષેત્ર દેવતાની રત્નતિ ૧૦૧	શ્રી રાજેશ્વરપાર્શ્વનાથ જિન	
૫૪ છોકના કાઉરસગની થોય ૧૦૧		૭૬ ૧૨૯
૫૫ આવક પાક્ષિકાદિ મોટા અતિ	આમરક્ષા નવકાગ મન	૧૩૦
આર ૧૦૨ થી ૧૧૫	મહામાગલિક નનરમગ્ધુ	
૫૬ આવક પાક્ષિકાદિ સક્ષિમ	નવકાગ મદામન	૧૩૧
અતિચાર ૧૦૫ થી ૧૦૫	ઉવસગાદર સ્તવનમ્	૧૦૨
૫૭ ખીપ્રતિકમથુ વિધિ ૧૨૫ થી ૧૨૭	મતિકરે સ્તવનમ્	૧૩૪
અભિમાસી પ્રતિકમથુ વિધિ ૧૨૭	અગિત રાન્તિ સ્તવ	૧૩૭
સવત્સરી પ્રતિકમથુ વિધિ ૧૨૮	ભમ્તામગ સ્તોત્રમ્	૧૪૫
છી કના કાઉરમગ્ધનો વિધિ ૧૨૮	કલ્યાણમ દિર સ્તોત્રમ્	૧૫૧
	શ્રી મુદ્ગલ્યતિ સ્તોત્રમ્	૧૫૭

મૂલના — શિક્ષક બધુઓ તથા નાંચકોને પ્રેસ દોપથી કે દષ્ટિ દોપથી આ પુસ્તકમા મહાપણ જાતની જૂન ગદી ગયેલી જાગાય તો સુધારી લેજો તેમજ અમને જણાવશો તો દરે પડીથી ત્યારે અમાગ તરફથી ફરીથી પ્રકાશન કરશે ત્યારે સુધારી લઈશુ તથુમા આ પુસ્તકમા શ્રીયુત મુખી માસ્તગ મગજદામ મનમુખબાઈ તરફથી પ્રગટ થયેન ‘શ્રી જૈન કુસુમાવલી’નો કાન્યના અર્થોમા આગ લીવેન હોવાથી અન્ને તેમનો આભાર માની વિગમુ છુ જોજ

લી માસ્તગ રતીલાલ બાદરચંદ શાહ

શ્રી ગગાબાઈ જૈન કન્યાગાળામા આલેતો

જૈન ધાર્મિક અભ્યાસક્રમ

ગુજરાતી ધોરણ પહેલુ

સૂત્રપા — મામાવિકના મૂત્રો બાવાઈ સાથે તથા દેવદર્શન વિધિ ૨૪ ભગવાનાં, અને નવપદ્ધતિ નામ તેમજ પ્રશુ દર્શન કુદા ૧૦

ગુજરાતી ધોરણ ધીબુ

સૂત્રપાઠ—સામાયિક ચૈત્યવંદન—સૂત્રો ભાવાર્થ સાથે

વિધિ—સામાયિક સેવાની—પારવાની.

ચૈત્યવંદનમા—સકલ કુશળ વહી, પદ્મપ્રભુને વાસુપૂજ્ય

સ્તવન—જગજીવન જગવાલહો

સ્તુતિ—આદિ જિનવર રાયા ગાથા ૧

ગુજરાતી ધોરણ ત્રીબુ

સૂત્રપાઠ—નવકારમંત્રથી વંદિતાસૂત્ર ભાવાર્થ સાથે સંપૂર્ણ

વિધિ—ચૈત્યવંદનની

ચૈત્યવંદન—આજ દેવ અરિહંત નમું

સ્તવન—ગિરુઆરે ગુણુ તુમતણા

સ્તુતિ—પુંડરિકગિરિ મહીમા

આરતી—જય જય આરતી તેમજ મંગળ દીવો

ગુજરાતી ધોરણ ચોથું

સૂત્રપાઠ—દેવસિરાર્ષ પ્રતિક્રમણનાં સૂત્રો ભાવાર્થ સાથે

અર્થ—સામાયિકના સૂત્રો

વિધિ—દેવવંદન તેમજ ગુરુવંદન

ચૈત્યવંદન—શ્રી શત્રુંજય સિદ્ધક્ષેત્ર તથા શ્રી સીમંધર જગધણી

સ્તવન—માતા મરુદેવીના નંદ અને સુણો ચંદાજી

સ્તુતિ—શ્રીશત્રુંજય તીર્થસાર, મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં અને શ્રીસીમંધર જિનવર

આરતી—અપરંચરા કરતી આરતી

પરચક્ષ્ણાણુ—નવકારસી, તિવિહાર, ચક્રવિહાર

ગુજરાતી ધોરણ પાંચમું

સૂત્રપાઠ—સકલાર્ષત-સ્નાતસ્થા, ભુવનદેવતા, ક્ષેત્રદેવતા સ્તુતિ તેમજ અજિતશાંતિ ગા. ૨૦ ભાવાર્થ સાથે

અર્થ—સામાયિક ચૈત્યવંદનના સૂત્રો

વિધિ—દેવસી-રાર્ષ પ્રતિક્રમણની

સ્નાન—પ. શ્રી વીરવિજયજી કૃત

ગુજરાતી ધોરણ છઠું

સૂત્રપાઠ—પચ પ્રતિક્રમણના સૂત્રો (મોટા અતિચાર સિવાય)

અર્થ—વહિત્તસૂત્ર સુધી

વિધિ—પખખી, ચઉમાસી અને સવતસરી

આવક કરણોની મજાકાય

માર્ગાનુસારીના ૩૫ બોલ

ગુજરાતી ધોરણ માતમુ

સૂત્રપાઠ—સાત સ્મરણ ભાવાર્થ સાથે

અર્થ—દેવસી—ગાઈ—પ્રતિક્રમણનાં સૂત્રો

વિધિ—પોસદ્ધ

જીવવિચારના છટા બોલ

પાંત્રીસ (૩૫) વોલનો થોકડો,

૧ ગતિ ચાર—૧ દેવ ૨ મનુષ્ય ૩ તિર્થંચ ૪ નાગકી

૨ જાતિ પાચ—૧ એકિદ્રિ ૨ બેઠદ્રિ ૩ તેઈદ્રિ ૪ ચોરિદ્રિ ૫ પચેદ્રિ

૩ કાય છ ૧ પૃથ્વી ૨ અપ ૩ તેજ ૪ વાણિ ૫ નનસ્પતિ ૬ તસકાય

૪ હદી પાચ—૧ ફસ ૨ ગસ ૩ ઘાણ ૪ ચક્ષુ ૫ શ્રોતઘદી

૫ પર્વામિ છ—૧ આદાગ ૨ ઘરોર ૩ હદ્રિય ૪ આસોઆસ

પર્વામિ ૫ ભાપા પર્વામિ ૬ મન પર્વામિ

૬ પ્રાણુદર—૧ ફરસઈદ્રિ ૨ ગસઈદ્રિ ૩ ઘાણુઈદ્રિ ૪ ચક્ષુઈદ્રિ ૫

શ્રોતઈદ્રિ ૬ મન છ વચન ૮ કાય ૯ આમોઆસ ૧૦ આયુષ્ય

૭ ગર્ભીગ પાચ—૧ ઔદાગિક ૨ વૈદ્ય ૩ આદાગક ૪ તેજસ

૫ કાર્મણ

૮ જોગ પદર—

૧ મનના ચાર—૧ સત્ય ૨ અસત્ય ૩ મિથ્ર ૪ વ્યવહાર

૨ વચનના ચાર—૧ મત્ય ભાપા ૨ અમત્ય ભાપા ૩ મિથ્ર

ભાપા ૪ વ્યવહાર ભાપા

૩ કાયના માત—૧ ઔદાગિક ૨ ઔરિમિથ્ર ૩ વૈદ્ય ૪

વૈદીર મિથ્ર ૫ આદાગક ૬ આદાગક મિથ્ર ૭ કાર્મણ કાયજોગ

૮ ઉપયોગ આગ—પચ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન અને ચારદશન

પાચ જ્ઞાન—૧ મતિ ૨ શ્રુત ૩ અવધિ ૪ મન પર્વા ૫ કેવલજ્ઞાન

ત્રણ અજ્ઞાન—૧ મતિઅજ્ઞાન ૨ શ્રુતઅજ્ઞાન ૩ વિભંગજ્ઞાન

આરદર્શન—૧ અક્ષુ ૨ અચક્ષુ ૩ અવધિ ૪ કેવળદર્શન,

૧૦ કર્મ આહ—૧ જ્ઞાનાવરણી, ૨ દર્શનાવરણી, ૩ વેદની, ૪ મોહની,
૫ આયુ, ૬ નામ, ૭ ગોત્ર, ૮ અંતરાય કર્મ,

૧૧ ગુણકાણા (ગુણ સ્થાન) ચઉદ્ધ—૧ મિથ્યાત્વ. ૨ શાસ્વાદન. ૩
મિશ્ર ૪ અવિનિ સમ્યક્ દષ્ટિ ગુણકાણું ૫ દેશવિરતિ. ૬ પ્રમત્ત
૭ અપ્રમત્ત ૮ નિવૃત્તિ બાદર અપૂર્વ કણ ગુણકાણું. ૯ અનિવૃત્તિ
બાદર ગુણકાણું. ૧૦ સૂક્ષ્મ સંપરાય ૧૧ ઉપશાંત મોહની. ૧૨
ક્ષીણ મોહની ૧૩ મન્નેગી કેવળી ૧૪ અન્નેગી કેવળી;

૧૨ પાંચેંદ્રિયના ત્રેવિશ વિષય—

૧ રસ ઇંદ્રીના આહ—૧ લગવો ૨ ભારે ૩ ઉતો ૪ ઠંડો, ૫
લુખો. ૬ ચોપડ્યો. ૭ સુવાસો ૮ ખરબચડો.

૨ રસઇંદ્રીના પાંચ—૧ ખાટો ૨ મીઠો. ૩ તીખો. ૪ કડવો ૫ કષાયલો.
૩ ધ્રાણુઇંદ્રીના પે—૧ સુગંધ ૨ દુર્ગંધ.

૪ ચક્ષુઇંદ્રીના પાંચ—૧ કાળો ૨ પીળો. ૩ લીલો. ૪ ઘોળો. ૫ રતો.
૫ શ્રોતઇંદ્રીના ત્રણ—૧ જીવ. ૨ અજીવ. ૩. મિશ્ર.

અપચ્છરા કરતી આરતિ

અપચ્છરા કરતી આરતી જન આગે ॥ હારે જિન આગેરે જન આગે
હારે એતો અવિચળ મુખડાં માગે ॥ હારે નાભિનંદન પાંસ અં ॥ ૧ ॥
ના થેઇ નાટક નાયતી પાય કમકે ॥ હારે દોય ચરણમાં ઝાંઝર ઝમકે,
હારે સોવન દુધરી ધમકે ॥ હારે લેતી કુદડી બાલ ॥ અપં ॥ ૨ ॥
તાલ મૃદંગને વાંસળી, ડક વીણા ॥ હારે રૂડા ગાવંતી સ્વર ઝીણા,
હારે મધુર સુગમુર નયણાં ॥ હારે જોતી મુખડું નિહાળ ॥ અપં
॥ ૩ ॥ ધન્ય મરે દેવા માતને પુત્ર જયા ॥ હારે તોરી કંચન વરણી
કાયા ॥ હારે મેં પૂર્વ પુણ્યે પાયા ॥ હારે દેખ્યો તેરો દેહાર ॥ અપં ॥
પ્રાણજીવન પરમેશ્વર પ્રભુ પ્યાગેં ॥ હારે પ્રભુ સેવક હું છું તારો ॥
હારે ભવોભવનાં દુખડાં વારો ॥ હારે તુમે દીનદયાળં અપં ॥ ૫ ॥
સેવક જાણી આપનો ચિત્ત ધગ્જો, ॥ હારે મારી આપદા સહણી હરજો.
હારે મુતી સાણેક મુખીઓ કરજો ॥ હારે જાણી પોતાનો બાળ અં ॥ ૬ ॥

॥ ઇતિ ॥

॥ ૐ શ્રી શંભુશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

શ્રી પંચ-પ્રતિક્રમણાદિ સૂત્રાર્થ

નવકાર અને પચિદ્વિય કહેવાનું કારણ

શ્રાવકે પાપ આલોપવાને માટે મર્વ ક્રિયા ગુરૂની સાક્ષીએ કરવી જોઈએ પરંતુ ગુરૂના અભાવે સ્થાપનાચાર્ય, પુસ્તક વિગેરેની સ્થાપના કરી, તેમની મમલ જાણી ક્રિયા કરવી જોઈએ, તેથી નવકાર મંત્રથી મ ગલાચરણ કરી આચાર્યના છત્રીસ ગુણોનું આરોપણ કરવા માટે હાથ સ્થાપનાનું સન્મુખ (સામે) રાખી પચિદ્વિય કહેવામાં આવે છે

૧. શ્રી નવકાર મંત્ર (પંચમગલ સૂત્ર)

નમો-નમસ્કાર થાએ	લોએ-લોક (અહીં-)	મંદપાવ-મર્વ પા
અરિહ તાણુ-અરિ	દ્વિપ) ને વિષે	પતો
હતોને	સંવ-સર્વ	પણાસણા-નાથ
સિદ્ધાણ-સિદ્ધોને	સાહણુ-સાધુઓને	કરનારો
આચાર્યાણુ આચા	એનો-એ, આ	મ ગલાણુ ચ-માંગ
ચોને	પંચ નમુનાગે-પંચ	નિકોમા
ઉવજાયાણુ-ઉપા-	પગેગીને કરેનો	સાંવેમિ-મર્વ
ખાચોને	નમસ્કાર	પદમ-પરે
		હન-છે
		મ ગલ-મ ગળ

નમો અરિહંતાણુ—અરિહંત ભગવાનને નમસ્કાર થાઓ.

નમો સિદ્ધાણુ—સિદ્ધ ભગવાનને નમસ્કાર થાઓ.

નમો આચર્યાણુ—આચાર્યજીને નમસ્કાર થાઓ.

નમો ઉપાધ્યાયાણુ—ઉપાધ્યાયજીને નમસ્કાર થાઓ.

નમો લોએસન્વસાહુણુ—અઢીદ્વિપ રૂપ લોકને વિષે રહેલા સર્વ સાધુઓને મારો નમસ્કાર થાઓ.

એસો પંચનમુક્કારો—એ ઉપર કહેલા પાંચ પરમેષ્ઠીને કરેલો નમસ્કાર તે.

સન્વપાવપ્પણાસણો—સર્વ પાપનો નાંશ કરનાર છે.

મંગલાણુચ સન્વેસિં—સર્વ લૌકિક તથા લોકોત્તર માંગલિકોને વિષે.

પદમં હ્રવઃ મંગલં—પહેલું મંગલ છે.

પદ ૯, સપદા ૮, ગુરુ ૭, હધુ ૬૧, સર્વવર્ણ ૬૮.

ભાવાર્થ—આ મહામંત્ર છે, તેમાં પ્રથમ પંચ પરમેષ્ઠીને નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે, તેથી તેનું બીજું નામ “પંચમંગલ” સૂત્ર છે તેમજ નવપદ હોવાથી નવકાર પણ કહેવાય છે.

પંચ પરમેષ્ઠીના અર્થ તથા ૧૦૮ ગુણોનું વિવરણ.

૧. પરમ ઉચ્ચ સ્થાને રહે તે પરમેષ્ઠી. તેમાં અરિહંત અને સિદ્ધ એ બે દેવ અને આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને સાધુ એ ત્રણ ગુરુ છે. પંચ પરમેષ્ઠીમાં ૧ અરિહંતના-૧૨, ૨ સિદ્ધના-૮, ૩ આચાર્યના-૩૬, ૪ ઉપાધ્યાયના-૨૫ તેમજ ૫ સાધુના-૨૭ ગુણો છે. કુલે એકસો આઠ (૧૦૮) ગુણ છે. તેની આરાધના માટે નવકારવાણીના ૧૦૮ મણકા છે.
૨. અરિહંત ભગવાને ચાર કર્મ ક્ષય કરેલ છે, છતાં નિકટ ઉપકારી હોવાથી, આઠે કર્મના ક્ષય કરનાર સિદ્ધ પરમાત્મા કરતાં પ્રથમ નમસ્કાર અરિહંત ભગવાનને કરાય છે.

અગિયું ત—સાગરોપરથી ચત્રુને જીતી, ચાર ધાનીકર્મ લઈ કરી કેવળજ્ઞાન પામી ભવ્ય જીવેને ઉપદેશ દેવાને વિચારતા તીથ ૬૨ તેમને આઠ પ્રાતિહાર્ય અને ચાર મૂળ અતિથય મળીને કુલ બાર ગ્રંથ હોય છે તે નીચે પ્રમાણે—

૧ અંગોકવૃક્ષ—જ્યાં ભગવાનનું સમવસરણ રચવામાં આવે છે, ત્યાં તેમના દેહથી ૧૨ મુગ્ધા અંગોકવૃક્ષ (આસોપાવવ) દેવતા રચે, તેની નીચે બેસી 'પ્રભુ' દેવતા આવે

૨ મુગ્ધુપ્પ વૃષ્ટિ—એક મોજન પ્રમાણુ મમવમરણની ભૂમિમાં જળમાં તથા ભૂમિમાં ઉત્પન્ન થયેનાં મુગ્ધી પાચ વર્ણોનાં વિવિધ પ્રાણોની દીર્ઘા પ્રમાણુ દેવતા વૃષ્ટિ કરે, ભગવાનના અનિશયને લાધે કુનના જીવેને કિનામના થતી નથી

૩ દિવ્ય ધ્વનિ—ભગવાનની વાણીને માવરોધ વીણા, નાંસળી વિગેરે વાજીત્રોથી દેવતાઓ સ્વર પૂરે છે

૪ આમર—રત્નજડિત મુવર્ણનાં દારીવાળા ચાર નેડી સ્વેત આમરો સમવસરણમાં દેવતાઓ ભગવાનને વીંછે

૫ આમન—ભગવાનને બેસવા માટે રત્નજડિત મુવર્ણનું સિંહાસન દેવતાઓ રચે છે

૬ ભામડલિ—ભગવાનના મગની પાછળ ચરદસનુના મુર્ચના કિંચ જોતુ ઉપ તેજની ભામડળ દેવતાઓ રચે છે, તેમાં ભગવાનનું તેજ સક્રમાય છે તેમ ન કરે તો ભગવાનના મુખ સામે જોઈ સમય નહિ

૭ દુડુભી—ભગવાનના મમવસરણ વખતે દેવતાઓ દેવુ દુભા વિગેરે વાજીત્રો વગાડે છે તે એમ સૂચવે છે કે-હે જીવ પ્રાણીઓ ! તમે સિવપુના સાર્થવાદ વૃથા આ ભગવાનની મેરા કરે તેમનું ચાલુ રો

૮ દન—મમવસરણમાં ભગવાન પૂતાંતિ મુખે બેમે કે અને

બીજી ત્રણ દિશામાં દેવતાઓ ભગવંતનાજ પ્રભાવથી પ્રતિબિંબો રચીને રચ પે છે. તેમના મસ્તક ઉપર સફેદ મોતીના હારોથી સુશોભિત ઉપરા ઉપરો ત્રણ ત્રણ છત્રો દેવતાઓ રચે છે. તેથી કુલ બાર છત્ર હોય છે, અન્ય વખતે ત્રણ જ છત્ર હોય છે. સમવસરણ ન હોય ત્યારે પણ આ આઠ પ્રતિહાર્યો તો હોય જ છે.

૯. અપાયાપગમાતિશય—ઉપદ્રવનો નાશ. તે સ્વાશ્રયી અને પરાશ્રયી એમ બે પ્રકારે છે. તેમાં સ્વાશ્રયી અપાયાપગમાતિશય—દ્રવ્યથી અને ભાવથી એમ બે પ્રકારે છે. તેમાં દ્રવ્યથી અપાય એટલે સર્વ પ્રકારના રોગો, તેમના સર્વથા ક્ષય થયા હોય છે, તથા ભાવથી અપાય એટલે અદાર પ્રકારના અભ્યંતર દોષો તેમને હોતા નથી. પરાશ્રયી અપાયાપગમાતિશય—જેનાથી અન્યના ઉપદ્રવો નાશ પામે, એટલે કે જ્યાં ભગવાન વિચરતા હોય ત્યાં દરેક દિશામાં મળી સવાસો યોજન સુધી પ્રાયે રોગ, મરકી, વૈર, અતિવૃષ્ટિ, અનાવૃષ્ટિ વગેરે થાય નહિ.

૧૦ જ્ઞાનાતિશય—ભગવાન કેવળજ્ઞાન વડે સર્વ લોકાલોકનું સંપૂર્ણ સ્વરૂપ જાણે છે.

૧૧. પૂજાતિશય—શ્રી તીર્થંકર સર્વને પૂજ્ય છે, એટલે કે રાજા, વાસુદેવ, બળદેવ, ચક્રવર્તી, દેવતાઓ અને ઈંદ્રો વિગેરે સર્વ તેમને પૂજે છે અથવા તેમને પૂજવાની અભિલાષા કરે છે.

૧૨. વચનાતિશય—શ્રી તીર્થંકરની વાણી દેવ, મનુષ્ય અને તિર્થંચ સર્વ પોત પોતાની ભાષામાં સમજે છે, કેમકે તેમની વાણી સર્વ ભાષામાં સમજાય તેવી હોય છે.

સિદ્ધ—આઠ કર્મોનો સર્વથા ક્ષય કરી સાધ્યું છે મોક્ષપદ જાણે તે.

સિદ્ધ ભગવાનના આઠ ગુણ તે નીચે પ્રમાણે—

૧ અનંત જ્ઞાન—જ્ઞાનાવરણીય કર્મોનો સર્વથા ક્ષય થવાથી કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે, તેનાથી સર્વ લોકાલોકનું સ્વરૂપ સમસ્ત પ્રકારે જાણે છે.

૨ અનત દર્શન—દર્શનાવરણીય કર્મનો સર્વથા ક્ષય થવાથી કેવળદર્શન પ્રાપ્ત થાય છે, તેનાથી લોકલોકનુ સ્વરૂપ દેખે છે

૩ અવ્યાખ્યાન સુખ—વેદનીય કર્મનો સર્વથા ક્ષય થવાથી સર્વ પ્રકારની પીડા રહિત નિરપાધીપણુ પ્રાપ્ત થાય છે

૪ અનત ચારિત્ર—મોહનીય કર્મનો ક્ષય થવાથી આ ગુણુ પ્રાપ્ત થાય છે તેમાં ક્ષાયિક સંમ્યક્ત્વ અને યથાખ્યાત ચારિત્રનો સમાવેશ થાય છે તેથી સિદ્ધ ભગવાન આત્મસ્વભાવમાં સત્ત્વ અવસ્થિત રહે છે, તેજ ત્યાં ચારિત્ર છે

૫ અક્ષય સ્થિતિ—આયુષ્ય કર્મનો ક્ષય થવાથી નાશ ન થાય એવી અનત સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે, સિદ્ધની સ્થિતિની આદિ છે પણ અત નથી તેથી સાદિઅનત સ્થિતિ કહેવાય છે

૬ અરૂપીપણુ—નામકર્મનો ક્ષય થવાથી વર્ણ, ગંધ, રસ અને રૂપકાં રહિત થાય છે કેમકે શરીર હોય તોજ વર્ણાદિક હોય છે, પણ સિદ્ધને શરીર નથી, તેથી તેને અરૂપીપણુ પ્રાપ્ત થાય છે

૭ અગુરુવધુ—ગોત્રકર્મનો ક્ષય થવાથી આ ગુણુ પ્રાપ્ત થાય છે, તેથી ભારે દળવો કે ઊંચ-નીચપણુનો બ્યવહાર રહેતો નથી

૮ અનતતીર્થ—અતરાય કર્મનો ક્ષય થવાથી અનત દાન, અનત લાભ, અનત ભોગ, અનત ઉપભોગ અને અનત વીર્ય એ ગુણુ પ્રાપ્ત થાય છે, એટલે કે સમગ્ર લોકને અતેકમાં સ્થાપી શકે તેટલી સિદ્ધમાં શક્તિ હોય છે, જ્યાં તે કાંઈપણુ વખત પોતાનુ વીર્ય ફેરવતા નથી કેમકે તેમને પુદ્ગલની સાથે કાંઈપણુ મળવ દોતો નથી આ અનતતીર્થના ગુણુથી પોતાના આત્મિક ગુણને જે રૂપે છે તે રૂપે જ ધારી રાખે છે ફેરફાર થતા દેના નથી

પાંચ આચારને પાળે ને જીજ્ઞાસે પાળવાનો ઉપદેશ આપે તથા ગમ્મના નામક તે આચાર્ય મહારાજ તેઓના જીવેસ ગુણુ છે તે ‘પચિસિવ’ મુત્રમાં આપેલા છે

ધર્મ શાસ્ત્રો પોતે ભણે ને બીજાને ભણાવે તેને ઉપાધ્યાય કહેવામાં આવે છે. તેમના ગુણ ૨૫ તે નીચે પ્રમાણે—

આચારાંગ ૧, સૂચકાંગ ૨, દાણાંગ ૩, સમવાયાંગ ૪, ભગવતી ૫, જ્ઞાતાધર્મકથા ૬, ઉપાસકદશાંગ ૭, અંતગડ ૮, અનુત્તમેવવાર્ધ ૯, પ્રશ્નવ્યાકરણ ૧૦, અને વિપાક ૧૧, એ અગ્યાર અંગ. ઉવવાર્ધ ૧, રાયપસેણી ૨, જીવાભિગમ ૩, પત્રવણા ૪, જંજુકીપ-પત્રતિ ૫, અંદપત્રતિ ૬, સૂરપત્રતિ ૭, કપિયા ૮, કપ્પવડિસિઆ ૯, પુષ્પચૂલિયા ૧૦, અને વણિદશાંગ ૧૨, એ બાર ઉપાંગને ભણે તથા ભણાવે—આ ત્રેવીશ ગુણ અને ચરણસિત્તરી અને કરણ-સિત્તરિને પાળે એ બે ગુણ મેળવતાં કુલ ૨૫ ગુણ ઉપાધ્યાયના છે.

સર્વવિરતિ રૂપ ચારિત્ર લઈ મોક્ષમાર્ગને સાધવાનો યત્ન કરે તે સાધુ મુનિરાજ તેમના ગુણ ૨૭ આ પ્રમાણે—

પ્રાણાતિપાત વિરમણ ૧, મૃધાવાદ વિરમણ ૨, અદત્તાદાન વિરમણ ૩, મૈથુન વિરમણ ૪, અને પરિગ્રહ વિરમણ ૫, એ પાંચ મહાવ્રત, તથા રાત્રિભોજન વિરમણ ૬, એ છ વ્રતરૂપ છ ગુણ-પૃથ્વીકાય, અપૂકાય, તેહિકાય, વાયુકાય, વનસ્પતિકાય અને ત્રસકાય એ છ કાયાની રક્ષા કરે, તે છ ગુણ હોવાથી કુલ ૧૨ ગુણ થયા. પાંચ ઈન્દ્રિયોનો નિગ્રહ કરે, તે પાંચ ગુણો મેળવવાથી ૧૭ ગુણ થયા, તથા લોભનિગ્રહ ૧૮, ક્ષમા ૧૯, ચિત્તની નિર્મળતા ૨૦ શુદ્ધ રીતે વસ્ત્રાદિકતું પડિલેહણ ૨૧, સંયમભોગમા પ્રવૃત્તિ એટલે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ આદરવી તથા નિદ્રા, વિકથા તથા અવિવેકનો ત્યાગ ૨૨, અકુશળ મનનો નિરોધ ૨૩, અકુશળ વચનનો નિરોધ ૨૪, અકુશળ કાયાનો નિરોધ (એટલે તેમને કુમાર્ગે જતા અટકાવવા) ૨૫, શીતાદિક પરિપહો સહેવા ૨૬ અને મરણાદિ ઉપસર્ગો સહેવા ૨૭.

૨ શ્રી પચિદ્વિય સૂત્ર.

પચિદ્વિય-પાંચઈદ્રિયોના	કપાય-કપાયથી
સવરણો-રોકનાર તહુ-તથા	મુકો-મુકાયેના
નવવિહુ-નવ પ્રકારની	ઈય-એ પ્રમાણે
બલચેર-શિયળમતની	અદ્ધારસ-અદ્ધાર
ગુપ્તિવરો-ગુપ્તિને ધારણ કરનાર	ગુણેદિ-ગુણો વડે
ચઉવિહુ-ચાર પ્રકારના	જુત્તો-સહિત

પચિદ્વિય મવરણો—પાંચ ઈદ્રિયોના નિકારને રોકનાર
તહુ નવ વિહુ બલચેર ગુપ્તિવરો—તથા નવ પ્રકારની શિયળમતની
વાડને ધારણ કરનાર

ચઉવિહુ વસાય મુકો—ચાર પ્રકારના કપાયથી મુકાયેતા
ઈય અદ્ધારમ ગુણેદિ મ જુત્તો ૥૧૧૧—એ અદ્ધાર ગુણો વડે સહિત

પચ મહુવચ-પાંચ મહાવતે જુત્તો-સહિત

પચ વિહુવાર-પાંચ પ્રકારના આચારને

પાસિણ-પાળવાને સમથ્યા-સમથ

પચમહુવચ જુત્તો—પાંચ મહાવતે સહિત

પચ વિહુવાર પાસિણ મમથ્યા—પાંચ પ્રકારના આચાર પાળવાને

પચ મમથ્યા તિ જુત્તો—પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિવાળા

છત્તીમ ગુણો ગુરુ મજ્જ ૥૧૧૧—એ છત્તીસ ગુણવાળા મારા ગુરુ છે
પદ ૮, ગાથા ૨, ગુરુ ૧૦, લઘુ ૭૦, સર્વ વર્ણુ ૮૦

ભાવાર્થ—આચાર્યના છત્રીસ ગુરોનું વર્ણન કર્યું છે તેથી ગુરુની સ્થાપના કરતાં બોલાય છે. સ્થાપના સ્થાપના હાય ઉપેા રાખવાનું કારણ કોઈ વસ્તુ મુક્તતાં તેવો દાય રખાય છે. અર્થિ સ્થાપના સ્થાપના આચાર્યના છત્રીસ ગુણ મુક્તવાના છે.

આચાર્યના છત્રીસ ગુણનાં નામ	સંખ્યા
૧—પાંચ ઈન્દ્રિયના વિકારને રોકે તે	૫
૨—નવ પ્રકારની શીયળવ્રતનીવાડને ધારણ કરે તે	૯
૩—ચાર પ્રકારના કપાયથી મુક્ત તે	૪
૪—પાંચ મહાવ્રતને પાળે તે	૫
૫—પાંચ આચારને પાળે તે	૫
૬—પાંચ સમિતિને પાળે તે	૫
૭—ત્રણ ગુણિતને પાળે તે... ..	૩

આચાર્યના કુલ ગુણો૩૬

પાંચ ઇન્દ્રિય—સ્પર્શ—ચામડી ૧, રસના—જીભ ૨, દ્રાણ—નાસિકા ૩, ચક્ષુ—આંખ ૪ અને શ્રોત્ર—કાન ૫, એ પાંચ ઇન્દ્રિયોને સંવર કરનાર એટલે પોતપોતાના શુભાશુભ નિધયોમાં રાગદ્વેષથી પ્રવર્તતી ઇન્દ્રિયોને રોકનાર.

શિયળવ્રત (બ્રહ્મચર્ય) ની નવ વાડનાં નામો:—

૧. સ્ત્રી, પશુ અને નપુંસક રહિત સ્થાનમાં રહેવું.
૨. સ્ત્રીની સાથે રાગથી એકાંતમાં વાતચીત કરવી નહિ.
૩. જે આસન પર સ્ત્રી બેસી હોય તે સ્થાને પુરુષ બે બહી સુધી અને પુરુષ બેસી હોય તે આસને સ્ત્રી ત્રણ પહોર સુધી બેસે નહિ.

- ૪ સ્ત્રીનાં અગોપાંગ જોવાં કે ચિતરવાં નહિ
 - ૫ સ્ત્રી-પુરુષ સુનાં હોય તથા કામક્રીડા કરતાં હોય, ત્યાં બીજા પ્રમુખના અતરે રહેવું નહિ
 - ૬ પૂર્વે કરેલી કામભોગના ક્રિયાનુ સ્મરણ કરવું નહિ
 - ૭ સિન્ધ-રસકસવાળો આહાર લેવો નહિ
 - ૮ કુપ્પા શાન ચાય તેથી વધારે આહાર લેવો નહિ
 - ૯ સરીરની શોભા (સુગારાદિથી) કચવી નહિ
- જેનાથી જ સાર વધે તે કયાય ચાર છે ૧ કોષ, ૨ માન, ૩ માયા અને ૪ લોભ

મહુમ્મન (મોઢા વ્રત) પાત્ર છે—૧ પ્રાણાનિપાત વિરમણ (જીવદિસા ન કરેલી), ૨ મૃત્યાવાદ વિરમણ (જીવું ન બોલવું), ૩ અપ્તાદાન વિરમણ (ચોરી ન કરેલી), ૪ મૈથુન વિરમણ (શિવળ પાળવું), ૫ પગ્મિદ્ધ વિરમણ (પરિમદ્ધ ન ગખવો)

આચાર—આચરણ તે પાત્ર છે ૧ જ્ઞાનાચાર, ૨ દર્શનાચાર, ૩ ચારિત્રાચાર, ૪ તપાચાર અને ૫ લીલાચાર

સમિતિ—સમૃદ્ધ પ્રકારે વર્તવું તે, પાત્ર છે, ૧ ધર્મસમિતિ—રસ્તામાં જોઈને આવવું ૨ ભાષાસમિતિ સારથ વચન ન બોલવું ૩ એવજ્ઞા સમિતિ—ગૃહ રહિત આહાર પછી લેવાં ૪ આદાનમક-મત નિરૂપેતજ્ઞા સમિતિ—રજ પાત્રાદિક જવજ્ઞા પૂર્વક લેવાં મૂકવાં. ૫ પારિજાપનિકા સમિતિ—મગ મૂત્ર પ્રમુખ વતના પૂર્વક શુદ્ધ ભૂમિને વિશે પરહવું

ગુપ્તિ—ગોપવત્તુ તે, નણ છે ૧ મનગુપ્તિ—આર્તરોદ પધાનથી મનને ગોપવત્તુ—અટકાવત્તુ તે ૨ વચન ગુપ્તિ—સાવધ વચન ન બોલવું ૩ કારગુપ્તિ—વતના પૂર્વક જગ્યાને પુણ પ્રમાણે ઝાડવું બોલવું વિગેરે

પ્રથમની ગાયાથી હેવદાર અગર અને બીજી ગાયાથી હિપાદેવ દ્વારા અદાર એવ કુચ્છ છત્રીસ ગુણો જનાગ્યા છે

૩ શ્રી ખમાસમણ (પંચામ-પ્રણિપાત) સૂત્ર

કચ્છામિ-હું ઇચ્છું છું.	નિસીહિઆએ-પાપઆપારોનો
ખમાસમણો-હે ક્ષમાશ્રમણ	ત્યાગ કરીને
તપસ્વી !	
વંદિઉં-વાંદવાને	મત્યએણુ-મરતક વડે
જાવણિજાએ-શક્તિ સહિત	વંદામિ-વાંદું છું.

કચ્છામિ ખમાસમણો વંદિઉં-હે ક્ષમાશ્રમણ તપસ્વી ! હું વાંદવાને ઇચ્છું છું.

જાવણિજાએ નિસીહિઆએ-શક્તિ સહિત, પાપઆપારોનો ત્યાગ કરીને

મત્યએણુ વંદામિ ॥૨૧॥-મરતક વડે વાંદું છું.

ગુરુ-૩ લઘુ-૨૫ સર્વ વર્ણ-૨૮.

૪ શ્રી ઇચ્છકાર (સુગુરુ સુખશાતા પ્રવૃત્તિ) સૂત્ર

ઇચ્છકાર-હું ઇચ્છું છું.	સ જમ જાના-ચારિત્ર ૩૫
સુહરાધ-સુખે રાત્રીએ	યાત્રામાં
સુહ દેવસિ-સુખે દિવસે	નિર્વહોદોજી-પ્રવર્તોછોજી
સુખતપ-સુખે તપમાં	શાતા-શાતા (સુખ)
નિરાખાધ-પીડારહિતપણામાં	આતપાણી-આહાર પાણી

ઇચ્છકાર સુહરાધ સુહદેવસિ-હે ગુરુ ! હું ઇચ્છું છું કે તમે સુખે રાત્રીએ, સુખે દિવસે,

સુખ તપ-શરીર નિરાખાધ-સુખે તપમાં શરીર પીડા રહિત-પણામાં.

સુખ, સજ્જમ જાત્રા નિર્વહોછોછ—સુખપૂર્વક આગિનરૂપ યાત્રામાં
પ્રવર્તોછોછ ?

સ્વામી શાતા છેછ—હે સ્વામી ! આપને સુખ શાતા છે ?
જ્ઞાતપાણીનો લાભ દેજોછ ॥૧॥ આદારપાણી વહોરવા
પધારસોછ

૫ શ્રી ધરિયાવહિય સૂત્ર

કચ્છાકારેજ-કચ્છાએ કરી
સદિસહુ-આતા આપો
ભગનન-હે પૂજ્ય !
કનિયાવહિય-માર્ગમાં ચાનતા
લાગેના પાપને

પડિકમામિ-દુ પાછો વળુ છુ
કચ્છ-આતા પ્રમાણ છે
કચ્છામિ-દુ મંદુ છુ
પડિકમિડે-પડિકમુનાને

કચ્છાકારેજ સદિમહુ ભગનન-હે પૂજ્ય ! કચ્છાએ કરીને આના-
આપો કે જ્યાં દુ

કરિયાવહિય પડિકમામિ-માર્ગમાં ચાનતા પાપ લાગુ દોષ
તેનાથી દુ પાછો વળુ છુ

(અદિ ગુ કહે-પડિકમેહુ-તું પાપથી પાછો દડ)

કચ્છ, કચ્છામિ પડિકમિડે ॥૧॥—(ચિત્ર દેહે) પ્રમાણ
પડિકનવારે દુ મંદુ છુ

કનિયાવહિયાએ-માર્ગમાં
ગાણનાં
નિગહજુએ-વિતાપનાથી
ગમાનુગમણે-ગતા આનના
પાતકમલે-પ્રાણી ચાપનાં
ગીયકમલે-ગીમ ચાપનાં
હનિયર મણે-રીલી વનર દનિ
ચાપનાં

ઓમા-આજી હસિગ-ગિ ॥૧॥
પણન-મે ॥૧॥ દગ-મયુ' પ્રાણી
મદો-માગી
મકડા મનાવ્યા-કરોગિણનાં
નગ
મકમણે-ચાપનાં-દગાવના

ઈરિયાત્રહિયાએ, વિરાહુશાએ, ॥ ૨ ॥-માર્ગમાં જતાં આવતાં
જે કાંઈ વિરાધના થઈ હોય,

ગમણાગમણે ॥ ૩ ॥ જતાં આવતાં.

પાણુકમણે, ખીયકમણે, હરિયકમણે—પ્રાણી (ત્રસગ્રવ) ચાંપતાં,
ખીજ ચાંપતાં, લીલી વનસ્પતિ ચાંપતાં.

એાસા ઉત્તિંગ—ઝાકગ અને કીડિયાઈ,

પણુગ દગ—પાંચ વર્ષની સેવાળ અને કાચું પાણી.

મટ્ટો મકડા સંતાણા સંક્રમણે ॥ ૪ ॥ માટી તથા કુરોળિયાતી
જગ કચરતાં-દમાવતાં અને ચાંપતાં

જે મે-જે કાઈ મેં. જીવા-જીવો		તેઈંદિયા-ત્રણ ઇંદ્રિયવાળા
વિરાહિયા-વિરાધ્યા હોય		ચક્રિદિયા-ચાર ઇંદ્રિયવાળા
એગિ દિયા-એક ઇંદ્રિયવાળા		પંચિદિયા-પાંચ ઇંદ્રિયવાળા
બેઈંદિયા-બે ઇંદ્રિયવાળા		

જે મે જીવાવિરાહિયા ॥ ૫ ॥ જે કાઈ જીવો મેં વિરાધ્યા હોય.

એગિદિયા—એક ઇંદ્રિયવાળા—સ્પર્શેન્દ્રિયવાળા.

પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ વાયરો, અને વનસ્પતિ વિગેરે.

બે ઇંદિયા—બે ઇંદ્રિયવાળા—સ્પર્શન અને રસનેન્દ્રિયવાળા—

તે શંખ-કોડા-જળો-પોરા-અળસિયા વિગેરે.

તે ઇંદિયા—ત્રણ ઇંદ્રિયવાળા સ્પર્શન-રસન ધ્રાણુ દ્રિયવાળા—

તે માકડ-કીડી-મંકોડા-વિગેરે.

ચક્રિદિયા—ચાર ઇંદ્રિયવાળા—સ્પર્શન-રસન-ધ્રાણુ અને ચક્ષુ-

ઈંદ્રિયવાળા-વિંછી-સમરા-કુદા-ડાંસ-મચ્છર વિગેરે.

પંચિદિયા ॥ ૬ ॥—પાંચઈંદ્રિયવાળા—સ્પર્શન-રસન ધ્રાણુ-ચક્ષુ

અને શ્રોત્રેન્દ્રિયવાળા-તે મનુષ્ય-તિર્યંચ-દેવ-નારકી વિગેરે :

અભિહયા-લાતે માર્યા હોય
વત્તિયા-ધૂળ વડે ટાક્યા હોય
લેસિયા-બૂમિ સાથે ધર્યા હોય
સઘાઘ્યા-બેગા ક્યો હોય
સઘટ્ટિયા-સ્પર્શ ક્યો હોય
પરિયાવિયા-કષ્ટ ઉપજા-યુ હોય
કિલામિયા-ખે પમાડ્યો હોય
ઉદવિયા-ત્રાસ પમાડ્યો હોય

ઠાણાઓઠાણ-એક ઠેકાણેથી
બીજે ઠેકાણે
સઙમિયા-મૂમ્યા હોય
છનિયાઓ-છનિતથી
વવરોવિયા-ચૂકાબ્યા હોય
તરસ તે
મિન્છા-નિથ્યા યાઓ
દુક્કડ-પા ૧

અભિહયા વત્તિયા-લાતે માર્યા હોય, ધૂળ વડે ટાક્યા હોય
લેસિયા સઘાઘ્યા-બૂમિ સાથે ધર્યા હોય, એક બીજાને બેગા
ક્યો હોય

સઘટ્ટિયા, પરિયાવિયા-સ્પર્શ ક્યો હોય, કષ્ટ ઉપજા-યુ હોય,
કિલામિયા ઉદવિયા-ખેડ પમાડ્યો હોય, ત્રાસ પમાડ્યો હોય
ઠાણાઓ ઠાણ સઙમિયા-એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે મૂક્યા હોય
છવિયાઓ વવરોવિયા-છનિતથી ચૂકાબ્યા હોય

તરસ મિન્છામિ દુક્કડ ॥ ૬ ॥-તે મારાં પાપ નિથ્યા યાઓ

૫૬ ૨૬ સપ્ત ૭ ગુર ૧૪ સપ્ત ૧૩૬ સર્વ વર્ણ ૧૫૦

બાવાર્થ-જીવન શુદ્ધિ કરનારને પ્રથમ પાપ દૂર કરવું આવ
સ્વક દોષ રહેતે ચાલતાં લાગેલા પાપની આમાં માફી માગતામાં
આવી છે તેમજ ક્યા ક્યા જીવેલી વિરાધના યર્ષ છે તેનું વર્ણન છે

૬ શ્રી તરસ ઉત્તરી સૂત્ર

તરમ-તેની
ઉત્તરી-કરીથી શુદ્ધિ
કરેલેજી-ગયા માટે
પાયવિહત-પ્રાપ્તિન
વિરોહી-વધારે શુદ્ધ

નિસડો-સમ્ય રવિત
પાવ જુ-પાપ દૂરમાજી-મોતો
નિઝાયજી-નાશ કરવા માટે
શમિ-ગદ્ ૧૬
કાઉરમગ્ગ-કાઉરમગ્ગમાં

તસ્મૈ ઉત્તરી કરણેણુ—તેની ફરીથી શુદ્ધિ કરવા માટે [ધરિયાવહી
કર્તા છતાં કાંઈ અશુદ્ધ રહેલ આત્માની શુદ્ધિ માટે]

પાયચ્છિત કરણેણુ—પ્રાયશ્ચિત કરવા માટે

વિસોહી કરણેણુ—આત્માને વધારે શુદ્ધ કરવા માટે

વિસદ્લી કરણેણુ—ત્રણ શલ્યથી રહિત થવા માટે.

(માયા-કપટ, નિયાણુશલ્ય-કરેલ ક્રિયાના કૃપાની
ધ્રુજ, મિથ્યાત્વશલ્ય-કુદેવ-કુગુર કુધર્મમાં શ્રદ્ધા)

પાવાણુ ક્રમ્માણુ નિગ્ધાયણુદ્વાયે—પાપ કર્મોનો નાશ કરવા માટે

કામિ કાઉત્સગ્ગં ॥ ૧ ॥—હું કાઉત્સગ્ગમાં રહું છું.

પદ ૩, સંપદા ૧, ગુરુ ૧૦, લઘુ ૩૯, સર્વવર્ણ ૪૯.

ભાવાર્થ—ધરિયાવહિયા કર્યા છતાં, જે પાપ બાકી રહ્યું હોય
તેની શુદ્ધિ માટે તેમજ ત્રણ શલ્યની શુદ્ધિ માટે આ સૂત્ર જોવાય છે.

૭ શ્રી અન્નતથ ઊસસિએણુ સૂત્ર.

અન્નતથ—આ સિવાય બીજે ઠેકાણે

ઊસસિએણુ—ઉંચે શ્વાસ લેવાથી

નીસસિએણુ—નીચે શ્વાસ

મૂકવાથી

બાસિએણુ—ઉધરસ આવવાથી

હીએણુ—હીક આવવાથી

જંભામએણુ—જંભાસુ આવવાથી

ઉડુએણુ—ઓડકાર આવવાથી

વાયનિસગ્ગેણુ—વા છૂટ થવાથી

ભમદીએ—ચકરી આવવાથી

પિત્તમુચ્છાએ—પિત્ત વડે મૂચ્છા

આવવાથી

અન્નતથ—આ સિવાય બીજે ઠેકાણે (નીચે દર્શાવેલ આગારો-છૂટે
સિવાય બીજી કાંઈપણ પ્રવૃત્તિથી કાઉત્સગ્ગનો ભંગ થાય.)

ઊસસિએણુ—૧ ઉંચે શ્વાસ લેવાથી,

નીસસિએણુ—૨ નીચે શ્વાસ મૂકવાથી,

ખાસિએણુ છીએણુ—૩ ઉધરમ આવવાથી, ૪ છીક આવવાથી
જ સાધએણુ દુએણુ—૪ બગાસુ આવવાથી, ૬ ઓઝાર
આવવાથી.

વાયનિમએણુ—૭ પા' છટ ચવાથી

ભમલીએ પિત્તમૂગાએ ॥ ૧ ॥—૮ ચકરી આવવાથી,
૯ પિત્તરડે મૂછાં આવવાથી—ઉલટી આવવાથી.

મુહુમેહિ—મુક્ષમ રીતે	એવમાધએહિ—એ વિગેરે
અગસ ચાલેહિ—શરીર	આગારેહિ—આગારો વડે
હાલવાથી	અમગા—અખડિત
ખેલસ ચાલેહિ—થુક, પા કફ	અનિરાહિએ—વિરાધના રહિત
ગળવાથી	હુજગ—હોળે એ—મારો
દિદિસ ચાલેહિ—દ્રષ્ટિ હાલવાથી	કાઉમસગા—કાઉરસગ

મુહુમેહિ અગ-સ ચાલેહિ—૧૦ મુક્ષમ રીતે શરીર હાલવાથી
મુહુમેહિ ખેલ-સ ચાલેહિ—૧૧ મુક્ષમ રીતે થુક અથવા કફ
ગળવાથી

મુહુમેહિ દિદિસ ચાલેહિ ॥ ૨ ॥—મુક્ષમ રીતે દ્રષ્ટિ હાલવાથી.
એવમાધએહિ આગારેહિ—એ વિગેરે આગારો છોડીને.

૧ અરી 'આદિ' શબ્દથી બીજા પશુ ચાર આગારો અધિક
સમજવા, તે આ પ્રમાણે—૧ અમિના ઉપદ્રવથી તથા અમિ, દીરા
વીજલીના પ્રગસથી વગાદિકે જોડવા પડે ૨ નિતાડી, ઉધર વિગે-
રેની આઃ પડે અથવા પચેદિય જીવનુ છેદન-બેદન ચતુ હોય,
૩ તોર અથવા ગળાલ્લિનો કાપ, ૪ અપોલ્લિ જેરી પ્રાણીઓનો બવ
હોય અથવા બીજા પાણી હોય એવાં કાળે બીજે સ્થાને જવુ પડે
તે કાઉરમગ બામે નહિ

અભગ્ગો અવિરાહિઓ—અખંડિત અને વિરાધના રહિત.
હુંજ મે કાઉરસગ્ગો ॥ ૩ ॥—મારો કાઉરસગ્ગ હોજો.

જાવ—જ્યાંસુધી
અરિહંતાણું—અરિહંત
લગવંતાણું—લગવંતોને
નમુકારેણું—નમસ્કાર વડે.
ન પારેમિ—ન પારં
તાવ—ત્યાંસુધી કાચ—કાચાને.

ઠાણેણું—સ્થાનકવડે
મોણેણું—મૌનપણે
ઝાણેણું—ધ્યાન વડે
અરપાણું—આત્માને
વોસિરામિ—વોસિરાવું છું

જાવ—અરિહંતાણું લગવંતાણું—જ્યાં સુધી અરિહંત લગવંતોને
નમુકારેણું ન પારેમિ ॥ ૪ ॥ નમસ્કાર કરીને ન પારં
તાવ—કાચ ઠાણેણું—ત્યાંસુધી કાચાને એક સ્થાન વડે
મોણેણું ઝાણેણું—મૌનપણે, અને શુભ ધ્યાન વડે.
અરપાણું વોસિરામિ ॥ ૫ ॥ મારા બાહ્ય આત્માને વોસિરાવું છું
ભાવાર્થ—આ સૂત્રમાં કાઉરસગ્ગના બાર અને બીજા ચાર
આગારો મળી કુલ સોળ આગારોનું વર્ણન છે. તેમજ કાચોત્સર્ગ
કરતાં શારીરિક અનિવાર્ય છૂટો રાખવામાં આવી છે. આ સિવાય
વધુ છૂટ લેવામાં આવે તો કાઉરસગ્ગનો ભંગ થાય તે જણાવ્યું છે.

૮ શ્રી લોગસ્સ (નામસ્તવ) સૂત્ર.

(તીર્થંકરોની નામપૂર્વક સ્તુતિ.)

લોગસ્સ—લોકને વિષે
ઉજ્જો અગરે—ઉદ્યોત કરનારા
ધર્મ—ધર્મરૂપ
તિત્થયરે—તીર્થના સ્થાપનારા
ઝિણે—રાગદ્વેષ છૂટનારા

અરિહંતે—અરિહંતોની
કિત્તધરેસં—સ્તુતિ કરીશ
અઉવિસ પિ—એવીજ અને બીજા
પણ
કેવલી—કેવળજ્ઞાની

સોગરસ ઉઠ્ઠેઅગરે—સોકને વિષે ઉઠોત કરનારા

ધરમ નિત્યપરે જિજ્ઞે—ધર્મરૂપ તીર્થના આપનારા અને રાગરૂપ
તત્ત્વને જીતનારા

અવિહુ તે કિતારસ, અરિસપિ દેવવી ॥ ૧ ॥—અરહિત
ભાગવાનોની, ચોવીય તીર્થ કરો અને બીજા ૧૫
દેવતાઓની ૬ મુલ્તિ કરીશ

ઉસભ-સત્યભેવને

અગિઅ અગિતનાથને

અ-અને વદે-વાંદુ છુ

સભવ-સભવનાથને

અભિજ્ઞ દહુ-અભિન દત્તરામીને

મુમહ-મુમતિનાથને

પદમપદ્મ-પદ્મપ્રભુને

મુપાસ-મુપાશ્વનાથને

જિજ્ઞ-ગરૂડ નિતનાને

અદ્રપદ્મ-અદ્રપ્રભુને

૧દે-વાંદુ છુ

ઉસભ-પાગિઅ અ વદે ૧ સત્યભેવ અને ૨ અગિતનાથને વાંદુ છુ
સભવ-મભિજ્ઞ દહુ અ મુમહ ૩ સભવનાથને ૪ અભિન દત્ત
રામીને અને ૫ મુમતિનાથને

પદમપદ્મ મુપાસ—૬ પદ્મપ્રભુ અને ૭ મુપાશ્વનાથને

જિજ્ઞ અ અદ્રપદ્મ ૧દે ॥ ૨ ॥—અને રાગરૂપને જિતનાર એવા
૮ અદ્રપ્રભુને વાંદુ છુ

મુવિહિ-મુવિધિનાથને

પુરુષત-પુરુષતને

મીઅવ-મીઅવનાથ

સિન-સિપાસનાથ

વામુપુજ્જ-વામુપુજ્જને

વિમદ-વિમલનાથને

અખુત-અનતનાથને

જિજ્ઞ ગરૂડ નિતનાને

ધરમ-ધર્મનાથને

સનિ-સાનિતનાથને

વદામિ-વાંદુ ૧

સુવાહં ચ પુષ્કદંત-૯ સુવિધિનાથ અથવા પુષ્પદંતને
 સીઅલ-સિજજંસ-વાસુપુજજં ચ-૧૦ શીતળનાથ ૧૧ ટ્રેયાંસનાથ
 અને ૧૨ વાસુપૂજ્ય સ્વામીને
 વિમલ માણંતં ચ જિણ્—૧૩ વિમલનાથને ૧૪ અનંતનાથને તથા
 રાગદ્વેષના જિતનાર એવા

ધમ્મં સતિં ચ વદામિ ॥ ૨ ॥—૧૫ ધર્મનાથને તથા
 ૧૬ શાન્તિનાથને

કુંથુ-કુંથુનાથને અર-અરનાથને
 મદિલ-મદિલનાથને,
 વદ-વાદું છું
 મુણિસુવ્વય-મુનિસુવ્રત સ્વામીને
 નમિજિણ્ નમિનાથને

વદામિ-વાદું છું
 રિદ્ધતેમિ-નેમનાથને,
 પાસં-પાર્શ્વનાથને તદ્—તથા
 વદ્દમાણું-વર્ધમાનસ્વામીને

કુંથુ અરં ચ મદિલ-૧૭ કુંથુનાથ ૧૮ અરનાથ અને ૧૯ મદિલનાથને
 વદ મુણિસુવ્વયં નમિજિણ્ ચ-૨૦ મુનિસુવ્રતસ્વામીને તથા
 રાગદ્વેષને જિતનાર ૨૧ નમિનાથને હું વાદું છું.

વદામિ રિદ્ધતેમિ, પાસં તદ્ વદ્દમાણું ચ ॥ ૪ ॥—૨૨ અરિષ્ટ-
 નેમિ (નેમનાથ)ને, ૨૩ પાર્શ્વનાથને તથા ૨૪ વર્ધમાન સ્વામીને
 હું વાદું છું.

એવં-એવી રીતે. મએ-મેં
 અભિથુઆ સ્તવેલા
 વિહુયન્દાળ્યા છે.

રયમલા-રજ અનેમેલ જેમણેએવા
 પહીણ-ક્ષય કર્યા જર ધડપણ
 મરણા-મરણ જેમણે એવા

અહીવીસંપિ ઓવીશે પણ
 જિણવરા-સામાન્ય કેવળીમા
 ઉત્તમ

તિથયરાં-તીર્થ કરે
 મે-મારા ઉપર
 પસીયંતુ-પ્રસન્ન થાઓ

એવ મએ અભિધુઆ--એવી રીતે માતા વડે રતવેલા એવા તથા
 વિદુષ રયમના પહીણુ જર મગ્ધા - જેમજે કર્મરૂપ રજ અને
 એવ ટાળ્યા છે, તથા ધડપણુ અને મગ્ધુ ક્ષમ કર્યા
 છે એવા તથા

અડવીસ પિ ગિણુનરા--સામાન્ય કેવળીમાં ઉત્તમ એવા એવોગે
 તિતથયરા મે પસીય તુ ॥ ૫ ॥--તીર્થ કરે મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ

નિતિય-રત્નિ કરાયેલા
 વદિય વદન કરાયેના
 મહિયા પૂજાયેલા
 જે એ-જે આ
 લોગન્સ-લોકમાં
 ઉત્તમા ઉત્તમ
 સિદ્ધા-સિદ્ધ થયા છે

આરુગ્ગ-આરોગ્ય
 બોહિ-સમ્યમ દશ નનો
 લાભ-લાભ
 મમાહિ-સમાધિ
 વન-એટ ઉત્તમ-ઉત્તમ
 વિતુ-આપો

નિતિય-વદિય-મહિયા-(ઈત્રાન્દિ વડે) રત્નિ કરાયેલા, વદન કરાયેલા
 અને પૂજાયેના

જે એ લોગન્સ ઉત્તમા સિદ્ધા--જેઓ આ લોકમાં ઉત્તમ સિદ્ધ
 થયા છે

આરુગ્ગ-બોહિલાભ--આરોગ્ય અને સમ્યમ દર્શનનો લાભ
 મમાહિ વન-મુક્તમ વિતુ ॥ ૫ ॥--તેમજ ઉત્તમ અને એટ એવી
 સમાધિ આપો

મદમુ-મોયો
 નિગમવયન પૂજાન નિર્મળ
 આરુ-એગુ-સયો કરતાં ૧૭
 અહિય-વધ રે

પયાસયના-પ્રમાથ કરના ૧
 આગરન-સમુ જેવા
 ગભીરા-ગભીર તિદ્ધો સિદ્ધો
 મહિ-મે ૫
 મમ-મને, દિસ ૫-આપો

અંદરું નિમ્મલયરૂ —અંદોથી પણ ધણાજ નિર્મળ
 આહરેયેનું અહિયં પયાસયરૂ—મ્યોથી વધારે પ્રકાશ કરનાર
 સાગર-વર-ગંભીર—સમુદ્ર જેવા ગંભીર,
 સિદ્ધા સિદ્ધિ મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥—એવા હે સિદ્ધો ! મને
 મોક્ષ આપો.

ભાવાર્થ—આ સૂત્રમાં ચોવીસ તીર્થ કરોતી નામ પૂર્વક ન્તુતિ
 કરેલી છે તેથી તેનું જીવું નામ નામસ્તવ છે. અને
 પંચ-પરિમેષ્ટિ કે ૨૪ તીર્થકરોતું સ્મરણ કરવાનું હોવાથી
 કાઉરસગમાં લોગરસ કે નવકાર. ગણનામાં આવે છે

૯ શ્રી કરેમિભંતે (સામાયિક લેવાનું પચ્ચક ખાણ) સૂત્ર.

કરેમિ-કરું છું
 ભંતે-હે ભગવન્
 સામાઈયં-સામાયિક
 સાવજજ-પાપવાળા
 જોગ-વ્યાપારતો
 પચ્ચકખામિ-ત્યાગ કરું છું
 જવ-જ્યાં સુધી
 નિયમ-નિયમતે
 પજ્જુવાસામિ-હું સેવું છું
 દુવિહ-મે પ્રકારે
 તિવિહણું-ત્રણ પ્રકારે

મણેણું-મન વડે
 વાયાએ-વચન વડે
 કાએણું-કાયા વડે
 ન કરેમિ-ન કરું
 ન કારવેમિ-ન કરાવું
 તસ્સ-તે પાપથી
 પડિક્કમામિ-પાછો હટું છું
 નિંદામિ-આત્મસાક્ષીએ નિંદું છું
 ગરિહામિ-ગુરુ સાક્ષીએ વિશેષ
 નિંદું છું
 અપ્પાણું-મારા આત્માને
 વોસિગમિ-વોસિરાવું છું

કરેમિ ભંતે ! સામાઈયં—હ ભગવન્ ! હું સામાયિક કરું છું.
 સાવજજ જોગ પચ્ચકખામિ—પાપવાળા વ્યાપારતો ત્યાગ કરું છું.
 જવ-નિયમ પજ્જુવાસામિ—જ્યાંસુધી હું નિયમતે સેવું છું.
 ત્યાંસુધી.

દુવિહ તિવિહણું—મે પ્રકારના કરણ અને ત્રણ મહાદના મોગ વડે.

મજ્જેણ વાયાએ કાએણું—મન વડે વચન વડે અને કાયા વડે
 ન કરેમિ ન કરવેમિ ન કરે અને ન કરાવુ (મનવડે કરે નહિ
 કરાવુ નહિ વચન વડે કરે નહિ અને કરાવુ નહિ, કાયાવડે
 કરે નહિ આ કરાવુ નહિ એમ કુલ છ બેદથી)

તસ્સ ભતે પડિક્કમામિ—હે ભગવત તે પાપથી છુ પાછો હતુ છુ
 નિહામિ ગરિહામિ—આત્મ સાક્ષીએ નિહુ છુ અને ગુરુ પાસે
 વિગેયે નિહુ 'હુ

અપ્પાણુ વોસિરામિ ॥ ૨ ॥—અને માગ આત્માને પાપથી
 વોસિરાવુ છુ

ભાવાર્થ —

૧ આ સુત્રનું બીજું નામ 'સામાયિક' વેદાનું મુત્ર છે આ
 સુત્ર દ્વાદશાંગીના સારભૂત છે કાગ્ય કે ચાગ અનુયોગ
 વિગેરે મુત્રના વિગ્તા રૂપ છે

૨ આ સુત્રમાં બિન ગીતે છએ આનંદ્યક સમાયેલાં છે
 ને તેના ધર્મના દૃષ્ટીએ આચારને પ્રતિપાદન કરનાર આ
 મુગમુત્ર છે

૧૦ શ્રી સામાયિક વચનુત્તો મુત્ર

મામાય-સામાયિક	નિયમ-નિયમ વડે
વચ-વચનુત્તો-સદિત	વચનુત્તો-મદિત છિત્ત-કેદે
જાત-ત્યા મુધી મજ્જે-મન	અમુદ-અમુત કમ-કમ
દોષ-દોષ	જતિઆના-જેટીવાર

મામાય વચનુત્તો—મામાયિકના પ્રત્યે સદિત
 જાત મજ્જે દોષ નિયમ વચનુત્તો—ત્યા મુધી મન નિયમ વડે મદિત
 દોષ ત્યા મુધી

જિત અનુદ કમ—અમુત કમને છે છે
 સામાયિક-જતિઆવાર ॥ ૧૧ ॥—જેટીવાર સામાયિક કરે જેટીવાર

સામાયિકમિ-સામાયિક

ઉ-વળી

કચ્છે-કરતી વખતે

સમણા ઇવ-સાધુ જેવો

સાવચ્છો-શ્રાવક હુવડ-હોય છે

જમહા-જેથી એએણુ-એ

કારણેણુ-કારણથી

ખહુસો-ઘણીવાર

કુળળા-કરવું જોઈએ

સામાયિકમિ ઉ કચ્છે-વળી સામાયિક કરતી વખતે

સમણા ઇવ સાવચ્છો હુવડ જમહા-જેથી શ્રાવક સાધુ જેવો હોય છે.

એએણુ કારણેણુ-એ કારણથી

ખહુસો સામાયિક કુળળા ॥ ૨ ॥ ઘણીવાર સામાયિક કરવા જોઈએ

સામાયિક વિવિધે લીધું, વિવિધે પાચું, વિવિ કરતાં, જે કોઈ અવિવિ હુઓ હોય, તે સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડ' ॥

દશ મનના, દશ વચનના, બાર કાયાના એ બત્રીસ દોષમાં જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડ' ॥

ભાવાર્થ-૧ આ સુત્ર સામાયિક પાળતી વખતે યોગાય છે અને તેમાં સામાયિકના ૩૨ દોષોનો ત્યાગ કરો સામાયિક વારંવાર કરવા બતાવ્યું છે; સામાયિક કરતી વખતે શ્રાવક સાધુ જેવો થાય છે. વળી આ સુત્ર યોગ્યતી વખતે જમણો હાથ કટાસણા અથવા ચરવળા ઊપર સ્થાપીએ છીએ જે સામાયિકની પ્રતિજ્ઞાનું પૂર્ણતા સૂચક છે આ સૂત્રનું જીણું નામ સામાયિક સૂત્ર છે

૨ આ સૂત્રની પહેલી બે ગાથા આવશ્યક નિયુક્તિની છે.

• સામાયિકના બત્રીસ દોષ

૧ મનના દસ દોષ-૧, શત્રુને જોઈ તેના પર દેવ કરવો. ૨. અવિવેક ચિતવવો. ૩. તત્ત્વનો-વિચાર ન કરવો. ૪. મનમાં ઈર્ષ્ય ધારણ કરવો, ૫, યશની ઇચ્છા કરવી. ૬. વિનય ન કરવો

૭ ભય ચિંતનો ૮ આપાઝ ચિંતનો ૯ ફળનો સદેહ ક'વો
૧૦ નિયાણુ કરવુ એટલે ફળની ઇચ્છા રાખી ધર્મક્રિયા કરની

વચનના દસ દોષ-૧, અગળ વચન જોવર્ત
૨ હુકાગ કરવા ૩ પાપકર્મનો આદેશ આપવો ૪, લવારો કઠવો
૫ કસદ કઠવો ૬ ક્ષેમકુશન પૂછી આગત આવગત કઠવુ ૭, માળ
દેવી ૮ બાળકને રમાડવુ ૯ વિકયા કઠવો ૧૦ તથા હાંસો કઠવી

હાયાના બાર દોષ-૧ આસન વાગવાગ ફેરવવુ
૨ ચોતગદ્ જોયા કઠવુ ૩ સાવચ્છ કર્મ કઠવુ ૪ આજસ મગડવી
૫ અપિનયે બેસવુ ૬ બીત વિગેરેને ઓથ ઈઈ બેસવુ ૭ 'શરીર
પરનો મેલ ઉતારવો ૮ અગ્ન અજુવી ૯, પગ ઉપર પગ ચાવવો,
૧૦ કામવાસનાએ અગ ઉગાડી કરવા ૧૧ જલુઓના ઉપદ્રવથી
કોને ચોતગદ્થી શરીરને ઠોકવુ ૧૨ તથા નિદ્રા લેવી

† ૧૧ શ્રી જગચિતામણિ ચૈત્યવદન.

જગ-જગતના હવેને
ચિતામણિ-ચિતામણિ ગ્લ
સમાન
નાહ-નાથ ગુરુ-ગુરુ
રૂપાલ-ગુરુ બધન-બાઈ
સત્યનાહ-સાચવદ
બાવ-જગતના બાવ જાણવામાં
વિઅકુખાલ-(વિઅકુખ) સમર્થ
અદ્વાય-અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર

મહવિચ-સ્થાપન કયા છે
રૂન-મિબ (પ્રતિમા)
કુમદ-આક કર્મનો
વિખાસા-નાથ કરનાર
અવિરાપિ-ચોવોગે પશુ
જિભુવગ-તોથ કરી
જયનુ-ગ્લ પામે
અષ્ટાપદ-કોઈથી દજાણુ નથી
મ મજુ-સ મન

† મોતમ ગ્વામી ન્યારે અષ્ટાપદ પર્વતપર બાના કરવા મળા
ત્યારે આ ચૈત્યવદન બનાવ્યુ છે

(શિષ્ય)-ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! ચૈત્યવંદન કરું?—

શિષ્ય-હે ભગવન્ આપે ઈચ્છાપૂર્વકે આજ્ઞા આપો? હું ચૈત્યવંદન કરું?

(ગુરુ-(કરેહ)-ગુરુ-કરે)

(શિષ્ય)-ઈચ્છું—હું ઇચ્છું છું.

૧ જગચિંતામણિ,—જગતના ભવ્ય જીવોને ચિંતામણિ રત્નસમાન

૨ જગનાહ—તથા ૨ જગતના નાથ.

૩ જગગુરુ ૪ જગરંકપણુ—૩જગતના ગુરુ તથા ૪, જગતના રક્ષક

૫ જગખંડવ—પજગતના જીવોના ભાઈ સમાન

૬ જગસત્યવાહ—તથા ૬ જગતના મોક્ષાભિલાષી સાધુ પ્રમુખના સાર્થવાહ

૭ જગભાવ-વિચ્છેદપણુ—૭ જગતના ભાવ (પદાર્થો) કહેવામાં તથા જાણવામાં સમર્થ (વિચ્છેદણુ)

૮ અદ્વાય સંઠવિય રૂપ—૮ અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર જેમનાં બિંબ સ્થાપિત કર્યો છે એવા

૯ કમ્બુ વિજ્ઞાસણુ—૯ આઠ કમનો નાશ કરનાર

ચતુર્વિસંધિ જિણવર જયંતુ, અર્યપિહંય સાસણુ ॥ ૧ ॥ જેમનું શાસન કોઈથી હણાયું નથી એવા ચોવીશે તીર્થકરે જય પામે.

કમ્બભૂમિહિ-કમ્બ વર્તે છે.

કમ્બભૂમિહિ-કમ્બ ભુમિમાં

પદ્મ-પહેરા

સંઘયણિ-સંઘયણવાળા

ઉક્લેષય ઉત્ક્રષ્ટપણુ.

સત્તરિસય-એકસો સોતેર

જિણવરાણુ-તીર્થકરે

વિહરંત-વિચરતા

લખભઈ-જાણીએ

નવકોડિહિ-નવ કોડ

કેવલિણુ-કેવળજ્ઞાની. કોડિ કોડ

સહસ્સનવ નવહજાર

સાહુ-સાધુઓ. ગમ્મમ્મ-જાણીએ

સંપઈ-વર્તમાન કાળે

જિણવર તીર્થકરે

વીસ-પ્રીસ મુણિ-મુનિઓ

ખિહુ કોડિહિ - બે કોડ
વરનાણુ-કેવળ જ્ઞાનવાળા
સમણહુ-સાધુ કોડિ-કોડ
સહસદુઅ-બે હજાર

થુણિજજઘ-ચતુર્થ કરીએ
નિચ્ચ-૬ મેશાં
વિહાણિ-પ્રભાતમાં

*કર્મભૂમિહિં કર્મભૂમિહિં — જ્યાં કર્મ વર્તે છે એવી કર્મભૂમિમાં
પદમ સધયણિ—પહેલા (વળુ ઝપજનાગચણુ) સધયણુવાળા
ઉઝોસય +સતારિસય—ઉત્કૃષ્ટપણે (વધારેમાં વધારે) એકમે સીતો
જિહુવરાણુ વિહરે ત લખજાઈ—તીર્થ કરો વિચરતા જાણિએ.
નવકોડિહિ કેવલિણુ નવ કોડ કેવળજ્ઞાનીએ
કોડિ સહસસ નન સાહુ ગમ્મન—નવ હજાર કોડ સાધુઓ જાણીએ
સંપહ જિહુવર વીસ વર્તમાનકાળે વીસ તીર્થ કરો (મહાવિદ્ધ
ક્ષેત્રમાં ગ્રંથે સીમધ સ્વામી વિગેરે)

થુણિ ખિહુ કોડિહિ વરનાણુ— બે કોડ કેવળજ્ઞાનવાળા મુનિઓ
સમણહુ કોડિસહસ દુઅ—અને બે હજાર કોડ સામાન્ય સાધુઓની
થુણિજજઘ નિચ્ચ વિહાણિ ॥ ૨ ॥ ૬ મેશાં પ્રભાતમાં
ચતુર્થ કરાય છે

* અસિ, (હથિપાગ) ને મસિ (નેખ) અને ફૂરિ (ખેતીરૂપ)
કર્મથી જ્યાં જ્યવહાર ચાલતો હોય તે કર્મભૂમિ કહેવાય,

+ મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં ૧૬૦ વિજય અને પાંચ લા ત પાંચ એરવત
મળી કુલ ૧૭૦ કર્મભૂમિયોગે છે, અને તે બધામાં એક એક
વિહરમાન તીર્થ કરે તેાય છે ત્યારે ઉત્કૃષ્ટ ૧૭૦ તીર્થ કરો થાય એ
પ્રમાણે શ્રી અર્જુનનાથ પ્રભુના સમયમાં થયા હતા

જયઉ-જય પામે!
 સામિય-સ્વામિ
 રિસહ-હે ઋષભદેવ પ્રભુ !
 સત્તુજિ-શત્રુજય ઉપર
 ઉજિજિતિ-ગિરનાર ઉપર

પહુ-પ્રભુ
 નેમિજિણુ-નેમનાથને
 વીર-મહાવીર સ્વામીને
 સન્ન્યહિરિ-સત્યપુરી-(સાચોર)
 મંડણુ-શોભાવનાર

જયઉ-સામિય જયઉ સામિય-હે સ્વામિ ! જય પામે !

રિસહ સત્તુજિ ઉજિજિતિ પહુ નેમિજિણુ-શત્રુજય ઉપર ઋષભદેવ
 પ્રભુ ! વળી ગિરનાર ઉપર નેમનાથ પ્રભુ !

જયઉ વીર સન્ન્યહિરિમંડણુ-તથા સત્યપુરી (સાચોર નગર)ને વિષે
 મહાવીર સ્વામી ! જય પામે.

ભરૂઅચ્છહિં-ભરૂય નગરમાં
 મુણિસુવ્યય-મુનિસુવ્રત-સ્વામિ
 મુહરિ-મુહરિ ગામમાં
 પાસ-પાવનાથ
 દુહુ દુરિઅ-પાપ
 ખંડણુ-નાશ કરનાર
 અવર-ખીજ
 વિદેહિં-મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં રહેલા
 તિથયરા-તીર્થ'કરે

ચિંહુંદિસિ-ચારે દિશાઓમાં
 વિદિસિ-વિદિશાઓમાં
 જિંકેવ-જે કાષ્ઠ
 તીઅ-ભુતકાળ
 અણાગય-ભવિષ્યકાળ
 સપદઅ-વર્તમાન કાળ
 વંદુ-વાંદુ છુ
 જિણુ-જિનેશ્વર
 સવેવિ-સર્વ પણુ

ભરૂઅચ્છહિં મુણિસુવ્યય-ભરૂય નગરમાં શ્રી મુનિસુવ્રત-સ્વામિ.
 મુહરિ પાસ દુહુ દુરિઅ ખંડણુ--દુઃખ અને પાપનો નાશ કરનાર

મુહરિ ગામમાં શ્રી પાવનાથ પ્રભુ ? જય પામે.

અવરવિદેહિં તિથયરા-પાંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં રહેલા તીર્થ'કરે
 ચિંહુંદિસિ વિદિસિ જિંકેવિ-ચારે દિશાઓ તથા વિદિશાઓમાં
 જે કાષ્ઠ (તીર્થ'કરે)

તીઆણાગય સપમ્મઅ—ભૂત-ભવિખ્ય અને વર્તમાન કાળમાં (યથેવા,
યથાના કે યથા હોય)

વહુ જિણુ સન્નેવેનિ ॥ ૩ ॥ તે સર્વ જિનેશ્વરોને હું વાંદુ છુ

મતાણુવધ-સતાણુ

સહુરસા-હનર

લકખા છપ્પન્ન છપ્પન લાખ

અદ્દકેડિઓ-આઠ કરોડ

ખત્તીસય-ખત્તીસ સો

બાસિઆધ-બ્યાસી

તિઅસોએ-ત્રણુ-લોકોને વિષે

ચેધએ-ચૈત્યોને

વદે-વાંદુ છુ

સતાણુવધ સહુરસા, લકખા છપ્પન્ન અદ્દકેડિઓ- આઠ કરોડ
છપ્પન્ન લાખ સતાણુ હનર

ખત્તીસય બાસિઆધ—ખત્તીસ સો ને બ્યાસી

તિઅસોએ ચેધએ વદે ॥ ૪ ॥ એટલા ત્રણુ લોકમાં જિન
(૮૫૭૦૦૨૮૨) ચૈત્યો છે તેને હું વાંદુ છુ

પનારસ પદર કોડિ-કરોડ

સયાઈ-સો

બાયાલ-મેંતાલીસ

લકખ અડવન્ના-અઠાવનલાખ

છત્તીસ-છત્તીસ સહુસ-હનર

અસિધ-એ સો સાસય-શાશ્વતી

ખિંબાધ-પ્રતિમાઓને

પણુમાભિ-હુ પ્રણામ કરું છુ

પનારસ કોડિ સયાઈ—પદરસો કરોડ એડને પદર અગજ

કોડિ બાયાલ લકખ અડવન્ના—બેતાલીસ કરોડ અઠાવન લાખ

છત્તીસ સહુસ અસિધ—છત્તીસ હનર અને એ સી

સાસય ખિંબાધ પણુમાભિ ॥ ૫ ॥ એટલી શાશ્વતી પ્રતિમાઓ

(૧૫૪૭૫૮૩૬૦૮૦) છે તેને હુ પ્રણામ કરું છુ

ભાનાર્થ — આ ગૌતમસ્વામીએ રચેલુ ચૈત્યવદન છે તેમાં પ્રથમ
અષ્ટાપદપર્વત ઉપર ચોવીસ જિનને નાંધા છે, ત્યાર પછો
કર્મભૂમિને વિષે રહેલા—

વિહરમાન નીચું કરે. કેવલીભગવંતે સાધુઓ
 જમન્યથો ૨૦ ૨ કોડ ૨ હજાર કોડ
 ઉત્કૃષ્ટથી ૧૭૦ ૯ કોડ ૯ હજાર કોડ
 ને વાંધા છે ત્યારપછી તોથોને તથા અતીત, અનામત જિનને
 વાંધા છે તે પછી (૮૫૭૦૦૨૮૨) શાશ્વતા ચૈત્યો અને
 (૧૫૪૨૫૮૩૬૦૮૦) શાશ્વતો પ્રતિમાઓને વંદન કર્યું છે.

૧૨. જંકિંચિ સૂત્ર.

જંકિંચિ-જે કોઈ	જાઇ-જે કોઈ
નામતિત્ય-નામરૂપ તોથો	જિણુ જિનેશ્વરની
સગ્ગે-સ્વર્ગમાં	મિંખાઇ-પ્રતિમાઓ
પાયાલિ પાતાળમાં	તાઇ-તે સગ્ગાઇ-સર્વેને
માણુસે લોએ-મનુષ્ય લોકમાં	વંદામિ-હું વંદના કરું છું.

જંકિંચિ નામતિત્ય-જે કોઈ નામરૂપ (પ્રસિદ્ધ) તોથો હોય
 સગ્ગે પાયાલિ માણુસે લોએ-સ્વર્ગ-પાતાળ અને મનુષ્ય લોકમાં
 જાઇ જિણુ મિંખાઇ-જે કોઈ જિનેશ્વર ભગવાનની પ્રતિમા હોય.
 તાઇ સગ્ગાઇ વંદામિ ॥ ૧ ॥- તે સર્વને હું વંદના કરું છું.

ભાવાર્થ-આમાં ત્રણે લોકમાં રહેલ તોથો અને ત્યાં રહેલ
 પ્રતિમાને વંદન કરાય છે.

૧૩. શ્રી નમુત્યુણ (શકસ્તવ-સૂત્ર)

નમુત્યુણ — નમસ્કાર થાઓ.

૧ અરિહ તાપ્ત ભગવ તાપ્ત ॥ ૧ ॥ — રાગદ્વેષથી યત્નુઓને
નિતનાગ-અરદિત ભગવતોને

૨ આર્ધગરાણુ — ધર્મની શરૂઆત કરનારાઓને

૩ તિત્થયરાણુ — તીર્થના રથાપનાઓને

(સાધુ સાધની આવક અને-શ્રાવિકારૂપ સ્વથ તથા શ્રુતનાન અને
પ્રથમ ગણ્યુધર તેની રથાપનાને તીર્થ કહેવાય)

૪ સય-સબ્બુહાણુ ॥ ૨ ॥ — પોતે પોતાની મેળે' બોધ પામેતા
છે તેમને

૫ પુરિસુત્તમાણુ — પુરુષોમાં ઉત્તમ છે તેમને

૬ પુરિસ-સીહાણુ — પુરુષોમાં સિદ્ધ જેવા નિર્ભય છે તેમને

૭ પુરિસન-પુરુષીઆણુ — પુરુષોમાં ઉત્તમ પુરુષિક ક્રમના જેવા
છે તેમને

૮ પુરિસન-ગવહત્યાણુ ॥ ૩ ॥ — પુરુષોમાં ઉત્તમ મધ દન્તિ
જેવા છે તેમને

૯ લોગુત્તમાણુ — લોકમાં ઉત્તમ ૩ તેમને

૧૦ લોગ-નાહાણુ — લોકના નાથને (ગ્રામ ધર્મેન વસ્તુનુ રક્ષણ
કરે અને નહિ ગ્રામ ધર્મેન વસ્તુને પમાડે તેને નાથ કહે છે)

૧૧ લોગ-હિઆણુ — લોકના દિત કરનારને

૧૨ લોગ-પાનાણુ — લોકમાં (જ્ઞાનરૂપી) જેવા સમાન છે તેમને,

૧૩ લોગ પન્નેવ્યગગાણુ ॥ ૪ ॥ — લોકને વિષે અતિસબ્બ પ્રકાશ
કરનારને

૧૪ અભયદયાણુ — સર્વ જીવોને અભયતાન આપનારને

૧૫ અન્નપુરુષાણુ — નમ્મક નાનરૂપી ચતુના આપનારને

૧૬ મગ્ગદયાણુ — મોક્ષમાર્ગના આપનારને

- ૧૭ સરણુદયાણું—શરણાગતને શરણુ આપનારને.
 ૧૮ યોહાહુદયાણું—ઔઘિખિજ (સમ્યક્ત્વ) ના આપનારને
 ૧૯ ધર્મમદયાણું—(દેશવિરતિ અને સર્વવિરતિરૂપ) ધર્મ આપનારને
 ૨૧ ધર્મ-નાયગાણું—ધર્મના નાયકને
 ૨૨ ધર્મ-સારહીણું—ધર્મના સારથીને
 ૨૩ ધર્મવર-ચાહિરંત-ચક્કવટ્ટીણું ॥ ૬ ॥—ચાર ગતિનો અંત કરનાર ઉત્તમ ધર્મરૂપ ચક્રના ધારણુ કરનારને.
 ૨૪ અપ્પહિલુય-વરનાણું-દંસણુવરનાણું—કામથી હણાય નહિ એવા કેવળ-જ્ઞાન અને કેવળ દર્શનના ધારણુ કરનાર છે તેમને
 ૨૫ ત્રિઅમટ્ટ-છઉમાણું ॥ ૭ ॥—ચાર ધાતિકર્મ રહિત છે તેમને
 ૨૬ જિણાણું—કર્મશત્રુને છૂતનારને અને
 ૨૭ જાવયાણું—બીજને જિતાડનારને.
 ૨૮ તિન્નાણું—સંસાર સમુદ્રથી તરેલાઓને
 ૨૯ તારયાણું—અને બીજને તારનારને.
 ૩૦ યુદ્ધાણું—પોતે ઔઘ પામેલા છે તેમને અને
 ૩૧ યોહાયાણું—બીજને ઔઘ પમાડનારને
 ૩૨ મુત્તાણું—પોતે કર્મરૂપ બંધનથી મુકાએલા છે તેમને.
 ૩૩ મોઅમગાણું ॥ ૮ ॥—અને બીજને મુકાવનારા છે તેમને.
 ૩૪ સંવ-નુણું—સર્વજાણુનારને (સર્વજ્ઞને.)
 ૩૫ સંવદરિસિણું અને સર્વ દેખનારને—(સર્વદર્શીને)
 શિવ—ઉપદ્રવ રહિત.
 અચલ—અચળ
 અરૂઅ—રોગ રહિત
 અણુંત—અનંત
 અરૂપ્ય—અસૂય
 અન્નાઆહુ—પીડા રહિત
 અપુણરાવિત્તિ—ન્યાયી ફરી

અવતાર લેવો નથી એવું
 સિદ્ધિગઈ—સિદ્ધગતિ
 નામધેય—નામવાળા
 ઠાણું—સ્થાનને સંપત્તાણું પામેલા
 નમો—નમસ્કાર થાઓ
 જિણાણું—જિનેશ્વરને
 જિઅ—જીતવાછે. કાયાણું—અવતે

સિવ મયલ મરૂઅ મણુત—ઉપદવ રહિત, અચળ, રાગ રહિત
અને અનત

મહ્મય મ-વાખાહુ મપુણરાવિત્તિ—અક્ષય, પીડા રહિત તથા
જ્યાથી દુરો અવતાર લેવો નથી એવું (પુનરાગમન રહિત)

સિદ્ધિ ગર્હ નામધેય—સિદ્ધ ગતિ છે નામ જેનું

હાણુ સંપત્તાણુ—એના સ્થાનને પામેનાને

નમેા જિણાણુ જિઅમયાણુ ॥ ૯ ॥—જેણે (સાત) બેયોને
છત્યા છે એવા જિતેશ્વરને નમસ્કાર થાયો

જેઅ-જેઓ

અણાગએકાર્યે—અવિધ્વજાળમાં

અકયા-જુતકાળમાં

સપકઅ-વર્તમાનકાળમાં

ભવિસ્સતિ-થવાના છે

વદમાણુ-વિચારતા છે

જે અ અકયા સિદ્ધા—જેઓ જુતકાળમાં સિદ્ધ થયા છે

જે અ ભવિસ્સતિણાગએ નાસે—જેઓ ભવિધ્વજાળમાં સિદ્ધ
થવાના છે

સપઅ વદમાણુ—વર્તમાનકાળમાં (અત્યારે) જેઓ વિચારતા છે

સન્ને તિવિહુણુ વદામિ ॥ ૧૦ ॥ તે સર્વ (તીર્થ કરો) ને

(મન, વચન, અને કાયા એ) ત્રણ પ્રકારે વાદુ છું

૫૬ ૨૮, સપા ૯, ગુરે ૩૩ છધુ ૨૬૪, સર્વ વર્ણુ ૨૯૭

ભાવાર્થ—શક-ઇન્દ્ર ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં આ જોલે છે,

તેથી આનુ બીજું નામ શક્તન છે શરૂઆતમાં અગદિત ભગ

વાનની જુલ જુદા ૩૫ વિશેષો ૬૧ ૧ સ્તુતિ કરવામાં આવો ૬

અને ૫૭ ૧જો કાળના સિદ્ધ પરમાત્માની મોક્ષનુ સ્વરૂપ બનાવવા

પૂર્વક સ્તુતિ કરવામાં આવી છે

૧ સાતઘંતિ-૧ અતિદૃષ્ટિ, ૨ અનાદૃષ્ટિ, ૩ ઉદગ, ૪ તીક,

૫ પીપદ, ૬ સ્વયંક ભય, ૭ પરચક ભય,

૧૪. જાવંતિ ચેધઆધં સૂત્ર.

જાવંતિ-જેટલાં
ચેધઆધં-ચૈત્યો
ઉરુઅ-સ્વર્ગમાં
અહિ અ-પાતાળમાં
તિરિઅલોએઅ-મનુષ્યલોકમાં

તાધં-તે
ધહસંતો-અહિં રહ્યો છતો.
તત્થ-ત્યાં
સતાધં-રહેલાં

જાવંતિ ચેધઆધં-જેટલાં ચૈત્યો (પ્રતિમાઓ)

ઉરુ અ અહિ અ તિરિઅલોએ અ—સ્વર્ગમાં, પાતાળમાં, અને
મનુષ્યલોકમાં.

સંવાધં તાધં વંદે, ધહ સંતો તત્થ સંતાધં ॥ ૧ ॥—અહિં
રહ્યો છતો ત્યાં રહેલા સર્વ ચૈત્યોને હું વંદના કરું છું.

ભાવાર્થ—આ મુત્રમાં ત્રણ લોકમાં રહેલ જિનચૈત્યોને
(પ્રતિમાઓને) વંદન કરાય છે.

૧૫. જાવંત કેવિ સાહુ સૂત્ર

કેવિ-કોઈ પ્રણ
ભરહ-ભરતક્ષેત્રમાં
એરવય-એરવત ક્ષેત્રમાં
તેસિં-તેઓને

પણુઓ-તમ્મો છું
તિવહેણુ-ત્રણ પ્રકારે
તિદંડ-ત્રણ દંડથી
વિરયાણુ-વિરામ પામેલાં.

જાવંત કેવિ સાહુ—જેટલાં કોઈ પણ સાધુઓ

ભરહુરવય મહાવિદેહે અ—પાંચ ભરત, પાંચ એરવત, અને પાંચ
મહાવિદેહક્ષેત્રમાં.

સન્નેસિં તેસિં પણુઓ, તિવહેણુ તિદંડ વિરયાણુ ॥ ૧ ॥—

મન વચન, કાયાએ કરીને ત્રણ દંડથી વિરામ પામેલા છે,
તે સર્વને હું તમ્મો છું.

ભાવાર્થ—પણ કર્મભૂમિને વિષે જે કાંઈ સાધુઓ મન વચન અને કાયાના અશુભ વ્યાપાર પોતે કરતા નથી, અન્ય પાસે કરાવતા નથી અને કરનારને અનુમોદતા નથી તે સર્વ સાધુઓને હું નમન કરું છું

૧૬. પરમેષ્ઠિ નમસ્કાર સૂત્ર.^૧

નમોઽર્હત સિદ્ધ-આર્યો-પાધ્યાય મર્- સાધુભ્ય ॥ ૧ ॥

અર્થ—અર્હત-સિદ્ધ-આચાર્ય-ઉપાધ્યાય અને સર્વ સાધુઓને નમસ્કાર થાઓ

૧૭. શ્રી ઉવસગ્મહર (ઉપસર્ગહર સ્તોત્ર) સૂત્ર

ઉવસગ્મો-ઉપસર્ગને

હર-હણના

પાસ-પાર્થ નામનો જુદો છે
સેવક જેમને એવા

પામ-પાર્થનાથને

વદામિ-હું વાંદુ છું

કૃમ્મઘણુ-કર્મના સમૂહથી

મુક્ક-મુક્તિપેલા

૧ આ સૂત્રના કર્તા સિદ્ધમેનદ્રિત્તકરસર્ગિ છે, તેનો હુંક વૃત્તાન્ત, ઉત્તજ્યનિ નગરીમાં વિક્રમ ગામને મુકુદ પદ્મિ દેતા, ને વૃદ્ધવાર્ત્તિ સાથે વાદમાં પરાજય પામી તેમના દિષ્ઠિ થયા સરકુ-તના અખર અભ્યાસી તેમણે નવકારને બંને 'નમોઽર્હત' સૂત્ર મના વ્યુ ગુરૂને આ રમ્યુ નહિ અને હજી કે 'આમ કરવાથી પરમ પૂજ્ય પૂર્વ ભગવતોની આશાતના કરી છે કા જુ કે પ્રાકૃત ભાવાનાં પૂર્વ પ્રરૂપોની રચના મદ જુદિવાળા સૌ સમજે તે માટે કે' આ વસ્તુ સિદ્ધસેનસર્ગિને પણ સમજાઈ અને ગુરૂ પામે ૧૮ ગામઓને નૈન ધર્મ બનાવવાનું પ્રાયશ્ચિત લીધું અને તે પ્રાયશ્ચિત વિક્રમ વિગેરે રાજાઓને પ્રતિમોષ કરી પૂર્ણ થયું

૨ આ સ્તોત્ર ચૌદ પૂર્વધર શ્રીભદ્રબાહુ સ્વામીએ રચેલું છે રચવાનું કાણુ આ પ્રમાણે છે—શ્રી ભદ્રનાદસ્વામીને વરાહમિહર

વિસહુર-સાપના

વિસ-ઝેરનો

નિત્રાસ-નાશ કરનાર

મંગલ-મંગલ

કલ્યાણ-કલ્યાણના

આવાસ-ધર સમાન

ઉવસગ્ગહુર પાસ-ઉપસર્ગને હણનાર પાર્શ્વનામનો યજ્ઞ સેવક છે,
જેમને એવા

પાસ વંદામિ કૃમ્મ ઘણુ મુક્ત-તથા કર્મના સમૂહથી મુકાયેલા
એવા પાર્શ્વનાથને હું વાદું છું.

વિસહુર-વિસ-નિત્રાસ-સાપના ઝેરનો નાશ કરનાર.

મંગલ-કલ્યાણ-આવાસ ॥ ૧ ॥-મંગળ અને કલ્યાણના ધર
સમાન એવા.

નામનો ભાષ્મ હતો. તેણે ચિરકાળ સુધી ચારિત્ર પાળી શાસ્ત્રનો
અભ્યાસ કર્યો હતો. ત્યાર પછી ક્રોધ કારણથી ચારિત્રનો ત્યાગ કરી
તે જૈનધર્મનો દ્વેષી થયો. અને જ્યોતિષશાસ્ત્રથી તે પોતાનો નિર્વાહ
કરવા લાગ્યો. તેમાં તે ધર્મી પ્રતિષ્ઠા પામ્યો. તે ગર્વથી જૈન સાધુ-
ઓની નિરંતર નિંદા કરતો હતો. એકદા રાજસભામાં શ્રી ભદ્રપાદુ-
સ્વામીએ તેના જ્યોતિષના જ્ઞાનમાં સ્પષ્ટતા બતાવી, તેથી વરાહ-
મિહર વધારે ધર્મદેષી થયો. અંતે મરણ પામી તે વ્યંતર થયો. તેણે
પૂર્વનું વૈર સંભારી સધમાં મરકીનો ઉપદ્રવ કર્યો. તેની શાંતિને
માટે શ્રીસંધની વિમ્બપ્રિયથી શ્રી ભદ્રપાદુસ્વામીએ સાત ગાથાનું આ
ઉવસગ્ગહુરં સ્તોત્ર બનાવ્યું. તે બાણવા, ગણવા અને સાંભળવાથી
મરકી શાંત થઈ ગઈ, તેથી લોકો નિરંતર આ સ્તોત્ર બાણવા લાગ્યા.
તેના પ્રભાવથી ધરણેન્દ્રને પ્રત્યક્ષ આવવું પડતું હતું, તેથી ધરણેન્દ્રની
વિનંતિથી ગુરુ મહારાજે જે ગાથા બંધારી મૂકી અને હાલમાં
જે પાંચ ગાથા પ્રસિદ્ધ છે તે જ રાખી. આ સ્તોત્રમાં શ્રીપાર્શ્વનાથ
સ્વામી તથા તેમના પાર્શ્વયજ્ઞ, પદ્માવતી દેવી અને ધરણેન્દ્રની દિ-
અર્થી સ્તુતિ છે. તે બાણવાની ઇચ્છાવાળાએ મોટી ટીકા જોવી.

વિરાહુર-વિષધર

કુદિલંગ-કુદિલંગ નામના

મત-મત્રને કંઠે-કંઠમાં

ધારણ-ધારણ કરે જો-જો

સયા-હ મેઘા મણુઓ-મનુષ્ય

તરસ-તેના ગહ-મહ

રોગ-ગમ મારી-મરણી

દુઃખ-પરાણ જરા-તાવ

જાતિ-પામે છે

ઉત્સામ-શાંતિને

ત્રિમહુર કુદિલંગ મત-વિષધર કુદિલંગ નામના મત્રને

કંઠે ધારણ જો મયા મણુઓ-જો મનુષ્ય હ મેઘા કંઠને વિષે

ધારણ કરે

તરસ-ગહ-રોગ-મારી-તેના મહ-રોગ અને મરણી

દુઃખ જરા જાતિ ઉત્સામ ॥ ૨ ॥-તથા ખગમ તાવ શાંત પામે છે

ચિદુહ-રહો દૂરે-દૂર

મતો-મત્ર પુજા-તમને

પણામોનિ-કરેનો નમસ્કાર પશુ

ખડુફલો-પણા ફળવાળો

હોમ-યાવ છે નર-મનુષ્ય

તિરિઓમુ-તિર્યચના વિ-પશુ

છવા-છવો પાવતિ-પામે છે

ન નહીં દુઃખ-દુઃખ

દોમચ્ચ-દારિદ્ર

ચિદુહ દૂરે મતો-એ મત્ર તો દૂર રહો

પુજા પણામો વિ ખડુફલો હોમ-તમને કરેનો નમસ્કાર પશુ

પણા ફળવાળો યાવ છે

નરતિઓમુ વિ છવા-(કમો તેથી) છવો મનુષ્ય અને તિર્યચ

મતિમાં પશુ

પાવતિ ન દુઃખ દોમચ્ચ ॥ ૩ ॥-દુઃખ અને દારિદ્રતાને

પામતા નથી

પુહ-તમાઈ અમમતે-સમક્રિતદર્શન

સધ્ધિ-પામે છે

ગિતામણિ-ગિતામણિ મત

કમપાપ નમસકિઓ-કમપટ્ટણી

અધિક

પાવતિ-પામે છે

અચિન્નેષુ-વિધન વિના

છવા-છવો અપરામર-મોહ

કાણુ-સ્થાનને

દુહ સમ્મતો લધ્ધે—તમારું સમકિત દર્શન પામે છે.

ચિંતામણિ—કથપાય-વખલહિએ—ચિંતામણિ રત્ન અને કલ્પ
વૃક્ષથી અધિક (વધારે સારું) એવું.

પાવંતિ અવિગ્નેષુ, છવા અયરામરં ઠાણુ ॥ ૪ ॥—છવે
વિદન વિના મોક્ષ સ્થાનકને પામે છે.

ધન્ય—એ પ્રકારે
સંથુઓ—સ્તુતિ કરી
મહાપ્રસન્ન—મોટા યશવાળા
ભક્તિખર—ભક્તિના સમૂહથી
નિખરેણુ—પૂર્ણ ભરેલા
હિઅએણુ—હૃદયે કરી

તા—તે કાચુ માટે
દેવ—હે દેવ. દિગ્ગજ—આપો
ખોહિં—સમ્યક્
ભવે ભવે—ભવોભવને વિષે
પાસ જિજ્ઞાસુ—હે પાર્શ્વ-
જિનચંદ્ર

ધન્ય સંથુઓ મહાપ્રસન્ન—હે મોટા યશવાળા ! એ પ્રકારે તમારી
સ્તુતિ કરી.

ભક્તિખર નિખરેણુ હિઅએણુ—ભક્તિના સમૂહથી પૂર્ણ ભરેલા
હૃદયે કરી.

તા દેવ દિગ્ગજ ખોહિં—તે કાચુ માટે હે દેવ ! સમકિત આપો.

ભવે ભવે પાસ જિજ્ઞાસુ ॥ ૫ ॥—હે પાર્શ્વ જિનચંદ્ર ! ભવો
ભવને વિષે.

ગાથા ૫, ગુરૂ ૨૧, લઘુ ૧૬૪, સર્વ વર્ણુ ૧૮૫.

ભાવાર્થ—પાર્શ્વનાથની, પાર્શ્વચક્ષુની સ્તુતિ પૂર્વક ઉપસર્ગ
તથા વિદનને ટાળવાની માગણી હોવાથી ઉપસર્ગદર સ્તોત્ર આ સૂત્રનું
ખીલું નામ છે.

૧૮ શ્રી જયવીયરાય (પ્રાર્થના) સૂત્ર.

જય-જમ પામો
વીયરાય-હે વીતરામ !
જગગુરુ-હે જગતના ગુરુ !
હોઉ-હોતો મમ-મને
તુહુ-તમારા
પભાવઓ-પ્રભાવથી
ભયન-હે ભગવન

ભવ-ભવનું
નિબ્ધેઓ-ઉદાસીનપણું
મગ્ગાણુસારિઓ-માર્ગાનુસારી-
પણું
હું ફલ-વાંછિત ફલની
સિદ્ધિ-પ્રાપ્તિ

જય વીયરાય ! જગ ગુરુ !—હે વીતરામ ! હે જગતના ગુરુ તમે
જય પામો

હોઉ મમ તુહુ પભાવઓ ભયન—હે ભગવન ! તમારા પ્રભાવથી
મને હોતો

૧ ભયનિબ્ધેઓ ૨ મગ્ગાણુ સારિઓ—૧ ભવનું ઉદાસીનપણું
(સસારમાં ઉદાસીનપણું) અને ૨ માર્ગાનુસારિપણું
(ન્યાયથી ધન મેળવવું)

૩ હું ફલ સિદ્ધિ—૧ ૧—વાંછિત ફલની પ્રાપ્તિ

લોગનિરુદ્ધ-નોક વિરુદ્ધનો
મયાઓ-ભાગ
ગુરુજનુ-ગુરુજનની પૂજા-પૂજા
પરત્યકરુ-પરોપકાર કરવો
મ-અને નુહુગુરુ-સા-ગુરો

ભેગો-મેળાપ
તબનયણુ-તેમના વચનની
મેવણા-સેવા
આભન-જીવનપર્યંત સુધી
અખ ડા-અખ દિતપણે

૪ લોગ-નિરુદ્ધઓ—નોકની વિરુદ્ધ કામોનો ત્યાગ

૫ ગુરુજનુપૂજા ૬ પરત્યકરુ મ—ગુરુજનની પૂજા અને
પરોપકાર કરવો.

૭ મુહુરુરુભેગો ૮ તવ્યયાણુ સેવણા—સારા ગુરનો મેળાપ ૮ અને
તેમના વચનની સેવા.

આલવસખંડા ॥ ૨ ॥—આટલી વસ્તુઓ હવત પર્યન્ત મોરે
અખંડિતપણે હોજો.

વારિજજઠ-ના પાડી છે

જઠવિ-જો કે

નિયાણુ-નિયાણું

ખંધણુ-ખાંધવાની

વીયરાય-હે વીતરાગ !

તુહ-તમારા

સમયે-શાશ્વત્માં

તહુવિ-તો પશુ. મમ-મને

હુજજ-હોજો. સેવા-સેવા

ભવે ભવે-ભવોભવતે વિષે

તુમેહ-તમારા

ચલણાણુ-ચરણની

વારિજજઠ જઠવિ નિયાણુખંધણુ—જો કે નિયાણું ખાંધવાની ના
પાડી છે.

વીયરાય તુહ સમયે—હે વીતરાગ ! તમારા શાશ્વત્માં.

તહુવિ મમ હુજજ સેવા—તો પશુ મને સેવા હોજો.

ભવે ભવે તુમેહ ચલણાણુ ॥૩॥—ભવોભવતે વિષે તમારા ચરણની.

દુઃખદુઃખઓ-દુઃખનો ક્ષય

કમ્મદુઃખઓ-કર્મનો ક્ષય

સમાહિ-સમાધિ

મરણુ-મરણ

ખોહિલાલો અ-સમકિતનો

લાભ

સંપન્નહિ-પ્રાપ્ત થાઓ

માહુ-મને. એઅ-એ

તુહ-તમને

નાહુ-હે નાથ

પણામ-પ્રણામ

કરણેણુ-કરવાથી

દુઃખદુઃખઓ કમ્મદુઃખઓ—દુઃખનો ક્ષય, કર્મનો ક્ષય.

સમાહિ મરણુ અ ખોહિલાલો અ—સમાધિ મરણ અને સમ-
કિતનો લાભ.

અપગ્નઊ મહુ ઝોઝ — મને એ પ્રાપ્ત થાઓ

વૃદ્ધ નાહુ ! પશુઅમ કરણેણુ ॥ ૪ ॥ — હે નાથ ! તમને પ્રજ્ઞામ કરવાથી

સર્વમંગલ—સર્વ માગવિકામાં
મંગલય—મગ્નરૂપ
સર્વકલ્યાણ—સર્વ કલ્યાણનું
કારણ—કારણ
પ્રધાન—પ્રધાન એવું

સર્વધર્માણું—સર્વ ધર્મોમાં
જૈન—જૈન
જયતિ—જય પામે છે
શાસન—શાસન

સર્વ—મંગલ—માગલય—સર્વ માગવિકામાં મગ્ન રૂપ

સર્વ—કલ્યાણ—કારણ—સર્વ કલ્યાણનું કારણ

પ્રધાન સર્વ ધર્માણું—સર્વ ધર્મોમાં પ્રધાન એવું

જૈન જયતિ શાસન ॥ ૫ ॥ — જૈન શાસન જય પામે છે

સપ્ત ૨૦, ગાથા ૫, પદ ૨૦, ગુરૂ ૧૯, લક્ષુ ૧૭૨ સર્વ ૧૯૧

સ્વાધર્થ—આમાં પ્રજ્ઞ પાસે ઉત્તમ સેવાની માગણી કરેલી છે,

તેથી તેવું બીજું નામ પ્રાર્થના સૂત્ર છે આ સૂત્ર

‘આસવમખડા’ મુધી બે દાય લતાદ મુધી હિમા ગળીને

બોલાય છે

૧૯ શ્રી અરિહત ચેષયાણુ—ચૈત્યસ્તત સૂત્ર.

અરિહત—અરિહતની

ચેષયાણુ—પ્રતિમાને કરેમિ—કરે છું

કલિસ્મગ્ન—કલિસ્મગ્ન

વદણુ—વદન દ વાધી

વત્તિયાએ—ચના કને માટે

પૂજ્યણુ—પૂજન કરવાથી

સક્કર—સક્કર કરવાથી

સગ્માણુ—સ-માન કરવાથી

બોહિલાભ—બોધીબીજનો લાભ

નિરૂપસગ્ન—મોઘ પામવા માટે

અરિહંત એકયાણું—અરિહંતની પ્રતિમાઓને (વાંદવાને માટે)

કરેમિ કાઉરસગ્ગા ॥ ૧ ॥—હું કાઉરસગ્ગ કરું છું.

વંદણ વત્તિયાએ—વંદન કરવાથી થતા ફલને માટે

પૂજણ વત્તિયાએ—પૂજન કરવાથી થતા ફલને માટે.

સકાર વત્તિયાએ—સત્કાર કરવાથી થતા ફલને માટે.

સન્માણ વત્તિયાએ—સન્માન કરવાથી થતા ફલને માટે.

બોહિલાભ વત્તિયાએ—બોધી બીજ (સમ્યક્ત્વ)ના લાભને માટે.

નિરવસગ્ગ વત્તિયાએ ॥ ૨ ॥—મોક્ષ સ્થાન પામવાને માટે. (હું

કાઉરસગ્ગ કરું છું.)

સદ્દાએ—શ્રદ્ધા વડે

એહાએ—નિર્મલ શુદ્ધિ વડે

ધીમ એ—ધીરજ વડે

ધારણાએ—ધારણા વડે

અણુપેહાએ—તત્ત્વચિંતન વડે

વડ્ઠમાણિએ—વધતા પરિણામે

ઠામિ-કરું છું

કાઉરસગ્ગા—કાઉરસગ્ગ

સદ્દાએ એહાએ—શ્રદ્ધાવડે, નિર્મળ શુદ્ધિવડે.

ધીમએ ધારણાએ અણુપેહાએ—ધીરજ વડે, ધારણા વડે, અને

સ્મૃતિપૂર્વક વારંવાર સંભારવા વડે—તત્ત્વચિંતન વડે.

વડ્ઠમાણિએ—એ પાંચ વૃદ્ધિ પામતે થકે

ઠામિ કાઉરસગ્ગા ॥ ૩ ॥ હું કાઉરસગ્ગ કરું છું.

સાનાથ—આ સૂત્રથી એક દહેરાસરમાં રહેલ પ્રતિમાઓને ઉત્તમ પ્રકારે વંદન કરાય છે અને તેથી તેનું બીજું નામ ચૈત્યસ્થાવર સૂત્ર કહેવાય છે.

૨૦ શ્રી કલસાણકંઠં—સ્તુતિ—સૂત્ર.

કલસાણ—કલ્યાણના. કંઠં—મૂળ

પદમં—પદ્મના

જિજ્ઞિહં—જિજ્ઞેષ્ણુને

સંતિં—શાંતિનાથને

તઓ—તે પદ્મી

નેમિજિજ્ઞુ—નેમિજિજ્ઞુને

મુણિદ-મુનિઓના ઈદ્રને
પાસ-પાર્શ્વનાથને
પયાસ-પ્રકાશના કરનારા
મુગુણિક-સાગ ગુણોના એક

ઠાણ-સ્થાનરૂપ
ભક્તીષ-ભક્તિ વડે
વઢે-વાદુ છુ સિરિ-શ્રી
વદ્ધમાણુ-વર્ધમાન સ્વામીને

ઠંઠલાણુ ઠંઠ પઠમ જિણિદ-કલ્યાણના મૂળરૂપ એવા પહેલા
જિનેદ્ર (ઝવમદેવ) ને

સંતિ તમો નેમિજિણુ મુણિદ-શાંતિનાથને અને તે પછી
મુનિઓના ઈદ્ર શ્રી નેમિનાથને

પાસ પયાસ મુગુણિકઠાણુ-વળી તથા જીવનમા પ્રકાશ
કરનાર એવા શ્રી પાર્શ્વનાથને અને સાગ ગુણોના
એક સ્થાનરૂપ એવા

ભક્તીષ વઢે સિરિવદ્ધમાણુ ॥ ૧ ॥-શ્રી વર્ધમાનસ્વામીને ૬
ભક્તિપૂર્વક વાદુ છુ

અપાર-પાર વિનાના-ઠેકા વિનાના
સસાર-સસાર રૂપ
સમુદ-સમુદ્રના
પાર-પારને-ઠેકાને
પતા-પામેલા
સિવ-મોક્ષને દિતુ-આપો
મુગુણ-પવિત્ર વસ્તુઓમા એક
સાગ-સાંજીવ

સુખે-મધા
જિણિદ-જિનેદ્રો
મુર-દેવતાઓના
વિદ-સમુદ્રવડે વેદા-વધાયેલા
ઠંઠવાણુ-કલ્યાણરૂપ
વદ્ધનીણુ-વેતડીના
વિસાસ-મોટા
ઠંઠા-મૂળ-સમાન

અપાર સમાર મમુદ પાર-સસાર રૂપ અપાર સમુદ્રના પારને
પતા સિવ દિતુ મુગુણ સાર-પામેલા એવા (જિનેદ્રો) પવિત્ર
વસ્તુઓમા એક સાગ રૂપ એવું મોક્ષ આપો

સબ્બે જિણિંદા સુરવિંદવંદા—તે બધા જિનેદ્રો, દેવતાઓના સમૂહ
વડે વંદાયેલા છે.

કંદનાણુ વલ્લીણુ—વિસાલ કંદા ॥ ૨ ॥—કલ્યાણુ રૂપ વેલડીના મોટા
મુળ સમાન એવા.

નિબ્બાણુ—મોક્ષ. મગ્ગે—માર્ગમાં
દ્વર—ઉત્તમ. જાણુકરૂપ—વાહનસમાન
પણ્ણાસિય—નાશ કરનાર
અસેસ—બધા
કુવાઇ—કુવાદીઓના
દરૂપ—ગર્વને
મય—મતને

જિણાણુ—જિનેશ્વરોના
સરણુ—શરણુ રૂપ
બુહાણુ—પંડિતોને
નમામિ—નમસ્કાર કરું છું—
નિમ્મય—હમેશાં
તિજગ—ત્રણ જગતમાં
મ્પહાણુ—પ્રધાન

નિબ્બાણુ મગ્ગે વરજાણુકરૂપ—મોક્ષ માર્ગમાં ઉત્તમ વાહન સમાન,
પણ્ણાસિયાસેસ—કુવાઇદરૂપ—બધા કુવાદીઓના ગર્વનો નાશ કર-
નાર એવો.

મયં જિણાણુ સરણુ બુહાણુ—જિનેશ્વરોનો મત પંડિતોને
શરણુરૂપ છે.

નમામિ નિમ્મય તિજગમ્પહાણુ ॥ ૩ ॥—વળી ત્રણ જગતમાં
પ્રધાન એવા તે મતને હું હમેશાં નમસ્કાર કરું છું.

કુંદ—મોગરાનું ફૂલ. ઇંદુ—ચંદ્ર
ગોકળીર—ગાયનું ફૂલ
તુસાર—અરક જેવા
વત્તા—રંગવાળો. સરોજ—કમળ
હૃત્યા—હાથને વિષે
કમલે—કમળ ઉપર

નિસત્તા—એટલી
વાએસિરિ—સરસ્વતી દેવી
પુત્યય—પુસ્તકોનો. વગ્ગા—સમૂહ
હૃત્યા—હાથને વિષે છે એવી
સુહૃાય—સુખને માટે. સા—તે દેવી
અમહ—અમારા સથા—હમેશાં
પસથા—થાઓ

કુંદિદુ-ગોઝખીર-તુસાર વત્તા—૧ મચકુદ (મોગત) નું ફલ,
 ૨ ચદ્ર, ૩ ગાયત્રી દ્વિ અને ૪ ખગ્દ જેવા રગવાળી
 સરોજ હુત્યા કમલે નિસત્રા—જેના હાથને વિષે કમન છે અને
 કમળ ઉપર બેઠેલી છે એવી
 વાએસિરિ પુત્ર્ય વગ્ગ હુત્યા—૧ગી જેના ગોળ હાથમાં પુસ્ત
 કાનો સમૂહ છે એવી સગરવતી દેવી
 સુહાય મા અગ્લુ સયાપસત્યા ॥ ૪ ॥ તે દેવી હમેશાં
 અમાગ સુખને માટે યાઓ

સામાયિક લેવાનો વિધિ.

સામાયિકમાં જોઈતી વસ્તુઓ—

- ૧ શુદ્ધ વસ્ત્ર ૨ કટાસણ ૩ મુહપત્તિ ૪ સાપટો.
- ૫ પુસ્તક ૬ ચરવળો ૭ ઘડી ૮ નવકારવાળી
- ૧ પ્રથમ શુદ્ધ વસ્ત્ર પહેરવા પછી—
- ૨ ચરવળાથી જગ્યા પૂજી શુદ્ધ ભૂમિ કરવી
- ૩ ઉચે આસને આપનાઆર્થ અથવા પુસ્તક માપકા
 પર મૂકવું
- ૪ મુહપત્તિ ઠાબા હાથમાં રાખીને જમણે હાથ સ્થા-
 પનાજી સન્મુખ રાખવો પછી—
- ૫ નવકાર ૫ ચિ દિય કહીને સ્થાપનાજી સ્થાપવા પછી—
- ૬ એક ખમાસમણ દઈને ધરિયાવહિયા જડેવા
- ૭ પછી તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્ય, કહી એક લોગસ્મ “અ દેસુ
 નિન્મલયરા” સુધી અથવા ચાર નવકારનો કાઉસગ્ગ કરવો.

૮. પારીને પ્રગટ હોગરુસ બોલી એક ખમાસમણ દેવું. પછી
૯. ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સામાયિક મુહપત્તિ પડિલેહું ! ઇચ્છં, એમ કહીને સહયત્તિ પડિલેહવી.
૧૦. પછી એક ખમાસમણ દર્શને ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સામાયિક સંદિસાહું ? ઇચ્છં, એમ કહીને.
૧૧. એક ખમાસમણ દર્શ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સામાયિક ઠાઉં ? ઇચ્છં, એમ દહેવું.
૧૨. પછી એ હાથ લલાટે જોડી એક નવકાર ગણવો
૧૩. પછી ઇચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી સામાયિક દંડક ઉચ્ચગાવોળ ? એમ કહી શુર અથવા વડિલ હોય તે 'કરેમિ ભાતે સૂત્ર' બોલે અને તે ન હોય તો સામાયિક લેનારે પોતે બોલવું
૧૪. પછી એક ખમાસમણ દર્શ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે સંદિસાહું ? ઇચ્છં, કહી એક ખમાસમણ દર્શ.
૧૫. ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બેસણે ઠાઉં ? ઇચ્છં, કહી એક ખમાસમણ દર્શ
૧૬. ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સજ્જાય સંદિસાહું ? ઇચ્છં, કહી એક ખમાસમણ દર્શ.
૧૭. ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સજ્જાય કરે ? ઇચ્છં, કહી એ હાથ જોડી ત્રણ નવકાર ગણી એ થડી (અથવા અડતાલીસ ૪૮ મિનિટ) સુધી ધર્મધ્યાન કરવું.

સામાયિક , પારવાનો વિધિ.

- ૧ પ્રથમ એક ખમાસમણુ દધને ઇરિયાવહિયા કહેવા
૨. પછી તરસ ઉત્તરી૦ અન્નતથ૦ કહી એક લોગરસ (ચ દેસુ નિમ્મલયરા સુધી) અથવા ચાર નવકારનો દાઉસગગ કરવો પછી પારીને
- ૩ પ્રગટ લોગરસ કહી એક ખમાસમણુ દેવુ પછી,
- ૪ ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ મુહપત્તિ પડિલેહુ ? મુહ૦ એમ કહીને મુહપત્તિ પડિલેહવી
- ૫ પછી એક ખમાસમણુ દધને ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ સામાયિક પાર ? યથાગમિત.
- ૬ એમ કહી ખમાસમણુ દધ ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ સામાયિક પાર્થુ ? તહત્તિ એમ કહીને
- ૭ જમણો હાથ ચરવળા અથવા કટામણા ઉપર સ્થાપીને એક નવકાર ગણી સામાયિક ત્રય જુતો કહેવો
- ૮ પછી જમણો હાથ સવળો રાખી એક નવકાર ગણી સ્થાપનાચાર્ય યોગ્ય સ્થાને મુકવા

સૈત્યવદનનો વિધિ

- ૧ પ્રથમ દેરાસરમા ત્રણ ખમાસમણુ દેવા પછી હાથો દીવણ ઉભો રાખી ઉત્તરાસણ નાખી બે હાથ નેહી

× અહિ ઉપગ ઉપર બે ૩ તથા આમાયિક કરી શકાય, તેમા દરેક વખતે સામાયિક લેવાનો વિધિ કરવો, ૫ તુ તેમાં સન્ન્યાય કરને ખાલે સન્ન્યાયમાં છુ એમ કહેવુ પણ દરેક વખતે સામાયિક પાગવુ નહિ બે સામાયિક કરવા હોય તો બે પૂગ થયે અને ત્રણ કરવા હોય તો ત્રણ પૂ. થયે એકવાગ પાગવુ જો એકો સાથે આઠ-દસ સામાયિક બેમાં કરવા હોય તો પણ ત્રણ ત્રણ સામાયિક પૂગ થયે પારવા

ધ્રુવછાકારેણ સંદિસહ લગવન્! ચૈત્યવંદન કરં ?
ધ્રુવં, કહી

૧. સ્કલકુલવલ્લી કહી ચૈત્યવંદન કહેવું. પછી—
૨. જંદિગિ કહી નમુત્યુણું કહેવું.
૩. પછી બાવંતિ ચેષ્ઠઆઈ કહી એક ખમાસમણ દેવું.
૪. પછી બાવંત કેવિ સાહુ કહી નમોઽર્હત કહેવું.
૫. પછી સ્તવન કહેવું અથવા ન આવડે તો ઉવસગ્ગહરં કહેવું
૬. પછી બે હાથ મસ્તકે ધરી અર્ધા જયવીયરાય 'આભવ-મખંઠા' સુધી કહેવા, પછી બે હાથ નીચા ઉતારી જયવીયરાય પૂરા કહેવા.
૭. પછી ઉમા થઈ અરિહંત ચેષ્ઠયાણું, કહી અન્નતથ કહી એક નવકારનો કાઉસગ્ગ કરવો.
૮. પછી કાઉસગ્ગ પારીને નમોઽર્હત કહીને થાય કહેવી પછી એક ખમાસમણ દેવું.

સામાયિક તથા ચૈત્યવંદનના સૂત્રોના પ્રશ્નો.

૧. નવકાર તાણા પંચપરમેષ્ઠિ સૂત્ર નામ શા કારણથી છે ?
૨. પંચપરમેષ્ઠિ કયા ? તેમના ગુણો કેટલા ? અને કયા કયા ?
૩. નવકારવાલીમાં ૧૦૮ મણકા કેમ છે ?
૪. પંચપરમેષ્ઠિમાં ગુરૂ કેટલા અને દેવ કેટલા ?
૫. પંચિદિયનું બીજું નામ શું ?
૬. પંચિદિયનો ઉપયોગ કયાં થાય છે ? અને તેમાં શાનું વર્ણન છે ? તેમજ મહાન્નત, સમિતિ અને આચાર કયા અને કેટલા ? તે તેના અર્થ સાથે કહો ?
૭. ખમાસમણ સુત્રનું બીજું નામ શું ? તથા તેનો ઉપયોગ કયાં થાય છે ? તેમજ પંચાંગ પ્રણિપાત કેમ કહેવાય છે ?

- ૮ દેવ અને શુરને કેટલા ખમાસમણ દેવાય ?
- ૯ ઇન્દ્રિયાવહિ સૂત્ર શા માટે બોલવામાં આવે છે ?
- ૧૦ શબ્દ કેટલાં ? કયાં ? તે અર્થ સાથે લખો ? કાયોત્સર્ગ
એટલે શું ?
- ૧૧ આગાર એટલે શું ? આગારો કેટલા ને કયા કયા ?
- ૧૨ લોગસ્સનું બીજું નામ શું ? લોગસ્સ અને નવકારના
કાઉસગ્ગમાં કેટલા શ્વાસોશ્વાસ હોય છે ?
- ૧૩ કરેમિમતેમ, છ આવશ્યક કંઈ રીતે છે ? આનું બીજું
નામ શું ? નિંદા અને ગર્હામાં ફેર શો ? અને કયા થાય ?
- ૧૪ સામાર્ધયવયનું શું સ્વરૂપ છે ? સામાયિક પારતા દેતાં
ને ઉચ્ચરતાં હાથ થાયી સવળો અવળો અને ભેડવામાં
આવે છે અને શાયી નવકાર ગણવામાં આવે છે ?
- ૧૫ જગચિંતામણિ કોણે બનાવ્યું ? અને કયા બનાવ્યું ?
એકસો સીત્તેર તીર્થ કરો વિચરતા કંઈ ગીતે લટે ?
ઉત્કૃષ્ટ શાશ્વત પ્રતિમાઓ કેટલી ? ઉત્કૃષ્ટ દેવગીઓ તથા
મુનિઓની સખ્યા કેટલી ? અને જબન્યથો કેટલી ?
- ૧૬ શકસ્તવ શા માટે ? તેમાં કોની અને કેટલા વિશેષણો
હાન મુતિ છે ? ભગવાનને સારથિ કેમ કહ્યા ?
- ૧૭ ભવતિ ચૈષ્રમાઈ તથા ભવત કેવિ સાદૂમાં કોનું વર્ણન છે ?
- ૧૮ નમોડર્કત્ના કર્તા કોણ ? ને તેમનું જીવનવૃત્તાન્ત શું ?
- ૧૯ ઉવસગ્ગહર મા શાનું વર્ણન છે ? તેના કર્તા કોણ ?
ને તેમનું જીવનવૃત્તાન્ત શું ? અને સૂત્રમાં કોની મુનિ છે ?
- ૨૦ જયવીયરાયમાં કેટલી અને કયો ગાગણી કરવામાં આવી છે ?
નિયાત કોને કહેવાય ? પ્રાર્થના સૂત્રની શી સાર્થકતા ?
- ૨૧ અન્દિત ત ચેઈઆણ સૂત્રથી શું માનણી કરવામાં આવે છે ?
- ૨૨ દલ્લાણકદની દરેક ગાથામાં કોનું વર્ણન છે ?

૨૧ સંસાર દાવાનસની સ્તુતિ.

સંસાર-સંસાર ૩૫

દાવ-વનનો

અનસ-અગ્નિ

દાહ-તાપ [ઓલવવાને]

નીરં-પાણી સમાન

સંમોહ-મોહ

ધૂલી-ધૂળને

હરણે-હર કરવામાં

સમીરં-પવન સમાન

માયા-કપટરૂપી

રસા-પૃથ્વીને

દારણુ-ખોદવામાં

સાર-તીક્ષ્ણ

સીરં-હળ સમાન

નમામિ-નમસ્કાર કરું છું

ચીરં-મહાવીર પ્રભુને

ગિરિસાર-મેરૂ પર્વત જેવા

ધીરં-ધીરજવાનને

૧. આ સ્તુતિની રચના સંસ્કૃત તથા પ્રાકૃત ભાષાના એક સરખાપથી રચાયેલી છે. તેના રચનાર શ્રી હરિભદ્રસુરિજી છે. તેમનો ટુક પરિચય નીચે મુજબ છે.

જ્ઞાતિએ બ્રાહ્મણ રાજપુરોહિત હરિભદ્રસુરિ, તે યાકિની સાધ્વીજીદ્વારા જૈનધર્મ સ્વીકારી ક્રમે કરી આચાર્ય થયા. તેમના ભાણેજ હંસ પરમ-હંસે તેમની પાસે દીક્ષા લીધી. ગુરૂ અનુચ્છા વિના બૌદ્ધ વિદ્યાપીઠમાં ભણતાં, જૈન તરીકે પ્રગટ થતાં એકનું બૌદ્ધો સાથે યુદ્ધમાં અને બીજાનું ગુરૂ પાસે બૌદ્ધોની સાથે થયેલા વિગ્રહના પ્રતિપાદન કર્યા બાદ આઘાતથી મૃત્યુ થયું. બંને શિષ્યોના મૃત્યુથી હરિભદ્રસુરિએ બૌદ્ધો સાથે વાદ આરંભ્યો અને. એ વાદમાં ૧૪૪૪ બૌદ્ધોને હરાવ્યા. વાદની શરત એવી હતી કે ‘જે હારે તેને કડકડતા તેલના કડાયામાં પડી મૃત્યુ પામવું આ વાતની ખબર યાકિની મહત્તરા સાધ્વીને પડી. અને તેમણે હરિભદ્રસુરિને આલોચનાના બાને યોગ્ય માર્ગે વાળ્યા અને બૌદ્ધોને જીવિતદાન અપાવ્યું. પરંતુ બૌદ્ધોને મારવાના સંકલ્પનું તેઓ ગુરૂ પાસે પ્રાયશ્ચિત માગતાં ગુરૂએ ૧૪૪૪ ગ્રંથો બનાવવાનું પ્રાયશ્ચિત આપ્યું. ૧૪૪૦ ગ્રંથો બનાવ્યા પણ ચાર ગ્રંથ બાકી રહ્યા.

[શ્રી મહાવાર પ્રભુની સ્તુતિ-ઈન્દ્રવજ્ર' છદ]

૧ મ સાર-દાનાનલ-દાહ-નીર — ૧ સ સારરૂપદાવાનવના તાપને
ઝોલવનાને પાણી સમાને
૨ સ મોહ-રૂક્ષી-હરણ-સમીર — ૨ મોહ એટલે અજ્ઞાનરૂપી ધૂળને
દૂર કરનામા પવન સમાન
૩ માયા-રસા-દારણ-સાગ-સીર — ૩ કપટ રૂપી પૃથ્વીને ખોદનામા
તીક્ષ્ણ હાથ સમાન
૪ નેમામિ વીર ગિરિમારધીર ॥ ૧ ॥ — ૪ મેર પર્વત જેના
ધીરજ્ઞાન (એના) શ્રી મહાવાર પ્રભુને નમસ્કાર કરે છું

ભાન-ભાનપૂર્વક
અવનામ-નમસ્કાર કરનાર
સુર-દેવ [ભવનપતિ]
દાન-દાનવ
માન-મનુષ્યોના
ઈન-રનામીઓના
ચૂલા-મુગટને રિધે રહેના
વિલોન-ચપળ
કમલ-કમળની
આનલી-ઐશ્વરી વડે

માલિતાનિ-પૂજાએના
સ પૂરિત-સારો રીતે પૂરેના
અસ્મિનત-નમસ્કાર કરનાર
લોક-લોકોના
સમીહિતાનિ-મનોવાઙિન
કામ-અત્યત
નમામિ-નમસ્કાર કરે છું
જિનરાજ-જિનેશ્વરોના
પદાન-ચરણોને
તાનિ-તે

[સર્વજિન સ્તુતિ વસંત-તિથિદ્વારતમ]

ભાવાનનામ-સુર-દાન-માનવેન-ભાનપૂર્વક નમસ્કાર કરનાર
એના દેવ દાન અને મનુષ્યના જે રનામી,
ચૂલા-નિનોવ-કમલાવનિ-માલિતાનિ-તેના મુગડ ઉપર રહેની
ચપળ કમળની ઐશ્વર્યો વડે પૂજાએના એના,

જ્યારે મૃત્યુદાળ નજીક આવ્યો ત્યારે ચારેપાસે બે સ સાર દાવાની
ચાગ થોથો આગળી છેવટે ઝકાગ ગમ્મ અગાઉ તેમનો કાળધર્મ થયો
સાસનદેવીની પ્રેરણાથી સખતમે એ ચોથી ગાથા સાથે પૂર્ણ કરી
આથી ઝકારારાનસાંગ સકલમય સાથે બોનાય છે

ધૂણી-ખહુલ-પરિમલાલીઠ-લોલાલિમાલા—૧ પરાગની ઘણી મુગં-
ધમાં આસક્ત થયેલા ચપળ ભમરાઓની શ્રેણીઓના...

ઝંકારારાવ સારાડ-ગુંજરના શબ્દ વડે ઉત્તમ એવું.....

મલદલ કમલાડડ—નિર્મળ પાંદડાંવાળું એવું જે કમળ.

ગાર ભૂમિ નિવાસે—તે રૂપ ધરતી ભૂમિમાં રહેનારી એવી.....

૨ છાયા-સંભાર-સારે—૨ કાન્તિના સમુદવડે મુશોભિત એવી...

૩ વર-કમલ-કરે—૩ હાથને વિષે ઉત્તમ કમળ છે એવી.....

૪ તાર-હારા-ભિરામે—૪ દેદીપ્યમાન હાર વડે મનોહર એવી...

૫ વાણી-સંદાહ-દેહે—૫ દ્વાદશાંગી રૂપ વાણીના સમુદરૂપી
શરીરવાળી એવી

ભવ-વિરહ-વરં, દેહિ મે દેવિ સારં ॥૪॥ હે શ્રુતદેવી ! મને
ઉત્તમ મોક્ષરૂપી વરદાન આપો.

ગાથા-૪, પદ-૧૬, સંપદ-૧૬, સર્વવર્ણ-૨૫૨,

ભાવાથે—આ સૂત્ર શ્રી હરિભદ્રસૂરિએ રચેલ છે. તેની
પહેલી ગાથામાં શ્રી મહાવીર સ્વામીની, ખીજીમાં સર્વ
જિનની, ત્રીજીમાં શ્રુતજ્ઞાનની ને ચોથીમાં શાસનદેવીની સ્તુતિ છે.
મંત્રો—૧ આ સૂત્ર કોણે રચેલું છે ! અને તેમાં કોની
કોની સ્તુતિ છે !

૨ આ સૂત્ર આપણે કયાદે બોલીએ છીએ ! તેમજ
છેલ્લી ગાથા સાથે બોલવાનું શું કારણ !

૨૨ પુક્રખરવરદીવડે—(શ્રુતસ્તવ) સૂત્ર

પુક્રખરવર-પુષ્કરવર નામના
દીવડે-અડધા દ્વીપમાં
ધાયઈ સંડેઅ-ધાતકી ખંડમાં
જંબુદીવે-જંબુદ્વીપમાં
ભરહ-ભરત

એરવય-ઐરવત
વિદેહે-મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં
ધર્માઘગરે-ધર્મની શરૂઆત
કરનારને
નમંસામિ નમસ્કાર કરે છું

(આર્યોગીતિ)

પુદ્ગલ-વર-દીવરુ-પુદ્ગલ નામના દ્વાપના અડધા લાગર્ગા
 ધાયક-સ ૩ અ જ છુદીવે અ-ધાનકીખડા અને જ છુદીપમા રહેલા
 ભરહેર-વય-વિદહે-પાય લગન, પાય અગન, અને પાય મહા
 વિદેહ ક્ષેત્રમા

ધરમાઈગઢે નમ સામિ ॥ ૧ ॥—ધર્મની શક્યાત કરનાર (તાર્થ કરે)
 તે હુ નમરકાગ કરે હ

તમ-અગાનરૂપ
 તિમિર-અ ધકાગના
 પડલ-સમૂહનો
 નિદ્ધ સણુરસ-નારા કરનાને
 મુગ્ધાણુ-દેવતાઓનો સમૂહ
 નરિદ-અકર્તિ વડે
 મહિઅરસ-પૂજાયે

સીમા-મયોદમા
 વરસ-ગાખનારા
 વદ-વાદ હુ
 પદ્માડિય-તોડી નાખી છે
 મોહ-મોહડી
 જાલરમ-જાળને

તમ-તિમિર-પડવ-નિદ્ધ મજસ—અગાન-પી અ ધકાર ॥ મમૂહનો
 નારા કરનાર એના

મુગ્ધાણુ-નરિદ-મહિઅરસ—દેવતાઓના સમૂહ તથા અકર્તિના
 જાઓ ૧ ૧ પૂજાયેના

સીમા-વરસ ન દે, પદ્માડિય-મોહ-જાલરમ ॥ ૨ ॥—વળો
 આત્માને મયોદમા ગાખના અને મોરશી જાળને
 તોડી નાખનાર એના (મિદ્ધાન) ને વદન કરે હુ

જાઈ જન્મ
 જન્મ-ધનય
 સોગ-મોહનો
 પાણુસણુરસ-નારા કરના
 દેલાણુ-ક વાળકાગ

પુદ્ગલ-સ પૂજે
 નિમાવ-વિશાળ
 મુહ-મોહ સુખને
 આવડરમ-આપનાર
 કો-મખ

દેવ-દેવતા	ધર્મમરસ-શ્રુત ધર્મના
દાણુવ-દાનવ	સાર-તત્ત્વને
નરિંદ ચક્રવર્તિના	ઉવસખલ-પામીને
ગણ-સમૂહ	કરે પમાય-પ્રમાદ કરે?
અન્નિચઅમરસ-પૂજયેલ	
જાઈ-જરા-મરણ-સોગ-પણાસણમરસ-જન્મ, ઘડપણ, મરણ	અને શોકનો નાશ કરનાર.
કહલાણુ-પુદ્ગલ-વિસાસ-મુહુર્તમરસ-કલ્યાણકારી અને સંપૂર્ણ	એવા વિશાળ મોક્ષ મુખને આપનાર.
કો દેવ-દાણુવ-નરિંદ-ગણઅન્નિચઅમરસ-(દાણુ) દેવતા, દાનવ	અને ચક્રવર્તિના સમૂહવડે પૂજયેલ એવા.
ધર્મમરસ સાર-મુવસખલ કરે પમાય? ॥ ૩ ॥-શ્રુતધર્મના	તત્ત્વને પામીને કોણ પ્રમાદ કરે? (અર્થાત કોઈ પણ પ્રમાદ ન કરે)
સિદ્ધે-સિદ્ધ એવા	સખલુઅભાવ-સત્ય ભાવ વડે
લો-હે જ્ઞાનવંત લોકો	અન્નિચએ-પૂજાયેલો
પયઓ-આદર સહિત	લોગો-ત્રણ કાળનું જ્ઞાન
ણુમો-હું નમસ્કાર કરું છું.	જાત્ય-જેમાં
જિણુમએ-જિનમતને	પદ્ધિઓ-રહેણું છે.
નંદી-વૃદ્ધિ થાઓ	જગમિણું-આ જગતનું
સયા-હંમેશા	તેલુકક-ત્રણ લોક ૩૫
સંજમે-ચારિત્ર ધર્મને વિષે	મન્ચ-મનુષ્ય લોક
દેવ-વૈમાનિક દેવ	અમુર-દેવ લોક
નાગ-ભવનપતિ દેવ	ધર્મો-શ્રુત ધર્મ
મુવજ-જ્યોતિષી દેવ	વડુંઉ-વૃદ્ધિ પામે
કિન્નર-વ્યંતર દેવ	સાસઓ-શાશ્વતો
ગણ-સમૂહથી	વિજયઓ-વિજયવંત

ધર્મ-વર્મ

ઉત્તર-વિરોધ અને વિરોધ

સુઅરસ-શ્રુત ધર્મ

ભગવત્કો-હે ભગવત

ક્રેમિ-કર છુ

કાઉરસગ્ગ-કાઉરસગ્ગ

સિદ્ધે ! ભો પયગ્ગો ભુમો જિણમએ—હે જ્ઞાનવત લોકો ! સિદ્ધ

એના જિનમતને હુ આદર સહિત નમસ્કાર કર છુ

નદી સયા સજમે—(તેનાથી) ચારિત્ર ધર્મને પ્રિયે હમેશા

વૃદ્ધિ થાઓ,

દેવ-નામ-મુવન્ન-કિન્નર-ગણુ—વૈમાનિક, ભવનપતિ, જ્યોતિષી,

અને વ્યતર દેવના સમૂહથી

સખભુઅ-ભાનચ્ચએ—મત્ત ભાવે દરીને પૂજાએલો એવો

લોગો જાવ પાઠ્ઠિઓ—તણ કાળનુ જ્ઞાન જેમા (શ્રુત ધર્મમાં)

ગ્રહેનુ છે એવો

જગમિણુ તેણુક-મન્થાસુર—તણુ લોક મનુષ્યલોક-દેવલોક-અને

પાતાનલોક રૂપ આ જગતનુ જ્ઞાન જેમાં પ્રતિષ્ઠયુ

છે એવો

વગ્ગો વઠ્ઠકે સાસઓ નિજયઓ વમ્મુત્તર વઠ્ઠકે ॥ ૪ ॥—એવો

સિદ્ધાનરૂપ યુવર્મ વૃદ્ધિ પામે, તે શાશ્વત છે,

વિજયવત છે તેમજ ચારિત્ર ધર્મનુ પ્રધાનપણુ

થાય તેમ તે વૃદ્ધિ પામે

બુઅમ્મ ભગવત્કો કરેમિ કાઉરસગ્ગ વદણુ વત્તિઆએ—

હે ભગવત ! તે શ્રુતધર્મની આરાધના માટે હુ

કાઉરસગ્ગ કરુ વદનથી થતા લાભને અર્થે

અદીદ્વિપમા પદ્મ ક્ષેત્રની ગણના—પુષ્કરવર નામના અર્ધોદ્વિપમા

એ ભગવ, એ ઐરવત અને એ મદાવિદેદ, ધાતડી ખડમા એ ભરત,

એ ઐરવત અને એ મદાવિદેદ તેમજ જણુદ્વિપમા એક ભરત, એક

ઐરવત અને એક મદાવિદેદ એમ કુલ પદર ક્ષેત્ર આવેલા છે

ભાવાર્થ—આ સૂત્રમાં અઢીદ્વિપમાં વિચરતા તીર્થકરોની તથા જ્ઞાનની, સ્વરૂપ, પ્રતિષ્ઠા અને મહત્તા સાથે સ્તુતિ છે.

૨૩ શ્રી સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું (સિદ્ધસ્તવ) સૂત્ર.

સિદ્ધાણું—સિદ્ધિ પદને પામેલાને
બુદ્ધાણું—બુદ્ધોને, બોધ પામેલાને
પારગયાણું—સંસાર સમુદ્રના
પાર પામેલાને
પરંપરગયાણું—અનુક્રમે મોક્ષે
પહોંચેલાને

લોઅગ્ગ—લોકના અગ્ર ભાગને
ઉવગયાણું—પામેલાને
નમો—નમસ્કાર થાઓ
સયા—હમેશાં
સન્ન—બધા
સિદ્ધાણું—સિદ્ધોને

સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું—સિદ્ધિપદને પામેલાને, અને બોધ પામેલાને
પારગયાણું પરંપરગયાણું—સંસાર સમુદ્રથી પાર પામેલાને તથા
અનુક્રમે મોક્ષે પહોંચેલાને.

લોઅગ્ગ—મુવગયાણું—લોકના અગ્ર ભાગ ઉપર પહોંચેલાને.

નમો સયા સન્ન સિદ્ધાણું ॥ ૧ ॥—એવા સર્વ સિદ્ધોને હમેશાં
નમસ્કાર હો.

જો—જો
દેવાણુવિ—દેવોના પણ
દેવો—દેવ છે
જં—જેમને
દેવા—દેવતાઓ
પંજલી—બે હાથ જોડીને

નમંસંતિ—નમસ્કાર કરે છે.
તં—તે
દેવ દેવ—દેવના પણ દેવ (ધં) વડે
મહિઅં—પૂજાએલા
સિરસા—મસ્તક વડે
વંદે—વાંદુ છું.

જો દેવાણુવિ દેવો—જો દેવોના પણ દેવ છે.

જં દેવા પંજલી નમંસંતિ—જેમને દેવતાઓ બે હાથ જોડી
નમસ્કાર કરે છે.

ત દેવ દેવ-મહિષ-તે દેના પણ દે (છદ) વડે પૂજાએલા
સિરસા વ દે મહાવીર ॥ ૨ ॥ મહાવીર-પ્રભુને મરતક વડે નમુ છ

ઈન્દ્રોવિ-એક પણ	૧	મ સાર-સ સારરૂપ
નમુકારો-નમસ્કાર		સાગરાઓ-સમુદ્રથી
જિણુવર-જિનવરોમા		તારેઈ-તારે, છે
વસહુસ્સ-શ્રેષ્ઠ એના		નર વા-પુરૂષને
વદ્ધમાણુરમ-વદ્ધમાન સ્વામીને		નારિ વા-અને સ્ત્રીને

ઈન્દ્રોનિ નમુકારો, જિણુવર-વમહુસ્સ વદ્ધમાણુરસ-જિનવરમા
શ્રેષ્ઠ એના શ્રી વદ્ધમાન સ્વામીને કરેયો એક પણ નમસ્કાર

સ સાર-સાગરાઓ-સ સાગરૂપ સમુદ્રથી
તારેઈ નર વ નારિ વા ॥ ૩ ॥-પુરૂષ અને સ્ત્રીને પણ તારે છે

હિર્ણ્ય-ગિરનાર	જમ્સ-જેમના
સેલ-પરંતના	ત-તે
સિહુરે-શિખર ઉપર	વમ્મ-ધર્મના
દિક્ષા દિક્ષા કલ્યાણુક	ચક્રવર્તિ-ચક્રવર્તિ એના
નાણુ-કેવળજ્ઞાન કલ્યાણુક	અરિદુનેમિ-શ્રી નેમનાથને
નિસીહિઆ-મોક્ષ કલ્યાણુક	નમ સામિ-નમસ્કાર કરે ૩

હિર્ણ્ય ત-મલ સિહુરે-ગિરનાર પરંતના શિખર ઉપર
દિક્ષા-નાણુ નિસીહિઆ જમ્સ-જેમના દિક્ષા કલ્યાણુક, કેવળજ્ઞાન
કલ્યાણુક અને મોક્ષ કલ્યાણુક યથા છે

ત-વમ્મ-ચક્ર વર્તિ-તે ધર્મ ચક્રવર્તિ
અરિદુનેમિ નમ સામિ ॥ ૪ ॥ શ્રી નેમનાથ પ્રભુને નમસ્કાર કરે છ

ચતાગિ ચાગ	અદુ-આઠ	જિણુવરા-જિનેશ્વરો
દસ દોષ-દસ અને જે		ચતુર્વીસ-ચોવીસ
વ દિયા-વ દાયેવ		પગમઠ-પરમાર્થ વડે

નિઠિં-સિદ્ધ થયા છે	સિદ્ધિં-મોક્ષ
અઠ્ઠા-અર્થ જ્ઞેમના	મમ-મને
સિદ્ધા-સિદ્ધ થયેલા	દિસંતુ-આપો
ચતારિ અઠ્ઠ દસ દોય—ચાર, આઠ, દસ અને એ	
વંદિયા ગિણુવરા ચઉંવીસ—એ ગોવીશે જિનેશ્વરો (ઈંવડે)	
વંદાયેલા છે.	
પરમઠ્ઠ-નિઠિં-અઠ્ઠા—પરમાર્થ વડે કૃતકૃત્ય થયા છે અર્થ જ્ઞેમના	
સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૫ ॥—એવા, હે સિદ્ધો! મને મોક્ષ	
આપો.	

પદ. ૨૦ સં. ૨૦ ગાથા ૫ ગુરૂ ૨૫ લઘુ ૧૫૧ સર્વવર્ણુ ૧૭૬
ભાવાર્થ—આમાં સર્વસિદ્ધ, શ્રી મહાવીરસ્વામી શ્રી
નેમિનાથ તથા અષ્ટાપદ ઉપર બિરાજમાન તીર્થંકરોની
સ્તુતિ છે.

‘ચતારિ’-ગાથામાં સમેતશીખર, શત્રુજય, ગિરનાર અને
નંદીશ્વર વિગેરેની લિન્ન લિન્ન સ્તુતિઓ સમાયેલ છે.

૨૪ શ્રી વૈયાવચ્ચગરાણું સૂત્ર

વૈયાવચ્ચ-વૈયાવચ્ચ	સમદ્વિદ્વિ-સમકિત દષ્ટિ
ગરાણું-કરનાર	સમાહિ-સમાધિ
સતિ-શાન્તિ	કરેમિ-કરું છું.
‘વૈયાવચ્ચ-ગરાણું’, સતિ-ગરાણું—જૈન શાસનની વૈયાવચ્ચ (સાર	
સંભાળ) કરનાર તથા શાંતિના કરનાર.	
સમદ્વિદ્વિ-સમાહિ-ગરાણું—સમકિત દષ્ટિ જીવોને સમાધિ કરનાર	
એવા (દેવોની આરાધના માટે)	
કરેમિ કાઉરસગ્ગ ॥ ૧ ॥ અન્નત્થં—હું કાઉરસગ્ગ કરું છું	
ભાવાર્થ—આમાં શાસન દેવોને તેઓના ગુણની સ્તુતિ	
પૂર્વક સંભારવામાં આંધ્યા છે.	

૨૫. શ્રી ભગવાનાદિ વદન સૂત્ર.

ભગવાનહ, આચાર્યહ, ઉપાધ્યાયહ, સર્વસાધુહ ॥ ૧ ॥

અર્થ—ભગવતોને-આચાર્યોને-ઉપાધ્યાયોને અને બધા સાધુ
ઓને નમસ્કાર હો

૨૬. શ્રી દેવસિચ્ચ પડિક્કમણે હાઉ સૂત્ર

[પ્રતિક્રમણુ સ્થાપના સૂત્ર]

સબ્બરસ વિ-સર્વ પણુ

દેવસિચ્ચ-દિવસ સબધી

દુચ્ચિત્તિચ્ચ-દુષ્ટ ચિત્તન

કરવાથી

દુખભાસિચ્ચ-દુષ્ટ ભાવણુ

કરવાથી

દુચ્ચિત્તિચ્ચ-દુષ્ટ ચેષ્ટા રૂપ

પ્રવૃત્તિ કરવાથી

સબ્બરસ વિ દેવસિચ્ચ—સર્વ પણુ દિવસ સબધી -

દુચ્ચિત્તિચ્ચ દુખભાસિચ્ચ—દુષ્ટ ચિત્તનથી તથા દુષ્ટ ભાવણુ કરવાથી

દુચ્ચિત્તિચ્ચ—દુષ્ટ ચેષ્ટારૂપ પ્રવૃત્તિ કરવાથી

મિચ્છામિ દુક્કહ—મને જે પાપ લાગ્યું તે મિથ્યા યાઓ

ભાવાર્થ—આ પ્રતિક્રમણુ આવશ્યક સૂચક મૂળ સૂત્ર

છે તેમા દિવસ સબધી મન-વચન કાયાની પ્રવૃત્તિનેા મિથ્યા

દુષ્કૃત છે

૨૭ શ્રી ઇચ્છામિ ઠામિ સૂત્ર.

ઇચ્છામિ-ઇચ્છુ છું

કચ્છો-કર્ષો હોય

ઠામિ-કરું છું

કાઠચ્છો-શરીર સબધી

જો મે-જો મે

વાઇચ્છો-વચન સબધી

દેવસિચ્છો-દિવસ સબધી

માણસિચ્છો-મન સબધી

અધ્ધચ્છારો-અતિચાર (દોષ)

માણસિચ્છો-મન સબધી

ઇચ્છામિ-ઠામિ કાઉચ્ચમગ્ગ—હું કાઉચ્ચમગ્ગ કરવાને ઇચ્છુ છું

જો મે દેવસિચ્છો અધ્ધચ્છારો કચ્છો—જો મે દિવસ સબધી

અતિચાર કર્યો હોય [જેમકે]

૧ કાઝઓ, ૨ વાઝઓ, માણસિઓ—૧ શરીર સંબંધી ૨ વચન
સંબંધી અને ૩ મન સંબંધી

ઉસ્મુત્તો—શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ બોલવાથી

ઉમ્મગ્ગો—શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ વર્તવાથી

અકરપો—આચાર વિરુદ્ધ કરવાથી

અકરણિજ્જો—નહિ કરવા યોગ્ય
કરવાથી

દુજઝાઓ—ખરાબ બ્યાન
બ્યાવાથી

દુવિચિંતિઓ—અશુભ ચિંત-
વન કરવાથી

અણાચારો—અનાચારથી

અણિચ્છિઅવો—નહિ ઇચ્છા
યોગ્ય કરવાથી

અસાવગપાઉગો—આવકને જે
ઉચિત નથી તે

૪ ઉસ્મુત્તો—૪ શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ બોલવાથી.

૫ ઉમ્મગ્ગો—૫ શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ વર્તવાથી.

૬ અકરપો—૬ આચાર વિરુદ્ધ કરવાથી.

૭ અકરણિજ્જો—૭ નહિ કરવા યોગ્ય કરવાથી.

૮ દુજઝાઓ—૮ આર્તરૌદ્રબ્યાનરૂપ દુર્બ્યાન બ્યાવાથી.

૯ દુવિચિંતિઓ—૯ અશુભ ચિંતવન કરવાથી.

૧૦ અણાચારો—૧૦ અનાચાર કરવાથી (એટલે વ્રતાદિકનો તદ્દન
ભંગ કરવાથી)

૧૧ અણિચ્છિઅવો—૧૧ નહિ ઇચ્છવા યોગ્ય કરવાથી તેમજ

૧૨ અસાવગપાઉગો—૧૨ આવકને જે ઉચિત નથી તે કરવાથી
(જે અતિચાર લાગ્યો હોય)

નાણે જ્ઞાનને વિષે

દંસણે દર્શનને વિષે

ચરિતાચરિત્તે—દેશ વિરતિરૂપ
આવક ધર્મને વિષે

સુએ—શ્રુત-સિદ્ધાંતને વિષે

સામાધએ—સામાયિકને વિષે

તિણહં ગુત્તીણું—ત્રણ ગુપ્તિને
વિષે

ચઉણહં કસાયાણું—ચાર કપાયે

પંચણહં—પાંચ [કરી

અણુવ્યયાણું અણુવ્રતમાં

તિણહં ગુણુવ્યયાણું—ત્રણ ગુણ
વ્રતમાં

ચરિત્ર — ચાર
સિક્ષાપ્રયાણ — નિદાનતમા
બારમિહસ્સ — ગાર પ્રકારના
માનગ ૧૨મસ્સ — શ્રાવકધર્મનું

જ ખડિય — જે લાગ્યું હોય
જ વિગહિય — જે વિરાખ્યું હોય
તસ્સ મિચ્છાભિદુક્ક — તે માર
પાપ મિથ્યા યાઓ

આ અતિચાર શામા લાગેલા છે તે જણાવે છે —
નાણે, દમણે, ચરિતા-ચરિત્તે — જ્ઞાનને વિષે દર્શનને વિષે અને
દેશવિરતિ રૂપ શ્રાવક ધર્મને વિષે

સુચ્છે, મામાર્થચ્છે, તિણ્ણુ ગુત્તીણ — શ્રી સિક્ષાતને વિષે, સામા-
યિકને વિષે અને ત્રણ ગુપ્તિને વિષે

ચરિણ્ણુ ઇમાયાણ — ચાર કથાઓ વડે કરી
પ ચણ્ણુ મણ્ણુનયાણ — પાંચ આપુનતમા,
તિણ્ણુ ગુણ્ણુનયાણ — ત્રણ ગુણુતતમા
ચરિણ્ણુ મિચ્છાનયાણ — ચાર સિક્ષાનતમા,
બારમિહસ્સ સાવગ ૧૨મસ્સ — એ બાર પ્રકારના શ્રાવક ધર્મમા
જ ખડિય, જ વિગહિય — જે (દેશ યજી) લાગ્યું હોય અને
(સર્વ યજી) વિરાખ્યું હોય

તસ્સ મિચ્છાભિદુક્ક — તે મારા પાપ મિથ્યા યાઓ (નિષ્ફળ યાઓ).

ભાવાર્થ — આ સૂત્રથી દિવસમા લાગેલા આચારોના
અતિચારો અતિચારો થવાના ભિન્ન ભિન્ન કારણો તેમજ
બાર મતની ખડનાના હેતુ સબધીની સંભારણાપૂર્વક
મિથ્યાદુષ્ટ જણાવવામા આવ્યું છે અર્થાત્, આ સૂત્ર
વહિતાસૂત્રનું દુક અર્થવાણુ મૂત્ર છે

પ્રશ્નો — ૧ સૂત્રમા શેનું વર્ણન છે ? ૨ શ્રાવકના મનો કેટલા
અને કયા કયા ? ૩ આચાર અને અનાચારમા ફેર શું ?

સુગુર વંદન વિષે ટુંક સમજણ
વંદન ત્રણ છે—

૧. માત્ર પ્રણામ કરવો તે જઘન્યવંદન અથવા કેટાવંદન.

૨. ખમાસમણ આપી વિધિથી વંદન કરવું તે—

મધ્યમવંદન અથવા થોભવંદન.

૩. સુગુરવંદન-વાંદણાં સૂત્ર વડે જે વંદન કરવું તે—

ઉત્કૃષ્ટવંદન અથવા દ્વાદશાવર્તવંદન.

સુગુર પાંચ છે—૧ આચાર્ય ૨ ઉપાધ્યાય ૩ પ્રવર્તક
૪ સ્થવિર અને ૫ રત્નાધિક-પર્યાયજ્યેષ્ઠ.

આ ગુરુવંદન સૂત્ર વડે પાંચ સુગુરને ઉત્કૃષ્ટ વંદન કરાય છે. વળી એમાં ક્રમસર બાર આવર્ત ગણાવેલ હોવાથી તે દ્વાદશાવર્તવંદન પણ કહેવાય છે; એને પ્રતિક્રમણ કરતાં, વાચના લેતાં, કાઉસ્સગ કરતાં, અપરાધ ખમાવતાં, આલોચના લેતાં, પ્રત્યાખ્યાન કરતાં, પ્રાહુણ સાધુ આવે ત્યારે અને અંત સમયે અનશન કરતાં આ વિધિથી અવશ્ય બત્રીશ 'દોષ' ટાળી વિનય પૂર્વક વંદન કરવું જોઈએ. વંદન કરતી વખતે યગે જિનમુદ્રા અને કાયાએ યોગમુદ્રા તથા મુખે મુહુરત્તિ અવશ્ય રાખવી.

એ પ્રમાણે વિધિપૂર્વક વંદન કરનારને છ ગુણ પ્રગટ થાય તેનાં નામે

૧ ગુરુ આદિનો વિનય ૨ માનરહિતપણું

૩ ગુરુજનની સેવા ૪ તીર્થંકર પ્રભુની આજ્ઞાનું પ્રતિપાલન

૫ શ્રુત-ધર્મની આરાધના ૬ સિદ્ધિ પદની પ્રાપ્તિ,

ગુરુવ દનના રૂપ આવશ્યક.

૨ અવનત	૧૨ આરાત	૩ ગુપ્તિ	૧ નિર્ગુણ
૧ યથાભાવ	૪ સીધાનમન	૨ મિતઅમદમા પ્રવેશ	કુલ ૨૫

૨૮ શ્રી મુગુરુવ દન સૂત્ર

ઈન્દ્રામિ-ઈન્દ્રુ ધુ	ચરીત્ર વટે
અમાગમભો-ટે સાધુછ !	આત્મજાતુ-આના આપો
વદિઉ-વાલ્વાને	મે-મને
જાવજિ-જાવએ-જામિ સમિત	મિતિગાદ-મિત અમદમા
નિર્ગીદિઆએ-પાપ ગદિત	(અગત્યુ દાય પ્રમાણુ જાવામી)
ઈન્દ્રામિ અમાગમભો વદિઉ-ટે અધુછ ! ઈન્દ્રુ વાલ્વાને ઈન્દ્રુ ધુ	
જાવજિ-જાવએ નિર્ગીદિઆએ-જામિ ચદિત અને પાપ ગદિત	
ચરીત્ર વટે	

આત્મજાતુ મે મિતિગાદ ૧ ૨ ૩ મિત અમદમા એટલે આ ૧ ૨ ૩
 (૧) પ્રમાણુ જાવામી) મને પ્રવેશ કરવાની આના આપો
 (અદિ ગુરુ દે-આત્મજામિ-આના આપુ ધુ)

નિર્ગીદિ-નિર્ગુ ધુ	દિવાનો-મે
અદો દાય-નીનેની દાય ૨૫	અપ-યોગ
ચરીત્ર વટે	મિત તાણુ-માકલગા
ગદાસ-અધાથી	બદ્ધુએલ-ધણા ગુપ્ત આરાત
અમજિ-જાવએ-જામિ સમિત	દિવસો-સમ
એ-ટે અગત	વર્ષનો-સીમો છે ૧

નિર્ગીદિ-(ગુરુદન મિત વ બને આપાગ નિર્ગીને

અદો દાય -આલી નીનેની કાવા ૨૫ ન બને

દાય સદામ-માગ ગત ૨૫ ચરીત્ર વટે અધાથી

અમજિ-જાવએ એ મિવાનો-ટે અગત [૨૭ વટે] આપો મામ
 ૧૫ એ દિવસો દાય ના ને ર ના યોગ ૨

અપ્પ-કિસંતાણું—થોડા થાક વાળા એવા
ખડુસુભેણુ લે દિવસો વધકંતો ॥ ૩ ॥—હે ભગવંત ! ઘણા
શુભ લાવમાં આપનો દિવસ વીત્યો છે ?

જતા-યાત્રા

લે-આપની

જવણિજજ-મન અને ઇન્દ્રિ-

યોથી પીડા રહિતપણુ

ખામેમિ-હું ખમાવું છું.

ખમાસમણો-હે સાધુજી

દેવસિય-દિવસ સંબંધી

વધક્રમ-અપરાધને

જતા લે ? ॥ ૪ ॥ આપની તપ-નિયમ-સયમ અને સ્વાધ્યાય રૂપ
યાત્રા અવ્યાખાધપણુ વર્તે છે ?

(ગુર કહે—તુલ્યંપિ વટ્ટએ ?—તમને પણુ વર્તે છે ?)

જ-વ-ણિજજ-અ લે ? ॥ ૫ ॥ ઇન્દ્રિય અને નોઈન્દ્રિય એટલે
મનથી પીડા નહિ પામતું એવું આપનું શરીર છે ?

(ગુર કહે એવં-એમજ છે.)

ખામેમિ ખમાસમણો ! દેવસિય વધક્રમ ॥ ૬ ॥ હે ક્ષમાશ્રમણ !
મારાથી જે કોઈ પણુ દૈવસિક અપરાધ થયો હોય
તેને હું ખમાવું છું.

આવસ્થિઆએ-આવશ્યક ક્રિયા

કરતાં લાગેલા દોષને

પડિક્કમામિ-પડિક્કમું છું

ખમાસમણાણું-ક્ષમાશ્રમણ

(સાધુ) સંબંધી થયેલા દોષને

દેવસિઆએ-દિવસે થયેલી

આસાયણાએ-આશાતનાએ કરી

તિત્તીસજ્જયરાએ-તેત્રોસમાંથી

જંકિંચિ-જે કોઈ

મિચ્છાએ-મિથ્યાભાવ રૂપ

આશાતના વડે

મણુ-મન સંબંધી

હુક્કડાએ-પાપરૂપ આશાતના

વય-વચન સંબંધી

કાય-શરીર સંબંધી

આવસ્થિઆએ પડિક્કમામિ—આવશ્યક* ક્રિયા કરતાં લાગેલા
દોષોને હું પડિક્કમું છું

* અહિં આવશ્યક એટલે અવશ્ય કર્તાવ્ય જે ચરણ સિતરી
અને કરણ સિતરી વિગેરેને સેવનાં અથવા પાળનાં.

ખમામમજાણુ દેવસિઆએ આસાયણાએ તિત્તીમત્રયદાએ—

આપ દામાત્રમણની દિવસ સબધી તેનીય આસાતનામાંથી

કોઈ પણ આસાતના દ્વારા

જિંદિયિ મિટાએ—જે કોઈ મિથ્યાભાવ રૂપ આસાતનાવડે

મળદુઃકડાએ, વધદુઃકડાએ, કાયદુઃકડાએ—મન સબધી, વચન

મબધી અને શરીર સબધી પાપ રૂપ આસાતના વડે

કોદાએ—કોધથી

માણાએ—માનથી

માયાએ—માયાથી

• લોભાએ—લોભથી મન્વ-સર્વ

હાનિયાએ—હાન મબધી

મિટાવયારાએ—મિથ્યા ઉપચાર

મન્વધમ્મ-સર્વ ધર્મ તે—

(આઠ પ્રત્યન માતાને) x

અર્ધક્રમજાએ—ઓળંગવાથી

આમાયણાએ—આસાતના

કોદાએ, માણાએ માયાએ લોભાએ—કોધથી-માનથી-માયાથી

અને લોભથી થયેના આસાતના વડે,

મન્વ હાનિયાએ, મન્વ મિટાવયારાએ—સર્વ હાળ સબધીના

અને સર્વ મિથ્યા ઉપચાર રૂપ આસાતના વડે

સન્વ મન્વમાર્ગક્રમજાએ આમાયણાએ—સર્વ ધર્મ તે (આઠ પ્રત્યન

માતાને) ઓળંગવા થી આસાતના રડે

જો મે અર્ધવાગે કુઓ—જે મે અનિચાર (દોષ) કયો દોષ

તરમ ખમામમજા પડિક્રમાનિ—તેને દે દામાત્રમજા ૧ ૨

પડિક્રમુ છુ

* મિથ્યા ઉપચાર એટલે મિથ્યા જાવદાર અથવા કુઠ ૨૫૨

x આઠ પ્રત્યન માતા તે પાંચ રમિનિ અને ત્રણ ગુણિ

નિંદામિ, ગરિહામિ, અધ્યાણું વોસિરામિ ॥ ૭ ॥ નિંદુ છું,
 ગુરૂની સાક્ષિએ વિશેષે નિંદુ છું અને મારા આત્માને
 વોસિરાવું છું.

ભાવાર્થ—આ ઉત્કૃષ્ટ વંદન સૂત્ર છે. આમાં ગુરૂનો
 અતિ મહાન વિનય કર્મ રીતે શિષ્ય દર્શાવી શકે, તેની પદ્ધતિ
 અને વિનયની મહત્તા જણાવવામાં આવી છે.

૨૯. શ્રી નાણુંમિદંસણુંમિઃ—પંચાચાર સૂત્ર

નાણુંમિ—જ્ઞાનને વિષે

દંસણુંમિ—દર્શનને વિષે

અ—અને

ચરણુંમિ—ચારિત્રને વિષે

તવંમિ—તપને વિષે

તહુય—તેમજ

વિરિયમિ—વીર્યને વિષે

નાણુંમિ દંસણુંમિઅ—૧ જ્ઞાનને વિષે અને ૨ દર્શનને વિષે

ચરણુંમિ તવંમિ તહુય વિરિયમિ—૩ ચારિત્રને વિષે, ૪ તપને
 વિષે તેમજ ૫ વીર્યને વિષે

આચરણું આચારો—જે આચરણુ તે આચાર કહેવાય.

ઈઅ એસો પંચહા ભણિઓ ॥૧॥ એ પ્રમાણે વિષય ભેદે આ
 આચાર પાંચ પ્રકારે કહ્યો છે.

કાલે—કાળને વિષે

વિણુયે—વિનયને વિષે

અહુમાણુ—અહુમાનને વિષે

ઉવહાણુ—ઉપધાનને વિષે

તહુ—તથા

અનિન્હુવણુ—ભણાવનાર ગુરૂને
 ન ઓળવવા વિષે

વંજણુ—સૂત્રો શુદ્ધ ભણવા વિષે

*આ ગાથાઓ અતિચારની ગાથાઓ કહેવાય છે પરંતુ તેમાં
 કોઈ અતિચારનું વર્ણન નથી માત્ર પાંચ આચારનું વર્ણન છે તેથી
 પંચાચાર સૂત્ર એ નામ યોગ્ય છે.

અર્થ-અર્થ શુદ્ધ લણવા વિષે
તદુભયે-તે બન્ને શુદ્ધ લણવા
વિષે

અદૃવિહો-આઠ પ્રકારનો
નાણુમાયારો-જ્ઞાનાચાર જણવો

કાલે, વિષુધે, બહુમાણે—જે કાલે જે લણવાની આજ્ઞા હોય તે કાલે
તે લણુ એ કાળઆચાર (૧) જ્ઞાનીનો નિનય સાચવવો
તે નિનય આચાર (૨) જ્ઞાની તથા જ્ઞાન ઉપર અતરનો
પ્રેમ કરવો તે બહુમાન આચાર (૩)

ઉનહાણે તહુ અનિહુવણે—સૂત્રો લણના માટે તપ વિરોધ કરવો તે
ઉપમાન આચાર (૪) તથા લણાવનાર ગુરુને ન ઓળવવા
તે અનિહુવ આચાર (૫)

વજણ અર્થ તદુભયે—સૂત્રો શુદ્ધ લણના તે બે જન આચાર
(૬) અર્થ શુદ્ધ લણવા તે અર્થ આચાર (૭) અને
મૂન તથા અર્થ બન્ને શુદ્ધ લણવા તે તદુભય આચાર (૮)
અદૃવિહો નાણુમાયારો ૥ ૨ ૥ એ આ' પ્રકારનો જ્ઞાનાચાર
જણવો

નિઃસદ્વિચ્છ-ચક્ર ન કરવી
નિક્ષિપ્તિ-અન્ય મતની ધૂંજા
ન કરવી

ઉનધુહુ-પ્રશ્ન મા કૃત્વી
થિરીકરણે-સ્થિર કરવા
વચ્છેત્ર-વાતસત્ય કરવું

નિવિવિતિગિહા-દુર્ગ છા ન કરવી
અમૂહદિદ્વિચ્છ-લોભાતુ નહિ

પક્ષાવણે-પ્રભાવના કરી
અદૃ-આઠ પ્રકારે

નિરમકિચ્છ નિઃખિચ્છ—૧ વીતગમના વચનમાં રાકા ન કરી તે
(નિરાકિત) ૨ જિનમત વિના ખીજા મનની
ધૂંજા ન કરી તે (નિમદ્ધિન)

નિવિવિતિગિહા અમૂહદિદ્વિચ્છ—૩ સાધુ સાખીના મેવાં વચ્ચે દેખી
દુર્ગ છા ન કરવી તે (નિવિવિતિગિહા) અથવા ધર્મના રૂપમાં
સદેહ ન લાવવો તે ૪ વળી ખિંચાતીઓના હાથમાં દેખી
સત્યમાર્ગમાં લાખાડોળ ન થવું તે (અમૂહદિદ્વિ)

ઉવણુહ-થિરીકરણુ—પ સમક્તિ ધારીના થોડા ગુણનાં પણ વખાણુ કરવાં તે (ઉપઅંહુક) ૬ ધર્મ નહિ પામેલાને અને ધર્મથી પડતા જીવોને સ્થિર કરવા તે (સ્થિરીકરણુ).

વન્ધણ પહાવણુ અટૂં ॥ ૩ ॥ સાધર્મિક ભાઈઓનું અનેક પ્રકારે હિતચિંતવણું તે (વાતસલ્ય) અને ૮ ખીજા લોકો પણ જૈન ધર્મની અનુમોદના કરે તેવાં કાર્યો કરવાં તે (પ્રભાવના) એ આઠ બેદ દશ નાચારના જાણવા.

પણિહાણુ—પ્રણિધાનના

જોગ—યોગથી

જુત્તો—સહિત

પંચહિં—પાંચ

સમિઠહિં—સમિતિ વડે

તીહિં—ત્રણ

પણિહાણુ જોગ જુત્તો—પ્રણિધાનના યોગથી સહિત એટલે [મન વચન કાયાના એકાગ્રપણથી યુક્ત]

પંચહિં—સમિઠહિં તીહિં ગુત્તીહિં—પાંચ સમિતિ તથા ત્રણ ગુપ્તિઓ વડે.

એસ ચરિતાયારો—એ ચારિત્રાચાર

અટૂંવિહો હોઈ નાયવો ॥ ૪ ॥ આઠ પ્રકારે જાણના યોગ્ય છે.

અર્થ—પ્રણિધાનના યોગથી સહિત ચારિત્રાચાર પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ એ આઠ પ્રકારનો જાણવા યોગ્ય છે.

ખારસ—ખાર

વિહુંમિવિ—પ્રકારના પણ

તવે—તપને વિષે

સખિલાંતર—છ પ્રકારે અભ્યંતર

ખાહિરે—છ પ્રકારે બાહ્ય

કુસલ—તીર્થ કરોએ

ફિટું—કહેલો

અગિલાઈ—બેદ રહિત

અણાજીવી—આજીવિકાના દોષ રહિત.

નાયવો—જાણવો સો—તે

તવાયારો—તપાચાર

બારસ નિહુ મિલિ તવે મર્જિલતઁ આહિરે કુમલ દિદે—તીર્થ કર
અથવા ટ્રેણી લગતોમે પ્રડેના છ અભ્યન્તર તથા છ
બાલ મળીને બાર પ્રમગ્ના તપના વિષયર્થ

અગિલાય અમ્બુજની—ખે થાય તેમ ન કરવો, તથા આછપિડાના
હેતુએ ન કરવો

નાયબો સો તનાયારો ॥ ૫ ॥ તે તપાચાર જાણવો

અમ્બુસણુ-અણુમણુ તપ કાય કલેસો-કાય કલેશ તપ

ઉણાઅરિઆ-ઉણો,રી તપ સે લીજુયાય-સલીનતા તપ

વિત્તીસ ખેનજુ-જ્ઞાતિ સક્ષેપ તપ બજો-બાલ

રસઅયાઓ-રમ ત્યાગ તપ તવો હોઈ-તપના પ્રકાર છે

અમ્બુમણુ મુણાઅગિઆ—૧ ચારે પ્રકાર ॥ આદારનો યોગ અથવા

ધણા વખત સુધી ત્યાગ તે અણુમણુ તપ, ૨ નિયત

બોજન પરિમાણથી જોણુ ખાનુ તે ઉણાદગી તપ

વિત્તીમ ખેનજુ અમ્બુયાઓ—૩ ખાવા-પીણની તથા બીજી ચીજોમા

ધટાડો કરવો તે જ્ઞાતિસક્ષેપતપ—૪ ઘી, દૂધ આદિ

રમો યા તેના ઉપગ્રની આસન્નિતો ત્યાગ તે અમ્બુયાગતપ

કાય કલેસો મલીજુયા ય—૫ કાયાને દમરી તે કાયકલેશ તપ

વળી ૬ વિધાનાસના રોમની અથવા અજોપાગ જા મયસ તે

મલીનતા તપ

બજો તવો હોઈ ॥ ૬ ॥ એ બાલ તપના ૮ પ્રકાર છે

પાયચિત્ત-પ્રાયશ્ચિત્ત તપ

વિલઓ-વિનય તપ

વેયાવચ્ચ-વૈયાવચ્ચ તપ

તલેવ-તેમજ

સજાઓ-સજાખ્યાય તપ

જાણુ-ખ્યાન તપ

ઉઅગો-કાઉરસગ તપ

વિઅ-નિમે

અગિસ તઓ-અગતર

તવો-તપ

હોઈ-છે

પાયશ્ચિત્તં વિણુઓ—૧ લાગેલા દોષની ગુરૂ પાસે આલોચણુ લેવી તે પ્રાયશ્ચિત્ત તપ. ૨ જ્ઞાન તથા જ્ઞાનીનો વિનય કરવો તે વિનય તપ.

વેયાવચ્ચં તહેવ સજ્જાઓ—૩ ગુરૂની ભક્તિ કરવી તે વેયાવચ્ચ તપ ૪ વાંચના પૃચ્છના પરાવર્તના અનુપ્રેક્ષા અને ધર્મ-કથારૂપ પાંચ પ્રકારનો અભ્યાસ કરવો તે સ્વાધ્યાય તપ.

ઝાણું ઉસ્સગ્ગો વિચ્ચ—૫ શુભ ધ્યાન કરવું તે ધ્યાન તપ તથા ૬ કર્મના કાય માટે કાઉસ્સગ્ગ કરવો તે કાઉસ્સગ્ગ તપ.

અઞ્ઞિભતરઓ તવો હોઈ ॥ ૭ ॥ એ અભ્યંતર તપ ૭ પ્રકારે છે.

અણિગૂહિઅ-પ્રગટ છે
બલવિરિઓ-બલ-વીર્ય જેનું
પરક્રમઢ-ઉદ્ધમ કરે છે
જો-જો [તેમ

આઉત્તો-સાવધાન થઈને
જુંજઢ અ-કરે (પ્રવર્તે)
જહાથામં-શક્તિ પ્રમાણે
નાયવ્વો-બાણવો
વીરિઆયારો-વીર્યાચાર.

જહુતમ્-તીર્થ કરોએ કહ્યું છે
અહિગૂહિઅ-બલવિરિઓ—૧ મનોબળ, વચનબળ તથા કાયબળને ધૂપાવ્યા વિના.

પરક્રમઢ જો જહુતમાઉત્તો—૨ તીર્થ કર દેવોએ કહ્યું છે તેમ જ સાવધાન થઈને ઉદ્ધમ કરે છે.

જુંજઢ અ જહાથામં—અને ૩ શક્તિ પ્રમાણે ધર્મ કાર્ય કરે છે. નાયવ્વો વીરિઆયારો ॥૮॥ તેનો જે આચાર તે વીર્યાચાર બાણવો.

ભાવાર્થ—આમાં પાંચ આચારોનું તેના ભેદો પૂર્વક વિસ્તારથી અને યદ્દતિસર વર્ણન કરેલું છે.

પ્રશ્નો—૧. આચારો કેટલા તથા તેના પ્રકારો કેટલા ? કયા ?

૨. બાહ્ય તપ અને અભ્યંતર તપ એટલે શું ?

૩. આ અતિચાર સૂત્ર કે આચાર સૂત્ર ? અને તે કેવી રીતે ? તેની સમજૂતિ આપો.

૪ પ્રણિધાન યોગ અને સ્વાધ્યાય તપ એટલે શુ ?

૫ આજીવિકાનો દોષ કોને કહેવાય ? કોને લાગે ?

૩૧. શ્રી સાત લાખ સૂત્ર.

પૃથ્વીકાય-પૃથ્વીના જીવ
અપૂજાય-પાણીના જીવ
તેલિકાય-અગ્નિના જીવ
વાઈકાય-પવનના જીવ
પ્રત્યેક-એક શરીરમાં એક જીવ
સાધારણ-એક શરીરમાં ઘણા
જીવ

વનસ્પતિકાય-આડ પાન વિગે-
રેના જીવ
યોનિ-ઉપજવાનું સ્થાન
હૃદયો હોય-માયો હોય
હૃણા-યો હોય-મરુઓ હોય
અનુભોયો હોય-અનુભવિ
આપી હોય

માત લાખ પૃથ્વીકાય, સાત લાખ અપૂજય, સાત લાખ તેલિકાય, સાત લાખ વાઈકાય, દસ લાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય, ચૌદ લાખ સાધારણ વનસ્પતિકાય, બે લાખ બે ઇન્દ્રિય, બે લાખ તે ઇન્દ્રિય, બે લાખ ચોરિન્દ્રિય, ચાર લાખ દેવતા, ચાર લાખ નાગકી, ચાર લાખ તિર્થ ચ પચેન્દ્રિય, ચૌદ લાખ મનુષ્ય એનગરે, ચોતારો લાખ જીવાયોનિમાહે મહારે જીવે જે કોઈ જીવ હૃદયો હોય, હૃણાઓ હોય, હૃણતા પ્રત્યે અનુભોયો હોય, તે સર્વે મન વચન ક્રિયાએ ટંગી તરસ મિચ્છામિ દુક્કડ

સાવાર્થ—આ સૂત્રમાં ત્રણ જીવનમાં એક સરખા વર્ણ, ગંધ, રસ, અને સ્પર્શવાળી યોનિઓ કુલ અને અવાન્તર ફેરવી છે તેના વર્ણનપૂર્વક પોતાથી જે જીવાયોનિઓ હૃણાઈ હોય તે બાળત મિચ્છામિ દુક્કડ દેવામાં આવ્યું છે

સમજણ—જીવોને ઉપજવાના સ્થાનો તો અસખ્યાતા છે, પરંતુ જેના વર્ણ-ગંધ-રસ અને સ્પર્શ એક સરખા હોય તે બધા

જીવોતું એક સ્થાનક અથવા એક યોની કહેવાય છે. એ રીતે કુલ ૮૪ લાખ ઉપજવાનાં સ્થાનો છે. તેથી ૮૪ લાખ યોની થાય.

૩૨ શ્રી અઢાર પાપસ્થાનક સૂત્ર

પ્રાણાતિપાત-જીવ હિંસા કરવી	કલહ-કહ્યો કરવો
મૃષાવાદ-જુઠું બોલવું	અભ્યાખ્યાન-ખોટું આળ દેવું
અદત્તાદાન-ચોરી કરવી	પૈશુન્ય-ચાડી ખાવી
મૈથુન-વિષય સેવવો	રતિ-સુખ આવે હર્ષ કરવો
પરિગ્રહ-ધન ધાન્યનો સંગ્રહ કરવો	અરતિ-દુઃખ આવે શોક કરવો
ક્રોધ-ગુસ્સો કરવો	પરપરિવાદ-પારકી નિંદા કરવી
માન-અહંકાર કરવો	માયા મૃષાવાદ-કપટ સાથે જુઠું બોલી ઉતરવું
માયા-કપટ કરવું	મિથ્યાત્વશલ્ય-કુદેવ, કુગુર અને કુધર્મ સેવવાની ઈચ્છા કરવી
રાગ-(પ્રીતિ) મોહ રાખવો	
દ્વેષ-તિરસ્કાર (અણી)	

પહેલે પ્રાણાતિપાત, બીજે મૃષાવાદ, ત્રીજે અદત્તાદાન, ચોથે મૈથુન, પાંચમે પરિગ્રહ, છઠ્ઠે ક્રોધ, સાતમે માન. આઠમે માયા, નવમે લોભ, દસમે રાગ, અગ્યારમે દ્વેષ, બારમે કલહ. તેરમે અભ્યાખ્યાન, ચૌદમે પૈશુન્ય, પંદરમે રતિ અરતિ, સોળમે પરપરિવાદ, સત્તરમે માયામૃષાવાદ, અઠારમે મિથ્યાત્વશલ્ય. એ અઠાર પાપસ્થાનક માંહે મહારે જીવે જે કોઈ પાપ સેવ્યું હોય, સેવરાબ્ધું હોય, સેવતાં પ્રત્યે અનુભવું હોય, તે સર્વે મન વચન કાયાએ કરી તરસ મિચ્છામિ દુઃકરું.

સાવાર્થ—આ સૂત્રમાં પાપના પ્રકારો ક્રમસર જણાવી તેમાં પોતાનાથી થયેલ પાપની સંભારણાપૂર્વક ક્ષમા માગેવામાં આવી છે. અને પાપ અઠાર પ્રકારે બંધાય તે બતાવ્યું છે.

- પ્રશ્નો—૧ યોનિ એટલે શુ ? અને કુલ યોની કેટલી છે ?
 ૨ વધારેમા વધારે અને ઓછી યોની કેટલી છે ?
 ૩ પાપ બાધવાના કેટલા સ્થાનકો છે ? અને કયા ?
 ૪ મિથ્યાત્વશલ્ય કેને કહેવાય ?

શ્રી વહિતા સૂત્ર વિષે ટૂંક સમજણ—

શ્રાવકને દિવસ અને રાત્રિ મળધી લાગેલા અતિચાર આલોવવાને માટે આ સૂત્ર સાજો-સૂર્ય અસ્ત થતો હોય તે વખતે અને પ્રભાતે સૂર્ય ઉદય પામતો હોય તે વખતે એમ બન્ને વખત કહેવાનું હોય છે તેમા શ્રાવકના બાર વ્રત વિગેરેમા લાગેલા ૧૨૪ અતિચાર આ સૂત્ર વડે આલોવાય છે તેથી આ સૂત્રને શ્રાવકપ્રતિક્રમણ સૂત્ર પણ કહે છે બાર વ્રત તથા આચાર વિગેરેના ૧૨૪ અતિચાર

પાથ અણુવ્રત—

૧-૨થલ પ્રાણાતિપાત વિગમણુ-
 વ્રત ૫

૨-૨થુન મ્પાવાદ નિરમણુ વ્રત ૫

૩-૨થુન અદ્વતાદાન વિગમણુ-
 વ્રત ૫

૪-૨થુન મૈથુન નિરમણુનન ૫

૫-૨થુન પરિગ્રહ નિરમણુ નત ૫

વ્રણુ ગુણુવ્રત—

૬-લિંગપરિમાણુ નત ૫

૭-ભોગોપભોગ પરિમાણુ નત ૨૦

૮-અનર્થદંડ નિરમણુ નત ૫

ચાર ગિદ્ધાવ્રત—

૯-સામાયિક નત ૫

૧૦-દેશાવગાસિન નત ૫

૧૧-પીપ્પીપવાસ વ્રત ૫

૧૨-અનિચિસ વિભાગ વ્રત ૫

કુલ ૧૨ વ્રતના-૧૫

૧-માનાચાર ૮

૨-દર્શનાચાર ૮

૩-ચારિત્રાચાર ૮

૪-તપાચાર ૧૨

૫-વીર્યાચાર ૩

૬-સમ્યક્ત્વ ૫

૭-સ નેપથ્યા ૫

કુલ અતિચાર ૧૨૪

૩૩ શ્રી વંદિતુ-(શ્રાવક-પ્રતિક્રમણ) સૂત્ર.

વંદિતુ-વાંદીને

સંવ-સર્વ

સિદ્ધે-સિદ્ધ લગવંતને (ઉપ-
લક્ષણથી અરિહંતોને)

ધર્મમાયરિએ-ધર્મના આચાર્યને

અ-અને

સંવસાહુઅ-સર્વ સાધુઓને

ઈન્દ્રિયામિ-ઈન્દ્રિય છું.

પડિક્કમિઉં-પડિક્કમવાને

સાવગંધર્મ-શ્રાવકધર્મને વિષે

અઈઆરસ-અતિચારથી

વંદિતુ સંવ સિદ્ધે, ધર્મમાયરિએ અ સંવ સાહુ અ—સર્વ સિદ્ધોને
ધર્મચાર્યોને, ઉપાધ્યાયોને, તથા સર્વ સાધુઓને વાંદીને.

ઈન્દ્રિયામિ પડિક્કમિઉં, સાવગ ધર્મમા ઇ-આરસ ॥ ૧ ॥ હું શ્રાવક
ધર્મને વિષે લાગેલા અતિચારથી પડિક્કમવાને ઇન્દ્રિય છું.

જો મે-જે મને

વયાઈઆરો-વ્રતોના અતિચાર

નાણે-જ્ઞાનને વિષે

દંસણે-દર્શનને વિષે

ચરિત્તે-ચારિત્રને વિષે

અ-તપ તથા વીર્યને વિષે

સુહૂમો-સૂક્ષ્મ

બાયરો-બાહર વા-અથવા

તં-તેને નિંદે-નિંદું છું.

ગરિહામિ-ગુરુની સમક્ષ ગર્હું છું

સામાન્યથી સર્વ વ્રતના અતિચાર—

જો મે વયાઈઆરો—જે વ્રતોના અતિચાર મને.

નાણે તહુ દંસણે ચરિત્તે અ—જ્ઞાનને વિષે, દર્શનને વિષે તથા
ચારિત્રને વિષે અને ‘અ’ શબ્દથી તપાચાર તથા વીર્ય-
ચારને વિષે.

સુહૂમો અ બાયરો વા—x સૂક્ષ્મ અથવા બાહર (અતિચાર
લાગ્યા હોય)

x જાણવામાં ન આવે તે સૂક્ષ્મ અને પ્રગટ જાણી શકાય
તે બાહર.

ત નિદે ત ચ ગરિહામિ ॥ ૨ ॥ તેને હું નિદુ છું અને ગુરની
સમક્ષ ગદ્દુ છું.

હુવિદે-એ પ્રકારના
પરિગ્રહ મિ-પરિગ્રહને વિશે
સાવળજે-સાવલ પાપવાળા
બહુવિદે-બહુ પ્રકારના
આરભે-આરભોને વિશે
કારાવણે-કરાવવામા

અ-અને
કરણે-કરવામા
પડિકમે-પડિકમું છું
દસિઅ-દિસના
અવ્ય-બધા અતિચાર

+ પરિગ્રહના અતિચાર

હુવિદે પરિગ્રહ મિ-સચિત વસ્તુનો મગ્રહ અો અચિત વસ્તુનો
સમક્ષ એમ બે પ્રકારનો પરિગ્રહ છે

સાવળજે બહુવિદે અ આરભે-તે નિમિત્તે પાપવાળા અને
અનેક પ્રકારના આરભોને વિશે
કારાવણે અ કરણે-પોતે કરવામા અને બીજા પામે કરાવવામા
પડિકકમે દસિઅ સવ્ય ॥ ૩ ॥ દિસના લાગેલા બધા અતિ
ચારને હું પડિકમું છું

+ ધણ કરીને સર્વ નતોના અતિચારો પરિગ્રહ અને આરભથી
જ ઉત્પન્ન થાય છે, તેથી સામાન્યપણે તેના જ અતિચારોને આપોવે
છે-તેમા પરિગ્રહના બે ભેદ છે-સચિત અને અચિત અથવા બાલ
અને અબ્યતર, તેમા ધન ધાન્યાદિક બાલ પરિગ્રહ કહેવાય છે અને
મિથ્યાત્વ, અવિરતિ વગેરે અબ્યતર પરિગ્રહ કહેવાય છે દૂરિ
વાણિજ્ય વિગેરે આરભ કહેવાય છે અહિ જિનપ્રતિમા-પ્રતિમાપૂજન,
તીર્થયાત્રા, સ્વામીવાસત્ય આદિ ધર્મનિમિત્તે કે શાસનની પ્રજાનના
માટે પરિગ્રહ ગમ્ભીર પડે કે આરભ કરવો પડે તે સબધીનું પ્રતિ
ક્રમણ કરવાનું ન હોય

જ' બદ્ધ-જે બાંધ્યું હોય
 ઇંદિએહિં-ઇંદિયો વડે
 ચંદિહિં-ચાર
 કંસાએહિં-કપાયો વડે

અપ્પસત્થેહિં-માદા ભાવ વડે
 રાગેણ-રાગ વડે
 દોસેણ-દેવ વડે
 વ-અથવા

[જ્ઞાનના અતિચાર]

જ' બદ્ધ મિંદિએહિં—ઇંદિયો વડે જે પાપ બાંધ્યું હોય.
 ચંદિહિં કંસાએહિં અપ્પસત્થેહિં—માદા ભાવથી અશુભ ચાર
 કપાયો વડે.

રાગેણ વ દોસેણ વ—રાગવડે અથવા દેવ વડે (જે પાપ બાંધ્યું હોય)
 તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૪ ॥ તેને હું નિંદું છું અને ગુરૂની
 સમક્ષ ગહું છું.

આગમણે-આવવામાં
 નિગમણે-જવામાં
 ઠાણે-મિથ્યાત્વીના સ્થાનકે ઉભા
 રહેતાં.

ચંકમણે-આમ લેમ કરતાં
 અણાભોગે-ઉપયોગ વિના
 અભિઓગે-આગ્રહથી
 નિઓગે-પરાધીનતાથી

[સમ્યગ્ દર્શનના અતિચાર]

આગમણે નિગમણે—આવવામાં તથા જવામાં.

ઠાણે ચંકમણે અણાભોગે—મિથ્યાત્વીના સ્થાનકે ઉભા રહેતાં તથા
 ઉપયોગ વિના આમ લેમ કરતાં.

અભિઓગે અ નિઓગે—રાજ તથા ધણા લોકના આગ્રહના
 કારણે અને નોકરી વિગેરે પરાધીનતાના કારણે.

પડિક્કમે દેસિઅમ્ સવ્વં ॥ ૫ ॥ દિવસના બંધા અતિચારને હું
 પડિક્કમુ છું.

[ચારિત્રાચારના અતિચાર]

છકકાય-સમારંભે ૧—xછકાય જીવેના આરંભને વિષે.

પયણે અ પયાવણે અ જે દાસા—રાધતાં, રંધાવતાં જે કાઈ દોષ લાગ્યો હોય.

અતરૂઠા ય પરૂઠા—પોતાને માટે અને ખીજને માટે.

ઉભયટૂઠા એવ તં નિદે ॥ ૭ ॥ તથા તે બંનેને માટે (રાંધતાં અને રંધાવતાં) જે દોષ લાગ્યો હોય તેને હું નિશ્ચે નિંદું છું,

અર્થઃ—પોતાને માટે ખીજને માટે અને તે બંનેને માટે પોતે રાંધતાં, અને રંધાવતાં કાયાના સમારંભને વિષે જે દોષ લાગ્યો હોય તેને હું અવશ્ય નિંદું છું.

પંચણહુ—પાંચ

અણુવ્યયાણું—અણુવ્રતોના

ગુણુવ્યયાણું—ગુણુવ્રતોના

તિણહુ—ત્રણ

અઘઆરે—અતિચાર

સિક્ખાણું—શિક્ષાવ્રતોના

ચઉણહુ—ચાર

[શ્રાવકના ખાર વ્રતનાં નામ]

પંચણહુ મણુવ્યયાણું—પાંચ અણુવ્રતોના

ગુણુવ્યયાણું ચ તિણહુ મઘઆરે—ત્રણ ગુણુવ્રતોના જે અતિચાર લાગ્યા હોય.

સિક્ખાણું ચ ચઉણહુ—તથા ચાર શિક્ષાવ્રતોને વિષે.

પડિકકમે દેસિઅં સંવં ॥ ૮ ॥ દિવસમાં લાગેલા બધા અતિચારને હું પડિકકમું છું.

૧ પ્રાણિના વધનો સંકલ્પ તે સરંભ તેમને પરિતાપ ઉપજાવે તે સમારંભ અને તેમના પ્રાણોનો વિયોગ કરવો તે આરંભ.

+ છકકાય—પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, તેઉકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિકાય, અને ત્રસકાય.

પદમે-પદ્ધતિ
અણુવચ મિ-અણુવચ
થુલગ-મોટા
પાણાઈવાય-પ્રાણાતિપાતની
વિન્દ્યો-વિન્દ્ય

આયરિય-આયરિય હોય
અપસત્યે-માદા ભાવ વડે
અત્ય-અતિ
પમાય-પ્રમાદના
પ્રમ ગેહુ-પ્રમ ગથી

[પદ્ધતિ અણુવચ અતિયાર]

પદમે અણુવચ મિ-પદ્ધતિ અણુવચને વિશે
થુલગ-પાણાઈવાય-વિન્દ્ય-મોટા પ્રાણાતિપાતની વિરતિને વિશે
આયરિય મપે મત્યે-માદા ભાવ વડે આયરિય હોય
હત્ય પમાયપસત્યે ॥ ૯ ॥ અતિ પ્રમાદના પ્રસંગથી જે
અનિયાર લાગે હોય તેને ૬ પદિક્કમ છ

વલ-વધ કરવો
બધ-બાધ
હવિન્દ્ય-અવધવો છેના
અવધારે-વધો ભાર કરવો

ભાર પાણુ-ખોરાક પાણીનો
વુન્દ્ય-અતરાય કરવો
પદમ વચમ્-પદ્ધતિ નતના
અવધારે-અતિયાર (હોય)

વલ બધ હવિન્દ્ય-૧ વધ કરવો, ૨ દોરવો બાધ, તથા ૩ શરીરના અવધવો છેના

અવધારે ભારપાણ વુન્દ્ય-૪ વધો ભાર ભરવો, તથા ૫ ખોરાક પાણીનો અતરાય કરવો

પદમ વચમ્ અવધારે-પદ્ધતિ નતના અનિયારના
પદિક્કમે દમિઅ મન્ ॥ ૧૦ ॥ દિસમા લાગેના બધા દોષોને
૬ પદિક્કમ છ

બીએ-બીજા
અણુવચ મિ-અણુવચ,
પરિ-અતિયાર

થુલગ-મોટા
અનિઅ-નુગ
નયન-નયન

[બીજા અણુવ્રતના અતિચાર]

બીજો અણુવ્રતમિ—બીજા અણુવ્રતમાં

પરિ શુભગ-અસિચ વયણુ-વિરઘઝો—અતિશયે મોટા જુદા વચન
તેની વિરતિને વિષે.

આચરિચ મધ્ય સત્યે—માફ ભાવ વડે આચર્યું હોય.

ઈત્ય પમાયપ્પસંગેણું ॥ ૧૧ ॥ અર્થ પ્રમાદના પ્રસંગથી જે
અતિચાર લાગ્યો હોય તેને છું પડિછમું છું

સહસા-વગર વિચાર્યે

મોસ-જુદો

રહસ-એકાંતમાં

ઉવએસે-ઉપદેશ કરવો

દારે-સ્ત્રીએ કહેલી

કુડલેહ્ય-જુદા દસ્તાવેજ લખવા

સહસા-રહસ-દારે, મોસવએસે અ કુડલેહ્ય;

બીચ વયસ ઇચારે. પડિછમે દસિચ સંવ ॥ ૧૨ ॥

૧. સહસા—વગર વિચાર્યે કાઢના ઉપર જુદું આળ મૂકવું.

૨. રહસ—એકાંતમાં છાની વાત કરવી.

૩. દારે—સ્ત્રીએ કહેલી છાની વાત બીજાને કહી દેવી.

૪. મોસવએસે અ—જુદો ઉપદેશ આપવો.

૫. કુડલેહ્ય—જુદા લેખ અથવા દસ્તાવેજ લખવા.

બીચ વયસ ઇચારે—બીજા વ્રતના અતિચારમાં.

પડિછમે દસિચ સંવ—દિવસમાં લાગેલા બધા દોષોને હું
પડિછમું છું.

તઈએ-ત્રીજા

પરદવ્ય-પારકા ધનની

અણુવ્રતમિ—અણુવ્રતને વિષે

હરણુ-હરણની

શુભગ-મોટા

વિરઘઝો-વિરતિથી

[ત્રીજા અણુવ્રતના અતિચાર]

તઈએ અણુવ્રતમિ—ત્રીજા અણુવ્રતને વિષે,

શુભગ-પરદવ્ય-હરણુ-વિરઘઝો—મોટા પારકા ધનની ચોરી કરવી
તેની વિરતિને વિષે.

આયરિઅ મપ્પ સપ્પે--માય લાવ વડે આયરુ હોય
 ઈથ પમાયપ્પમગેણુ ॥ ૧૩ ॥ અહિ પ્રમાદના પ્રસંગથી જે
 અતિચાર લાગ્યો હોય તેને હું પડિક્કમુ છું

તેન-ચોરે	વિરુદ્ધ-રાન્ય વિરુદ્ધ
આહુડ-ચોરેના	ગમણુઅ આચરણુ કરવું
પ્પઓગે-ઉત્તેજન આપવું	કુડનુલ-ખોટા તોય રાખના
તપ્પડિરે-ખોટી વસ્તુને ખરા	કુડમાણુ-ખોટા માપગખવા
જેની કરી વેચની	

તેના હુડ પ્પઓગે--૧ ચોરે ચોરેવા વસ્તુ લેની તથા ૨ ચોરને
 ચોરી કરવામાં ઉત્તેજન આપવું
 તપ્પડિરે વિરુદ્ધ ગમણુ અ--૩ ખોટી વસ્તુને ખરા જેની કરી
 વેચની તથા ૪ (દાણુ ચોરી વિગેરે)
 રાન્ય વિરુદ્ધ આચરણુ કરવું
 કુડનુલ-કુડમાણુ--૫ ખોટા તોય, તથા ખોટા માપ રાખવા તે
 પડિક્કમે દેખિઅ સન્ન ॥ ૧૪ ॥--દિવસમાં લાગેના બવા દોષોને
 હું પડિક્કમુ છું

અહિથે-ચોથા	પરદાર-પાગકી સ્ત્રી સાથે
અહુનયમિ અહુનતને વિથે	ગમણુ-ગમન કરનાની
નિન્થ -દમેશા	નિરુદ્ધિઆ-નિરતિને વિથે

[ચોથા અહુનતના અતિચારે]

અહિથે અહુનયમિ--ચોથા અહુનતને વિથે
 નિન્થ પન્ ૧૦ ગમ ૧ નિન્થો--૧ મેશા પારકી સ્ત્રી સાથે ગમન
 કરવાની નિરતિને વિથે

આયરિઅ મપ્પ મપ્પે--માય લાવ વડે આયરુ હોય
 ઈથ પમાયપ્પમગેણુ ॥ ૧૫ ॥ અહિ પ્રમાદના પ્રસંગથી જે
 અતિચાર લાગ્યો હોય તેને હું પડિક્કમુ છું

અપરિગાહિઆ કુંવારી

ઇત્તર-ખીજી

અણુંગ-અનંગ કીડા

વિવાહ-લગ્ન, સંબંધ

તિવ્વ-તીવ્ર (ધણી જ)

અણુરાગે-અલિલાપા

ચરિત્થ-ચોથા

વચસ્સ-વ્રતના

અપરિગાહિઆ ઇત્તર, અણુંગ વિવાહ-તિવ્વ-અણુરાગે;

ચરિત્થ વચસ્સ ઇચ્છારે, પડિકકમે દેસિઅં સવ્વં ॥ ૧૬ ॥

અપરિગાહિઆ—૧. અપરિગ્રહિતાગમન-કામએ પણ જે સ્ત્રીને
ગ્રહણ કરી નથી એવી કુંવારી કન્યા અથવા
વિધવા આદિ સાથે સંબંધ કરવો તે.

ઇત્તર—૨. ઇત્તરપરિગ્રહીતાગમન-અમુક દિવસ સુધી ખીજીએ
રાખેલી વેશ્યા પ્રમુખ સાથે ગમન કરવું તે.
(સ્વદારા સંતોષના ના નિયમવાળાને આ બનને
અતિચારો અનાચાર તરીકે સમજવા.)

અણુંગ—૩. અનંગકીડા-પારકી સ્ત્રીઓના અંગોપાંગ વિષય
દષ્ટિથી જોવા તથા સૃષ્ટિવિરુદ્ધ કામચેષ્ટા
કરવી તે,

વિવાહ—૪. પરવિવાહકરણ-પોતાના પુત્રાદિક સિવાય પારકા
વિવાહ પ્રમુખ કરવા તે,

તિવ્વ-અણુરાગે—૫. કામભોગતિલાલિલાષ-કામભોગની તીવ્ર
અલિલાષા કરવી તે.

ચરિત્થ વચસ્સ ઇચ્છારે—ચોથા વ્રતના અતિચારમાં.

પડિકકમે દેસિઅં સવ્વં—દિવસમાં લાગેલા બધા દોષોને હું પડિકકમુ છું.

ઇત્તો-એ પછી

અણુવ્યએ-અણુવ્રતને વિષે

પંચમમિ-પાંચમામા

આચરિયં-આચર્યું હોય

અપસત્યમિ-માફા ભાવ પડે

પરિમાણુ-પરિગ્રહના નિયમનું

પરિચ્છએ-ઉલ્લંઘન કરવાથી

[પાચમા અણુવ્રતના અતિચાર]

હતો અણુવ્રતે પચમમિ—એ પછી પાચમા અણુવ્રતને વિગે
અયરિચ્ચ મરપ મત્થમિ—માહા જાન વડે આચર્યું હોય
પરિમાણ-પરિચ્છે—પરિચ્છના નિયમનુ ઉલ્લંઘન કરવાથી
હત્થ પમાયપસ મેણુ ॥ ૧૭ ॥ અહિ પ્રમાદના પ્રસંગથી ને
અતિચાર વાગ્યો હોય તેને હુ પડિક્કમુ છુ

ધણુ-પન પન ધાન્ય
ખિત્ત-ખેતર વત્થુ-નારુ
રૂપ-રૂપ મુવન્ને-મોતુ
કુવિચ્ચ-હલકી ધાતુઓ

પરિમાણે-નિયમને વિગે
દુરપ્પએ-એ પગનાળા
ચરૂપ્પયમિ-ચાર પગવાળા

ધણુ ૧ન ખિત્ત વત્થુ—૧ ધન, ધાન્ય, ૨ ખેતર તથા ધરહાટ વિગેરે
રૂપ મુવન્નેચ્ચ કુવિચ્ચ પરિમાણે—૩ રૂપ, મોતુ, અને ૪ તાણુ,
કાસુ પ્રમુખ હલકી ધાતુઓના નિયમને વિગે
દુરપ્પએ ચરૂપ્પયમિ ચ—૫ દાસ, દાસી, ગાય, બેસ પ્રમુખ જના
વરો પરિમાણથી અધિક રાખના તે

પડિક્કમે દેસિચ્ચ સંન ॥ ૧૮ ॥ દિવસમાં લાગેલા બધા દોષોને હુ
પડિક્કમુ છુ

ગમણુચ્ચ-જવાના
પરિમાણે-નિયમને વિગે
દિસામુ-દિશાઓમાં
ઉડ્ડે-ઉડે અહ્લે અ-નીચે
તિન્નિચ્ચ-તિરછી દિશામાં

બુટ્ટિ-બધારો કરવાથી
સંન તરદ્ધા-ચાદિ જતી
રહેવાથી
પહમમિ-પહેલા
ગુણુવ્રતે-ગુણુવ્રતને વિગે

[છઠું વ્રતના-પહેલા ગુણુવ્રતના પાચ અતિચાર]

ગમણુચ્ચ ઉ પરિમાણે—જવાના નિયમને વિગે

દિસાસુ ઉડ્ડં અહે અ તિરિઅં અ--૧ ઉએ ૨ નીએ અને ૩
તિરછી દિસાઓમાં નિયમ ઉપરાંત જવાથી.

પુડ્ડિ સઠઅંતરદા--૪ એક દિસા ઘટાડી ખીછ દિસામાં વધારે
કરવાથી તથા ૫ માર્ગમાં યાદી જતી
રહેવાથી નિયમ ઉપરાંત જવું તે.

પઠમમિ ગુણુવ્યએ નિંદે ॥ ૧૯ ॥ પહેલા ગુણુતતને વિષે
લાગેલા અતિચારને હું નિંદું છું.

મજ્જમિ અ-મદિરા

મંસમિ અ-માંસ

પુષ્કે અ-ફૂલ

ફેલે અ-ફળ

ગંધ-સુગંધી પદાર્થ

મલ્લે અ-ફૂલની માળા

ઉવભોગ-ઉપભોગને વિષે

પરિભોગે-પરિભોગને વિષે

ખીઅંમિ-ખીજ

ગુણુવ્યએ-ગુણુતતને વિષે

[સાતમા વ્રતના-ખીજ ગુણુતતના ૨૦ અતિચાર]

મજ્જમિ અ મંસમિ અ--મદિરા-માંસ અને ખીજ નહિ ખાવા
યોગ્ય અલક્ષ પદાર્થો ખાવાથી.

પુષ્કે અ ફેલે અ ગંધ મલ્લે અ--ફૂલ ફળ અને સુગંધી પદાર્થ
તથા ફૂલની માળાને વાપરવાથી.

ઉવભોગ-પરિભોગે--xઉપભોગ અને +પરિભોગ નામના

ખીઅંમિ ગુણુવ્યએ નિંદે ॥ ૨૦ ॥ ખીજ ગુણુતતને વિષે
લાગેલા અતિચારને હું નિંદું છું.

x ઉપભોગ-એકજ વાર ઉપયોગમા આવે તે.

જેમકે:--ખોરાક-પાણી-ફૂલ-ફળ વિગેરે.

+ પરિભોગ-વારંવાર ઉપયોગમાં આવે તે.

જેમકે --ઘર-પુસ્તક-વસ્ત્ર-ઘરેણાં વિગેરે.

સચિત્તે-સચિત્ત	આહારે-સપરસથી
પડિબદ્ધે-સચિત્તને વળગેલી	તુઠામહિ-તુઠા પાથો
અપોલિ-તદ્વન કાચી	ભક્ષખણ્યા-ખાવાથી
દુપોલિઅ-અડી કાચી-પાકી	મચિત્તે પડિબદ્ધે અપોલિ દુપોલિઅ ચ આહારે,
	તુઠામહિ-ભક્ષખણ્યા, પડિબદ્ધે દેસિઅ - મળ ૧૧ ૨૧ ૧૧

- ૧ સચિત્તે-સચિત્ત વસ્તુો ત્યાગ પેય જના વાપરની અથવા નિયમ ઉપગત સપરસી તે સચિત્તઆહાર
- ૨ પડિબદ્ધે-મચિત્ત સાથે વળગેનાં વસ્તુ વાપરની, જેમકે-જાડને વળગેનાં મુદર અને ગોદની સહિત ફેરી વિગેરે ખાવાથી
- ૩ અપોલિ-તદ્વન અપકર-કાચી વસ્તુ સપરસી જેમકે-તદ્વનના જેવો લોટ નથા અણચાણનો ચોટ વિગેરે વાપરવાથી
- ૪ દુપોલિઅ ચ આહારે-અડી કાચી-પાકી વસ્તુ તે આજો પુખ થોડા શેકેનાં મકાઈનો ડોડો વિગેરે વાપરવાથી
- ૫ તુઠાસહિ-ભક્ષખણ્યા-તુઠા પાથોનું ભક્ષણ જેમકે-જોર-મીતાફળ વિગેરે ખાવાથી જે જે દોષ લાગ્યા દોષ તે પરિબદ્ધે દેસિઅ મળ-તિવનના બધા દોષોને દુ પડિબદ્ધ ૫ આનીગ અભિનયના નામો-

વડાટોટા, પાગસપીપળો, પીડુ, ખમ, [પીપળાનો જાનનાં ફળ અથવા પીપરની પેપરી], ઉળગના ફળ, કાતુ મગના ફળ મધ, મહિરા, માસ ખાખા, દિમ, વિષ, કા, જૂનિકામ [ખાટી, ખડી, બૂનડો, ખારો, મોઢું] રાત્રિભોજન, બાટખી-ન, (મદ, અમખમ, મજારો) બોળ, અથાણ, દિ-ન, વેગળ અજળવા ફળ, તુ-ફળ, ચનિતરસ, અને અનતમય

ખનીગ અનતમયના નામ-

-જમિદ્, લીની દળ ૨, રાતુ આદુ, મુઝ, કદ, વદકદ, લીનો કચ્છો, મનાવજી વેલી, રિતલી લગા વિરો,

સોદાલી, કુંઆર, થોર, ગળો, લસણ, વાંસકારેલાં, ગાજર, લુણીની
ભાઇ, ગરમર, લોઢી પત્તની કંદ, કિસલય [કોમળ પાંદડાં [થેગ,
ખરસઈઓ, લીલી મોથ, લુણવૃક્ષની છાલ, ખિલોડકંદ, અમૃતવૃક્ષી
વેલ, ભુમિકોડ, વત્યૂત્તાની ભાઇ, દ્વિદળનાં અંકુરા, પલંકાની ભાઇ,
મુઅરવૃક્ષી, કોમલ આંબલી, આલુકંદ (ખટ્ટા, રતાળુ, કુંગળી,
સકરકંદ) મૂળા વગેરે આ મુખ્ય વસ્તુઓ છે. બાકી તો ઘણી
અનંતકાયો છે.

ઇંગાલી-અંગાર કર્મ

વણુ-વનકર્મ

સાડી-શકટ કર્મ

ભાડી-ભાટિક કર્મ

દેાડી-રેક્ટિક કર્મ

મુવળજએ-સારી રીતે છોડી

દેવાં

વાણિજ્ય-વેપાર

ચેવ ચ-વળી નિચે

દંત-દાંત તો વેપાર

લક્ષ્મ-લાખતો વેપાર

રસ-ધી-તેલ વિગેરેતો વેપાર

કેસ-વાળતો વેપાર

વિસ-ઝેરી પદાર્થોતો વેપાર

વિસય-શસ્ત્રાદિકતો વેપાર

[પન્નર કર્મદાન]

ઇંગાલી-વણુ-સાડી, ભાડી-દેાડી મુવળજએ કર્મ;

વાણિજ્ય ચેવ ચ દંત, લક્ષ્મ-રસ-કેસ-વિસ-વિસય ૥૨૨૥

૧. ઇંગાલી-અંગારકર્મ-એટલે અગ્નિથી થતું કામ, તે કરનાર
કુંભાર-ભાડભુંજ-ચુનારા વિગેરે.

૨. વણુ-વનકર્મ-તે વનસ્પતિને ઉગાડવા તથા છેદવાથી લાગતું કર્મ,
તે કરનાર માળી-ખેડુત-કૃષીઆરા વિગેરે.

૩. સાડી-શકટ કર્મ-તે વાહન બનાવવા તથા વેચવાથી લાગતું કર્મ
તે કરનાર મુચાર-લુહાર વિગેરે.

૪. ભાડી-ભાટિક કર્મ-એટલે ઘોડા ઉંટ, બળદ, ઘર વિગેરે ભાડે
આપવાથી લાગતું કર્મ તે કરનાર-વણુઝારા-રાવળ વિગેરે.

૫. દેાડી-રેક્ટિક કર્મ-એટલે કુવા-વાવ-તળાવ વિગેરે ખોદવા ખોદા-
વવાથી લાગતું કર્મ તે કરનાર-ઓડ-કોન્ટ્રાક્ટર વિગેરે.

સુનન્દએ કુમ્મ—એ પાચે કર્મ આપકે અત્ય તપણે છોડી દેવા
વાણિજ્ય એન ય—વળી નિમ્મે પાચ વ્યાપાર પણ છોડી દેવા
૧ દત્ત-દાથીદાત-શી ગમ-મોતી વિગેરેનો વ્યાપાર તે દત્તવાણિજ્ય
૨ લક્ષ્મ-નાખ-કસુબો-દરતાળ વિગેરેનો વ્યાપાર તે લક્ષ્મવાણિજ્ય
૩ કમ-વી-તેન-ગોળ-મદિરા વિગેરેનો વ્યાપાર તે રસનાણિજ્ય
૪ કેમ-મોગ પોપટ-ગાય વિગેરેના વાળનો વ્યાપાર તે કેસવાણિજ્ય
૫ વિમ વિસય - 'વિસ' એટલે અહીંલુ-સોમવ વિગેરે ઝેરી પદાર્થોનો
વ્યાપાર તથા વિસય એટલે તલનાગ-છરી-ધનુષ્ય વિગેરે
શસ્ત્રોનો વ્યાપાર તે નિપવિપયવાણિજ્ય

એવ-એ પ્રમાણે ખુ-નિચે	દહુ-દહ, ધરો (ઝરણુ)
જ તપિદ્ધિલુ-ય ત્ર પિલલુ	તવાય-તળાન
કમ-કમ	સોસ-સુમવી નાખના
નિદ્ધિ છલુ-નિર્તાંછન કર્મ	અસાન-અસરી (દુરાચારી) નું
દનદાલુ-દનદાન કર્મ	પોસ-પોપલુ કરવું
સર-સરોવર	વજિજ્જન ત-ઝોડી દેના

એન 'મુ જ ત વિદ્ધિલુ—૧ એ પ્રમાણે નિચે ય ત્ર પિલલુ કર્મ
તે ધટી-ચરખા-વાણી-મીવ વિગેરે
ચાલવાથી લાગતું કર્મ

કુમ્મ નિદ્ધિ છલુ ચ દવનાલુ—૨ નિર્તાંછન કર્મ તે હિટ-મળ
વિગેરેના નાકે કાન વિધવાથી લાગતું
કમ વળી ૩ દનદાનકર્મ એટલે જગત્ત
ધર વિગેરેમા આગ લાગવાથી લાગતું કર્મ

સર-દહુ-તનાય સોસ-૪ સરોવર-ઝગ તથા તનાવ વિગેરેનું પાણી
સુખની નાખવાથી લાગતું કર્મ (ગોપલુ કર્મ)

અસાન પોસ ચ વજિજ્જન ॥ ૨૩ ॥-૫ દૂતરા મિનાગ વિગેરે
વિસક પ્રાણીઓનું અને દુરાચારી માણુઓનું પોપલુ કરવું

તે અસતીપોષણ કર્મ આ પાંચે કર્મ શ્રાવકે છોડી દેવાં.

(આ રીતે સાતમા વ્રતના મૂળ પાંચ અતિચાર અને પન્નર કર્મોદ્ધાન મળી ૨૦ અતિચાર થાય છે.)

સત્ય-શસ્ત્ર. અગ્નિ-અગ્નિ	લેસજી-ઔષધ
મુસલ-સાંખેલું. જંતગ-યંત્ર	દિન્ને-આપવાથી
તાણુ-ધાસ. કટ્ટે-કાષ્ટ	દવાવિએ-અપાવવાથી
મંત-મંત્ર. મૂલ-જડી-ભુટ્ટી	વા-અથવા

[આઠમા વ્રતના અતિચારોની આલોચના]

સત્યગિ-મુસલ-જંતગ—શસ્ત્ર અગ્નિ-સાંખેલું અને યંત્ર વિગેરે. તાણુ-કટ્ટે મંત-મૂલ લેસજી—વળી ધાસ, કાષ્ટ, સાપને ખીલવવાનો મંત્ર, જડી-ભુટ્ટી તથા ઔષધ વિગેરે.

દિન્ને દવાવિએ વા—પોતે આપવાથી તથા ખીળ પાસે અપાવવાથી પડિકકમે દ્વિસઅં સઽવં ॥ ૨૪ ॥ દિવસમાં લાગેલા બધા દોષોને હું પડિકકમુ છું.

નહાણુ-નહાવું	સદ્-શબ્દ ૩૪-૩૫
ઉવટ્ટણુ-પીડી ચોળવી	રસ-રસ-સ્વાદ. ગંધે-ગંધ
વન્નગ-રંગ કરવો	વત્ય-વત્ર. આસણુ-આસન
વિલેવણુ-વિલેપન	આમરણુ-ધરણું

[હવે પ્રમાદાચરણ કહે છે]

નહાણુ વટ્ટણુ-વત્રગ—૧ અળગણુ પાણીએ નહાવું. ૨ પીડી ચોળી મેલ ઉતારવો, ૩ તથા અખીલ ગુલાલ વિગેરેથી રંગ કરવો. વિલેવણુ સદ્ ૩૪ રસ ગંધે—૪ કેશર-અંદનથી વિલેપન કરવું તથા ૫ વાજંત્રના શબ્દો સાંભળવા, ૬ ૩૫ નિરખવા, ૭ ખાટાખારા રસનો સ્વાદ કરવો, ૮ અનેક જાતના મુગંધી પદાર્થો સુંઘવા.

વત્થાસણુ-આભરણુ-૯ વસ્ત્ર-આસન અને ધરેણુમા આસકિત કરવી
પડિક્કમે દસિચ્ચ સન્ન ॥ ૨૫ ॥ દિવસમા લાગેલા બધા દોષોને
દુ પડિક્કમુ છુ

કદરપે-કામ ભોગની કથા કરી	અઘરિત્તે-વધારે રાખવી
કુદ્ધકુદ્ધએ-આળા કરના	દડમિ અણુદુદ્ધાએ-અનર્થ ૯૬
મોહરિ-નકામુ બખડવુ	વિરમણુ નામના
અહિગરણુ-સત્ત્વ તૈયાર કરના	તથિચ્ચમિ-ત્રીજા
ભોગ-ભોગવવાની રત્નુએ	શુણ્ણવએ-શુણ્ણવતને વિષે

[આઠમા પ્રતના-ત્રીજા શુણ્ણવતના પાચ અતિચાર]

કદરપે કુદ્ધકુદ્ધએ, મોહરિ અહિગરણુ-ભોગઅઘરિત્તે,
દડમિ અણુદુદ્ધાએ, તથિચ્ચમિ શુણ્ણવએ નિદે ॥ ૨૬ ॥

- ૧ કદરપે—કદરપં-નિમર વધે તેવી વાતો કરી તે
- ૨ કુદ્ધકુદ્ધએ—ક્રોધઅ-કામઉત્પન્ન કરનારી ક્રોધા કરના તે
- ૩ મોહરિ—મોખટર્પં-મુખ વડે હાસ્યાલિક્ષ્યા જેમ તેમ બોલવુ તે
અથવા કોઈની શુભ વાત શ્રુતી કરી જેથી તે કષ્ટ
પામે તે
- ૪ અહિગરણુ—સમુક્તાધિકરણુ-પોનાના ખપ કરતા વધારે થએ
મેળના તે
- ૫ ભોગઅઘરિત્તે—ઉભોગપરિભોગાતિગિહતના-ઉપભોગમા તથા
પરિભોગમાં નપગતી ચીજને ખપ કરતા વધારે
તૈયાર રાખરી તે
- ૬ દડમિ અણુદુદ્ધાએ—ઉપરના અનર્થ ૯૬ વિગ્મલ ના નામના
તથિચ્ચમિ શુણ્ણવએ નિદે ॥ ૨૬ ॥ ત્રીજા શુણ્ણવતને વિષે જે દોષ
રાખ્યા હોય તેને દુ નિદુ છુ

તિવિહિ-ત્રણ પ્રકારના
 દુષ્પણિહિણે-દુષ્પ્રણિધાન
 અણુવદ્ધાણે-અવિનયપણે
 તહા-તથા
 સઘવિહૂણે-યાદિ ન રહેવાથી

સામાધ્ય-સામાયિક
 વિતહુકએ-ખોટી રીતે કરતાં
 પઢમે-પહેલા
 સિદ્ધ્યાવએ-શિક્ષાવ્રતને વિષે

[નવમા વ્રતના-પહેલા શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિચાર]

તિવિહિ દુષ્પણિહિણે-ત્રણ પ્રકારના દુષ્પ્રણિધાનને સેવવાં.

૧ મનદુષ્પ્રણિધાન ૨ વચનદુષ્પ્રણિધાન ૩ કાયદુષ્પ્રણિધાન.

અણુવદ્ધાણે તહા સઘ વિહૂણે-x ૪ અવિનયપણે સામાયિક કરવું, તથા-પ યાદિ ન રહેવાથી સામાયિક વ્રતને ભુલ્લી જવું.

સામાધ્ય વિતહુકએ-એ રીતે સામાયિક ખોટી રીતે ક્યું હોય.

પઢમે સિદ્ધ્યાવએ નિંદે ॥ ૨૭ ॥ પહેલા શિક્ષાવ્રતને વિષે લાગેલા અતિચારને હું નિંદું છું.

આણુવણે-મંગાવવામાં

પેસવણે-મોકલવામાં

સદે-શબ્દ કરવો

રૂવે-રૂપ દેખાડવું

અ-અને

પુગલફળેવે-પદાર્થ નાંખી

જણાવવું.

દેસાવગાસિઅંભિ-દેસાવગા-

સિકને વિષે

બીએ-બીજા

સિદ્ધ્યાવએ-શિક્ષાવ્રતને વિષે

[દસમા વ્રતના-બીજા શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિચારો]

આણુવણે પેસવણે-૧ આનયનપ્રયોગ-નિયમ ઉપરાંત ભૂમિમાંથી વસ્તુ મંગાવવી. ૨ પેષ્યપ્રયોગ-હૃદ બહાર વસ્તુ મોકલવી તે

+ દુષ્પ્રણિધાન-મન-વચન અને કાયાનો અશુભ વ્યાપાર.

x અવિનયપણે-એ ધડી કરતાં વહેવું સામાયિક પારવું.

સદે રૂવે અ પુગ્ગલકૃષ્ણેવે—૩ શબ્દાનુપાત—ખોખારા પ્રમુખ કરી
 બોલાવવાથી ૪ રૂપાનુપાત—રૂપ દેખાડવું
 ૫ પુદ્ગલ પ્રક્ષેપ—કાકરો પ્રમુખ નાખી પોતા
 પાછા જણાવનામા

દેસાવગામિઅભિ—દેસાવગાસિક નામના

ખીએ સિક્ષાવચ્ચે નિ દે ૥૨૮૥ ખીજ શિતાનતને વિષે લાગેના
 અતિચારને કુ નિદુ છુ

સ સાર—સ ચારા સબધી
 ઉચ્ચારવિહિ—બધુનીતિ તથા
 વડીનીતિ સબધી

પમાય—પ્રમાદ (આજસ)

તહુ—તેમ

ચેવ—ગળી

લોચણુ—ભોજન સબધી

આલોચે ચિતા કરવી

પોસહુવિહિ—પોષધ વિધિ

નિવરીએ—નિપરિત કરવાથી

તઈએ—ત્રીજા

સિક્ષાવચ્ચે—શિક્ષાનતને વિષે

[અગિયારમા પ્રતના—ત્રીજા શિક્ષાપ્રતના પાંચ અતિચાર]

સથા રૂચાર—વિહિ—સથાગ સબધી અને લધુનીતિ તથા વડી
 નીતિ સબધીની વિધિમાં

પમાય તહુ ચેવ લોચણુલોચે—પ્રમાદ કરવાથી તેમજ વગી
 ભોજનની ચિતા કરવાથી

પોસહુ વિહિ વિનગીએ—અને પોષધ વિધિ વિપરીત કરવાથી

તહુએ સિક્ષાવચ્ચે નિ દે ૥૨૯૥ ત્રીજા શિક્ષાનતને વિષે લાગેના
 અતિચારને કુ નિદુ છુ

સચિત્તે—સચિત વસ્તુ

નિદિખવણે—મુકવાથી

પિહિણે—ઠાકવાથી

વચએસ—કારદેર બોલવાથી

મચ્છરે—ગર

ચેવ—નિશ્ચયે

કાવાઠક્રમદાણે—વખત ઓળ-

ગીને તેડવા જવાથી

ચઉત્થે—ચોથે

સિક્ષાવચ્ચે—શિક્ષાનતને વિષે

[ખારમા વ્રતના-ચોથા શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિયાર]

સચ્ચિત્તે નિદિખવણે, પિહિણે વવએસ મચ્છરે ચેવ;

કાસાઈકમદાણે, ચડિથે સિદ્ધિઆવએ નિંદે ॥ ૩૦ ॥

૧. સચ્ચિત્તે નિદિખવણે—સાધુને દેવા યોગ્ય ભોજન ઉપર સચિત્ત વસ્તુ મંડવાથી

૨. પિહિણે—દેવા યોગ્ય વસ્તુ ઉપર સચિત્ત વસ્તુ ઢાંકવાથી.

૩. વવએસ—દ્વારકેર ભોક્ત્રવાથી એટલે દેવાની બુદ્ધિએ પારકી વસ્તુ પોતાની કહેવાથી અને નહિ દેવાની બુદ્ધિએ પોતાની વસ્તુ પારકી કહેવાથી.

૪. મચ્છરે ચેવ—ક્રોધ-છર્પાં અને ગર્વ કરીને નિષ્ચે દાન આપવાથી.

૫. કાસાઈકમદાણે—મુનિને ગોચરીનો વખન ઓળંગીને તેડવા જવાથી ચડિથે સિદ્ધિઆવએ નિંદે—અતિથિસંવિભાગ નામના ચોથા શિક્ષાવ્રતને વિષે લાગેલા અતિયારને હું નિંદું છું.

મુહિએસુ—મુખીયા ઉપર

રાગેણુ—રાગે કરી વ-અથવા

દુહિએસુ—દુઃખીયા ઉપર

દાસેણુ—દ્રેષે કરી

અસંજએસુ—ગુરૂની આજ્ઞા

તં નિંદે—તેને હું નિંદું છું

પ્રમાણે વિચરનારને વિષે

ગરિહામિ—ગર્હું છું

અણકંપા—દયા

મુહિએસુ અ દુહિએસુ અ—જ્ઞાનાદિ ગુણોવડે કરીને સુવિહિત મુખીયા ઉપર તથા રાગે કરીને દુઃખીયા ઉપર.

જા મે અસંજએસુ અણકંપા—અને ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વિચરનારા ઉપર દયા કરી દાન આપ્યું હોય

રાગેણુ વ દાસેણુ વ—વળી મુનિને સગાની બુદ્ધિએ રાગથી અથવા સામાન્ય બુદ્ધિએ દ્રેષથી દાન આપવામાં જે દોષ લાગ્યો હોય.

તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૩૧ ॥ તેને હું નિંદું છું અને ગુરૂની સાક્ષીએ ગર્હું છું.

સાહુમુ સાધુઓને વિષે
સવિભાગો-વહોરાવવુ તે
ન ઈઓ-ન ક્યુ હોય
તપ-તપ
ચરણ-ચરણ સિતરી

કરણ-કરણ સિતરી
જીતેમુ-સહિત એવે
સ તે-હોવા છતા
ક્રામુ-નિર્દોષ (પવિત્ર)
અ દાણુ-દાન ન આપ્યુ હોય

સાહુમુ મ નિભાગો-સાધુઓને વિષે (સવિભાગ) વહોરાવવુ તે
ન ઈઓ, તપચરણ-કરણજીતેમુ-ન ક્યુ હોય તપ વડે તથા
ચરણ સિતરી અને કરણ સિતરી વડે સહિત,

મ તે ઈમુ અ દાણુ-નિર્દોષ હોના છતા દાન ન આપ્યુ હોય
ત નિ દે ત ચ ગણિહામિ ॥૩૭॥ તેને હુ નિહુ છુ અને ગુરની
સાક્ષીએ ગર્હુ છુ

અર્થ-દેના યોગ્ય અથ ગિરે અચિત હોવા છતાં તપ
ચરણસિતરી અને કરણસિતરીએ સહિત સાધુઓનુ આતિથ્ય ન ક્યુ
હોય તેનો હુ નિન્દા કરે છુ અને ગુરની સાક્ષીએ ગર્હુ છુ

ધહલોએ-આ લોકને વિષે
પરલોએ-પગ્યોડને વિષે
હવિઅ-અનાનો
મરગે-મરનાનો
અ-કામભોગની
આસ સ-દેશ

પઓગે-કરવા વડે
પચવિહો-પાત્ર પ્રકારનો
અર્ધઆરો-અનિચાર મા-ન
મજઝ-મને
હુન-હોતો
મરણુતે-મરણાત મુધી

[સલેપણાના પાત્ર અતિચાર]

ધહલોએ પરલોએ, હવિઅ-મરણુઅ આસસપઓગે,

પચવિહો અર્ધઆરો, મા મજઝ હુજ મરણુ તે ॥૩૮॥

૨ ધહલોએ-ધર્મના પ્રમાણથી આ લોકમા મુખી યવાની
ધેશ કરી

૨. પરલોએ—ધર્મના પ્રભાવવડે પરલોકમાં દેવ વિગેરે સુખ મળે.
એવી ઇચ્છા કરવી.

૩. જીવિએ—સંલેખના વ્રતનું બહુમાનદેખી જીવવાની ઇચ્છા કરવી.

૪. મરણે એ—અનશનવ્રતના દુઃખથી ગભરાઈ મરણની ઇચ્છા કરવી.

૫. આસંસપએએ—કામભોગની વાંચ્છા કરવી.

પંચવિહો અધ્યારો—એ પાંચ પ્રકારના અતિચારમાંથી કાઢીપણ દોષ.

મા મળજું હુંજ મરણુંતે ॥૩૩॥ મને મરણુંત સુધી ન હોજો.

કાએણ-કાયયોગથી

કાઠ્યરસ-કાયા વડે કરાયેલાને

વાઈરસ-વચનવડે બોલાયેલાને

વાયાએ—વચન યોગથી

મણસા-મન યોગથી

માણસિઅરસ-મનવડે લાગેલા

સંવરસ-સર્વ

વય-વ્રતના

અધ્યારસ-અતિચાર

[સર્વ વ્રતના અતિચાર]

કાએણ કાઠ્યરસ—૧ અશુભ કાયાવડે. લાગેલા અતિચારને શુભ કાય યોગથી.

પરિક્રમે વાઈરસ વાયાએ—૨ અશુભ વચન વડે લાગેલા અતિ-ચારને શુભ વચનયોગથી પરિક્રમું છું.

મણસા માણસિઅરસ—૩ અશુભ મનવડે લાગેલા અતિચારને શુભ મનયોગથી.

સંવરસ વયાઈઆરસ ॥૩૪॥ એ સર્વ વ્રતના અતિચારને હું પરિક્રમું છું.

વંદણ—એ પ્રકારના વંદન

વય—આર પ્રકારના વ્રત

સિદ્ધિ—એ પ્રકારની શિક્ષા

ગારવેસુ—ત્રણ ગારવ

સન્ના—ચાર સંસાર

કસાય—ચાર કષાય

દરેસુ—ત્રણ દંડને વિષે

ગુપ્તિસુ—ત્રણ ગુપ્તિને વિષે

સમિધસુઅ-પાત્ર સમિતિને વિષે | જે અધ્યારો-જે અતિચાર
ત નિ દે-તેને હુ નિદુ છુ

૧ દણ-૧૫-મિદ્રા-ગારવેશુ-જે પ્રકારના વદન, બાર પ્રકારના
ત, જે પ્રકારના લીલા તથા ત્રણ પ્રકારના ગારવને વિશે
સન્ના-કસાય-૬૨૫-ચાર સના, ચાર કપાય તથા ત્રણ દળને વિષે
શુભિસુ અ મભિ'સુ અ-૧૭ શુભિ અને પાત્ર સમિતિને વિષે
જે અધ્યારો અ ત નિ દે ॥ ૩૫ ॥ જે અતિચાર લાગ્યો હોય
તેને હુ નિદુ છુ

ઉપયોગી સમજણ

- ૧ વદન-જે-૧ દેવવદન અને ૨ ગુરુવદન
- ૨ વ્રત-બાર-૫ અણુવ્રત ૩ શુશ્રુવ્રત ૪ શિક્ષાવ્રત
- ૩ શિક્ષા-જે-૧ ગ્રહજગિદા-શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરવો તે
૨ આમેવનશિક્ષા-આવકના બધા નિયમો પાળના તે
- ૪ ગારવ-ત્રણ-અભિમાન અથવા લાનસાને (ગારવ) ગૌરવ કહે છે
૧-ધી દૂધ દહા, નિગેરે ગ્સ પદાર્થો મળતા અભિમાન
કરવુ, અને ન મળે તો તેની (લાવસા) ધ્વંષ કરવી તે રસગારવ
૨-ધન-અધિકાર નિગેરે મળતા તેનુ અભિમાન કરવુ, અને
ન મળે તો તેની ધ્વંષ કરવી તે ગ્રહિગારવ
૩-સુખ-આરોગ્ય નિગેરે મળતા તેનુ અભિમાન કરવુ, અો
ન મળે તો તેની ધ્વંષ કરવી તે શાતાગારવ
- ૫ સજ્ઞા-ચાર-સજ્ઞા એટલે અલિવાપા તેના સંસ્કૃતી ચાર પ્રકાર છે
૧ આહાર સજ્ઞા ૨ બયસજ્ઞા
૩ મૈથુન સજ્ઞા ૪ પરિગ્રહ સજ્ઞા
વળી-સજ્ઞાના દશ-૫૨ અો સોળ પ્રકારો પણ કહેવા છે
- ૬ કપાય-ચાર-જેનાથી સસાર વધે તે કપાય

૧. ક્રોધ ૨. માન ૩. માયા અને. ૪. લોભ.

૭. દંડ ગણુ-જો અગુભયોગથી આત્મા ધર્મ પ્રપ્ત થાય તેને દંડ કહે છે

૧. મન દંડ ૨. વચન દંડ. અને ૩ કાયા દંડ.

ત્રણ ગુણિ અને પાંચ સમિતિ વચ્ચે તફાવત:—

ગુણિ—પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિ રૂપ એમ બે પ્રકારે છે.

સમિતિ—માત્ર પ્રવૃત્તિ રૂપ જ છે

સમ્મહિદ્દી-સમ્યગ્દષ્ટિ	સિ-તેને
હૃવો-હવ	હોઈ-હોય
જઠ્ઠિ-જો કે	ખધો-ખધ
પાવં-પાપ	જેણુ-કારણુ કે
સમાયરે-કરે	ન-નહિ
કિંચિ-થોડું	નિહંધસં-નિહંધપણુ
અપ્પો-થોડો	કુણુઈ-કરે છે

સમ્યક્ત્વો હવને અદ્યપખંધનું કારણ—

સમ્મહિદ્દી હવો—સમ્યગ્દષ્ટિ (સમકિતિ) હવ.

જઠ્ઠિ પિ હુ પાવં સમાયરે કિંચિ—જો કે થોડું પણ પાપ કરે.

અપ્પોસિ હોઈ ખધો—તો પણ તે આવકને કર્મનો ખધ થોડો હોય.

જેણુ ન નિહંધસં કુણુઈ ॥ ૩૬ ॥ કારણુ કે તે નિહંધપણુ પાપ

કરેતો નથી.

જાંપિ-તેને પણ

હુ-નિશ્ચયે

સપડિકકમણું-પ્રતિકમણુ વડે

સપરિઆવં-પશ્ચાતાપ વડે

સઉત્તરગુણું-ગુરૂએ આપેલા

પ્રાયશ્ચિત્ત વડે

ખિંધં-જલદી

ઉવસામેઈ-શાંત કરે

વાહિ-વ્યાધિને

વ-જેમ

સુસિદ્ધિખચો-સારો

શીખેલો

વિજજો-વૈદ્ય

ત પિ હુ મપડિક્રમણ — આવક, તે-અરૂપ પાપના બધને પણ
નિશ્ચયે પ્રતિક્રમણ કરવા વડે

અરૂપરિઆન મહિતર-ગુણ ચ—પશ્ચાતાપ કરવા વડે અને ગુરૂએ
આપેના પ્રાયશ્ચિત કરવા વડે સહિત (એવો આવક)

ખિરપ ઉચમામેર—જલદી જાન કરે છે

ચાહુન સુસિદ્ધિઓ વિનજો ॥ ૩૭ ॥ જેમ સારો શીખેનો
વંચ વ્યાધિને (રાગને) સાત કરે છે તેમ ,

જહા-જેમ

વિસ-ઝેર

કુટકગદ્ય-શરીરમાં વ્યાપેતુ

મતમુદ્ય-મત્ર અને જડીભુગીના

વિસારયા-જાણનાગ

નિનજા-વૈદ્યો

હુપતિ-હણે છે

મ તેહિ-મત્રો વડે

તો-તેથી

હુન-ચાપ કે

નિનિસ-ઝેર રહિત

આનન્દ હર્ષ ગીતે કર્મનો નાગ કરે--

જહા નિમ કુટક-ગદ્ય — જેમ શરીરમાં વ્યાપેના મપે પ્રિયેરના ઝેરને
મત-મુદ્ય-વિસારયા-મત્ર અને જડીભુગીના જાણનાગ

વિનજા હુણતિ મ તેહિ — વૈદ્યો મત્રથી અગવા જડીભુગીના
ધનમથી, ઉતાગી નાખે છે અને

તો ત હુન નિનિમ ॥ ૩૮ ॥ તેથી તે (યગીર) ઝેર રહિત
ચાપ છે

ઓન-એવા ગીતે

અનુવિદ્ય-આઠ પ્રકારના

રૂમ-કર્મને

રાગદોગ-રાગ અને દોષની

અમનિજા-માનેના

આસોઅ તો-આનોતો

નિદતો-નિહતો

ખિરપ-જ ગથી

હુપ-હણે છે

નુમાનઓ-માગે નાન

એવં અદ્વિહં કમ્—એથી રીતે આઠ પ્રકારના કર્મોને.

રાગ-દોષ સમન્વિત્—રાગ અને દ્વેષ વડે આવેલા.

આલોચ્ચતો અ નિંદતો—ગુરૂની પાસે આલોચતો તથા આત્મ-
સાક્ષીએ નિંદતો.

ખિપ્પં હુણ્ઠ મુસાવચો ॥૩૬॥ સારો શ્રાવક જલ્દીથી હણે છે.

કથપાવો વિ-પાપનો કરનાર
પણ

માયુરસો-મનુષ્ય

આલોચ્ચ-આલોચીને

નિંદિત-નિંદીતે

ગુરૂ સગાસે-ગુરૂની પાસે

આલોચના કરનાર પાપરૂપી ભારથી રહિત થાય છે—

કથપાવો વિ માયુરસો—પાપનો કરનાર એવો પણ મનુષ્ય,

આલોચ્ચ નિંદિત ગુરૂ સગાસે—ગુરૂની પાસે પોતાના પાપને
આલોચીને તથા આત્માની સાક્ષીએ નિંદીતે

હોઠ અધરેગ-લહુઓ—પાપના યોગથી હળવો થઈ જાય છે.

ઓહરિત્-ભરૂવ ભારવહો ॥ ૪૦ ॥ જેમ ભાર ઉપાડનાર
(મનૂર) ભાર ઉતારીને હળવો થાય છે તેમ:

આવરસએણુ-આવશ્યક ક્રિયા
વડે

એએણુ-આ

સાવચો-શ્રાવક

જઈવિ-જે કે

હોઠ-હોય

ખહુરઓ—ધણા પાપવાળો

દુકખાણુ-કુખોનો

અંતકિરિત્-તાથ

કાહી-કરશે

અચિરેણુ-થોડા

કાલેણુ-કાળમાં

પ્રતિક્રમણ આવરય-નુ ૬૩-

આવરયએણુ એએણુ—આ આવરયક ક્રિયા વડે
સાનએ જઈવિ બહુએ હોઈ—ત્રાવક જે ૩ ધણા પાપવાળો
હોય તો પણ -

હુક્રખાણુ—મ ત-નિરિઆ—પાપરૂપ હુ ખતો નાશ
ઝાહી અચિએણુ કાલેણુ ॥૧૪॥ થોડા કાળમા જ ક્રમે

આલોઅણા—આલોચના	કાલે—વખતે
બહુવિહા—વણા પ્રકારના	મૂલગુણુ—મૂળગુણુ
ન ય સ ભરિઆ—ન માલગી	ઉત્તરગુણુ—ઉત્તર ગુણુ
હોય	
પડિક્રમણુ—પ્રતિક્રમણ	ગરિહામિ—મહુ છુ

યાદ નહિ મહેલ અતિચારોની આલોચના—

આલોઅણા બહુવિહા—આલોચના ધણા પ્રકારના છે પરંતુ
ન ય સ ભરિઆ પડિક્રમણુ કાલે—પ્રતિક્રમણુ વખતે યાદ ન આવી
હોય તેવી

મૂલગુણુ—ઉત્તરગુણુ—મૂળગુણુ અને ઉત્તરગુણુને વિશે જે દોષ
ગદા ગયા હોય

ત નિ દે ત ચ ગરિહામિ ॥૧૪॥ તેને હુ નિહુ છુ અને શુંની
સાક્ષીએ વિશેષે મહુ છુ

તરસ-ને	વિરઓમિ—અટકયો છુ
રમસ-ત્રાવક ધર્મની	વિગહણાએ—વિરાધનાથી
કેવળિ—કેવળી ભગવતે	તિવિદેણુ—તણુ પ્રકારે
પત્તતરસ-કહેવા	પડિક્રમણુ—પ્રતિક્રમણુ કરતો
અખમુદિઓમિ—હુ ઉકયો છુ	જિણુ—જિનેશ્વરને
આરાહણાએ—આરાધના માટે	અઉંચીસ—ઓવીશે

તરસ ધરમરસ કેવલી પત્રતરસ—તે કેવળી ભગવંતે કહેલા
આવડ ધર્મની.

અખલુદિઓમિ આરાહણાએ—આરાધના માટે હું ઉઠ્યો છું.

વિરઓમિ વિરાહણાએ—અને તેની વિરાધનાથી અટક્યો છું.

તિવિહેણ પડિહંતો—મન-વચન-ક્રયા એ ત્રણ પ્રકાર વડે પડિમતો.

વંદામિ જિણે ચઉંચીસ ॥૪૩॥ ચોવીશે જિનેધરને હું વાંદું છું.

ભવંતિ ચેઈઆઈ, ઉડૂદે અ અહે અ તિરિ અ લોએ અ;

સન્વાઈ તાઈ વંદે, ઈહ સંતો તત્થ સંતાઈ ॥ ૪૪ ॥

ભવંત કેવિ સાહૂ, ભરહેરવય-મહાવિદેહે અ,
સન્વેસિં તેસિં પણુઓ, તિવિહેણ તિહંડ-વિરયાણું ॥૪૫॥

આ બંને ગાથાના અર્થ ૩૨ મા પાને આવી ગયા છે.

ચિર-ધણા કાળનાં

સંચિઅ-એકલાં કરેલાં

પાવ-પાપને

પણાસણીઈ-નાશ કરનારી

ભવ-ભવને

સયસહરસ-સો હજાર (લાખ)

મહણીએ-હણુનારી

ચઉંચીસ-ચોવીશે

જિણ-તીર્થ કરેના

વિણિગગયે-મુખથી નીકળેલી

કહાઈ-ધર્મ કથામાં

વોસંતુ-પસાર થાઓ

મે-મારા. દિઅહા-દિવસો

આવડે કંઈ રીતે દિવસો પસાર કરવાની ઇચ્છા રાખે.

ચિર-સંચિઅ-પાવ-પણાસણીઈ—ધણા કાળનાં એકલાં કરેલાં પાપને-
નાશ કરનારી.

ભવ-સય સહરસ-મહણીએ—સો હજાર (લાખ) ભવને હણુનારી

ચંદ્રવીસ નિષ્ણ નિર્ણાય-કુદાર્થ—ચોવીએ તીર્થ કરેના ગુણથી
નીકરેવી એની ધર્મકથામાં

યોસ છ મે દિવસ ૧૧૪૬૧ માં દિવસો પચાસ ચાએ

મમ-મારે	ધમ્મો-ચારિત્ર ધર્મ
મગલ-મગળરૂપ છે	મમદિદિ-સમક્ષિ દષ્ટિ
અરિહતા-અરિહત ભગવાન	દેના-દેવતાઓ
સિદ્ધા-સિદ્ધ ભગવાન	દિત્ત-આપો
માહુ-સાધુ મદારાજ	મમાહિ-સમાધિ
સુઅ-શુભધર્મ	ખોહિ-સમ્યક્ત્વ

ચાત્ર માંગસિક તવા મમાવિ અને મમ્યત્તની માગણી—

મમ મગલ અરિહતા—મારે વાન મગળરૂપ કે પદેના
અરિહત-ભગવાન

સિદ્ધા માહુ સુઅ ચ વરમો અ—બીજા સિદ્ધ ૧૧૫૧૧, ત્રોત
સાધુ મદારાજ, અને ચોવો શુભધર્મ તથા ચારિત્રધર્મ

સમદિદિ વદો—વળી સમક્ષિ-દષ્ટિ દેવતાઓ

દિત્ત સમાહિ ચ ખોહિ ચ ૧૧૪૬૧ મમાધિ અને સમ્યક્ત્વ આપો

પરિસિદ્ધાણુ-ના પાડેવ

કરણે-કરવાથી

કિચ્ચાણુ-કરવા ચોઅ

અકરણે-નહિ કરવાથી

પરિક્રમણ-પ્રતિક્રમણ

અમદ્વદુણે-અમદ્વારે

વિવરીય-વિવરીત

પરવણાએ-પરવણા કરનાથી

[પ્રતિષ્ઠાદિ ગા માટે વળુ ?]

પરિસિદ્ધાણુ કરણે—શાસ્ત્રમાં ના પાડેવ અશુભ કામ કર્યું હોય
તેને માટે—

કિચ્ચાણુ-મ કરણે-પરિક્રમણ—કરવા ચોઅ શુભ કામ ન કર્યું હોય
તેના પચાતાપ માટે [પ્રતિક્રમણ]

અસદહુણે અ તહા—શાસ્ત્ર તરફથી થયેલા અત્રદાના નિવા-
રણ માટે—

વિવરીય-પરવાણાએ અ ૧૪૮૧ તથા શાસ્ત્રથી વિરુદ્ધ પ્રરૂપણા કરી
હોય તેના નિવારણ માટે પ્રતિક્રમણ કરાય છે.

ખામેમિ-ખમાવું છું.	મિત્તી-મૈત્રી	મે-મારે
સવ્વજીવે-જધા જીવને	સવ્વભૂએમુ-જધા જીવો સાથે	
સવ્વેજીવા-જધા જીવો	વેર-વૈરભાવ	મજ્જ-મારે
ખમંતુ-ક્ષમા આપો	ન કેણુઈ-કોઈ જીવ સાથે	

[સર્વ જીવોની સાથે ક્ષમાપના—]

ખામેમિ સવ્વ જીવે—હું જધા જીવોના અપરાધને ખમાવું છું.
સવ્વે જીવા ખમંતુ મે—જધા જીવો મારા અપરાધનો ક્ષમા આપો.
મિત્તો મે સવ્વ-ભૂએમુ-જધા જીવો સાથે મારે મૈત્રીભાવ છે.
વેર મજ્જ ન કેણુઈ ૧૪૮૧ કોઈ જીવ સાથે મારે વૈરભાવ નથી.

એવ-એ પ્રમાણે	સમ્મ-સમ્યક્ પ્રકારે
અહુ-મેં	તિવિહેણુ-ત્રણ પ્રકારે કરી
આલોઘઅ-પાપ આલોચ્યું	પડિક્કંતો-પડિક્કમતો
નિંદિઅ-નિંદા કરી	વંદામિ-વંદન કરે છું.
ગરહિઅ-ગર્હણા કરી	જિણુ-જિનેશ્વરોને
દુગંચિઅ-દુર્ગંજા કરી	ચઉન્નીસં-ચોવીશે

[પ્રતિક્રમણનો ઉપસંહાર—સાર]

એવ મહું આલોઘઅ—આ પ્રમાણે મેં પાપ આલોચ્યું.
નિંદિઅ ગરહિઅ દુગંચિઅ સમ્મ—આત્મા સાક્ષીએ નિંદા
કરી, ગુરૂ પાસે ગર્હણા કરી અને સારી રીતે
દુર્ગંજા કરી

તિવિહેણુ પડિક્કંતો—મન-વચન-અને કાયા એમ ત્રણ પ્રકારે
કરી પડિક્કમતો થકો.

વદામિ જિતો ચક્ર-નાસ ॥ ૫૦ ॥ ચોવીસે જિનેશ્વરોને' ॥ હુ
વદામી કક હુ ' ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—આ સૂત્રનું બીજું નામ 'શ્રાવક પ્રતિ-
ક્રમણ સૂત્ર' છે આમા બારવ્રતોનું સ્વરૂપ અને તેના
અતિચારો દર્શાવવા માથે શ્રાવકને કરણીય વિધિની વિરાધાનાની
માફી માગવામા આવી છે

વદિતા સૂત્રની વિશેષ સમજણ

સમ્યક્ત્વ પૂવક એક કે તેથી વધુ નતોને બાબી, આદરી
પાનન વરનાગે શ્રાવક કહો સદાય આથી આ સૂત્રમા સમ્યક્ત્વ મૂળ
નતોનું સ્વરૂપ અને તેમા બાબાનું ભાવે ચતી અપનાઓના પ્રકારો
બતાવવામા આગ્યા છે તેમજ ઉચ્ચ જીવન જીવનાર શ્રાવકને કયા
વ્રતોમાયો કયા અનિચાર લાગે છે તે મા દેગગવનાર આ સૂત્ર છે

બાર વ્રતના અનિચારોના વણુ ન પત્રીની ગાથાઓમા પ્રતિ-
ક્રમણ વરનાથી શુ કળ? ન કરવાથી શુ ગેરલાભ? અને કષ્ટ કષ્ટ
રીતે નતોમા બાગેના અતિચારની શુદ્ધિ થાય તે બતાવ્યું છે

સમ્યક્ત્વ મૂળ વ્રતોનું સ્વરૂપ અને તેના અતિચારો

શુદ્ધદેન, શુદ્ધગુરુ અને શુદ્ધ ધર્મ ઉપર અચળ શ્રદ્ધા તે અચળ
જે જિનેશ્વરોએ કહ્યું તે સાચુ તેને સમ્યક્ત્વ કહેવાય, તેના પાંચ
અતિચારો—(૧) લાકા (૨) કાક્ષા (૩) પ્રિયિકિત્સા (૪) મિયાદદિ
પ્રશસા અને (૫) અન્ય ધર્મોનો પરિચય

બાર વ્રતોની ટુક સમજણ

૧ સ્વયં પ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત—મોટી જીવદિ સાચી
અટખુ તેના પાંચ અતિચાર—(૧) વધ કરવો (૨) દોગધી

આંધવું (૩) અવયવો છેદવા (૪) અનિભાર ભરવો. અને (૫) બોજન પાણીનો અંતરાય કરવો.

૨. સ્થૂણ મૃષાવાદ વિરમણુ વ્રત—મોટા જુઠાણાથી અટકવું. તેના પાંચ અતિયાર:—(૧) સદસાત્કાર. (૨) રદસ્ય ભાષણ. (૩) સ્ત્રીએ કહેલી છાની વાત બીજને કહેવી. (૪) જુડે ઉપદેશ આપવો. (૫) જુડા લેખ નથા દસ્તાવેજ લખવા.

૩ સ્થૂણ અદત્તાદાન વિરમણુ વ્રત—મોટી ચોરીથી અટકવું. તેના પાંચ અતિયાર:—(૧) ચોરે ચોરેથી વસ્તુ લેવી (૨) ચોરી કરવામાં મદદ કરવી. (૩) ખોટી વસ્તુને ખરી કરી વેચવી (૪) રાત્ર્ય વિરૂદ્ધ આચરણ કરવું. (૫) ખોટા માન માપાં રાખવાં.

૪ સ્થૂણ મૈથુન વિરમણુ વ્રત—પરસ્ત્રી ગમન થકી અટકવું. તેના પાંચ અતિયાર:—(૧) નહિ ગ્રહણ કરાયેલ સ્ત્રી સાથે ગમન. (૨) થોડા વખત માટે ગ્રહણ કરાયેલ સ્ત્રી સાથે ગમન. (૩) અનંગ કીડા. (૪) પારકા વિવાહ કરવા (૫) કામભોગની તીવ્ર ઇચ્છા રાખવી.

૫. સ્થૂણ પરિગ્રહ વિરમણુ વ્રત—મોટા પરિગ્રહ થકી અટકવું. તેના પાંચ અતિયાર:—(૧) ધન, ધાન્યનું પરિમાણ (૨) ખેતર તથા ઘરહાટનું પરિમાણ (૩) રૂપું, સોનું, તેનું પરિમાણ, (૪) તાંબુ આદિ હલકી ધાતુનું પરિમાણ. (૫) દાસ, દાસી, ગાય, ભેસ પ્રમુખનું પરિમાણ.

૬. દિગ્ પરિમાણુ વ્રત—દસે દિશામાં જવા આવવાના કરેલ નિયમની મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન ન કરાય તેના પાંચ અતિયાર—(૧) મર્યાદા કરતાં વધારે ઉંચે જવું. (૨) મર્યાદા કરતાં વધારે નીચે જવું. (૩) ચારે દિશાની તિરછી મર્યાદા ઉલ્લંઘવી. (૪) અધી દિશાને

ભેગી કરી એક દીશા વધારવી, (૫) દિશાના પરિમાણનું ધ્યાન
1 રહેતું

૭ ભોગોપભોગ પરિમાણ પ્રત—શરીરની શક્તિ પ્રમાણે ભોગો-
પભોગના સાધનોનો નિયમ કરાય તેને ભોગોપભોગ પરિમાણ
પ્રત કહે છે એકનાર ભોગવાય તે ભોગ અને વાર વાર ભોગનાય
તે ઉપભોગ રાત્રિભોજન અલક્ષ્ય અનતકાય વિગેરે વસ્તુનો
ત્યાગ તેમજ ચો નિયમોની ધારણા તે આ નતમાં સમાય
છે તેના પીસ—

અતિચાર—(૧) સચિત્ત આદાર, (૨) સચિત્ત પ્રતિનિદ્ધ આદાર
(૩) અપક્રમ આદાર, (૪) દુષ્પક્રમ આદાર તથા (૫)
દુષ્કૌપધિભક્ષણ તેમજ ૧૫ ક્રમાંલન મળી ૨૦ અતિચાર

૮ અનર્થદૃઢ વિરમણ પ્રત—૧ આર્તરોદ્ધ ધ્યાન, ૨ પાપકર્મનો
ઉપદેશ, ૩ દિશાના સાધનો આપના અપાનવાં, ૪ પ્રમાદ
આચરણ આ ચાર રવજન, શરીર, ધર્મ કે વ્યવહારાનિ-
કના કારણે થાય તે અર્થદૃઢ છે પણ શરીરાદિ પ્રયોજન
નિના ફોગટ મેનનામા આવે તો તેને, અનર્થદૃઢ કહે છે
તેના પાંચ અતિચાર

(૧) કદર્પ, (૨) કુચેષ્ટા કરી, (૩) મીખર્ષ, (૪) ખપ
કરતાં વધારે અધિકરણો રાખના, (૫) ભોગ ઉપભોગના
સાધનોને વધારે પડતાં રાખના

[ચાર શિક્ષા પ્રત]

૯ સામાયક પ્રત—આર્તરોદ્ધધ્યાનનો ત્યાગ કરી તેમજ અવધકર્મનો
ત્યાગ કરી એક મુહૂર્ત પર્યન્ત જે સમભાવમા રહેતું
તેને સામાયિક પ્રત કહે છે તેના પાંચ અતિચાર

ધ્વજાકારેણ સંદ્વિસહ ભગવન્—ધ્વજાએ કરી હે ભગવન્ત ! આજા
આપો.

અપભ્રંશિઃપ્રોમિ અપિભંતર દેવસિઅં ખામેદં—દિવસની અંદર
થયેલા અપરાધને ખમાવવાને માટે હું તત્પર થયો છું.

[ગુરૂ કહે—ખામેહ—ખમાવો]

ધ્વજા, ખામેમિ દેવસિઅં—આપની આજ્ઞા પ્રમાણુ, હું દિવસના
અપરાધને ખમાવું છું.

જંકિંચિ—જે કંઈ

અપત્તિઅં—અપ્રીતિભાવ

પરપત્તિઅં—વિશેષ અપ્રીતિભાવ

ભત્તે—ભોજનને વિષે

પાણે—પાણીને વિષે

વિણુએ—વિનયને વિષે

વેઆવચ્ચે—વૈયાવચ્ચને વિષે

આલાવે—એકવાર બોલવામાં

સંલાવે—વારંવાર બોલવામાં

ઉચ્ચાસણે—ઊંચે આસને

એસવાથી

સમાસણે—સરખા આસને

અંતરભાસાએ—વચ્ચે બોલવાથી

ઉવરિભાસાએ—ગુરૂએ કહ્યા

પછી તે વાતને વિશેષપણે કહેતાં

જંકિંચિ અપત્તિઅં પરપત્તિઅં—જે કંઈ અપ્રીતિભાવ ઉપજાવ્યો
હોય, તથા વિશેષ અપ્રીતિભાવ ઉપજાવ્યો હોય

ભત્તે, પાણે વિણુએ, વેઆવચ્ચે—ભોજનને વિષે, પાણીને વિષે,
વિનયને વિષે, વૈયાવચ્ચ એટલે ગુરૂસેવાને વિષે

આલાવે સંલાવે—એકવાર, બોલવાને વિષે, તથા વારંવાર
બોલવાને વિષે.

ઉચ્ચાસણે, સમાસણે—ગુરૂથી ઉંચા આસને એસવામાં, તથા ગુરૂથી
સરખા આસને એસવામાં.

અંતરભાસાએ ઉવરિભાસાએ—ગુરૂ બોલતા હોય તેની વચ્ચે
બોલવામાં તથા ગુરૂએ કહેલી વાત વિશેષપણે કહેવામાં

જ દિયિ-જે કાઈ
મજાઠ-માર
વિણુય-વિનય
પરિહીણુ-ગનિપણુ
સુહુમ-મુદ્દમ
આયર-મા

તુખ્સે જાણુહુ-તમે જાણો છો
ન જાણામિ-હુ જાણુતો નથી
અહુ-હુ
તમ્સ-તે
મિગ્ગમિદુમ્કડ-માર પાપ
મિથ્યા થાઓ

જિ દિયિ મજાઠ વિણુય પરિહીણુ-જે કાઈ મારાથી વિનય
રહિતપણુ થયુ હોય

સુહુમ વા આયવા-મુદ્દમ (ચોડુ) અથવા બાદર (વધારે)
તુખ્સે જાણુહુ અહુ ન જાણામિ-તમે જાણો છો હુ જાણુતો નથી
તમ્મ મિગ્ગમિ દુમ્કડ-તેણુ, પાપ મને મિથ્યા થાઓ

ભાવાર્થ-સુશુર પ્રત્યે થયેલા અપરાધોની માફી
માગવામા આવે છે તેથી બાળુ નામ “ ક્ષમાપના સૂત્ર ”
કહેવાય છે

પ્રશ્ન-૧ આ સૂત્રને શુર ખામણા શા માટે કહે છે ?
૨ શુર પ્રત્યે કેવા પ્રકારની ક્ષમા માગવામા આવી છે ?

૩૪ શ્રી આયરિય ઉવજ્જાય સૂત્ર

આયરિય-આચાર્ય
ઉવજ્જાય-ઉપાધ્યાયને
ગીમે-ગિ પોતે
સાહમિએ-ના મિત્રને
હલ-એ આચાર્યનો પગિના
ગતે અ-પણુ આચાર્યનો
પરિના

હે મે-જે મારે જીવે
કેદ-કાઈ પણ પ્રકારનો
ક્રમાયા-કપાય
ન-ને-સર્વને
નિવિહેણુ-જાણુ પ્રકારે, કરી
ખામેમિ-ખમાવુ છું

આચરિય-ઉવજઝાએ—આચાર્ય અને ઉપાધ્યાય પ્રત્યે
 સીસે-સાહુમિએ-કુલ-ગણે અ—તેમના શિષ્યો, સાધર્મિકઃ
 અને એક આચાર્યનો પરિવાર તથા ધણી
 આચાર્યનો પરિવાર,

જેમે કેઇ-કસાયા—મારે જીવે કાઈ પણ પ્રકારનો કપાય કર્યો હોય.
 સવ્વે-તિવિહેણુ ખામેમિ ॥ ૧ ॥ તે સર્વને ત્રણ પ્રકારે (મન-
 વચન-કાયાએ) ખમાવું છું.

સવ્વસ્સ-સર્વ
 સમણ સંઘસ્સ-શ્રમણ સંઘરૂપ
 ભગવઓ-ભગવંતના
 અંજલિંકરિય-એ હાથ જોડીને
 સીસે-મસ્તક ઉપર

સવ્વં-સર્વ અપરાધને
 ખમાવહતા-ખમાવીને
 ખમામિ-ખમાવું છે.
 સવ્વસ્સ-સર્વના
 અહુયંપિ-હું પણ

સવ્વસ્સ સમણ સંઘસ્સ—સર્વ શ્રમણ સંઘરૂપ.
 ભગવઓ અંજલિં કરિય સીસે—ભગવંતના કરેલા અપરાધ.
 પ્રત્યે મસ્તક ઉપર એ હાથ જોડી.

સવ્વં ખમાવહતા—સર્વ અપરાધને ખમાવીને.
 ખમામિ સવ્વસ્સ અહુયંપિ ॥ ૨ ॥—તે સર્વના કરેલા અપરાધને-
 હું પણ ખમાવું છું.

સવ્વસ્સ-સર્વ
 હવરાસિસ્સ-હવસમૂહના
 ભાવઓ-ભાવથી
 ધમ્મ-ધર્મને વિષે
 નિહિય-સ્થાપ્યું છે.

નિયચિત્તો-ચોતાનું ચિત્ત.
 સવ્વં સર્વ અપરાધને
 ખમાવહતા-ખમાવીને
 ખમામિ-ખમાવું છું.
 અહુયંપિ-હું પણ

x એક આચાર્યની આજ્ઞામાં રહેલો શિષ્ય સમુદાય ‘ગચ્છ’
 કહેવાય, એવા ધણા ગચ્છોના સમુદાયને ‘કુલ’ કહેવાય અને એવા
 ધણા કુલોના સમુદાયને ‘ગણ’ કહેવાય.

સંવરસા છનગાસિસ્મ—સર્વ છન સમુદ્ધતા [મે કરેના સર્વ અપરાધ પ્રત્યે]

ભાવગો ૫મ-નિદ્વિય નિયમિતો—ભાવથી મમતે વિરે પોતાનું ચિત્ત સ્થાપ્યું છે એવો હતું

મુન્ન ખમાનઈતા—સર્વ અપરાધને ખમાવીને

ખમામિ મન્નગમ અહ્યય પિ ॥ ૩ ॥ ૬ પણ મર્ પ્રત્યે ખમાવું છું

ભાવાર્થ—આચાર્ય, ઉપાધ્યાય વિગેરે સકળ મધ તથા મર્વ છવો ઉપર જે કોષ થયો હોય તેની આ સૂત્રથી માફી માગનામા આવે છે

પ્રશ્નો—૧ આ મૂત્રમા કોની કોની માથે ક્ષમાપના કરનામા

આવી છે ? ૨ ગર્હ, કુલ્લ, ગણ અને મધ એટલે શું ?

૩ ક્ષમાપનાથી શું ક્ષણ થાય તે જણાવો ?

૩૫. શ્રી નમોસ્તુ વર્ધમાનાય સુત્ર.

હંચામો—અમે ઈચ્છીએ છીએ

અણુસદ્ધિ—સ્તુતિ કરવાને,

નમો—નમસ્કાર હો

ખમામમણાણુ—ક્ષમાપનાઓને

નમોસ્તુ—નમસ્કાર થાઓ

વર્ધમાનાય—મદારીર જ્ઞામીને

વર્ધમાનાય—સ્પર્ધા કરનારને

હંચામો અણુસદ્ધિ—અમે સ્તુતિ કરવાને ઈચ્છીએ છીએ

નમો ખમામમણાણુ—ક્ષમાપનાઓને નમસ્કાર થાઓ

નમોસ્તુ મિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાય—સર્વસાધુસ્થ ॥

નમોસ્તુ વર્ધમાનાય—શી મદારીર જ્ઞામીને નમસ્કાર થાઓ

અવર્ધમાનાય કર્મજ્ઞા—૧ કર્મની માથે સ્પર્ધા કરનાર એવા

તજ્જયાવાસ-મોક્ષાય—૨ તે ક્ષમેતિ છતીને મોક્ષ મેળવનાર એવા.
પરોક્ષાય કુતીર્થિનામ્ ॥૨૧॥ વળી ૩ મિથ્યાતરીઓની દષ્ટિથી દુર એવા.

યેષાં-જેઓના

વિકૃત્ય-ખીલેલા

અરવિંદ-કમળોની

રાજ્યા-શ્રેણીવડે

જ્યાયઃ-વખાણવા લાયક

કમ-ચરણ ૩૫

કમલાવલિં-કમળની શ્રેણીને

દંધત્યા-ધારણ કરતી

સદૃશૈ-સરખાની સાથે

ઈતિ-એ પ્રકારે

સંગત-મળવું તે

પ્રશસ્ય-વખાણવા લાયક છે

કથિત-કહેલું છે

સંતુ-થાઓ

શિવાય-મોક્ષને માટે

જિનેન્દ્રાઃ-જિનેશ્વરો

યેષાં વિકૃત્યારવિંદ રાજ્યા—ખીલેલા કમળોની શ્રેણી વડે જે
તીર્થ કરેના

જ્યાયઃ કમ-કમલાવલિં દંધત્યા—વખાણવા લાયક* ચરણ ૩૫
કમળની શ્રેણી તેને ધારણ કરે છે. તેથી

સદૃશૈરિતિ સંગત પ્રશસ્ય—સરખાની સાથે સરખાનું મળવું
એ ધણું વખાણવા લાયક.

કથિત સંતુ શિવાય તે જિનેન્દ્રાઃ ॥૨॥ કહેલું છે, તેવા જિને-
શ્વરો મોક્ષને માટે થાઓ.

કષાયતાપ-કષાય ૩૫ તાપથી

આદિત-પીડાએલા એવા

જંતુ-પ્રાણીઓને

નિર્વૃત્તિ-શાંતિ

કરોતિ-કરે છે

યે-જે જ્ઞેન-જિનેશ્વરના

મુખ-મુખરૂપી

અંબુદ-મેઘમાંથી

* પ્રભુ વિહાર કરે ત્યારે દેવતાઓ નવ સુવર્ણ કમળો રચે
છે તેમાં જે કમળો ઉપર પ્રભુ પોતાના ચરણ મૂકીને ચાલે છે,
ખાડીના જ્ઞાતને દેવતાઓ જેમ જેમ પ્રભુ આગળ ચાલે તેમ તેમ
આગળ સંચારે છે.

ઉદ્દગત - નીકળેલો
સ-તે શુક્રમાસ-જેઠ માસમા
ઉદ્ભવ-ઉત્પન્ન થયેના
વૃષ્ટિ-વરસાદ ॥
મન્નિભો-જેવો

દધાતુ-કરો
તુષ્ટિ-સતોષ
મયિ-માગ વિષે
નિમ્તરો-વિગ્તાગ
ગિરામ્-વાણીને

કપાયતાપાદિત-જ તુ-નિર્વૃત્તિ-કપાય રૂપ તાપથી પીડાયેના એવા
પ્રાણીઓને શાંતિ—

કરોતિ યો જૈન-મુખાધુદોદગત — કરે છે જે જિનેશ્વરના મુખ
રૂપી મેધમાથી નિકળેલો

સ શુક્રમાસોદ્ભવ-વૃષ્ટિ સન્નિભો-અને જે માસમા ઉત્પન્ન થયેલા
વરસાદ જેવો,

દધાતુ તુષ્ટિ મયિ વિસ્તરો ગિરા ॥ ૩ ॥ (મિઠાત રૂપ) વાણીને
વિસ્તાર મને સતોષ કરો

અર્થ—જિનેશ્વરના મુખરૂપ મેધમાથી પ્રગળ થયેલો જે વાણીને
વિસ્તાર કપાયરૂપ તાપથી પીડિત થયેના પ્રાણીઓને શાંતિ આપે છે
[અને તેથી જે] જેઠ માસમા થયેલા વૃષ્ટિ સમાન નિમિત્તો વિસ્તાર
મારે વિષે સતોષ કરો

ભાવાર્થ—૧ સાજના પ્રતિક્રમણ કરતી વખતે છ
આવશ્યક પુરા થયા પછી તેના હર્ષ નિમિત્તે આ કૃતુતિ
શ્રી વીર પરમાત્માની બોલાય છે

૩૬ શ્રી વિશાલ લોચન દલ સૂત્ર.

વિશાલ-વિશાળ
લોચન-નેત્રરૂપી
દય-પ્રતિષ્ઠા પ્રગટમાન
દત-દાતાના
અશુ-ગિરજરૂપ, કેસર-કેટલ

પ્રાત-પ્રભાત સમયે
વીર-મદાધીર
જિતે દ્રસ્ત્ર-જિતે જગત
મુખપદ-મુખરૂપી દમન
પુ ॥ ૮ પતિજ કરો વ તમેને

વિશાલ-લોચન-દલ—વિશાળ નેત્રરૂપી પત્ર છે જેનાં એવું.

પ્રાઘદંતાં-શુકેશરમ—વળી પ્રકાશમાન દાંતના દિરણુ રૂપી જેનાં
કેશનાં છે એવું.....

પ્રાતવીર-જિનેન્દ્રસ્ય—પ્રભાત સમયે શ્રી વીર જિનેશ્વરનું...

સુખ પદ્મં પુનાતુ વઃ ॥ ૧ ॥ સુખરૂપી કમળ તમને પવિત્ર કરે.

ચેપાં-જે જિનેશ્વરોનું

અભિષેકકર્મ-સ્નાનકર્મ

કૃત્વા-કરીને

મત્તા-ઉન્મત્ત થયેલા

હૃષ્ભરાત-હૃષ્ના સમુદયી

સુખં-સુખને

સુરેન્દ્રાઃ-દેવતાના ઇન્દ્રો

ચેપા મભિષેક-કર્મ કૃત્વા—જે જિનેશ્વરોનું સ્નાનકર્મ કરીને.

મત્તા હૃષ્ભરાત સુખં સુરેન્દ્રાઃ—હૃષ્ના સમુદયી ઉન્મત્ત થયેલા
એવા દેવતાના ઇન્દ્રો.

તૃણમપિ ગણ્યન્તિ નૈવ નાકં—સ્વર્ગના સુખને તરણા તુલ્ય
પણ ગણતા નથી.

પ્રાતઃ સન્તુ શિવાય તે જિનેન્દ્રાઃ ॥ ૨ ॥ તે જિનેન્દ્રો પ્રભાત
સમયે અમને મોક્ષને માટે યાચ્છા.

કલંક-કલંકથી

નિમુક્તં-રહિત

અમુકત-નથી મૂકાણી

પૂર્ણતં-પૂર્ણતા

કંતક-કંતકવાદી

રાહુ-રાહુને

અસનં-ભક્ષણ કરનાર

સહોદય-સહા ઉદય પામેલા

અપૂર્વચંદ્રં-અપૂર્વ ચંદ્રરૂપ

જિનચંદ્ર-જિનચંદ્રના

ભાષિતં-આગમને

દિનાગમે-પ્રભાત સમયે

નોમિ-હુ નમસ્કાર કરે છું
બુદ્ધિ-પડિતો વડે

નમસ્કૃત-નમસ્કાર કરાયેના

કલક નિમ્નન્તમ મુક્ત પૂર્ણત-૧ કવક રહિત અને ૨ જેની પૂર્ણતા
મુક્ષણી નથી એવું એટલે સપૂર્ણ

કૃતક-રાહુ-પ્રસન્ન સદો-ય-૩ કૃતક વાદી (અન્ય દર્શની) રૂપ
રાહુને ભક્ષણ કરનાર અને ૪ સ્વ । ઉત્પ પામેના

આપૂર્વ્યદ્દ છનચદ્દ-ભાષિત-૫ અપૂર્વ ચદ્રરૂપ, છનચદ્રના
આગમને,

દિનાગમે નોમિ બુદ્ધિ-નમસ્કૃતમ્ ॥૪॥ વળી ૬ પડિતો વડે
નમસ્કાર કરાયેલા એવા જિનેશ્વરોએ કહેના
આગમને હું પ્રભાત અથવા નમસ્કાર કરે છું

ભાવાર્થ-૧ આ શ્રી વીર પરમાત્માની, સર્વ તીર્થ
કરોની, શ્રી જિનવાણીની સ્તુતિ છે સવારના પ્રતિક્રમણમા
બોલાય છે

૨ નમોસ્તુ-વિશાલ લોચન આ બે સૂત્રો પૂર્વમાથી
ઉદ્ધરેલા હોવાથી સ્તીઓ બોલતી નથી

મસ્નો-૧, આ સૂત્રો કયારે અને શા માટે બોલીએ છીએ ?

૨. આ સૂત્રો શીઓ કેમ ન બોલે ?

૩ આ સૂત્રોમા ગેની સ્તુતિ કરેલી છે ?

૪ આ સૂત્રોના બીજા નામો શું ?

૩૭. શ્રી શ્રુત દેવતાની સ્તુતિ

સુઅદેવયા-શ્રુતપતા

ભગવત્-ભગવતી

નાણાવરણીય-જાનાવરણીય

કમ્ભગ ઘાય-કમ્ભના સમૂહનો

તેસિ-તેઓના

અવેક-ક્ષત કરે

સયય-દગેલા

જેસિ-જેની

સુચમાયકે-શ્રુતસાગરો વિષે

ભક્તિ-ભક્તિ

સુઅદેવયાગે કરેમિ કાઉરસગ્ગાં—શ્રુતદેવતાની આરાધના માટે
હું કાઉરસગ્ગ કરું છું

સુઅદેવયા ભગવર્ધ—ભગવતી (મરવતી) એવી શ્રુતદેવતા.

નાણાવરણીય-કર્મસંઘાય—જ્ઞાનાવરણીય કર્મના સમૂહનો.

તેસિં ખવેઉ સયય—તેઓના હંમેશાં ક્ષય કરો.

જેસિં સુયસાયરે ભત્તી ॥ ૧ ॥ જે પુરુષોની શ્રુતસાગરને વિષે
ભક્તિ છે તે.

અર્થ—જેઓની શ્રુતસાગરમાં નિરંતર ભક્તિ છે તેઓના
જ્ઞાનાવરણીયરૂપ કર્મસમૂહને ભગવતી (સરસ્વતી) એવી દેવી ક્ષય કરો

ભાવાર્થ—આ શ્રી શ્રુતદેવતાની સ્તુતિ છે. આને
પુરુષો જ બોલે છે.

૩૮. શ્રી ક્ષેત્ર દેવતાની સ્તુતિ.

છસે-જેના

સાહતિ-સાથે છે

ખીત્તે-ક્ષેત્રને વિષે

મુક્ખમગ્ગાં-મોક્ષમાર્ગને

સાહુ-સાધુ મુનિરાજ

સા દેવી-તે દેવી

દંસણુ-દર્શન

હરઉ-હંણુ કરો

નાણેહિં-જ્ઞાનવડે

ચરણસહિએહિં-ચારિત્રસહિત

દુરિઆધું-પાપોને

ખિત્તદેવયાગે કરેમિ કાઉરસગ્ગાં—ક્ષેત્ર દેવતાની આરાધના નિમિત્ત
હું કાઉરસગ્ગ કરું છું.

છસે ખિત્તે સાહુ—જેના ક્ષેત્રને વિષે સાધુ મુનિરાજો.

દંસણુ નાણેહિં ચરણ સહિએહિં—દર્શન જ્ઞાન અને ચારિત્ર વડે
સહિત.

સાહતિ મુક્ખ મગ્ગાં—મોક્ષ માર્ગને સાથે છે.

શાંતિં શાંતિ નિશાંત—શાંતિના સ્થાનરૂપ એવા શાંતિનાથ ભગવંતને.
 શાંતં શાંતાશિયં નમસ્કૃત્ય—રાગરૂપ રહિત વળી જેનાથી ઉપદ્રવો-
 શાંત થતા છે એવા [શ્રી શાંતિનાથને] નમસ્કાર કરીને.

સ્તોતુઃ શાંતિ નિમિત્ત—સ્તુતિ કરનારની શાંતિના કારણરૂપ એવા,
 મંત્રપદ્ધેઃ શાંતયે સ્તૌમિ ॥ ૧ ॥ વળી શાંતિને માટે મંત્રોના ૫૬
 વડે (શ્રી શાંતિનાથની) હું સ્તુતિ કરું છું.

ઓમિતિ-ૐ એવું
 નિશ્ચિત વચસે-નિશ્ચયવચનવાળા
 નમો નમો-વારંવાર નમસ્કાર થાઓ

ભગવતે-ભગવંતને
 અહું તે-યોગ્ય. પૂજાં-પૂજાને

શાક્તિએ કરેલી મરફીથી સંઘ પીડા પામવા લાગ્યો, તેથી શ્રોસધે
 માણસો મોકલી શ્રી માનદેવસૂરિને આ વૃત્તાંત નિવેદન કરી ઉપદ્રવ
 શાંત કરવા વિનંતિ કરી, ત્યારે અત્યંત ક્રુણવાળા સૂરિએ ઉપદ્રવ
 નિવારવા માટે આ શ્રી હ્રદયશાંતિસ્તવની રચના કરી શાકંભરીના સંઘને
 મોકલી આ સૂરિને પદ્મા, જયા, વિજયા અને અપરાજિતા એ ચાર
 દેવીઓનું નિરતર સાનિધ્ય હતું; તેના પ્રભાવથી શાકંભરીએ સંઘમાં
 કરેલો ઉપદ્રવ નાશ પામ્યો. આ સ્તવ ભણવાથી, સાંભળવાથી, અથવા
 તેનાથી મનેહું જળ છાટવાથી સર્વ ઉપદ્રવો નાશ પામવા લાગ્યા;
 તેથી સર્વત્ર આ સ્તવ ગણવા લાગ્યો, હાલમાં દૈવસિક પ્રતિક્રમણને
 અંતે આ સ્તવ બોલવામાં આવે છે, આ ત્રિષે વૃક્ષગદ એવો છે કે
 આ સ્તવની રચના થયા પછી મંગલિકને માટે સર્વત્ર આ સ્તવ
 ગણવામાં આવતો, પરંતુ આજથી લગભગ પાંચસો વર્ષ અગાઉ એક
 યતિ ઉદ્દેપુરમાં રહ્યા હતા તેમની પાસે શ્રાવકો વારંવાર મંગલિક
 અર્થે આ સ્તવ સંભળવા આવતા તેથી સૂઝેલા સર્વ વખત તેમાંજ
 જવા લાગ્યો, તેથી તેમણે પ્રતિક્રમણમાં દુઃખદુઃખઓના કાચોત્સર્ગને
 અંતે આ સ્તવ કહેવાનો હરાવ કર્યો, ત્યારથી તે રિવાજ પ્રચલિત થયો છે

શાંતિજિનાય-શાંતિનાથને

જયવતે-જિતનારા

યશસ્વિન-યશવાળાને

ઓમિતિ નિશ્ચિત વચ્ચે—ૐ ઓ પ્રમાણેના નિશ્ચિત વચનવાળા

નમો નમો ભગવતેઽર્હંતે પૂજનમ્—૧ળી પૂજનને યોગ્ય એવા

ભગવતને વારવાર નમસ્કાર થાઓ

શાંતિજિનાય જયવતે-રાગદ્વેષને જિતનાર એવા શાંતિન થ જિનેશ્વરને

યશસ્વિનને સ્વામિને દમિનામ્ ॥ ૨ ॥ યશવળા અને મુનિઓના

સ્વામિ એવા શાંતિનાથ ભગવાનને વારવાર નમસ્કાર થાઓ.

સકલ-સપૂર્ણ

અતિરોષક-ચોત્રીશ અતિશય

મહાસપત્તિ-મોટી સપદા વડે

સમન્વિતાય-મહિત

શમ્યાય-પ્રશસવા યોગ્ય

સકલા-તિરોષક મહા—સપૂર્ણ ચોત્રીશ અતિશય રૂપ મોટી

સપત્તિ-સમન્વિતાય શમ્યાય—સપદા વડે સંહિત, પ્રશસવા યોગ્ય

ત્રેલોક્ય પૂજિતાય ચ—૧ળી ત્રણ લોકના શ્રવેથી પૂજિત એવા

નમો નમ શાંતિવાય ॥ ૩ ॥ શાંતિનાથ ભગવાનને વારવાર

નમસ્કાર થાઓ

અર્ધમિર-અર્ધ દેવતાઓના

સુ મમૂદુ-મમૂદ મહિત

અર્ધમિર-તેમના સ્વામી વડે

સ પૂજિતાય-પૂજાએવા

નિજિતાય-નહિ જિતાયેના

હુનન-૧ણ હુનનના

જન-માણુમેનુ

પાલન-પાલન કરવામા

ઉદ્યત તમાય-વણા રાવવાન

સતત-દમેશ

નમ-નમસ્કાર થાઓ

તમ્મ-તેમને

સર્વાભિર સુસમૃદ્ધ—સર્વ દેવતાઓના સમૃદ્ધ સંહિત.

સ્વામિકે સંપૂજિતાય નિનિજિતાય—તેમના સ્વામિ ઓસઃ ઇન્દ્રો વડે
પૂજાએલા વળી દેવતાઓ વડે પણ નહિ જિતાએલા.

ભુવન જન પાસનોઘત—તથા ત્રણ ભુવનના માણસોનું પાલન
કરવામાં ધણા સાવધાન.

તમાય સતતં નમસ્તસ્મૈ ॥ ૪ ॥ એવા શાન્તિનાથને હૃદયશાં
નમસ્કાર થ.ઓ.

સર્વ-સર્વ
દુરિતોદ-પાપના સમૂહનો
નાશન-નાશ
કરાય-કરનારા
સર્વાશિવ-સર્વ ઉપદ્રવોને

પ્રશમનાય-શાંત કરનારા
દુષ્ટ ગ્રહ-ખરાબ ગ્રહ
ભૂત-ભૂત, પિશાચ-પિશાચ
શાકિનીનાં-શાકિનીઓને
પ્રમથનાય-નાશ કરનારા

સર્વ દુરિતોદ નાશન—સર્વ પાપના સમૂહનો નાશ કરનાર એવા.
કરાય સર્વાશિવ પ્રશમનાય—સર્વ ઉપદ્રવોને શાંત કરનારા એવા.
દુષ્ટ ગ્રહ ભૂત પિશાચ-ખરાબ ગ્રહ, ભૂત અને પિશાચ.
શાકિનીનાં પ્રમથનાય ॥ ૫ ॥ તથા શાકિનીઓને નાશ કરનારા
એવા [શાંતિનાથને નમસ્કાર થાઓ.]

[આ ૪-૫ ગાથા ભેગા સંબંધવાળી છે.]

યસ્ય-જે શાંતિનાથના
ઈતિ-એ પ્રમાણે પુર્વે કહેલ
નામમત્ર-નામરૂપ મંત્ર
પ્રધાન-તે વડે સર્વોત્તમ એવું
વાક્ય-જે વચન
ઉપયોગ-તેના ઉપયોગથી
કૃતતોષા-જેણે સંતોષ કર્યો છે
એવા

વિજયા-વિજયા દેવી-
કુરેતે-કરે છે
જનહિત-લોકોનું હિત
ઈતિ ચ-અને એ પ્રમાણે
ગુના-સ્તવન કરાયેલી
નમત-નમસ્કાર કરે
તં શાંતિ-તે શાંતિનાથને

યસ્યેતિ નામમત્ર—જે આનિનાયનો પુર્વે કહેન નામરૂપી મત્ર
પ્રધાનવાક્યોપયોગ દ્વિતીયા-પ્રધાનવાક્યના ઉપયોગથી સત્ત્વ થયેની
વિજયા કૃત્તે જનહિત, મિતિ ચ લુતા નમન ત આતિ ॥૬॥

[તથા આગળ કહેવ માં આવશે તે પ્રકારે] ગુતિ કરાયેવ વિજયા
દેવી લોભાનું હિન કરે છે તેથી તે આતિનાયને તમે નમસ્કાર કરો

ભવનુ-યાઓ

નમસ્તે તમેને નમસ્કાર

વિજયે-વિજયાદેવી

સુજયે-સારા જયવાળી

પરાપર-મીઠા દેવોની

અપરજિતે-નહિ હતાયેની

અપરજિતે-અર્ધપણ ઠેકાણે

પગલવ નહિ પમેલી

જગત્યા-પૃથ્વીને વિષે

જયતિ-જય પામે છે

ઈતિ-એમ સ્તુતિ કરવાથી

જયાવહે-સ્તુતિ કરનારને જય

ભવતિ-યાઓ [આપનારી

ભવતુ નમસ્તે ભગવતિ—હે ભગવતિ । તમેને નમસ્કાર થાઓ

વિજયે સુજયે પરાપરજિતે—સારા જયવાળી અને બીજા
દેવોથી નહિ હતાયેની એવી હે વિજયાદેવી ।

અપરજિતે જગત્યા—પૃથ્વીને વિષે કાંઈપણ ઠેકાણે પગલવ
નહિ પામેલી

જયતીતિ જયાવહે ભવતિ ॥ ૭ ॥—એમ સ્તુતિ કરવાથી સ્તુતિ
કરનારને જય આપનારી એવી હે દેવી । તમેને નમસ્કાર થાઓ.

સર્વશ્રુત્ય-સર્વ

અપિ-અથ

અ-અને

સઘશ્રુત્ય-સઘને

ભદ્ર-સુખ

કલ્યાણ-ઉપદન ગદિતપણ

મગલ-મનજાને

પ્રદે-દેનારી

માનૂના-આધુઆને

મદા-કમેશા

સિન-નિરપદવપણ

મુતુષ્ટિ-ચિત્તની સાતિ

પુષ્ટિ-ધર્મની વૃદ્ધિ

પ્રદે-આપનારી (કરનારી)

જયા-જયવતિ હે

સર્વસ્થાપિ ચ સંઘસ્ય—અતુર્વિધ એવા સર્વ સંઘને પણ,
ભદ્ર કલ્યાણ મંગલ પ્રદે—સુખ, ઉપદ્રવ રહિતપણું અને મંગળને
દેનારી.

સાધૂનાં ચ સદા શિવ—વળી સાધુઓને હંમેશાં નિરપદ્રવપણું તથા
સુતુષ્ટિ પુષ્ટિ પ્રદે ! છાયા: ॥ ૮ ॥ ચિત્તની શાંતિ અને ધર્મની
વૃદ્ધિ કરનારી એવી હે દેવી ! તમે જ્યવંતી હો.

ભવ્યાનાં—ભવ્ય પ્રાણીઓને
કૃતસિદ્ધે—સિદ્ધિ દેનારી
નિર્વૃત્તિ—ચિત્તની સમાધિ
નિર્વાણુ—મોક્ષને
જનન—ઉત્પન્ન કરનારી
સત્વાનાં—ભવ્ય છવોને

અભય—નિર્ભયપણું
પ્રદાન—આપવામાં
નિરતે—તત્પર
નમોઽસ્તુ—નમસ્કાર હો
સ્વસ્તિ—કલ્યાણને
પ્રદે—આપનારી
તુલ્ય—તમને

ભવ્યાનાં કૃત સિદ્ધે—ભવ્ય પ્રાણીઓને સિદ્ધિ દેનારી,
નિર્વૃત્તિ નિર્વાણુ જનન સત્વાનાં—ચિત્તની સમાધિ તથા મોક્ષને
ઉત્પન્ન કરનારી તથા પ્રાણીઓને—
અભય પ્રદાન નિરતે !—નિર્ભયપણું આપવામાં તત્પર.
નમોઽસ્તુ સ્વસ્તિ પ્રદે તુલ્ય ॥ ૯ ॥—તથા કલ્યાણને આપનારી
એવી હે દેવી ! તમને નમસ્કાર હો.

ભક્તાનાં—ભક્ત
જંતૂનાં—છવોને
શુભાવહે—કલ્યાણ કરનારી
નિત્ય—હંમેશાં
ઉદયતે—તત્પર

સમ્યગ્દૃષ્ટિનાં—સમક્ષિત દષ્ટિ.
ધૃતિ—ધીરજ [છવોને
રતિ—પ્રીતિ
મતિ—મતિ, દીર્ઘદષ્ટિ
પ્રદાનાય—આપવાને

ભક્તાનાં જંતૂનાં—સેવા કરનાર ભક્ત છવોનું.
શુભાવહે ! નિત્ય સુદયતે દેવિ—કલ્યાણ કરનારી હંમેશાં તત્પર એવી

હે દેવી !

સમ્યક્દષ્ટિના ધૃતિ—સમન્તિ દષ્ટિ અંગેને ધીગજ,

રતિ-મનિ-ભુદ્ધિ-પ્રેમાનાથ ॥ ૧૮ ॥ તથા પ્રીતિ, મતિ અને ભુદ્ધિ
આપવાં [નિરતર તત્પર ઠા]

જિનશાસન-જૈન શાસનમા

નિરતાના-પ્રેમવાળા

માતિ-શાનિનાથને

નતાના-નમસ્કાર કરના ।

જગતિ-જગતના

જનતાના-જન સમુદાયોને

જિનશાસન-નિરતાના—જૈન શાસનમા પ્રેમવાળા

શાન્તિનતાના થ જગતિ જનતાના—તથા મી રાગિનાથો નમસ્કાર
કરનારા આ જગતના જન સમુદાયોની

શ્રી સ પત્નીત્તિ યથો—વશ્મી, સ પતિ, કીર્તિ અને યથને

વર્દનિ ! જયદેવિ ! નિજયસ્વ ॥ ૧ ॥ વવા-નારી-એવી હે
જયદેવિ ! તમે વિજય પામે

શ્રી-વશ્મી સ પતિ-સ પતિ

કીર્તિ-કીર્તિ યનો-યશ

વર્દનિ-વવા નારી

જયદેવિ-હે જયદેવી !

વિજયસ્વ-તમે વિજય પામે

સવિય-મળ

અનય-અમિ

વિય-ઝેર

વિયર-સાપ

દુષ્ટમહુ-નમગ મહે

રાગ-દુષ્ટ રાગ

રાગ-દુષ્ટ રાગ

નગ-વશ્મી ॥

સવન-અવથી

રાક્ષસ-રાક્ષસ

રિપુગણ-રાત્રુઓનો સમૂહ

માગી-મ મી

ચોર-ચોર

ધતિ-સાન ધનિ

શાપદ-શિકારી પ્રાણી

આગિર્ય-ગિરિયા

સસિસાનસ-વિષ વિપવર—જગા, રાત્રિ, હેર અને રાપ.

દુષ્ટ ગ્રહ—રાજ રોગ—રહુ ભયતઃ—તકર ગ્રહો, દુષ્ટ રાજા, દુષ્ટરોગ
અને પ્રગર્હના ભયથી.

રાક્ષસ-રિપુગણુ-મારી—વળી રાક્ષસ, ગનુએનો સમુદ, અને મરડી.

ઓરેતિ—સ્વાપદાન્વિયઃ ॥ ૧૨ ॥ વળી એ ર અનિવૃત્તિ નાદિ સાતક
કર્તિઓ નવા ગિહાની પ્રાણી વિગેરેના ભયથી

અથ-હવે

રક્ષ-રક્ષણુ કરો

સુશિવ—અતિશય નિરપદ્રવપણું

કર કર-કરો કરો

અથ રક્ષ રક્ષ સુશિવ—ઓ અધારી હવે રક્ષણુ કરો, રક્ષણુ કરો
વળી અતિશય નિરપદ્રવપણું વારંવાર કરો.

કર કર શાંતિં ચ કર કર સદેતિ—અને હમેશાં શાંતિ કરો
ઓ પ્રમાણુ.

તુષ્ટિં કર કર પુષ્ટિં—સંતોષ કરો અને પુષ્ટિ વારંવાર કરો.

કર કર સ્વસ્તિં ચ કર કર ત્વં ॥ ૧૩ ॥ વળી હે દેવી ! તમે
વારંવાર કલ્પણુ કરો.

ભગવતિ-હે ભગવતિ

ગુણવતિ-હે ગુણવાળી

શિવ શાંતિ-કલ્પણુ અને શાંતિ

કલ્પ-આલોકમાં

જનાનાં-માણસોના

આમિતિ-જ્યોતિ સ્વરૂપિણી

ભગવતિ ગુણવતિ ! શિવ શાંતિ-તુષ્ટિ-પુષ્ટિ સ્વસ્તીહ કર કર

જનાનાં—હે ગુણવાળી ભગવતિ ! શ્રીમતિ ! તુ આ જગતમાં

લોકોને કલ્પણુ, શાંતિ, તુષ્ટિ, પુષ્ટિ અને કુશળને વારંવાર કર.

- x સાતકર્તિ—૧. અતિવૃષ્ટિ. ૨. અનાવૃષ્ટિ ૩. ઉંદર
૪. તીક. ૫. પોપટ ૬. સ્વયંકલ્પ (પોતાના સૈન્યનો કલ્પ)
૭ પરચકલ્પ. (ખીજા રાજાના સૈન્યનો કલ્પ).

ઓમિતિ નમો નમો x હો હો હો હો ય હો હો હો
 હો વ્યાહી ॥ ૬૪ ॥ ઓ રૂપ જ્યોતિ સ્વપિણી હે દેવી । હો
 હો વિગેરે મન્ત્રાક્ષરોયો તમને વાર વાર નમસ્કાર થાઓ

એન-એવી રીતે

યત્-જેમના

નામાક્ષર-નામાક્ષરોના

પુનઃપુનઃ-મત્ર પૂર્વક

મસ્તુતા-સ્તુતિ કરાયેલી

જ્યાદેવી-જ્યાદેવી

કુરુતે-કરે ?

શાન્તિ-શાન્તિનાથને

નમતા-નમસ્કાર કરનાર

તમને-તે

એન યનામાક્ષર-એવી રીતે જેમના નામાગર મત્રપૂર્વક

પુનઃપુનઃ મસ્તુતા જ્યાદેવી-સ્તુતિ કરાયેલી એવી જ્યાદેવી

કરુતે શાન્તિ નમતા-શી શાન્તિનાથને નમસ્કાર કરનાર હોવાને
 શાન્તિ કરે છે

નમો નમ શાન્તયે તસ્મે ॥ ૨૫ ॥ તે શાન્તિનાથ પ્રભુને વાર વાર
 નમસ્કાર થાઓ

ઈતિ-એ પ્રમાણે

પૂર્વસૂચિ-પૂર્વાચાર્યોએ

દર્શિત-જાનાવેલું

મત્રપદ-મનોના પદથી

નિદર્શિત-ગર્જિત એવું

સ્તન-સ્તન

શાન્તે-શાન્તિનાથનું

મલિલાદિ-પાળી વિગેરેના

અર્થ-અર્થને

ચિનાગી-નાથ કરનાર

શાન્ત્યાદિ-શાન્તિ વિગેરે

કર-કરનાર

શાન્તિમતા-અર્થ કર ॥ ૧

મનુષ્યોને

જે આ દશ મન્ત્રાક્ષરોમાથી પદે ન સાત અક્ષરો શાન્તિ મત્રના
 બીજાપ કે અને બાળીના ત્રણ વિધ નાથ કરનાર મત્ર બીજા છે

ધતિ પૂર્વ સૂરિ દર્શિત—એ પ્રમાણે પૂર્વાચાર્યોએ ખતાવેલું,
મંત્રપદ વિદ્ધર્ષિતઃ સ્તવઃ શાંતેઃ—મંત્રોના પદથી ગર્ભિત એવું
શાંતિનાથ ભગવંતનું આ સ્તવન.

સસિલાદિ ભય વિનાશી, શાંત્યાદિ કરશ્ચ ભક્તિમતાં ॥૧૬॥—
ભાક્ત કરનારા મનુષ્યોને પાણી વિગેરેના ભયને
નાશ કરનાર તથા શાંતિ વિગેરેના સુખને
આપનાર છે.

યઃ—એ
એનં—આ સ્તવનને
પઠંતિ—ભણે છે
સદા—હંમેશાં
ગૃણોતિ—સાંભળે છે
ભાવયતિ—મનન કરે છે

અ—વળી

યથાયોગં—વિધિપૂર્વક
સદ્ધિ—તે અવશ્ય
શાંતિપદં—શાંતિના સ્થાનને
યાયાત્—પામે
સૂરિઃ શ્રીમાનદેવઃ—શ્રી માન-
દેવસૂરિ

યશ્ચૈનં પઠંતિ સદા—વળી ભક્ત માણસ હંમેશાં (વિધિપૂર્વક) આ
સ્તવનને ભણે છે.

ગૃણોતિ ભાવયતિ વા યથાયોગં—વિધિપૂર્વક સાંભળે છે અથવા
તેનું મનન કરે છે.

સ દ્ધિ શાંતિ પદં યાયાત્—તે અવશ્ય શાંતિના સ્થાનને પામે છે.
સૂરિઃ શ્રીમાનદેવશ્ચ ॥ ૧૭ ॥ તથા આ સ્તોત્રના રચનાર શ્રી
માનદેવસૂરી પણ શાંતિપદને પામે

ઉપસર્ગાઃ—ઉપસર્ગો
ક્ષયંયાન્તિ—નાશ પામે છે
છિદ્યંતે—છેદાય છે
વિન્ન—વિન્નરૂપ
વદ્ધયઃ—વેદીઓ

મનઃ—મન
પ્રસન્નતાં—પ્રસન્નતાને
એતિ—પામે છે
પૂજ્યમાને—પૂજન કરતાં
જિતેશ્વરે—જિતેશ્વરનું

ઉપસર્ગા ક્ષય યાન્તિ—મધા ઉપસર્ગો નાશ પામે છે
 ઊદયતે વિન્ન વપ્પય—વિન્નરૂપ વેવાઓ ઉદાય છે,
 મન પ્રસન્નતા મેતિ—મન પ્રસન્નતાને પામે છે
 પૂજ્ય માને જિનેશ્વરે ॥ ૧૮ ॥ શ્રી જિનેશ્વરેણુ પૂજન કૃવાધી
 સર્વ મગલ આગત્ય, સર્વ કલ્યાણુ ઝાગ્ણુમ્
 પ્રધાન સર્વ ધર્માણા, જૈન જયન્તિ શાસનમ્ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ—સર્વ માંગલિકોમા માંગલિક, સર્વ કલ્યાણુ કારણુ [મને]
 સર્વધર્મોમા પ્રધાન એવું જૈનશાસન જયવત્તુ વર્તે છે

ભાવાર્થ—આ શ્રીમાનદેવસૂરિએ ગ્યેલું છે તેમા શ્રી
 શાંતિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ કરી છે અને આ સ્તોત્રને લાવુ
 વાથી, સામળવાથી કે મત્રેલું પાણી છાટવાથી રાગ અને
 વિદ્વેહ દૂર થાય છે ને શાંતિ ફેલાય છે

પ્રશ્નો—૧ આ સ્તોત્ર કોણે કયા અને શા માટે ગ્યુ ?
 ૨ તેમા ચેતુ વર્ણન છે, ? તથા સાત ઈતિ કઈ ?
 ૩ આ સ્તોત્ર પ્રતિક્રમણુમા કયાગથી—શા માટે
 હાખલ થયુ ?

૪૪. શ્રી ચઉક્કસાય સૂત્ર

ચઉક્કસાય—ચાગ કપાવરૂપ
 પડિમણુ—ચતુરે
 ઉલ્લરણુ—નાશ કરનાર
 દુજ્જય—દુખે છતાવ
 મયણુ—કામદેવના
 બાણુ—બાણોને
 સુસુમૂગણુ—ભ મનાગ
 મરમ—મરાળી

પિય ગુ—રાવણના જેવા
 વન્નુ—રે મવાળા
 ગય—હાથીના જેવી
 ગામિઉ—મનિવાળા
 જયઉ—જયવતા વર્તો
 પારમુ—પાર્શ્વનાથ
 છુવણુતય—નણુ ભુવનના
 ગામિઉ—સ્વામિ

અઉક્કસાય પડિમદ્દુદ્દૂરણુ-ચાર કપાયરૂપ જે શત્રુ તેનો નાશ કરનાર.
 દુઃખ-મયણુ-ખાણુ-મુસુમૂરણુ-દુઃખે છતાં એવા કામદેવના
 ખાણેને લાંગનાર

સરસ-પિયંબુ-વન્તુ ગય-ગામિડે-રસવાળી રાયણુના જેવા રંગ-
 વાળા તથા હાથીના જેવી ગતિવાળા.
 જ્યહિ પાસુ ભુવણુત્તય-સામિડિ ॥ ૧ ॥ તથા ભુવનના સ્વામી
 શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવંત જ્યવંતા વર્તો.

જસુતણુ-જેના શરીરની
 કંતિ-કાન્તિનો. કડખ-સમૂહ
 સણિદ્ધઉ-શ્વિગ્ધ
 સોહધ-શોભે છે
 ફણિ-સાપની ફણુનું
 મણિ-મણિરત્ન
 ફિરણુ-ફિરણો વડે
 આલિદ્ધઉ-સહિત નં-નિશ્ચે

નવ-નવો
 જલહર-મેઘ
 તડિત્-વિજળીની
 લય-લનાએ કરી
 લંછિઉ-સહિત
 સોજિણુ પાસુ-તે પાર્શ્વજિન
 પયચ્છઉ-આપો
 વંછિઉ-વાંછિત

જસુ તથા કંતિ કડખ સિણિદ્ધઉ-જેના શરીરની કાંતિનો સમૂહ
 શ્વિગ્ધ છે.

સોહધ ફણિમણિ ફિરણા લિદ્ધઉ-સાપની ફેણુ ઉપર રહેલા મણિ
 રત્નના ફિરણો સહિત જે શોભે છે.

નં નવ-જલહર-તડિદ્વિય-લંછિઉ-વિજળીની લતાના ચમકારાએ
 કરીને સહિત જેમ નવો મેઘ શોભે છે. તેમ
 સોજિણુ પાસુ પયચ્છઉ વંછિઉ ॥ ૨ ॥ તે પાર્શ્વજિનેશ્વર મારા
 વાંછિત પૂર્ણ કરો.

લાવાર્થ:—આ સૂત્ર અપભ્રંશ લાવામાં છે, તેમાં
 શ્રી પાર્શ્વનાથની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે, જે સાંજે પ્રતિ-
 ક્રમણમાં સામાયિક પારતાં ચૈત્યવંદનને સ્થાને ભોલાય છે.

૪૫ મહાન્ પુરુષોનાં નામ યા શ્રીભરહેસરની સજ્જાય.

ભરહેસર બાહુબલી—૧ શ્રી સ્વભવેના પુત્ર ભગત ચક્રાવી તથા

૨ તેમના ભાઈ બાહુબલી

અભયકુમારો અ ૬ હણકુમારો—૩ શ્રેણિક ગજના પુત્ર અભયકુમાર

તથા ૪ કૃષ્ણજના પુત્ર હણકુમાર

સિરિઓ અણિઆઉત્તો—૫ શ્રી સ્થુલિભદ્રજના નાનાભાઈ ત્રીપક તથા

૬ અન્નિકા પુત્ર આચાર્ય,

અમ્મુતો નાગદત્તો અ ૧ ૧ ૭ અતિમુક્તકુમાર (જેણે ૭ વર

મની ઉમરે દીક્ષા લીધી હતી તે) અને ૮ નાગદત્ત

મેઅન્ન યૂલિભદ્રો—૯ મેતારજ મુનિ (જેના માથે સોનીએ વાધર

વાટી હતી તે) તથા ૧૦ સ્થુલિભદ્રજ (ઢેલા ચૌદપૂરી)

વયરગ્ગિસી નદિસેણુ સિહગિરી—૧૧ વજ્રવામી ૧૨ નદીપેણુ,

૧૩ સિહગિરી (શ્રી વજ્રસ્વામીના ગુરુ)

કથવન્નો અ મુકોમલ—૧૪ કૃતપૂણ્ય કુમાર, ૧૫ મુકોચન મુનિ

(જેમનું શરીર વાવણે ભક્ષણ કર્યું હતું તે)

પુરિઓ દેસિ ઝરકકુ ૧ ૨ ૧ ૧૬ પુરગિક મુનિ તે (સ્વભવેના

પહેલાં મણધર) ૧૭ કેશીકુમાર તથા ૧૮ કરકકુ મુનિ

હલ નિહલ્લી મુદસણુ—૧૯ હલકુમાર તથા ૨૦ નિહલ્લીકુમાર (શ્રેણિક

ગજના પુત્રો), ૨૧ મુદર્થન ગ્રેહ, (જેના શીયનના

પ્રભાવે શૂળીનું સિદ્ધાસન થયું હતું તે)

સાલ મહામાલ સાલિભદ્રો—૨૨ સાલમુનિ તથા ૨૩ મહાચાલ

મુનિ અને ૨૪ સાનિભ.

ભદ્રો દમન્તભદ્રો—૨૫ ભગવદ્ ગ્રામી, ૨૬ દશાર્થુભદ્ર રાગ

પમન્તચદા અ જમભદ્રો ૧ ૨ ૧ ૨૭ પ્રમન્તચદ્ર ગર્ગી તથા

૨૮ યગોમદશ્વરિ

જંબુપદ્મ વંદ્યુલો—૨૯ જંબુસ્વામી, ૩૦ વંદ્યુલ રાજકુમાર.
ગયસુકુમાલો અવંતિસુકુમાલો—૩૧ ગયસુકુમાલ, ૩૨ અવંતિ
સુકુમાલ.

ધન્નો ઇલાઈપુત્તો—૩૩ ધનાશેઠ, ૩૪ ઇલાઈપુત્ર.
ચિલાઈપુત્તોઅ બાહુમુણી—૪૧૩ પચિલાતિપુત્ર, વળી ૩૬ યુગબાહુમુનિ.
અન્નગિરિ અન્નરક્ષિતઅ—૩૭ આર્ય મહાગિરિજી, તથા
૩૮ આર્યરક્ષિતસૂરિ.

અન્નસુહૃતી ઉદાયગો મણુગો—૩૯ આર્યસુહૃતિસૂરી, ૪૦ ઉદાયી
રાજ વળી ૪૧ મનકપુત્ર.

કાલયસૂરિ સંખો—૪૨ કાલિકાચાર્ય, ૪૦ શાંખકુમાર.
પન્નુન્નો મૂલદેવો અ ૧૧૫ ૪૪ પ્રદ્યુમ્નકુમાર. ૪૫ મૂલદેવરાજ.
પલવો વિન્દુકુમારો—૪૬ પ્રલવસ્વામી, ૪૭ વિષ્ણુકુમાર.
અદકુમારો દદૃપહારી અ—૪૮ આર્દ્રકુમાર, ૪૯ દદૃપહારી ચોર
સિન્નજંસ કુરંગકુઅ—૫૦ ત્રેયાંસકુમાર, ૫૧ કુરંગકુ સાધુ,
સિન્નજંસવ મેહકુમારો અ ૧૧૬ ૧૧ પર. સત્યંસવ આચાર્ય અને
૫૩ મેઘકુમાર.

એ માધ મહાસત્તા—ઈત્યાદિક બીજા પણ મોટા પરાક્રમી પુરુષો.
દિંતુ સુહં ગુણ ગણેહિં સંબ્રુતા—જ્ઞાનાદિ ગુણોના સમુદ્ધે કરી
સહિત એવું સુખ આપો.

જેસિં નામગ્ગહણુ—જેમનાં નામ લેવાથી,
પાવપ્પખંધા xવિલય જંતિ ૧૧ ૭ ૧૧ પાપના બંધ નાશ પામે છે.

x વિલીનજંતિ પાંડ વધારે સંગત છે.

ભૂઆ તહુ ચેત ભૂઅદિના અ--૪૪ ભૂતા, તથા વળી નિચે
૪૪ ભૂનદિના.

સેણા વેણા રેણા--૪૫ સેણા, ૪૬ વેણા અને ૪૭ રેણા એ સાત.
ભયણીઓ થુલિભદ્રસ ॥ ૧૨ ॥ શ્રીચૂલિચાળની ખેતો નજીવી.
ઘન્યાધ મહાસધઓ--ઈત્યાદિ મોટી સતીઓ.

જયંતિ અકલંક સીલ કલિઆઓ--નિર્મલ શીલગુણે દરી
સહિત જયવંતી વર્તે છે.

અનજાવિ વનજાળ જાસિં--વળી જેતો આજ પણ વાગે છે.

જસપડહો તિહુઅણે સયસે ॥ ૧૩ ॥ સકલ ત્રિભુવનને વિષે.
જસતો ડંકો

અર્થ--ઈત્યાદિ અનેક મહાસતીઓ પવિત્ર શીલને ધારણ કર-
નારી થઈ ગઈ છે. તેમનો જય આજે પણ વર્તી રહ્યો છે અને
જેઓની કીર્તિ દુંદુભિ સઘળ લોકમાં વાગી રહી છે.

૪૬. શ્રી તીર્થ-વંદના સૂત્ર.

સકલ તીર્થ વંદું કર જોડ, જિનવર નામે મંગલ કોડ,
પાંડવે સ્વર્ગે લાખ બત્રીશ, જિનવર ચૈત્ય નસું નિશદિશ. ૧
ખીજે લાખ અઢાવીશ કહ્યાં, ત્રીજે બાર લાખ સદહ્યાં;
ચોથે સ્વર્ગે અડ લાખ ધાર, પાંચમે વંદું લાખ જ ચાર. ૨
છે સ્વર્ગે સહસ પચાસ, સાતમે ચાલીસ સહસ પ્રાસાદ;
આઠમે સ્વર્ગે છ હજાર, નવ દશમે વંદું શત ચાર. ૩
અગ્યાર બારમે ત્રણશેં સાર, નવ અવેયકે ત્રણસેં અઢાર;
પાંચ અનુત્તર સર્વે મળી, લાખ ચોરાશી અધિકાં વળી. ૪
સહસ સત્તાણુ ત્રેવીસ સાર, જિનવર ભુવનતણો અધિકાર;
લાંબાં સો જોજન વિસ્તાર, પચાસ ઉંચાં બડોંતેર ધાર. ૫

એકમે એ શી બિંબ પગિમાપુ, સલાસહિત એક એત્યે બાપુ,
સો કોડ બાવન કોડ મલાલ, લાખ ચોરાણુ સહસ્ર ચો આલ
સાતસે ઉપર સાઠ વિશાળ, સવિ બિંબ પ્રભુમુ ત્રણ કાળ,
સાત કોડ ને બહોતેર લાખ, બુવનપતિમા દેવળ લાખ ૭
એકસો એ ચી બિંબ પ્રમાણ, એક એક એત્યે સખ્યા બાણ,
તેગથે કોડ નેબ્યાસી કોડ, સાઠ લાખ વડુ કર જોડ ૮
બત્રીશે ને ઓગણસાઠ, તિચ્છલિહિમા એત્યેનો પાઠ,
ત્રણ લાખ એકાણુ હંમર, ત્રણથે વીથ તે બિંબ બુહાર ૯
બ્યતર જ્યાતિધિમા વગી જેહ, સાથતા જિન વડુ તેહ,
ત્રપલ ચદ્રાનન વારિયેણુ, વર્દમાન નામે શુણ્ણસેણુ ૧૦
સમેતશિખર વડુ જિન વીથ, અષ્ટાપદ વડુ ચોવીગ,
વિમલાચલ ને ગઠ ગિગનાર, આણુ ઉપર જિનવર બુહાર ૧૧
શખેશ્વર ઠેસરીયો આગ, તાર જે શ્રી અજિત બુહાર,
અતરિક્ષ વરકાણો પાસ, ળસવલો ને ચલણ પાસ ૧૨
ગામ નગર પુર પાટણુ જેહ, જિનવર એત્ય નમુ શુણ્ણગેહ,
વિહરમાન વડુ જિન વીથ, સિદ્ધ અનત નમુ નિશદિશ ૧૩
અદીદ્રીપમા જે અણુગાગ, અઢાગ સહમ શિલાગના ધાર,
પચ મહામન સમિતિ સાર, પાળે પળાવે પચાચાગ ૧૪
બાહ્ય અબ્યતર તપ બિજમાલ, તે મુનિ વડુ શુણ્ણમણીમાલ,
નિત નિત ઉઠી કીર્તિ કર, ળવ કહે ભવસાયર તડ ૧૫

બાવાર્થ--આનુ બીજી નામ તીર્થવદના ચૂત્ર શ્રી
હવવિજયજીએ રચેલ છે, તેમજ ત્રણે લોકમા રહેલ શાશ્વત
અશાશ્વત તીર્થને તવા જિન પ્રતિમાઓને વદન કરવામા
આવે છે

- પ્રશ્નો—૧. આ સૂત્ર કોણે રચ્યું ? તેમાં શેનું વર્ણન છે ?
 ૨. હાલ વિચરતા તીર્થકરો કેટલા અને કયા છે ?
 ૩. આ સૂત્ર કયારે અને શા માટે બોલીએ છીએ ?
 ૪. આમાં કયા કયા તીર્થો ગણાવ્યા છે ?
 ૫. શાશ્વતાં ચૈત્યો અને પ્રતિમાઓ કેટલી ?
 શ્રી તીર્થવંદના સૂત્રમાં ગણાવેલ

શાશ્વતાં દહેરાસરો અને શાશ્વતી પ્રતિમાઓની સંખ્યા

દેવલોક	સંખ્યા	૭ મહાશુક—	૪૦૦૦૦
૧ સૌધર્મ—	૩૨૦૦૦૦૦	૮ સહસ્રાર	૬૦૦૦
૨ ઈશાન—	૨૮૦૦૦૦૦	૯ આણુત—	૪૦૦
૩ સનતકુમાર—	૧૨૦૦૦૦૦	૧૦ પ્રાણુત—	૩૦૦
૪ માહેન્દ્ર—	૮૦૦૦૦૦	૧૧ આરણુ—	૩૦૦
૫ બ્રહ્મલોક—	૪૦૦૦૦૦	૨૨ અચ્યુત—	
૬ લાંતક—	૫૦૦૦૦		

બાર દેવલોકમાં આવેલા ચૈત્યોની સંખ્યા ૮૪૯૬૭૦૦ છે.
 શાશ્વતાં ચૈત્યો, શાશ્વતીપ્રતિમાઓ.

કુલ—	૮૪૯૬૭૦૦	x ૧૮૦	= ૧૫૨૯૪૦૬૦૦૦
નવચૈવેયક— ૩૧૮	x ૧૨૦	= ૩૮૭૬૦
પાંચઅનુત્તર— ૫		
ભૂવનપતિ—	૭૭૨૦૦૦૦૦	x ૧૮૦	= ૧૩૮૯૬૦૦૦૦૦૦
તિર્થલોક—	... ૩૧૯૯	x ૧૨૦	
નંદીશ્વરદ્વીપ	...		= ... ૩૯૧૩૧૦
રૂચકદ્વીપ	... ૬૦	x ૧૨૪	
કુંડલદ્વીપ			

દહેરાસરો ૮૫૭૦૦૨૮૨. કુલપ્રતિમાઓ ૧૫૪૨૫૮૩૬૦૮૦

૪૭ મન્હ જિણાણની સજઝાય.

મન્હ-માનો	સમ્મત-સમ્યક્ત્વને
જિણાણ-જિનેશ્વરોની	છવિહુ-છ પ્રકારના
આણ-આચાર	આવસયમિ-આવશ્યકનેવિશે
મિચ્છ-મિથ્યાત્વનો	ઉજ્જુત્તો-ઉદ્ધમવત
પરિહરહુ-ત્યાગ કરે	હોઈ-થાઓ
ધરહુ-ધાગણ	પદ્ધિવસ-હ મેરા

મન્હ જિણાણ આણ—૧ જિનેશ્વ ભગવાનની આચાર માનો

મિચ્છ પરિહરહુ ધરહુ સમ્મત—૨ મિથ્યાત્વને ત્યાગો, ૩ સમ્યક્ત્વને ધાગણ કરે

છવિહુ આવસયમિ—૪ છ પ્રકારના આવશ્યકને વિશે

ઉજ્જુત્તો હોઈ પદ્ધિવસ—૬ મેરા ઉદ્ધમવત થાઓ

પવેસુ-પરં દિવસે

પોસહુવય-પૌષધવ્રત

દાણુ-સુપારે દાન કરવું

સીલ-શીયળ પાળવું

તવો-તપ કરવો

ભાવો-ભાવના ભાવરી

પવેસુ પોસહુ વય—૫ પરં દિવસોમાં પૌષધ વ્રત કરવું

દાણુ ઝીલ તવો અ ભાવો અ—૬ સુપારે દાન કરવું ૭ શીયળ પાળવું ૮ તપ કરવો અને ૯ ભાવના ભાવરી

સજઝાય નમુકારો—૧૦ રવાધ્યાય (અભ્યાસ) કરવો તથા ૧૧ નમસ્કાર (નવકાર) મત્ર જપવો

પરોવયારો અ જયણા અ ૧૨ ૧૧ ૧૨ પરોપમાર કરવો અને ૧૩ જીવ ગ્ધા કરવી.

દુવિહું તિવિહુણું—મે દરણુ અને ત્રણુ યોગ વડે.
 મણેણું વાયાએ ફાણેણું—મન, વચન તે કાયાના ત્રણુ યોગ વડે.
 ન-કરેમિ ન-કારવેમિ-નકરું અને ન કરાવું એ મે કરણથી
 તસ્સ ભંતે પડિક્કમામિ—તે પ્રત્યે હે ભગવંત ! હું પડિક્કમું છું.
 નિંદામિ-ગરહામિ—નિંદું છું અને ગુરૂની સામે વધારે નિંદું છું.
 અપ્પાણું વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ મારા આત્માને વોસિરાવું છું.

૪૯ શ્રી પોસહ પારવાનું સૂત્ર.

સાગરચંદ્રો કામો—સાગરચંદ્ર અને કામદેવજી.
 ચંદ્રવડિંસો સુદંસણો ધન્નો—ચંદ્રાવતંસ, સુદર્શન શેઠ, અને ધન્નાજી
 જેસિં પોસહ પડિમા—જેની પૌષ્ઠ પ્રતિમા.
 અખંડિયા જીવિયંતેવિ ॥ ૧ ॥ જીવિતના અંત સુધી પણ અખંડ
 રહી એટલે મરણાંત ઇષ્ટ આવે છતે લગાર માત્ર પણ ડગ્યા નહી.
 ધન્ના સસાહુણિજમ—તે પુરુષોને ધન્ય છે, અરે તેઓ
 વખાણવા લાયક છે.

સુલસા આણુંદ કામદેવાય—સુલસા શ્રાવિકા, આણુંદ અને
 કામદેવ શ્રાવક.

અસપસંસધ-ભયવં, દદંવચત્તં મહાવીરે ॥ ૨ ॥ જેઓના
 દદ મનને શ્રી મહાવીર ભગવાન પોતે વખાણે છે.

પૌષહુ વિધિએ લિધો, વિધિએ પાર્યો વિધિ કરતાં જે કોઈ
 અવિધિ હુઓ હોય તે સવિ હુ મન વચન
 કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં.

શ્રી પચ્ચક્ખાણ વિષે ઉપયોગી સમજણા:—

આર પ્રકારનો આહાર—અસણું—પાણું—ખાઈમં—સાઈમં.

૧ અસન—રેડલી ભાત-જમણુ વિગેરે પદાર્થો ખાવા તે.

૨ પાન—દુધ પાણી—સરમત સોડા વિગેરે વસ્તુ વાપરવી તે.

૩ ખાદિમ—૩ળ—મેવો (અ ૭૨-ઝાળુ-ઝાણ) વિગેરે વાપરવા તે
 ૪ સનાદિમ—સોપારી, લવિગ તજ વિગેરે મુખરાસ વાપરવા તે
 ૫ વિગર્ધ—૧ દુધ, ૨ દહીં, ૩ ઘી, ૪ તેલ, ૫ ગોળ ૬ ઠંડાવિગય
 (તાવડામા તળાઈને ઉપર આવે તેના પકવાન)
 ચાર મહાવિગય—મોમ—મલ્લિ માખણ, અને મધ આ ચારનો
 આવકે અવશ્ય ત્યાગ કરવો જોઈએ

પચ્ચક્ષુખાણુ અને તેનો સમય

- ૧ નમુઝ્કારસહિઅ નો કાળ—સૂરો વ પછી જે ઘડી સુની
- ૨ પોરિસિ અને સાઠપોરિસિ—સૂરોદર પછી એક પહોર
- ૩ પુરિમઠું—સૂરોવ પછી જે પહોર
- ૪ અવઠું—સૂરોવ પછી ત્રણ પહોર સુધી

પ્રભાતનાં પચ્ચક્ષુખાણુ.

પ્રથમ નમુઝ્કારસહિઅ મુઠિસહિઅ નુ પચ્ચક્ષુખાણુ.

ઉગ્ગએ સૂરે, નમુઝ્કારસહિઅ, મુઠિસહિઅ પચ્ચક્ષુ
 ખાઈ, ચઉવિહ પિ આહાર, અસણ, પાણુ, ખાઈમ, સાઈમ,
 અન્નતથણાભોગેણુ, સહસાગારેણુ, મહત્તગારેણુ, સંવસમા
 હિવત્તિયાગારેણુ વોસિરઈ

ખીણુ પોરિસિ સાઠપોરિસિ પુરિમઠું અવઠુંનું.

ઉગ્ગએ સૂરે, નમુઝ્કારસહિઅ પોરિસિ, સાઠપોરિસિ,
 (સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમઠું અવઠું) મુઠિસહિઅ પચ્ચક્ષુખાઈ,
 ઉગ્ગએ સૂરે, ચઉવિહ પિ આહાર અસણ, પાણુ, ખાઈમ,
 સાઈમ, અન્નતથણાભોગેણુ, સહસાગારેણુ, પચ્ચ-નકાલેણુ,
 દિસામોહેણુ, માદૂવયત્તેણુ, મહત્તરાગારેણુ, સંવસમાહિવ
 ત્તિયાગારેણુ વોસિરઈ

ત્રીજી બેગાસણા એકાસણાનું પચ્ચડખાણુ.

ઉગગએ સૂરે, નમુક્કારસહિઅં, પોરિસિં મુદ્ધિસહિઅં
પચ્ચડખાઈ, ઉગગએ સૂરે, ચઉવિહંપિ આહારં, અસણું,
પાણું, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નતથણાભોગેણું, સહસાગારેણું,
પચ્છન્નકાલેણું, દિસામોહેણું, સાહૂવયણેણું; મહત્તરાગારેણું,
સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું, વિગઈઓ પચ્ચડખાઈ, અન્નતથ-
ણાભોગેણું, સહસાગારેણું દેવાદેવેણું, ગિહતથસંસદેણું,
ઉદ્ધિખત્તવિવેગેણું, પડુચ્ચમદ્ધિખએણું, પારિટ્ઠાવણિયાગારેણું,
મહત્તરાગારેણું, સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું, બિયાસણું પચ્ચ-
ડખાઈ, તિવિહંપિ આહારં, અસણું, ખાઈમં, સાઈમં,
અન્નતથણાભોગેણું, સહસાગારેણું, સાગારિયાગારેણું, આઉ-
ટણપસારેણું, ગુડ્ડઅખ્ખુદ્ધાણેણું, પારિટ્ઠાવણિયાગારેણું, મહત્ત-
રાગારેણું, સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું, પાણુસ દેવેણુ વા,
અદેવેણુ વા, અચ્છેણુ વા, બહુદેવેણુ વા, સસિત્થેણુ વા,
અસિત્થેણુ વા વોસિરઈ.

જો એકાસણાનું પચ્ચડખાણુ કરવું હોય તો બિયા-
સણુંને ઠેકાણે એગાસણુંનો પાઠ કહેવો.

ચોથું આયંબિલનું પચ્ચડખાણુ.

ઉગગએ સૂરે, નમુક્કારસહિઅં, પોરિસિં, સાઠપોરિસિં,
મુદ્ધિસહિઅં પચ્ચડખાઈ, ઉગગએ સૂરે, ચઉવિહંપિ આહારં,
અસણું પાણું, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નતથણાભોગેણું, સહસા-
ગારેણું, પચ્છન્નકાલેણું, દિસામોહેણું, સાહૂવયણેણું, મહત્ત-
રાગારેણું, સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું, આયંબિલં, પચ્ચડખાઈ,
અન્નતથણાભોગેણું, સહસાગારેણું, દેવાદેવેણું, ગિહતથસંસદેણું,

ઉદ્દિષ્ઠવિવેગેષુ, પારિદ્વાવણિયાગારેષુ, મહત્તરાગારેષુ, મ
 વ્વસમાહિવત્તિયાગારેષુ, ઝેગાસણુ પચ્ચક્ખાઈ, તિવિહ પિ
 આહાર, અસણુ, ખાઈમ, સાઈમ, અન્નતથણાણોગેષુ,
 સહસાગારેષુ, નાગારિયાગારેષુ, આઉટણપસારેષુ, શુરઅ
 ખુટ્ટાણેષુ, પારિદ્વાવણિયાગારેષુ, મહત્તરાગારેષુ, સંવસમા-
 હિવત્તિયાગારેષુ, 'પાણુસ્મ લેવેષુ વા, અલેવેષુ વા, અરુલેષુ
 વા, ખહુલેવેષુ વા, સસિત્થેષુ વા, અસિત્થેષુ વા વોમિરઈ,

પાચ્ચમુ તિવિહાર ઉપવાસનુ પચ્ચક્ખાણુ

સૂરે ઉગ્ગએ, અખલત્તક પચ્ચક્ખાઈ, તિવિહ પિ આહાર,
 અસણુ, ખાઈમ, સાઈમ, અન્નતથણાણોગેષુ, સહમાગારેષુ,
 પારિદ્વાવણિયાગારેષુ, મહત્તરાગારેષુ, સંવસમાહિવત્તિયાગા-
 રેષુ, પાણુહાર પોરિસિ, સાહપોરિસિ મુદ્દિમહિઅ પચ્ચક્ખ-
 ખાઈ, અન્નતથણાણોગેષુ, મહસાગારેષુ, પચ્ચન્નકાલેષુ,
 દિસામોહેષુ, સાહુવયળેષુ, મહત્તરાગારેષુ, સંવસમાહિવ-
 ત્તિયાગારેષુ, પાણુસ્મ લેવેષુ વા, અલેવેષુ વા, અરુલેષુ વા,
 ખહુલેવેષુ વા, સન્નિત્થેષુ વા, અસિત્થેષુ વા, વોસિરઈ

છટ્ટુ ચઉવિહાર ઉપવાસનુ પચ્ચક્ખાણુ.

સૂરે ઉગ્ગએ અખલત્તક પચ્ચક્ખાઈ, ચઉવિહ પિ આ-
 હાર, અસણુ, પાણુ, ખાઈમ, સાઈમ, અન્નતથણાણોગેષુ,
 સહમાગારેષુ, પારિદ્વાવણિયાગારેષુ, મહત્તરાગારેષુ, સંવસ-
 માહિવત્તિયાગારેષુ વોસિરઈ

સાંજના પચ્ચક્ખાણો.

પ્રથમ પાણુહારનુ પચ્ચક્ખાણુ.

પાણુહાર દિવસ ચરિમ પચ્ચક્ખાઈ, અન્નતથણાણોગેષુ,

સહસાગારેણું, મહત્તરાગારેણું, સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું
વોસિરધ.

બીજું ચત્તિવિહારનું પચ્ચક્ખાણ.

દિવસ ચરિમં પચ્ચક્ખાધ; ચત્તિવિહારંપિ આહારં, અ-
સણું, પાણું, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નત્થણ્ણલોગેણું સહસા-
ગારેણું, મહત્તરાગારેણું, સંવસમાહિ-વત્તિયાગારેણું, વોસિરધ.

ત્રીજું તિવિહારનું પચ્ચક્ખાણ.

દિવસ ચરિમં પચ્ચક્ખાધ; તિવિહારંપિ આહારં, અસણું,
ખાઈમં, સાઈમં, અન્નત્થણ્ણલોગેણું, સહસાગારેણું, મહત્ત-
રાગારેણું, સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું વોસિરધ.

ચોથું દુવિહારનું પચ્ચક્ખાણ.

દિવસચરિમં પચ્ચક્ખાધ; દુવિહારંપિ આહારં, અસણું,
ખાઈમં, સાઈમં અન્નત્થણ્ણલોગેણું. સહસાગારેણું, મહત્તરા-
ગારેણું, સંવસમાહિ વત્તિયાગારેણું વોસિરધ.

જે ૧૪ નિયમ ધારે તેને દેસાવગાસિકનું પચ્ચક્ખાણ.

દેસાવગાસિઅં ઉવલોગં પરિલોગં પચ્ચક્ખાધ; અન્ન-
ત્થણ્ણલોગેણું; સહસાગારેણું, મહત્તરાગારેણું, સંવસમાહિવ-
ત્તિયાગારેણું વોસિરધ

ગુરુવંદનનો વિધિ.

- ૧ ગુરુ સમીપે જઘન્ય અવગ્રહ—સાડા ત્રણ હાથ છેટે
ઉભા રહી પ્રથમ જે ખમાસમણ દેવાં પછી—
- ૨ “ ઇચ્છકાર સુહરાઈ ” નો પાઠ કહેવો પછી.
- ૩ ખમાસમણ મુદ્રાએ ઉભા રહી ઇચ્છાકારેણું સંદિસહ
ભગવન્ અખ્ખુદ્ધિઓમિ અખ્ખિસંતર રાઈઅં ખામેઉં ?
ઇચ્છં, ખામેમિ રાઈયં, આદિથી અખ્ખુદ્ધિઓ ખામવો.
પછી મથાશક્તિ પચ્ચક્ખાણ કરવું.

૧ સવારે “ સુહરાઈ ” કહેવું અને સાંજના “ સુહદેવસિ ” કહેવું.

અથ શ્રી દેવસિ પ્રતિક્રમણુનો વિધિ.

- ૧ પ્રથમ સામાયિક લેણુ પછી
- ૨ પાણી વાપર્યું હોય તો ખમામણુ દર્શ ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્ મુહપત્તિ પડિલેહુ ? ઇચ્છ ૦ કહી મુહપત્તિ પડિલેહવી પછી,
- ૩ આકાર વાપર્યો હોય તો વાદણુ બે દેવા તેમા બીજા વાદણુમા ' આવસ્તિસઆએ ' પાઠ ન કરેવો
- ૪ પછી યથાશક્તિ પરચરખાણુ કરવુ
- ૫ પછી ખમાસમણુ દર્શ ઉભા થઈ ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્ ચૈત્યવદન કરે ? ઇચ્છ ૦ કહી વડેરા અથવા પોતે ચૈત્યવદન કરે પછી જાણિ કહી
- ૬ નમ્રાત્યુણુ કહી ઉમા વર્ગ અરિહત ચેઇયાણુ ૦ અન્નત્ય ૦ કહીને એક નવખરનો કાઉસ્મગ્ગ કરી પારી નમોહંત ૦ કહીને પ્રથમ થાય કહેવી પછી
- ૭ લોગસ્સ કહી પ્વલોએ અરિહત ચેઇયાણુ ૦ અન્નત્ય ૦ કહીને એક નવખરનો કાઉસ્મગ્ગ કરી પારીને બીજી થાય કહેવી પછી
- ૮ પુરખરત્ત્વી કહી સુઅસ્સ ભગવઓ ઠરેમિ કાઉસ્મગ્ગ વદણુવત્તિઆએ ૦ અન્નત્ય ૦ કહી એક નવખરનો કાઉસ્મગ્ગ કરી પારી ત્રીજી થાય કહેવી
- ૯ પછી સિદ્ધાણુ બુદ્ધાણુ કહી વેયાવચ્ચગણુ ૦ અન્નત્ય ૦ કહી એક નવખરનો કાઉસ્મગ્ગ કરી પારી નમોહંત ૦ કહી ચોથી થાય કહેવી,

- ૧૦ પછી બેસીને નમુન્યુણું કહેવું. પછી ઉભા થઈ.
- ૧૧ ચાર ખમાસમણ દેવા પૂર્વક. ૧ લગવાનું હં, ૨ આચાર્ય હં, ૩ ઉપાધ્યાય હં, ૪ સર્વ સાધુ હં, એમ કહેવું પછી 'ઈચ્છકારી સમસ્ત શ્રાવકને વાંદુ' એમ કહી
- ૧૨ ઇચ્છાં સંદિં ભગં દેવસિ પડિછમણે ઠાઉં ? ઇચ્છં, કહી આદેશ માગી બેસી જમણે હાથ ચરવળા અથવા કટાસણા ઉપર થાપીને સંવસ્સવિ દેવસિઅં કહેવું પછી
- ૧૩ ઉભા થઈ કઃમિલંતેં ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં જે મે દેવસિએ. અઈઆરો કયોં કહી તસ્સઉત્તરીં અનત્થં કહેવું પછી.
- ૧૪ પંચાચારની આઠ ગાથાને કાઉસ્સગ્ગ કરવે. તે ન આવડે તો આઠ નવકારને કાઉસ્સગ્ગ કરવે. પછી પારીને
- ૧૫ પ્રગટ લોગસ્સ કહેવોં પછી બેસીને ત્રીજા આવશ્યકની મુહપત્તિ પડિલેહીને વાંદણું બે દેવાં.
- ૧૬ પછી ઉભા થઈ અવચહુમાં રહીને ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્ દેવસિઅં આલોઉં ? ઇચ્છં-આલોએમિ જે મે દેવસિએ. કહીને
- ૧૭ પછી સાત લાખ અને અઠાર પાપસ્થાનક કહેવાં. પછી
- ૧૮ સંવસ્સવિ દેવસિઅ હુમ્મિચિત્તઅ-હુખ્ખાસિઅ-હુચ્ચિ-દ્ધિઅ-ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્ ઇચ્છં, તસ્સં મિચ્છામિ હુક્કડં કહેવું પછી.
- ૧૯ બેસીને જમણે ઠીંચણુ ઉભો રાખી એક નવકાર ગણી કરેમિલંતેં કહી ઇચ્છામિ પડિછમિઉં જે મે દેવ-સિએ. કહીને વંદિતું કહેવું

- ૨૦ પછી વાદણા જે દેવા બીજા વાદણામા આવસ્થિયાયે
ન કહેવું પછી અવગ્રહમા રહીને
- ૨૧ “ ઇચ્છા સદિં ભગવન્ અબ્જુદ્ધિઓમિ અગ્નિસતર દેવ-
સિઅ ખામેઉ ? ઇચ્છ, ખામેમિ દેવસિઅ ” કહીને
જમણો હાથ ચરવળા ઉપર વાપીને જ કિંચિ અપ-
તિય પરપતિય કહી વાદણા જે દેવા પછી ઉભા થઇ
- ૨૨ આચરિય ઉવજગ્રાએ કહીને કરેમિભતેં ઇચ્છામિ કામિં
તસ્સ ઉત્તરીં અન્નત્યં કહી
- ૨૩ જે લોગસ્સ અથવા ન આવડે તો આઠ નવકારનો
કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને પ્રગટ લોગસ્મ કહેવો
- ૨૪ પછાં સંવલોએ અરિહંત ચેમ્પયાણં અન્નત્યં કહી એક
લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉમ્મગ્ગ કરી પારીને
- ૨૫ પુદ્ધખરવરફીં સુઅસ્સ ભગવઓ કરેમિ કાઉં વદ્ધણં
અન્નત્યં કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો
કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને
- ૨૬ સિદ્ધાણુ બુદ્ધાણુ કહી સુઅદેવયાએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં
વદ્ધણં અન્નત્યં કહી એક નવકારનો કાઉમ્મગ્ગ કરી
પાગે નમોઽહંતં કહી પુરૂપે સુઅદેવયાની થોય અને
શ્રીએ કમલદલની થોય કહેવી પછી
- ૨૭ ખિત્તદેવયાએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગ અન્નત્યં કહી, એક
નવકારનો કાઉમ્મગ્ગ કરી-પારીને નમોઽહંતં કહી
(દોત્રદેવતાની) છમે ખિત્તે સાહૂંની થોય પુરૂપે કહેવી
શ્રીએ યસ્થા દોત્ર ની થોય કહેવી પછી
- ૨૮ પ્રગટ એક નવકાર ગળી જેમીને

૨૯ છદ્ધા આવશ્યકની મુદ્ધપત્તિ પરિવેહવી પછી વાંદણાં
બે દેવાં. પછી અવગ્રહમાં રહી

૩૦ ‘સામાયિક, ચત્તિવિસત્થો, વાંદણાં, પરિષ્કમણુ’, કાઉસ્સ-
ગ્ગ, પરચક્ખાણુ કથું’ છે જી’

૩૧ ઇન્દ્રામો આણસદ્ધિં નમો ખમાસમણાણું, કહી નમોઽ-
હંત્તં કહીને પુરૂષ ‘નમોઽસ્તુ વર્ધમાનાય’ કહે સ્ત્રી
સંસારદાવાની થોય ત્રણ કહે, પછી

૩૨ નમુત્થુણું કહી ‘ઇન્દ્રાં સદ્ધિં લગવન્ રતવન લણું’
ઇન્દ્રાં’ કહી સ્તવન કહેવું. પછી

૩૩ વરકનક કહી ખમાસમણ વડે લગવાનાદિ ચારને
વાંદવા. પછી

૩૪ જમણો હાથ ચરવળા અથવા ભૂમિ ઉપર થાપી
અર્ધાઈજગેસુ કહેવું. પછી ઉભા થઈ

૩૫ ઇન્દ્રાં સદ્ધિં લગવન્ ‘દેવસિઅ પાયચ્છિત્ત વિસોહણુત્થં’
કાઉસ્સગ્ગ કરું ? ઇન્દ્રાં’ દેવસિઅ પાયચ્છિત્ત વિસોહ-
ણુત્થં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અત્તત્થં કહી ચાર લોગસ્સનો
અથવા સોળ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી-પારી

૩૬ પ્રગટ લોગસ્સ કહી, બેસીને

૩૭ એકેક ખમાસમણ દેવા પૂર્વક “સજ્જાય સંદિસાહુ ?
ઇન્દ્રાં” તથા “સજ્જાય કરું ? ઇન્દ્રાં” એવી રીતે
બે આદેશ માગી બેસી એક નવકાર ગણી વડીલ અગર
પોતે આદેશ માગી સજ્જાય કહે. પછી એક
નવકાર ગણીને ખમાસમણ દઈ.

૩૮ " ઇચ્છાં સદિં ભગં દુઃખદુઃખય કમ્મદુઃખય નિમિત્ત
કાઉસ્સગ્ગ ક્કરે ? " ' ઇચ્છ ' દુઃખદુઃખય કમ્મદુઃખય
નિમિત્ત કરેમિ કાઉસ્સગ્ગ " અત્તત્થં કહી મપૂણ્ણ
ચાર લોગસ્સનો અથવા ચોળ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ
કરવો. પછી પારીને નમોડહંતં કહી એક જણ
લઘુશાન્તિ કહે, અને બીજા કાઉસ્સગ્ગમા સામણે કાઉ
સ્સગ્ગ પાર્યા પછી

૩૯ પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો, પછી સામાયિક પારવા માટે—

૪૦ ખમાસમણુ દધં ઇરિયાવહીં તસ્સ ઉત્તરીં અત્તત્થં
કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ
કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

૪૧ પછી ભેમ્મી અઉક્કસાયં નમુત્થુણ્ણં કહી જવતિ ભે
ખમાસમણા પૂર્વક કહી નમોડહંતં ઉવમગ્ગહર, જય-
વિયરાય, કહી ખમાસમણુ દધં મુહપત્તિ પડીલેહવી પછી
ખમાસમણુ દધં ' ઇચ્છાજાંસદિંભગં સામાયિક પારૂ ? '
' યથાશક્તિ, ' કહી ખમાસમણુ દધં " ઇચ્છાં સદિં
ભગં સામાયિક પાર્યુ " ' તહત્તિ ' કહી

૪૨ જમણો હાથ ઉપધિ પગ સ્થાપી એક નવકાર ગણીને
' સામાયય વયણ્ણતો ' કહેવો અને સામાયિકના બત્રીસ
દોષો માટે " મિચ્છામિ દુક્કઠ " કહેવો. પછી

૪૩ ચાપેલી સ્થાપના હોય તો મુખ સામે મવળો હાથ
રાખી એક નવકાર ગણવો.

શ્રી રાઈ પ્રતિક્રમણનો નિધિ.

- ૧ પ્રથમ પૂર્વ રીતે સામાયિક લેવું ॥ પછી ખમાસમણુ દઈ
- ૨ “ ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહુ ભગવન્ ! કુસુમિણુ કુસુમિણુ ઉડાવણી રાઈ પાયચિત્ત વિસોહણુત્યં કાઉચ્છગ્ગ કહે ? ઇચ્છં. કુસુમિણુ કુસુમિ . ઉડાવણી રાઈ પાયચિત્તવિસોહણુત્યં કરેમિ કાઉચ્છગ્ગ ” અન્નત્યં કહી ચાર લોગ રસનો સાગરવરગંભીરા સુધીનો અથવા સોળ નવકારનો કાઉચ્છગ્ગ કરી-પારી પ્રગટ લોગરસ કહેવો. પછી
- ૩ ખમાસમણુ દઈ “ ઇચ્છાં સંદિં ભગં ચૈત્યવંદન કહે ? ઇચ્છં ” કહી પંચાંગ પ્રણિપાતે જગચિતામણિનું ચૈત્યવંદન જયવીયરાય સુધી કહેવું ॥ પછી
- ૪ ચાર ખમાસમણુ દઈ ભગવાન, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને સર્વ સાધુને ખમાસમણુ પૂર્વક ઘેલ વંદન કરવું. પછી
- ૫ ખમાસમણુ દઈ ઇચ્છાં સંદિં ભગવન્ સન્નઝાય સંદિસાહુ ? ઇચ્છં કહી ખમાસમણુ દઈ ઇચ્છાં સંદિં ભગવન્ સન્નઝાય કહે ? ઇચ્છં, કહી નવકાર ગણી ‘ભરહંસરની સન્નઝાય કહેવી. પછી નવકારગણી
- ૬ ઇચ્છકાર સુહરાઈનો પાઠ કહેવો ॥ પછી ‘ ઇચ્છાકારેણુ સંદિં ભગં ‘રાઈ પડિછમણુ કાઉ ? ’ ઇચ્છં. કહી જમણુ હાથ ઉપધિ ઉપર સ્થાપીને,
- ૭ સંવચ્સવિ રાઈય દુચ્ચિંતિયં કહેવું પછી
- ૮ નમુત્થુણું કરેમિ ભંતેં ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉચ્છગ્ગં તચ્સ ઉત્તરીં અન્નત્યં કહી એક લોગરસ અથવા ચાર નવકારનો કાઉચ્છગ્ગ કરવો. પછી

- ૯ પ્રગટ લોગસ્સ કહી મળ્લોએ અરિહત્તં અન્નત્થં
કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ
કરી-પારી
- ૧૦ પુરુખરવરદીં સુઅસ્સં વહણં અન્નત્થં કહી પાચ
આચારની આઠ ગાથાનો અથવા આઠ નવકારનો
કાઉસ્સગ્ગ કરી-પારી
- ૧૧ મિદ્ધાણુ યુદ્ધાણુ કહી બેસીને ત્રીજા આવશ્યકની
મુહપત્તિ પડિલેહવી પછી વાદણા બે દેવા પછી ત્યાથી
તે અબ્ભુટ્ઠિઓ ખાત્રી વાદણા બે દુધ્યે ત્યા મુધી
દેવસિ પ્રતિક્રમણની વિધિ પ્રમાણે કહેવું, પણ જે ઠેકાણે
દેવસિઅ આવે તે ઠેકાણે રાઇય કહેવું પછી
- ૧૨ આચરિય ઉવળ્લજાએ કરેમિલતે ઇચ્છામિ કામિ
કાઉસ્સગ્ગં તસ્સ ઉત્તરીં અન્નત્થં કહી તપચિતા-
મણી અથવા સોળ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો તે પારીને
- ૧૩ પ્રગટ લોગસ્સ કહી બેસીને છઠ્ઠા આવશ્યકની મુહપત્તિ
પડિલેહીને બે વાદણા દેવા પછી
- ૧૪ તીર્થવહના કરવા સકલ તીર્થ કહેવું પછી પચ્ચક્ખાણુનો
આદેશ માગી
- ૧૫ યદાશક્કિત પચ્ચક્ખાણુ કરવું પછી
- ૧૬ ‘સામાયિક અઉન્વિસત્થો, વાદણા, પટિક્રમણ, કાઉ-
સ્સગ્ગ, પચ્ચક્ખાણુ કયું છેલ્લું,’ એમ કહી છ
આવશ્યક સભારવા તેમા પચ્ચક્ખાણુ કયું હોય
તો ‘કયું છે લ’ ધાયું હોય તો ‘ધાયું

છે છ' એમ કહેવું પછી ઇચ્છામેા આણુસદ્ધિ નમેા
ખમાસમણાણું નમેાડહંત કહી.

૧૭ વિશાલદોચન૦ કહેવું (અહિં શ્રીએ સંસાર દાવાની
ત્રણ થોય કહેવી.) પછી નમુત્યુણું અરિહંત
ચેઇયાણું અન્નત્ય૦ કહી એક નવકારનેા કાઉસ્સગ્ગ
કરી પારીને નમેાડહંત૦ કહી કલ્લાણકંઠની પ્રથમ
થોય કહેવી. પછી

૧૮ લોગસ્સ, પુક્ખરવરદી, સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું, વિગેરે
કહી અનુક્રમે બાકીની ત્રણે થોયો કહેવી. પછી

૧૯ નમુત્યુણું કહી ભગવાનાદિ ચારને ચાર ખમા-
સમણે વાંદવા. પછી

૨૦ જમણેા હાથ ઉપર ઉપર સ્થાપી અદ્દાઇન્નેસુ૦
કહેવું. પછી બન્ને ઠીંગણુ ભૂમિ ઉપર સ્થાપી ઈશાન
કોણુ સન્નુખ બેસી યા તે દિશા મનમાં ચિતવી
ખમાસમણુ દઈ

૨૧ શ્રી સીમંધરસ્વામીનું ચૈત્યવંદન, સ્તવન, જયવીય-
રાય, કાઉસ્સગ્ગ, થોય પર્યંત વિધિપૂર્વક કહેવું તેમાં
અરિહંત ચેઇયાણુંથી ઉભા થઈ વિધિ કરવી. પછી

૨૨ ખમાસમણુ પૂર્વક શ્રી સિદ્ધાચલજીનું ચૈત્યવંદન, સ્તવન,
જયવીયરાય, કાઉસ્સગ્ગ, થોય પર્યંત કહેવું. પછી

૨૩ સામાયિક પારવાની વિધિ પ્રમાણે સામાયિક પારવું.

શ્રી જિનમંદિર પ્રવેગતાનો વિધિ

દેરાસરમા પેસતા પ્રથમ એક ૨૧ ત્રણ 'નિસીહિ' કહેવી પછી, છેટેથી પ્રભુનુ મુખ જોતાં બકિતપૂર્વક બે હાથ ભેગા કરી મસ્તકે લગાડી 'નમો જિણાણુ' બોલવુ જ્યાં પ્રદક્ષિણા ફરી' શકાય ત્યાં ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેવી પ્રદક્ષિણા ફરતા અને ફર્યા પછી દેરાસરમાથી આશાતતા ટાળવા બનતુ કરવુ પછી મૂળનાયક સન્મુખ જઈ સ્તુતિના શ્લોકો બોલવા પુરુષોએ જમણી માણુ અને સ્ત્રીઓએ ડામી બાણુએ હિભા ગહેવુ સ્તુતિ બોલતી વખતે પોતાનું અર્ધું અંગ નમાવવુ

પૂજા કરનારે પોતાના કપાલમા તિલક કરવુ પછી બીજી વખત [એક યા ત્રણ] 'નિસીહિ' કહી ફગ્ગપૂજામા જોડાવુ

શ્રી અષ્ટપ્રકારી પૂજાનો વિધિ દુહા સાથે

અષ્ટપ્રકારી પૂજા એટલે આઠ પ્રકારથી શ્રી જિનેશ્વર દેવની પૂજા કરવી તેમા પહેલા ત્રણ પ્રકારની પૂજાને અગ્રપૂજા, અને બાકીની પાંચ પૂજાને અમ્રપૂજા કહેવાય છે

(જેને સરી માથી રમી ઝરતી હોય તેણે અગ્રપૂજા પોતાના ૨૬૧-પુષ્પ આદિથી બીજા પાસે કરાવવી, અને અમ્રપૂજા તથા ભાવપૂજા પોતે કરવી)

૧-જલપૂજા—પ્રથમ પચામૃતથી [દૂધ, દહીં, સાકર, ઘી અને પાણી ભેગા કરીને] શ્રી જિનપ્રતિમા આદિને ચોખ્ખા પાણીથી ન્દવણુ કરવુ પછી ત્રણ અંગનુછણા પોતાના હાથે જ (જરાપણુ પાણી ન રહે નેવી રીતે) જહુમાન પૂર્વક જરાબં કરવા

જલપૂજાનો દુહો.

જલપૂજા લુગતે કરો, મેલ અનાદિ વિનાસ,
જલપૂજા ફલ મુજ દળે, માગો એમ પ્રભુ પાસ ૬

માન-કલશ ભરી આતમા, સમતારસ ભરપૂર;
 શ્રી જિનને નવરાવતાં, કર્મ હોયે ચક્રચૂર. ૨
 મેઢશિખર ન્હવરાવે હો-સુરપતિ-મેઢશિખર
 જન્મકાળ જિનવરજીકોભણી, પંચ રૂપ કરી આવે.
 હો સુરપતિ ૧

રતનપ્રમુખ અડભતિના કળશા, ઔષધિ ચૂરણમિલાવે,
 ખીરસમુદ્ધ તીર્થોદ્ધ આણી, રનાત્ર કરી ગુણ ગાવે.
 હો સુરપતિ ૨

બોધિબીજ માનું વાવે, અનુક્રમે ગુણરતનાકર ફરમી,
 એણિપરે જિનપ્રતિમાકો ન્હવણ કરી,
 જિન ઉત્તમ પદ પાવે. હો સુરપતિ ૩

૨. ચંદનપૂજા—કેસર, બરાસ, સુખડ વિગેરેથી વિલેપન-
 પૂજા કરવી. નવ અંગે તિલક કરવાં. પૂજા કરતાં નખ કેસરમાં
 બોળાય નહિ અને પ્રભુને અડે નહિ તથા કેસરના છાંટા પડે નહિ,
 એ ધ્યાનમાં રાખવું.

ચંદનપૂજાનો દુહો

શીતલ ગુણ જેહમાં રહ્યો, શીતલ પ્રભુ સુખ રંગ;
 આતમ શીતલ કરવા ભણી, પૂજે અરિહા અંમ. ૧

(પ્રભુને નવઅંગે પૂજા નવ દુહા બોલી કરવી).

૩ પુષ્પ પૂજા—સરસ, સુગંધિવાળાં અને અખંડ પુષ્પો
 ચઢાવવાં. નીચે પડેલ પુષ્પ ચઢાવવું નહિ.

પુષ્પ-પૂજાનો દુહો.

સુરભિ અખંડ કુસુમ પ્રહી, પૂજે ગત સંતોષ,
 સુમનંતુ ભવ્ય જ પરે, કરીયે સમકિત છાપ. ૧

૪ ધૂપપૂજા—ગજારાની બહાર પ્રભુની ડાબી બાજુએ ઉભા રહી ધૂપ કરવો

ધૂપ-પૂજાનો દુહો

ધ્યાન ધટા પ્રગટાવીયે, વામ નયન જિન ધૂપ,
મિચ્છતા દુર્ગંધ દૂરે ટળે, પ્રગટે આત્મ સ્વરૂપ

૫ દીપક-પૂજા—પ્રભુની જમણી બાજુએ ઉભા રહી દીપક-પૂજા કરવી

દીપક-પૂજાનો દુહો

દ્રવ્ય દીપક સુવિવેકથી, કળતા દુખ હોય ફેક,
ભાવ પ્રદીપ પ્રગટ હોય, ભાસિત લોકારોક

૬ અક્ષત-પૂજા—અખડ ચોખા વડે સાથિયો, નદાવર્ત વિગેરેનો કરવો

અક્ષત-પૂજાનો દુહો

શુદ્ધ અખડ અક્ષત મહી, નદાવર્ત વિશાલ,
પૂરી પ્રભુ સન્મુખ રહો, નાલી સકલ જન્મન.

સાથીઓ કરતી વખતે બોલવાના દુહા

ચિહ્ન ગતિબમણ સસારમા, જન્મ મરણ જન્મણ,
અષ્ટકર્મ નિવારવા, માગુ મોક્ષ હનસાર ૧
અક્ષત પૂજા કરતા થકા, સફળ કરે અવતાર,
હન માગુ પ્રભુ આમળે, તાર તાર મુજ તાર ૨
દર્શન માન ચારિત્રના, આરાધનથી સાર,
સિદ્ધિશિલાની ઉપરે, હો મુજવાસ શ્રીકાર ૩

૭ નૈવેદ્ય-પૂજા—સાકર, પતાસા ઉત્તમ મીઠાઈ વિગેરે નૈવેદ્ય સાથિયા પર ચઢવું

એકેકુ ડગલું ભરે, શત્રુજય સુખો જોઈ,
 ઋષભ મહે ભવ દોડના, કર્મ ખપાવે તેદ ૨
 સોરઠ દેશમા સચર્યો, ન ચઢયો ગઢ ગિરનાર,
 શેત્રુજી નદી નાદો નહિં, એનો એળે ગયો અવતાર. ૩
 નેમ વિના ત્રેવીશ પ્રભુ, આખ્યા વિમલગિરિંદ,
 ભાવિ ચોવીશી આવશે, પદ્મનાભાદિ જિણુદ ૪
 જમખા તિરથ દો વડા, શત્રુજય ગિરનાર,
 એક ગઢ ઋષભ સમોખયો, એક ગઢ નેમકુમાર ૫
 સિદ્ધાચન સિદ્ધિવયો, ગદી મુનિ લિંગ અનત,
 આગે અનતા સિદ્ધરો, પૂજો ભવી ભગવત ૬
 શત્રુજય-ગિરિ-મ ડણો, મરદેવાનો નદ,
 યુગતા ધર્મ નિવારકો, નમો યુગારિ જણુદ ૭

આપના-સ્તુતિ

મગલ ભગવાન વીરો, મગલ ગૌતમ પ્રભુ,
 મગલ રથૂલભદ્રાદા, જૈનધર્મોસ્તુ મગનમ્ ૧
 એક જણુ જગ જાણીએ, બીજા નેમકુમાર,
 ત્રીજા વધર વખાણીએ, ચોથા ગૌતમધાર ૨
 અગુઠે અમૃત વસે, લબ્ધી તણો ભડાર,
 શ્રીગુરુ ગૌતમ સમરીએ, વાહિત રૂણ દાતાર. ૩
 નમસ્કાર સમો રૂત્ર, શત્રુજય સમો ગિરિઃ
 વીતરાગ સમો રેવો, ન જૂતો ન ભવિષ્યતિ ૪
 હેંઠકાર મિદુ અયુક્ત, નિત્ય ખ્યાવન્તિ ચોગિન
 હામદ મોક્ષદ ચૈવ, હેંઠકારાય નમો નમ ૫
 અહં-તો ભગવતઃપન્દ્રમહિતા સિદ્ધાઅસિદ્ધિ રિયતા
 આચાર્યો જિનશાસનોન્નતિકરા અન્યા હિપાખ્યાયકા
 શ્રીસિદ્ધાન્ત સુપાદકા મુનિવરા રત્નત્રયાગધકા
 પદ્મોતે પરમેષ્ઠિન પ્રતિદિન કુર્વંતુ વો મમલમ્ ૬

પાતાલે યાનિ ઝિંયાનિ, યાનિ ઝિંયાનિ ભૂતલે,
સ્વર્ગેડપિ યાનિ ઝિંયાનિ, તાનિ વદે નિરંતરમ્. ૭
દર્શનં કૈવલ્યસ્ય દર્શનં પાપ નાશનં,
દર્શનં સ્વર્ગ સોપાનં, દર્શનં મોક્ષ સાધનં. ૮

પ્રશમરસનિમગ્નં દષ્ટિયુગ્મં પ્રસન્નં,
વદનકમલમંદઃ કામિનીસંગશન્યઃ
કરયુગમપિ યત્તે શસ્ત્રસંબંધવંધ્યં,
તત્સિ જગતિ દ્રેવો વીતરાગસ્ત્વમેવ.

સરસશાંતિસુધાન્સસાગરં, શુચિતરં ગુણુરત્નમહાગરં;
ભવિકપંકજબોધદિવાકરં, પ્રતિદિનં પ્રણુમામિ જિનેશ્વરં ૧૦
અથ મે સકલં જન્મ, અથ મે સકલા ક્રિયા,
શુભો દિનોદ્યોડરમાકં, જિનેન્દ્ર તવ દર્શનાત. ૧૧
છે પ્રતિમા મનોહારિણી દુઃખહરી, શ્રી વીરજિણુંદની,
ભક્તોતે છે સર્વદા સુખકરી, જાણે ખીલી ચાંદની;
આ પ્રતિમાના ગુણ ભાવ ધરીતે, જે માણસો ગાય છે,
પામી સધળા સુખ તે જગતના, મુક્તિ બણી જાય છે. ૧૨
તું અકલંકી સિદ્ધ સ્વરૂપી, પરમાનંદ પદ તું દાઈ;
તું શંકર પ્રભા જગદીશ્વર, વીતરાગ તું નીરમાઈ. ૧
અનુપમ રૂપ દેખી તુજ રીઝે, સુર નરનારી કે વૃંદા;
નમો નીરંજન ક્ષણિપતિ સેવિત, પાસ ગોડીયા સુખકંદા. ૨
કાને કુંડલ શિર છત્ર ખીરાજે, ચક્ષુ દીકા નીરધારી;
અષ્ટ ખીજેઈ હાથે સોહે, તુમ વદે સહુ નરનારી. ૩
જળ આવી પ્રભુ નાકે અડીઆં, આસન કંખ્યા નીરધારો;
નાગ નામણી છત્ર ધરે છે, જળ વરસ વ્યાં નીરધારી. ૪
રૂપવિજય કહે સુણેા મેરી લાવણી, એસી શોભા બહુ સારો;
માત પિતા બાંધવ સહુ સાથે, સંયમ લીધાં નરનારી. ૫

પ્રભુ દર્શન કરતી વખતે બોલવા ચોગ્ય દુહા.

- પ્રભુ દરિયન સુખ સ પદા, પ્રભુ દરિયન નવ નિધ,
પ્રભુ દરિયનથી પામીયે, મકળ પદારથ સિદ્ધ ૧
- ભાવે જિનવર પૂજીએ, ભાવે દીજે દાન,
ભાવે ભાવના ભાવીએ, ભાવે કેવળજ્ઞાન ૨
- જીવકા જીનવર પૂજીએ, પૂજના કળ હોય,
રાજા નમે પ્રજા નમે, આણ ન લોપે કોય ૩
- કુલકા કેરા બાગમા, બેઠા શ્રી જિનરાજ,
જેમ તારામા ચંદ્રમા, તેમ શોભે મહારાજ ૪
- વાડી ચ પો મોરીયો, મોવન પાખડીએ,
પાસ જિનેશ્વર પૂજીએ, પાચે આગળીએ ૫
- ત્રિભુવન નાયક તુ ધણી, મહી મોરો મહારાજ,
મોટે પુન્યે પામીયો, તુમ દરિયન હું આજ ૬
- આજ મનોરથ સવિ કળ્યા, પ્રગટયા પુન્ય કલ્પોલ,
પાપ કરમ દુરે ટળ્યા, નાઠા હું જ દહોલ ૭
- શાન્તિનાથજી મોળના, જગ શાન્તિ સુખકાર,
શાન્ત ભાવ ભક્તિ કરે, તરત તરે ભવ પાર ૮
- દર્શન દેવદેવત્ય, દર્શન પાપનાશન,
દર્શન સ્વર્ગ મોપાન, દર્શન મોક્ષ માધન ૯
- આણુ અષ્ટાપદ ગિરનાર, સમેતશિખર યત્રુજ્ય સાર,
પાચે તીરથ ઉત્તમ ઠામ, સિદ્ધિ ગયા તેને કર પ્રણામ ૧૦

આળ્યો શુભે તુમારા,

જિનવર કરજો આશપુરી અમારી,

નાળ્યો ભવપાર મારો,

તુમ વિષ્ણુ જગમાં સાર લે કોણુ મારી;
 ગાયો જિનરાજ આજે,
 હરખ અધિકથી પરમ આનંદકારી;
 પાયો તુમ દર્શનાસે,
 ભવ ભય બ્રમણા નાથ સર્વે અમારી;

શ્રી રતનાકર પચ્ચીસી

મંદિર છો મુક્તિતણી માંગલ્ય કીડાના પ્રભુ, ને ઇંદ્ર
 નર ને દેવના સેવા કરે તારી વિભુ; સર્વજ્ઞ છો સ્વામી વળી
 શિરદાર અતિશય સર્વના, ઘણું જીવ તું ઘણું જીવ તું ભંડાર
 જ્ઞાન કળાતણા. ૧. ત્રણ જગતના આધાર ને અવતાર હે
 કણ્ણાતણા, વળી વૈદ્ય હે દુર્વાર આ સંસારના દુઃખો તણા;
 વીતરાગ વદલ વિશ્વની તુજ પાસ અરજ ઉચ્ચરે, જાણો
 છતાં પણ કહી એને આ હૃદય હું ખાલી કરે. ૨. શું બાળકો
 માળાપ પાસે બાળ કીડા નવ કરે ? ને મુખમાંથી જેમ આવે
 તેમ શું નવ ઉચ્ચરે ? તેમજ તમારી પાસ તારક આજ
 લોખાભાવથી, જેવું બન્યું તેવું કહું તેમાં કશું ખોટું નથી. ૩.
 મેં દાન તો દીધું નહિ ને, શિયળ પણ પાળ્યું નહિ, તપથી
 દમ્ભી કાયા નહિ, શુભ ભાવ પણ ભાળ્યો નહિ; એ ચાર ભેદ
 ધર્મમાંથી કાંઈ પણ પ્રભુ મેં નવ કર્યું, મહાઈં બ્રમણુ ભવ-
 સાયરે નિષ્કળ ગયું નિષ્કળ ગયું ૪. હું કોષ અગ્નિથી બળ્યો,
 વળી લોભ સર્પ ડર્યો મને, ગળ્યો માનરૂપી અજગરે હું કેમ
 કરી ધ્યાવું તને ? મન મારું માયાજાળમાં મોહન ! મહા મુંઝાય

છે, ચડી ચાર ચોરો હાથમા ચેતન ઘણો ચગદાય છે ૫ મે
પરભવે કે આ ભવે પણ હિત કાઈ કયું નહિ, તેથી કરી
સંસારમા સુખ અહ્ય પણ પામ્યો નહિ, જન્મો અમારા
જિનજી ભવ પૂર્ણ કરવાને થયા, આવેલ જાજી હાથમાં
અજ્ઞાનથી હારી ગયા ૬ અમૃત ઝરે તુજ સુખરૂપી ચદ્રથી
તો પણ પ્રભુ, સિંભાય નહિ મુજ મન અરેરે ? શું કરું હું તો
વિભુ ! પત્યરથકી પણ કઠણ મારૂ મન ખરે ક્યાયી દ્રવે ?
મરકટ મમા આ મનથકી હું તો પ્રભુ હાર્યો હવે ૭ ભમતા
મહા ભવસાયરે પામ્યો પસાયે આપના, જે જ્ઞાન-દર્શન-
ચરણરૂપી રત્નત્રય દુષ્કર ઘણા, તે પણ ગયા પરમાત્મા વચથી
પ્રભુ કરું છું ખરૂ, કાંતી કને કિરતાર આ પોહાર હું જઈને
કરું ૮ ઠગવા વિભુ આ વિશ્વને વૈરાગ્યના રંગો ધર્યા, ને
ધર્મના ઉપદેશ રજન લોકને કરવા કર્યા, વિદ્યા ભર્યો હું
વાહ માટે કેટલી કથની કરું ? સાધુ યજ્ઞને જ્ઞારથી દાબિક
અદરથી રહું ૯ મે મુખને મેલું કર્યું દોષો પરાયા ગાઈને,
ને નેત્રને નિહિત કર્યા પરનારીમાં લપટાઈને, વળી ચિત્તને
દોષિત કર્યું ચિત્તી નઠાઈ પરતણું, હે નાથ ! મારૂ શું થશે
ચાલાક થઈ ચુક્યો ઘણું ૧૦. કરે કાળજને કતલ પીડા
કામની ખીહામણી, જે વિષયમા બની અધ હું વિઠબના
પામ્યો ઘણી, તે પણ પ્રકાર્યુ આજ લાવી લાજ આપતણી
દને, જાતો સહુ તેથી કરું કર મારૂ મારા વાકને ૧૧ નવકાર
મત્ર વિનાશ કીધો અન્ય મત્રો જાણીને, કુશાગ્રના વાક્યોવટે
હાળી આગમોની વાળીને, કુદેવની સગત થકી કર્મો નહામા
આચર્યા, મતિ જમથકી રત્નો ગુમાવી કાચ કકડા મે ગણ્યા
૧૨, આવેલ દરિમાર્ગમા મૂકી મહાવીર આપને, મે મૂઠથીએ

હૃદયમાં ધ્યાયા મહત્તા આપને; નેત્રબાણો ને પયોધર નાલી
 ને સુંદર કટિ; શણગાર સુંદરીઓ તણા છટકેલ થઈ જોયા
 અતિ. ૧૩. મૃગનયન સમ નારી તણાં મુખચંદ્રને નીરખાવતી,
 મુજ મન વિષે જે રંગ લાગ્યો અદ્ય પણ ગૂઢો અતિ, તે
 શ્રુતરૂપ સમુદ્રમાં ધોયા છતાં જાતો નથી, તેનું કહો કારણ
 તમે જયું કેમ હું આ પાપથી ? ૧૪. સુંદર નથી આ શરીર
 કે સમુદાય ગુણ તણો નથી, ઉત્તમ વિલાસ કળા તણો દેદી-
 ખ્યમાન પ્રભા નથી; પ્રભુતા નથી તો પણ પ્રભુ અભિમાનથી
 અક્કડ ફરે, ચોપાટ ચાર ગતિ તણી સંસારમાં ખેલ્યા કરે.
 ૧૫. આયુષ્ય ઘટતું જાય તો પણ પાપબુદ્ધિ નવ ઘટે, આશા
 જીવનની જાય પણ વિષયાલિલાયા નવમટે; ઔષધ વિષે કરે
 ચત્ન પણ હું ધર્મને તો નવ ગણું, બની મોહમાં મસ્તાન
 હું પાયા વિનાના ઘર ચાલું. ૧૬. આત્મા નથી પરબ્રહ્મ નથી
 વળી પુણ્ય પાપ કરું નથી, મિથ્યાત્વની કટુ વાણી મેં છરી
 કાન પીધી સ્વાદથી, રવિ સમ હતા જ્ઞાને કરી પ્રભુ આપશ્રી
 તો પણ અરે ! દીવો લઈ કુવે પડ્યો, ઘિઝાર છે મુજને ખરે.
 ૧૭. મેં ચિત્તથી નહિ દેવની કે પાત્રની પૂજા ચહી, ને
 શ્રાવકો કે આધુઓનો ધર્મ પણ પાળ્યો નહિ; પાંચે પ્રભુ
 નરબ્રહ્મ છતાં રણમાં પડ્યા જેવું થયું, ધોળી તણા કુત્તા સમું,
 મમ જીવન સહુ એળે ગયું. ૧૮. હું કામધેનું કલ્પતરૂ
 ચિંતામણીના પ્યારમાં, ખોટા છતાં જાંજ્યો ઘણું બની લુબ્ધ
 આ સંસારમાં; જે પ્રગટ મુખ દેનાર તહારો ધર્મ તેં સેવ્યો
 નહિ, મુજ મૂખ ભાંવોને નિહાળી નાથ કર કરૂણા કરં.
 ૧૯. મેં ભોગ સારા ચિંત્યા તે રોગ સમચિંત્યા નહિ,
 આગમન ઈચ્છું ધન તણું પણ મૃત્યુને પ્રીત્યું નહિ,

નહિ ચિતવ્યુ મે નર્ક કારાગ્રહ મમી છે નારીઓ,
મધુબિંદુની આશા મહી ભય માત્ર હું ભૂલી ગયો. ૨૦
હું શુદ્ધ આચારો વડે સાધુ હૃદયમા નવ રહ્યો, કરી કામ
પર ઉપકારના યશ પણ ઉપાર્જન નવ કર્યો, વળી તીર્થના
ઉદ્ધાર આદિ કોઈ કાર્યો નવ કર્યા, ફોગટ અરે ! આ લક્ષ
ચોરાશી તણા ફેરા કર્યા ૨૧ શુરવાણીમા વૈરાગ્ય ફેરો
રગ લાગ્યો નહિ અને, દુર્જન તણા વાક્યો મહી શાંતિ
મળે ક્યાથી મને ? તર કેમ હું સંસાર આ અધ્યાત્મ તો
છે નહિ જરી, તૂટેલ તળીયાનો ધડો જળથી ભરાયે કેમ
કરી ! ૨૨. મે પરભવે નથી પુન્ય કીધું ને નથી કરતો હજી,
તો આવતા ભવમા કહો ક્યાથી યશે હે નાથજી ! ભુવ
ભાષી ને સામ્રાટ તણે ભવ નાથ હું હાગી ગયો, સ્વામી
ત્રિવક્ર જેમ હું આકાશમા લટકી રહ્યો રઠ અથવા નકામું
આપ પાસે નાથ શુ બકવું ઘણું ? હે દેવતાના પુન્ય ? આ
આગ્નિ મુજ પોતા તણુ, જાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનુ તો
માહફૂં શુ માત્ર આ ! જ્યા કોડનો દિસાજ નહિ ત્યા
પાર્શ્વની તો વાત ક્યા ! ૨૪. તહારાથી ન સમર્થ અન્ય
હીનનો ઉદ્ધારનારો પ્રભુ, મહારાથી નહિ અન્ય પાત્ર જગતમા
જેતા જડે હે વિષુ ! મુક્તિ મગજસ્થાન તોય મુજને ધરના
ન નક્કી તણી, આપો મમ્યમૂ રત્ન ગ્યાગા જીવને, તો તૃપ્તિ
માયે પછી ૨૫

[રત્નાકર પચ્ચીમી સનાપ્ત]

પચ્ચક્ષાણનો કોઠો.

માસ	સૂર્ય હિ. ક.	સૂર્ય અ. મિ.ક.	નવકારં ક. મિ.	પોરસી ક. મિ.	સાઢપોર ક. મિ.	પૂર્વિમંડ ક. મિ.	અવર્ક ક. મિ.
જાન્યુઆરી	૧ ૭-૨૨	૬-૫	૮-૧૦	૧૦-૩	૧૧-૨૪	૧૨-૪૪	૩-૨૫
”	૧૬ ૭-૨૫	૬-૧૫	૮-૧૩	૧૦-૮	૧૧-૨૯	૧૨-૫૦	૩-૩૩
ફેબ્રુઆરી	૧ ૭-૨૧	૬-૨૭	૮-૯	૧૦-૮	૧૧-૩૧	૧૨-૫૪	૩-૪૧
”	૧૬ ૭-૧૩	૬-૩૬	૮-૧	૧૦-૪	૧૧-૩૦	૧૨-૫૫	૩-૪૬
માર્ચ	૧ ૭-૪	૬-૪૨	૭-૫૨	૯-૫૯	૧૧-૨૬	૧૨-૫૩	૩-૪૮
”	૧૬ ૬-૫૦	૬-૪૮	૭-૩૮	૯-૫૦	૧૧-૨૦	૧૨-૪૯	૩-૪૯
એપ્રિલ	૧ ૬-૩૪	૬-૫૪	૭-૨૨	૯-૩૯	૧૧-૧૨	૧૨ ૪૪	૩-૪૯
”	૧૬ ૬-૨૦	૭-૦	૭-૮	૯-૩૦	૧૧-૫	૧૨-૪૦	૩-૫૦
મે	૧ ૬-૮	૭-૬	૬-૫૬	૯-૨૩	૧૧-૦	૧૨-૩૭	૩-૫૨
”	૧૬ ૬-૦	૭-૧૩	૬-૪	૯-૧૯	૧૦-૫૮	૧૨-૩૭	૩-૫૫
જુન	૧ ૫-૫૫	૭-૨૦	૬-૪૩	૯-૧૭	૧૦-૫૮	૧૨-૩૮	૩-૫૯
”	૧૬ ૫-૫૪	૭-૨૬	૬-૪૨	૯-૧૭	૧૦-૫૯	૧૨-૪૦	૪-૩
જુલાઈ	૧ ૫-૫૮	૭-૨૯	૬-૪૩	૯-૨૧	૧૧-૩	૧૨ ૪૪	૪-૫
”	૧૬ ૬-૪	૭-૨૭	૬-૫૨	૯-૨૫	૧૧-૬	૧૨-૪૬	૪-૭
ઓગસ્ટ	૧ ૬-૧૧	૭-૨૧	૬-૫૯	૯-૨૯	૧૧-૮	૧૨-૪૬	૪-૪
”	૧૬ ૬-૧૭	૭-૧૧	૭-૫	૯-૩૧	૧૧-૮	૧૨-૪૪	૩-૫૮
સપ્ટેમ્બર	૧ ૬-૨૩	૬-૫૭	૭-૧૧	૯-૩૨	૧૧-૬	૧૨-૪૦	૩-૪૯
”	૧૬ ૬-૨૭	૬-૪૨	૭ ૧૫	૯-૩૧	૧૧-૩	૧૨-૩૫	૩-૩૯
ઓક્ટોબર	૧ ૬-૩૩	૬-૨૭	૭-૨૧	૯-૩૨	૧૧-૧	૧૨-૩૦	૩-૨૯
”	૧૬ ૬-૩૮	૬-૧૩	૭-૨૬	૦-૩૨	૧૦-૫૯	૧૨-૨૬	૩-૨૦
નવેમ્બર	૧ ૬-૪૬	૬-૧	૭-૩૪	૯-૩૫	૧૧-૦	૧૨-૨૪	૩-૧૩
”	૧૬ ૬-૫૫	૫-૫૪	૭-૪૩	૯-૪૦	૧૧-૩	૧૨-૨૫	૩-૧૦
ડીસેમ્બર	૧ ૭-૫	૫-૫૨	૭-૫૩	૯-૪૭	૧૧-૮	૧૨-૨૯	૩-૧૧
”	૧૬ ૭-૧૫	૫-૫૬	૮-૩	૯-૫૬	૧૧-૧૬	૧૨-૩૬	૩-૧૬

સૂચના-આ પચ્ચક્ષાણનો કોઠો ફક્ત અમદાવાદની ગણતરીનો છે. જેથી વડોદરા, ભરૂચ, સુરત, ભાવનગર પાલીતાણા, મહુવા, મેસાણા પાટણ, રાધનપુર, પાલણપુર, માહિન્દ્રાણુ, શીરોહી, ઉદ્દેપુર, કુંગરપુર, ગોધરા વિગેરે ગામોવાળાઓએ તેમજ તે તે ગામોની મર્યાદામાં આવતાં દરેક ગામવાળાઓએ ઉપરોક્ત કોઠાના વખતથી પાંચ મિનિટ વધારીને પચ્ચક્ષાણનો સમય ગણવો.

શ્રી જીવવિચાર પ્રકરણના છુટા ખોલ.

ગાનાદિ લક્ષણવાળો અને પ્રાણોને ધારણ કરે તે જીવ તેના બે ભેદ ૧ સિદ્ધ (કર્મ રહિત) અને ૨ સસારી (કર્મ સહિત) સસારીના બે ભેદ ૧ સ્થાવર (ચિત્ત રહે) અને

૨ ત્રસ (ભય દેખી ત્રાસ પામે તે)

સ્થાવરના ૫ ભેદ ૧ પૃથ્વીકાય (માટીના જીવ) ૨ અપ્-કાય (પાણીના જીવ) ૩ તેહિકાય (અગ્નિના જીવ) ૪ વાઉકાય (વાયરાના જીવ) અને ૫ વનસ્પતિકાય (ઝાડપાલાદિકના જીવ) વનસ્પતિકાયના બે ભેદ ૧ સામાન્ય (એક શરીરમા અનંતા જીવ હોય તે) ૨ પ્રત્યેક (એક શરીરમા એક જીવ હોય તે) પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયના ૭ ભેદ ફળ, ફૂલ, છાંદ, લાકડું મૂળ, પાડાને ખીજ

ત્રસકાયના ૪ ભેદ ૧ બે ઇન્દ્રિય, (ચામડી ને જીભ) ૨ તે ઇન્દ્રિય (ચામડી, જીભ ને નાક) ૩ ચૈત્તિન્દ્રિય (ચામડી, જીભ, નાક અને આંખ) ૪ પચૈન્દ્રિય (ચામડી, જીભ, નાક, આંખ અને ડાન) ૫ ચૈન્દ્રિયના ૪ ભેદ ૧ નારકી, ૨ તિર્થંચ, ૩ મનુષ્ય ને ૪ દેવતા

નારકીના સાતભેદ તેના નામ-ધમ્મા, વશા, મેના, અજણા, રિક્તા, મવા ને માધવતી, અનુક્રમે તેના ૭ ગોત્ર રત્નપ્રમા, શર્કરાપ્રમા, વાયુપ્રમા, પદ્મપ્રમા, ધૂમપ્રમા, તમપ્રમા અને તમસ્તમ પ્રમા

પચૈન્દ્રિય તિર્થંચના ૩ ભેદ ૧ જલચર (પાણીમા રહેનાર) ૨ સ્થલચર (જમીન ઉપર ચાલનાર) ૩ ખેચર (આકાશમા ઉડનાર)

સ્થનચરના ત્રણ ભેદ ચતુષ્પદ (ચાર પગવાળા-ગાય, ઘોડા) ૨ ઉરપરિસર્પ (પેટે ચાલનાર સર્પ વિગેરે) અને ૩ ભુજપરિસર્પ (ભુજથી ચાલનાર-નોળીયા વિગેરે)

મનુષ્યના ૩ ભેદ ૧ કર્મભૂમિના (અસિ-હથિવાર, મચી-લોખ, અને કૃષિ-ખેતીનો વેપાર ચાલે તે) ક્ષેત્ર ૧૫ છે ૫ ભરત, ૫ એરવત અને ૫ મહાન્દિ ૨ અર્ધભૂમિ (અસિ, મચીને

કૃષિનો વેપાર ન હોય તે) ક્ષેત્ર ૩૦ છે. ૫ હિમવંત, ૫ ઔરણ્ય વત, ૫ હરિવર્ષ, ૫ રમ્યક, ૫ દેવકુર ને ૫ ઉત્તરકુર ૩ અંતર્દ્વીપિ (એક દ્વીપથી બીજા દ્વીપને અન્તર હોય તે) ક્ષેત્ર ૫૬ છે. આ જંબુદ્વીપમાં પૂર્વ પશ્ચિમ લાંબા એવા હિમવંતને શીખરી એ બે પર્વતોની બે દિશાના ચારે છેડામાંથી બળ્બળે ગજદંત લવણ સમુદ્રમાં ગયેલા છે. એ આઠે ગજદંત ઉપર ૭-૭ અંતર્દ્વીપ હોવાથી ૫૬ અંતર્દ્વીપ લવણ સમુદ્રમાં છે.

દેવતાના ૪ ભેદ ૧ ભવનપતિ, ૨ વ્યંતર, ૩ જ્યોતિષી ને ૪ વૈમાનિક,

૧ ભવનપતિના ૧૦ ભેદ $૧૦+૧૫=૨૫$ ભેદ

૧ અસુરકુમાર, ૨ નાગકુમાર, ૩ સુવર્ણકુમાર, ૪ વિદ્યુતકુમાર, ૫ અગ્નિકુમાર, ૬ દ્વીપકુમાર, ૭ ઉદ્ધીકુમાર, ૮ દ્વિશિકુમાર, ૯ પવન કુમાર અને ૧૦ સ્તનિત (મેઘ) કુમાર.

પરમાધામોના ૧૫ ભેદ

૧ અંબ, ૨ અંબરીષ, ૩ શ્યામ, ૪ શયમ, ૫ રુદ્ર, ૬ ઉપરુદ્ર ૭ કાળ, ૮ મહાકાળ, ૯ અસિપત્ર, ૧૦ વન, ૧૧ કુંભી, ૧૨ વાલુકા ૧૩ વૈતરણી, ૧૪ ખરસર ને ૧૫ મહાધોષ.

૨. વ્યંતરના ૨ ભેદ ૧ વ્યંતર ને ૨ વાણવ્યંતર

તે બંનેના ૮-૮ ભેદ છે. $૮+૮+૧૦=૨૬$ ભેદ.

વ્યંતર-૧ પિશાચ. ૨ ભૂત, ૩ યક્ષ, ૪ રાક્ષસ, ૫ કિનર, ૬ કિંપુરુષ, ૭ મહોરગ ને ૮ ગંધર્વ.

વાણવ્યંતર-૧ અણુપત્ની, ૨ પણુપત્ની. ૩ ઇસીવાદી, ૪ ભૂત વાદી, ૫ કંદિત, ૬ મહાકંદિત, ૭ કોહંડ ને ૮ પતંગ.

તિર્યગ્ જાંબુલકના ૧૦ ભેદ

૧, અન્ન જાંબુલક, ૨ પાન જાંબુલક, ૩ વસ્ત્ર જાંબુલક, ૪ લેણ (ધર) જાંબુલક, ૫ પુષ્પ જાંબુલક, ૬ રૂળ જાંબુલક, ૭ પુષ્પ રૂળ

નૃભગા ૮ શયન નૃભગા, ૯ વિધાનૃભગા, ને ૧૦ અવિયત
(અવ્યક્ત) નૃભગા

૩ જ્યોતિષી દેવતાના ૨ ભેદ કુલ ભેદ ૧૦

મનુષ્ય ક્ષેત્રમા ચર,(ચાલે)અને તેની બહાર સ્થિર (સ્થિર રહે)
તે દરેકના ૫ ભેદ ચંદ્ર, સૂર્ય, ગ્રહ, નક્ષત્ર, ને તારા

૪ વૈમાનિક દેવતાના ૨ ભેદ ૧ કંદપોષપત્ર, ને ૨ કંદપાતીત

કંદપોષપત્ર-આમી સેવકની મર્યાદાવાળા $૧૨+૯+૩=૨૪$

કંદપાતીત-આમી સેવકની મર્યાદા વિનાના $૯+૫=૧૪$

૧૨ દેવલોકના નામ-૧ સૌધર્મ, ૨ ઈશાન, ૩ સનતકુમાર,

૪ માહેન્દ્ર, ૫ બ્રહ્મલોક, ૬ હાતક, ૭ મહાશુક, ૮ સહસ્રાર, ૯
આનંત, ૧૦ પ્રાણુત, ૧૧ આરણ્ય અને ૧૨ અમ્યુત

૯ લોકાત્મિક દેવના નામ-૧ સારસ્વતી, ૨ આદિત્ય, ૩

વરુણ, ૪ વરુણ, ૫ ગર્હતોય, ૬ તુષિત, ૭ અબ્યામાધ, ૮ મરુત,
ને ૯ અરિષ્ટ

૩ દિવ્યબીષિયા-પહેલો દિવ્યબીષિયા ૧-૨ જા દેવલોક નીચે,

બીજા દિવ્યબીષિયા ૩ જા દેવલોક નીચે, અને ત્રીજા દિવ્યબીષિયા ૬૬
દેવલોક નીચે ઉત્પન્ન થાય છે

૯ પ્રેયેયકના નામ-૧ સુદર્શન, ૨ સુપ્રતિબદ્ધ, ૩ મનોરમ, ૪

સર્વતાલદ્ર, ૫ વિલાવ, ૬ સુમન, ૭ સૌમનસ, ૮ પ્રીતિકર. ને
૯ આદિત્ય

૫ અનુસરના નામ-૧ વિજય, ૨ વિજયત, ૩ જયત ૪

અપરાજિત, ને ૫ સર્વાર્થ સિદ્ધ

સિદ્ધતા (પૂર્વ અવસ્થાને લીધે થયેલ) ૧૫ ભેદ જિનસિદ્ધ,

અજિનસિદ્ધ, તીર્થ સિદ્ધ, અતીર્થ સિદ્ધ, ગૃહસ્થલિગ સિદ્ધ, અન્ય
લિગ સિદ્ધ, સ્વલિગ સિદ્ધ, સ્ત્રીલિગ સિદ્ધ, પુરુષલિગ સિદ્ધ, નપુસક
લિગ સિદ્ધ, પ્રત્યેક શુદ્ધ સિદ્ધ, સ્વયશુદ્ધ સિદ્ધ, શુદ્ધબોધિત સિદ્ધ, એક
સિદ્ધ, અને અનેક સિદ્ધ

તિર્થંચ ગતિને વિષે પાંચ દ્વાર—

૧ ઉત્કૃષ્ટ ને જ્વન્ય શરીર. ૨ આયુષ્ય, ૩ સ્વકાયસ્થિતિ ૪ પ્રાણ અને ૫ યોનિ.

૧—પૃથ્વીકાય:—શરીર-અંગુલનો અસંખ્યાતમે લાગ. ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય-૨૨૦૦૦ વર્ષ...(જ્વન્યથી અંતર્મુહર્ત) સ્વકાય સ્થિતિ-અસંખ્યાત ઉત્સર્પિણી, જ્વન્ય (એ અંતર્મુહર્ત) પ્રાણ ચાર ૧ શરીર ૨ શ્વાસો શ્વાસ ૩ આયુષ્ય ને ૪ કાયબળ. યોની- સાત લાખ.

૨—અપ્કાય:— શરીર-સ્વકાયસ્થિતિ-પ્રાણ-યોનિ પૃથ્વીકાય પ્રમાણે. ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય-૭૦૦૦ વર્ષ. જ્વન્ય-અંતર્મુહર્ત.

૩—તેઉકાય:—શરીર-સ્વકાયસ્થિતિ-પ્રાણ-યોનિ પૃથ્વીકાય પ્રમાણે. ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય-ત્રણ અહોરાત્રિ. જ્વન્ય-અંતરમુહર્ત.

૪—વાઉકાય—શરીર-સ્વકાયસ્થિતિ-પ્રાણ-યોનિ પૃથ્વીકાય પ્રમાણે. ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય-૩૦૦૦ વર્ષ. જ્વન્ય-અંતરમુહર્ત.

૫—સાધારણ વનસ્પતિકાય:—શરીર અને પ્રાણ પૃથ્વીકાય પ્રમાણે. ઉત્કૃષ્ટ અને જ્વન્ય આયુષ્ય-અંતર્મુહર્ત. સ્વકાયસ્થિતિ-૭૦ અનંત ઉત્સર્પિણી (જ્વન્ય એ અંતર્મુહર્ત) યોનિ-ચૌદલાખ.

૬—પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય:— ૧ શરીર-૧૦૦૦ યોજનથી અધિક. ૨ ૭૦ આયુષ્ય-દશ હજાર વર્ષ...(જ્વન્યથી અંતર્મુહર્ત) ૩ ૭૦ સ્વકાય-અસંખ્યાત ઉત્સર્પિણી...(જ્વન્ય-એ અંતર્મુહર્ત) ૪ પ્રાણ પૃથ્વીકાય પ્રમાણે ચાર. ૫ યોનિ-૧૦ લાખ.

૭—એ ઈન્દ્રિય— ૧ શરીર-૧૨ યોજન. ૨ આયુષ્ય-ઉત્કૃષ્ટ ૧૨ વર્ષ (જ-અંતર્મુહર્ત). ૩ સ્વકાય-૭૦ સંખ્યાતા હજાર વર્ષ સુધી. (જ્વન્યથી-એ અંતર્મુહર્ત), ૪ પ્રાણ ૧-સ્પર્શેન્દ્રિય ૨-શ્વાસોશ્વાસ ૩-આયુષ્ય ૪-કાયબળ ૫-રસતેન્દ્રિય ૬-વચનબળ. ૭-યોનિ-એ લાખ,

૮—તે ઈદ્રિય — ૧ શરીર ૩ ગાઉ ૨ આયુષ્ય—ઉત્કૃષ્ટ ૪૯ દિવસ (જ અતર્મુદ્ધર્ત) ૩-૫ સ્વકાયસ્થિતિ અને યોનિ—એઈદ્રિય પ્રમાણે ૪ પ્રાણ—ઉપર પ્રમાણે—૬+૧ ધાણેદ્રિય —કુલ=૭ પ્રાણ હોય.

૯—ચઉરિદ્રિય — ૧ શરીર—૧ યોજન ૨ આયુષ્ય—ઉં ૬ માસ (જ અતર્મુદ્ધર્ત) ૫-૫ સ્વકાયસ્થિતિ અને યોનિ—એઈદ્રિય પ્રમાણે ૪ પ્રાણ—ઉપર પ્રમાણે—૭+૧ ચક્ષુ સહિત—કુલ=૮ પ્રાણ હોય.

૧૦—ગર્ભજ જલચર — ૧ શરીર—૧૦૦૦ યોજન ૨ આયુષ્ય—પૂર્વકોડ વર્ષ ઉત્કૃષ્ટથી (જન્મ-અતર્મુદ્ધર્ત) ૩ સ્વકાય—૭ ભવ પૂર્વકોડ વર્ષના અને આઠમો ત્રણ પલ્લોપમનો ભવ કરે તો આઠ (જન્યથી—એ અતર્મુદ્ધર્ત) ૪ પ્રાણ—૮૫ યોનિ—૪લાખ.

૧૧ સમૂચ્છિમ જલચર — શરીર—આયુષ્ય સ્વકાયસ્થિતિ અને યોનિ ગર્ભજ જલચર પ્રમાણે, પ્રાણ—૮ (મનબળ વિના)

૧૨—ગર્ભજ સ્થલચર ચતુષ્પદ — શરીર—૬ ગાઉ, ઉં આયુષ્ય—૩ ૫યોપમ (જ અતર્મુદ્ધર્ત) સ્વકાય સ્થિતિ—પ્રાણ અને યોનિ ગર્ભજ જલચર પ્રમાણે

૧૩—સમૂચ્છિમ સ્થલચર ચતુષ્પદ — શરીર—૨ થી ૯ ગાઉ ઉં આયુષ્ય—૮૪૦૦૦ વર્ષ (જ અતર્મુદ્ધર્ત) સ્વકાય સ્થિતિ—પ્રાણ અને યોનિ ગર્ભજ જલચર પ્રમાણે

૧૪—ગર્ભજ ખેચર, — શરીર—૨ થી ૯ ધનુષ્ય ઉં આયુષ્ય—પલ્લોપમનો અસખ્યાતમો ભાગ (જ અતર્મુદ્ધર્ત) સ્વકાયસ્થિતિ —પ્રાણ —યોનિ —ગર્ભજ જલચર પ્રમાણે

૧૬—સમૂચ્છિમ ખેચર — શરીર—સ્વકાય સ્થિતિ અને યોનિ ગર્ભજ ખેચર પ્રમાણે ઉં આયુષ્ય—૭૨૦૦૦ વર્ષ (જ અતર્મુદ્ધર્ત) પ્રાણ—૯ (નવ)

૧૬—ગર્ભજ ઉર પરિસર્પ — શરીર આયુષ્ય—સ્વકાય સ્થિતિ—પ્રાણ અને યોનિ એ ગર્ભજ જલચર પ્રમાણે બાણુ

૧૭—સમૂર્ણિમ ઉરઃપરિસર્પઃ—શરીર-૨ થી ૯ યોજન.
 ઉં આયુષ્ય-૫૩૦૦૦ વર્ષ, (જ, અંતર્મુહૂર્ત) સ્વકાય સ્થિતિ-૭
 કે ૮ ભવ પ્રાણુ-૯ [નવ] યોનિ-૪ લાખ.

૧૮—ગર્ભજ ભુજપરિસર્પઃ—શરીર-૨ થી ૯ ગાઉ,
 ઉં આયુષ્ય-પૂર્વકોડ વર્ષ (જ, અંતર્મુહૂર્ત) સ્વકાય સ્થિતિ-પ્રાણુ-
 યોનિ ગર્ભજ જળચર પ્રમાણુ.

૧૯—સમૂર્ણિમ ભુજપરિસર્પઃ—શરીર-૨ થી ૯ ધનુષ્ય.
 ઉં આયુષ્ય ૪૨૦૦૦ વર્ષ (જ. અંતર્મુહૂર્ત) સ્વકાય સ્થિતિ-પ્રાણુ
 યોનિ ગર્ભજ જળચર પ્રમાણુ

નરકગતિ વિષે પાંચદ્વાર. —પહેલી નારકી:- (ધમ્મા-
 રત્નપ્રભા);—૧-શરીર-૭૫૫ ધનુષ્ય—૬ આંગળ ૨-આયુષ્ય-ઉં ૧
 સાગરોપમ. (જઘન્ય-૧૦૦૦૦૦ વર્ષ) ૩-સ્વકાય સ્થિતિ-ન હોય.
 ૪-પ્રાણુ-૧૦ [દશ] ૫-યોનિ-૪ લાખ (સાતે નારકીની મળીને)

૨૧—બીજી નારકી:- (વંશા-શર્કરાપ્રભા):—શરીર ૧૫૫૫ ધનુષ્ય
 ૧૨ આંગળ ઉં આયુષ્ય-૩ સાગરોપમ (જઘન્ય-૧ સાગરોપમ)
 સ્વકાયસ્થિતિ-પ્રાણુ-યોનિ પહેલી નારકી પ્રમાણુ

૨૨—ત્રીજી નારકી:- (સેલા-વાલુકાપ્રભા) શરીર-૩૧૫ ધનુષ્ય.
 આયુષ્ય-ઉં ૭ સાગરોપમે (જઘન્ય-૩ સાગરોપમ) સ્વકાયસ્થિતિ-
 પ્રાણુ-યોનિ પહેલી નારકી પ્રમાણુ

૨૩—ચોથી નારકી:- (અંજળા-પદ્મપ્રભા):—શરીર-૬૨૫ ધનુ-
 ષ્ય. આયુષ્ય-ઉં ૧૦ સાગરોપમ(જ, ૯ સાગરોપ) સ્વકાય સ્થિતિ-
 પ્રાણુ-યોનિ પહેલી નારકી પ્રમાણુ.

૨૪—પાંચમી નારકી:- (રિષ્ટા-ધૂમપ્રભા) શરીર-૧૨૫ ધનુ-
 ષ્ય. આયુષ્ય-ઉં ૧૭ સાગરોપમ, (જ. ૧૦ સાગ) સ્વકાય સ્થિતિ-
 પ્રાણુ-યોનિ પહેલી નારકી પ્રમાણુ.

૨૫—છઠ્ઠો નારટી—(મવા-તમ પ્રમા) —શરીર-૨૫૦ ધનુષ્ય ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ૨૨ આરોપમ (જઘન્ય-૧૭ સાગરોપમ) સ્વકાય સ્થિત-પ્રાણ-યોનિ પહેલી નારટી પ્રમાણે,

૨૬—સાતમી નારટી—(માવવતી-તમસ્તમ પ્રમા) —શરીર-૫૦૦ ધનુષ્ય ઉત્કૃષ્ટી આયુષ્ય ૩૩ સાગરોપમ (જઘન્ય-૨૨ સાગરોપમ) સ્વકાય સ્થિત-પ્રાણ-યોનિ પહેલી નારટી પ્રમાણે મનુષ્ય ગતિ વિષે પાત્ર દ્વાર —

૨૭—ગર્ભજ મનુષ્ય —શરીર-ઉત્કૃષ્ટ-૩ ગાઉ જા ૦ અગુણતો અસ ૦ ભાગ, ઉં આયુષ્ય-૩ પત્યોપમ (જ અતર્મુદ્ધત) સ્વકાય સ્થિતિ-ઉં ૭ કે ૮ ભવ સુધી જઘન્યથી બે અતર્મુદ્ધત પ્રાણ-૧૦ યોનિ-૧૪ લાખ

૨૮—સમૂર્ણિમ મનુષ્ય —૧-શરીર-અગુણતો અમખ્યા-તમો ભાગ જા ૦ ઉં ૨-આયુષ્ય-અતર્મુદ્ધત ઉં (જઘન્ય-અતર્મુદ્ધત) ૩-સ્વકાય સ્થિતિ-ઉત્કૃષ્ટ ૭ કે ૮ ભવ સુધી (જ બે અતર્મુદ્ધત) ૪-પ્રાણ-૭ કે ૮ ૫-યોનિ ગર્ભજ મનુષ્યમા અતર્ગત સમજવી

દેવગતિ વિષે પાત્ર દ્વાર —

૨૯—ભવનપતિ (૧૦) અને પરમાધામી (૧૫) —૧-શરીર-૭ હાથ ૨-આયુષ્ય-ઉં ૫૬૭ પદ્મધામી અને (દેવ જીવન-પતિમાથી) ગોક અસુર કુમાર નિકાયના દેવોનું એક સાગરોપમથી અધિક બાબીના નાગકુમારોદિ નવનુ દેવે ઉચ્ચ બે પત્યોપમ જાણવું (જઘન્ય-૧૦૦૦૦ વર્ષ અર્વનું) ૩-સ્વકાય સ્થિતિ-ન હોય પ્રાણ-૧૦ ૫-યોનિ-બધા દેવોની મળી ૪ લાખ

૩૦—વ્યતર —[વ્યતર-૮ વાણ્યતર-૮ અને નિર્ધ્ય નુંભક ૧૦] ૧ શરીર-૭ હાથ ૨ ઉં આયુષ્ય-૧ પત્યોપમ (જ ૧૦૦૦૦ વર્ષ) ૩ સ્વકાય સ્થિતિ-પ્રાણ-યોનિ ભવનપતિ પ્રમાણે.

૩૧- જ્યોતિષીઃ—[ચંદ્ર-સૂર્ય-ગ્રહ-નક્ષત્ર-તારા]ઃ—આયુષ્ય ચંદ્ર-એક પલ્યોપમને એક લાખ વર્ષ. સૂર્ય-એક પલ્યોપમને એક હજાર વર્ષ. ગ્રહ-એક પલ્યોપમ. નક્ષત્ર-અર્ધ (૦૫) પલ્યોપમ. તારા-પા (૦૧) પલ્યોપમ. [આ પાંચેને જઘન્ય આયુષ્ય ન હોય]. શરીર—સ્વકાય સ્થિતિ-ગ્રાણુ અને યોનિ જવનપતિ પ્રમાણે.

૩૨—વૈમાનિકઃ—(૧૨ દેવલોક-૯ ઐવેયક-૫ અનુતર-૯ લોકાંતિક-૩ કાલિમષિયા)—

બાર દેવલોકઃ—

૧ સૌધર્મ-શરીર-૭ હાથ	ઉં આયુષ્ય-એ સાગરોપમ (જ. ૧ પલ્યોપમ)
૨ ઈશાન- , ૭ હાથ	ઉં આયુષ્ય-એ સાગરોપમથી અધિક (જ. ૧ પલ્યોપમથી અધિક)
૩ સનતકુમાર , ૬ હાથ	ઉં આયુષ્ય-સાત સાગરોપમ (જ. એ સાગરોપમ)
૪ માર્કેન્દ્ર- , ૬ હાથ	ઉં આયુષ્ય-૭ સાગરોપમથી અધિક (જ. એ. સાગરોપમથી અધિક)
૫ બ્રહ્મદેવ-લોક , ૫ હાથ	ઉં આયુષ્ય-૧૦ સાગરોપમ (જ. ૭ સાગરોપમ)
૬ લાંતક- , ૫ હાથ	, ૧૪ સાગરોપમ (જ. ૧૦ સાગરોપમ)
૭ મહાશુક- , ૪ હાથ	, ૧૭ સાગરોપમ (જ. ૧૪ સાગરોપમ)
૮ સહસ્રાર- , ૪ હાથ	, ૧૮ સાગરોપમ જ. ૧૭ સાગરોપમ
૯ આનત- , ૩ હાથ	, ૧૯ સાગરોપમ જ. ૧૮ સાગરોપમ.

૧૦ પ્રાણુત—	„ ૩ હાથ	„ ૨૦ સાગરોપમ	જ ૧૯ સાગરોપમ
૧૧ આગ્નુ—	„ ૩ હાથ	હિં ૦ આયુષ્ય ૨૧ સાગરોપમ	જ ૦ ૨૦ સાગરોપમ
૧૨ અપ્યુત—	„ ૩ હાથ	„ ૨૨ સાગરોપમ	જ ૨૧ સાગરોપમ
ધાર દેવલોકની સ્વકાય સ્થિતિ—પ્રાણુ અને યોનિ બવનપતિ પ્રમાણે			
નવ ગ્રૈવેયક—	શરીર	હિ આયુષ્ય	જ આયુષ્ય
૧ સુદર્શન	૨ હાથ	૨૩ સાગરોપમ	(જ ૨૨ સાગ.)
૨ સુપ્રતિબદ્ધ	„	૨૪ „	(જ ૨૩ સાગ.)
૩ મનોરમ	„	૨૫ „	(જ ૨૪ સાગ.)
૪ સર્વતોભદ્ર	„	૨૬ „	(જ ૨૫ સાગ.)
૫ વિશાલ	„	૨૭ „	(જ ૨૬ સાગ.)
૬ સુમન	„	૨૮ „	(જ ૨૭ સાગ.)
૭ સૌમનસ	„	૨૯ „	(જ ૨૮ સાગ.)
૮ પ્રીતિવર	„	૩૦ „	(જ ૨૯ સાગ.)
૯ આદીત્ય	„	૩૧ „	(જ ૩૦ સાગ.)

સ્વકાય સ્થિતિ—પ્રાણુ અને યોનિ બવનપતિ પ્રમાણે

પાય અનુત્તર—

(૧) વિજય (૨) વિજયત (૩) જયત (૪) અપરાજિત એ

ચારેનુ શરીર—૧ હાથ આયુષ્ય—૩૩ સાગરોપમ [જ ૩૧ સા]

(૫) સ્વાર્થ સિદ્ધ શરીર—૧ હાથ આયુષ્ય ૩૩ સાગરોપમ

[જ ૩૩ સા]

સ્વકાય સ્થિતિ—પ્રાણુ અને યોનિ બવનપતિ પ્રમાણે

સર્વ સિદ્ધોને—અનાદિ અનંત સ્થિતિ હોવાથી તેઓને શરીર—
આયુષ્ય—પ્રાણુ—યોનિ કે કર્મ કાઈ નથી.

શ્રી ચરિત ચરણ

- મુજને ચાર શરણા હોજો, અરિકંત સિદ્ધ સુસાધુજી
કેવળી ધર્મ પ્રકાશીઓ, રત્ન અમૂલક લાધુજી. ૧
- ચિહ્ન ગતિ તણાં દુઃખ છેદવા, સમરથ શરણાં એહોજી
પુર્વે મુનિવર જે હુઆ, તેણે કીધાં શરણાં એહોજી. ૨
- સંસાર માંહિ જીવને, સમરથ શરણાં ચારોજી
ગણિ સમય સુંદર ઇમ કહે, કલ્યાણ મંગલ કારોજી. ૩
- લાખ ચોરાશી જીવ ખમાવીએ. મન ધરી પરમ વિવેકોજી
મિચ્છામિ દુષ્કંઠ દીજીએ, જીન વચને લહીએ ટેકોજી. ૧
- સાત લાખ ભૂ દગ તેઉ વાઉના, દશ ચૌદે વનના લેહોજી.
ષટ્ વિગલ સુર તિરિ નારકી, ચાર ચાર ચૌદે નરના લેહોજી. ૨
- મુજ વૈર નહિ કેહશું, સહુશું મૈત્રી લાવોજી
ગણિ સમય સુંદર ઇમ કહે, પામીએ પુન્ય પ્રલાવોજી. ૩
- પાપ અઠારે જીવ પરિહરો, અરહિંત સિદ્ધની સાંખેજી,
આલોયાં પાપ છૂટીએ, લગવંત ઇણી પેરે લાખેજી. ૧
- આશ્રય કષાય દોય ખંધવા, વળી કલહ અભ્યાખ્યાનોજી
રતિ અરતિ પૈશુન નિંદાને, માયામોહ મિથ્યાત્વજી. ૨
- મન વચ કાયાએ જે કીયાં, મિચ્છામિ દુષ્કંઠ દેહોજી
ગણિ સમય સુંદર ઇમ કહે, જૈન ધર્મનો સર્મ એહોજી. ૩
- ધન ધન તે દિન મુજ કદી હોયે, હું પામીશ સંયમ સુધોજી
પુર્વે રૂપિ પંથે ચાલશું, ગુરૂ વચને પ્રતિબુધ્ધોજી. ૧
- અંતપ્રાન્ત લિક્ષા ગોચરી, રણ વને કાઉસગમ લેશુંજી
સમતા શત્રુ મિત્ર લાવશું, સંવેગ સુધો ધરશુંજી. ૨
- સંસારનાશ સંકટ થકી, છૂટી જીન વચને અવધારોજી.
ધન્ય સમય સુંદર તે ઘડી, હું પામીશ લવનો પારોજી. ૩

॥ ૩૦ શ્રી સર્વેશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

પુરવાણી

સામાયિક તથા ચૈત્યવદનના સૂત્રોમાં આવતા

કેટલાક શબ્દોની સમજૂતી.

પરમેષ્ઠી—મહાન ઉત્તમ પુરુષો

જેમકે—૧ અરિહત, (અરહન્ત, અરહન્ત) ૨ સિદ્ધ,
૩ આચાર્ય, ૪ ઉપાધ્યાય, અને ૫ સાધુ

૧ અરિહત—રાગદ્રેષ્ણી શત્રુના જિતનાર, ધાતી
કર્મ ક્ષય કરી વિચરતા તીર્થંકર તેમના ૧૨ ગુણ

અરહન્ત—જેમને ફરીથી જન્મવુ નથી તે

અરહન્ત—જેમનાથી કંઈ છાતુ નથી તે

૨ સિદ્ધ—આઠે કર્મનો ક્ષય કરી જે મોક્ષે ગયા છે
અને ફરીથી જેમને જન્મ મળ્યું કવ્વાના નથી તેમના ૮ ગુણ

૩ આચાર્ય—ગૃહના નાયક, સાધુઓને સૂત્રના
અર્થ ભણાવે તેમના ૩૬ ગુણ (જેમના ગુણોતુ વર્ણન
પચિદ્વિય સૂત્રમાં આવેલું છે)

૪ ઉપાધ્યાય—સાધુઓને 'સૂત્ર પાઠ આપે તેમના
૨૫ ગુણ

૫ સાધુ—પાવ્ય મહાવ્રત પાલનાર તેમના ૨૭ ગુણ

એ પ્રમાણે ૫૫ પરમેષ્ઠીના ૧૦૮ ગુણ થાય છે, તેથી
નવકારવાલીમાં ૧૦૮ મણકા હોય છે તથા નવકારવાલીના
૧૦૮ મણકા રાખવાનું બીજું કાગળ કેટલાક આ પ્રમાણે
કહે છે—

જગતમાં ૩ પાપક્રિયા છે—૧ પાવ્ય (ખાજવાની)

૨. ભેદ (ભેદવાની) ૩ છેદ (છેદવાની). આ ત્રણે ક્રિયા ન કરવી ન કરાવવી; ન અનુમોદવી એટલે ૬ થયા. વળી તે ૬ મનથી, વચનથી, અને કાયાથી ગુણતાં ૨૭ થયા. તે દરેકના ક્રોધથી, માનથી, માયાથી અને લોભથી એમ ચારે ગુણતાં ૧૦૮ થયા. આ ૧૦૮ પ્રકારની પાપક્રિયા દૂર કરવાનું સાધન નવકારવાલી છે. મેરને પારા ત્રણ હોય છે તે પણ ત્રણ પાપક્રિયા સૂચવે છે.

આ પાંચ પરમેષ્ઠિમાં પ્રથમના બે દેવ અને બાકીના ત્રણ ઉપદેશ આપે તેથી ગુરૂ ગણાય છે

ક્રપાય—સંસારની વૃદ્ધિ કરનાર. તે ચાર છે. ૧ ક્રોધ, ૨ માન, ૩ માયા, ૪ લોભ.

મહાવ્રત—શ્રાવકની અપેક્ષાએ મહાવ્રત તે સાધુઓને હોવાથી તેમના વ્રત તે મહાવ્રત જે પાંચ છે. જેમકે:-

૧ પ્રાણાતિપાત વિરમણવ્રત—જીવહિંસા ન કરવી તે.

૨ મૃષાવાદ વિરમણવ્રત—જુઠું ન બોલવું તે.

૨ અદત્તાદાન વિરમણવ્રત—ચોરી ન કરવી તે.

૩ મૈથુન વિરમણવ્રત—વિષયલોગ ન કરવો તે.

(શિયળવ્રત પાળવું તે.)

૫ પરિગ્રહ વિરમણવ્રત—પરિગ્રહ ન રાખવો.

અથવા મૂર્છાભાવનો ત્યાગ.

આણુવ્રત—શ્રાવકના વ્રતને કહેવાય છે. કારણ કે તેમને ઉપર કહેલ પાંચનો સર્વથા ત્યાગ નથી પણ દેશથી એટલે અંશથી પાળવાના છે તેથી તેમના વ્રતની આગળ સ્થૂલ (મોટા) શબ્દ મૂકાય છે, જેમકે સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત.

આચાર—આચરણ તે પાત્ર છે ૧. જ્ઞાનાચાર, ૨ દર્શના-
ચાર ૩ ચારિત્રાચાર ૪ તપાચાર અને ૫ વીર્યાચાર.

સમિતિ—જ્યેષ્ઠાપૂર્વક ચેષ્ઠા તે પાત્ર છે જેમકે—

૧ મર્યા સમિતિ ૨ ભાષા સમિતિ, ૩ એષણ સમિતિ
૪ આદાન ભડમત્તનિષેષણ સમિતિ ૫ પરિણાપનિકાસમિતિ
ગુપ્તિ—વશ ગમ્ભવુ, ગોપવલુ, તે ત્રણ છે, ૧ મનગુપ્તિ
૨ વચનગુપ્તિ અને ૩ કાયગુપ્તિ

શલ્ય—શાલ, જાટો માયા (કપટ) શલ્ય, નિયાણુ (ઠરેલા
કામની ઇચ્છા) ચલ્ય, અને મિથ્યાત્વ (કુદેવ કુશુર
અને કુધર્મમા શ્રદ્ધા) શલ્ય

આગાર—હુદ્

પાયશ્ચિત્ત—જે અપરાધ કર્યો હોય તેના માટે પશ્ચાત્તાપ
અથવા ગુરુએ આપેલી આલોચણ કરવી તે

નિયાણુ—અમુક તપનુ મને અમુકજ ક્ષણ મળેા એવુ
તપનુ ક્ષણ માગવુ તે

દર્શન—સમઙ્ગિત અથવા મુદેવ, મુશુરુ અને સુધર્મ ઉપર
શ્રદ્ધા

મમાધિમરણુ—શાંતિપૂર્વક મૃત્યુ અથવા મરણુ વખતે
ચિત્તની ચિચ્છા

ઓધિ—મમકિત આવગ્યક-અવશ્ય કરવા યોગ્ય ક્રિયા

તિદ્દહ—જેને વિષે જીવ દહાય તે ત્રણ છે-૧ મનદ્દહ,
૨ વચનદ્દહ, અને ૩ કાયદ્દહ

ભવનિવેદ—સ સાગ ઉપર ઉદાસીપણુ

પુડરીક કમળ—ધોગુ કમળ

આવે છે. તે ૧૬ આંગળ લાંબી પહોળી રખાય છે.
 ચૈત્યવંદન—ચૈત્ય એટલે પ્રતિમાજીને વંદન. આનું બીજું
 નામ દેવવંદન પણ કહેવાય.

કાઉસ્સગ્ગ—કાયા સંબંધી વ્યાપારનો ત્યાગ તથા મનનું
 એકાગ્રપણું તે, નવકારનો ૮ શ્વાસોશ્વાસનો, લોગસ્સનો
 ચંદ્રેસુ નિમ્મલયરા સુધી ૨૫ શ્વાસોશ્વાસનો અને
 સંપૂર્ણ લોગસ્સનો ૨૮ શ્વાસોશ્વાસનો થાય છે.

સાતક્ષેત્ર—સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, પ્રતિમા, ચૈત્ય,
 અને જ્ઞાન.

શ્રી જૈન રાજનગર ધાર્મિક ઈનામી પરિક્ષા તથા શ્રી જૈન
 શ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક એજ્યુકેશન બોર્ડની પરીક્ષાના
 ચૈત્યવંદનાદિ વિષયોનો અનુક્રમ અર્થ સહિત.

રાજ૦ ખાલ ધોરણ ૧ લું]

[ચોવીસ જિનનાં નામો.

તીર્થંકરનાં નામ,	વર્ણ,	લંછન,	પિતાનું નામ,	માતાનું નામ.
૧ રિખવદેવ	પીળો	વૃષભ	નાલિરાજ	મરૂદેવી
૨ અજિતનાથ	પીળો	હાથી	જિતશત્રુ	વિજયા
૩ સંલવનાથ	પીળો	ઘોડો	જિતારી	સેના

૪ અભિન દત્તવામી	પીળો	વાદરો	સ વર	સિદ્ધાર્થ
૫ સુમતિનાથ	પીળો	કોચપક્ષી	મેઘરાજા	મ ગલા
૬ પદ્મપ્રભુ	રાતો	પદ્મ-કમલ	શ્રીધર	સુસીમા
૭ મુપાર્શ્વનાથ	પીળો	સાથીઓ	પ્રતિષ્ઠ	પૃથ્વી
૮ ચદ્રપ્રભુ	ધોળો	ચદ્રમા	મહાસેન	લક્ષ્મણા
૯ સુવિધિનાથ	ધોળો	મગરમચ્છ	સુગ્રીવ	રામા
૧૦ શિતળનાથ	પીળો	વત્સ	દંડરથ	ન દા
૧૧ શ્રેયાસનાથ	પીળો	જેડી	વિષ્ણુ	વિષ્ણુ
૧૨ વાસુપૂજ્ય	રાતો	પાડો	વસુપૂજ્ય	જ્યા
૧૩ વિમળનાથ	પીળો	સુઅર	કૃતવર્મ	શ્યામા
૧૪ અનંતનાથ	પીળો	સિંચાણો	સિંહસેન	સુયશા
૧૫ ધર્મનાથ	પીળો	વજ્ર	ભાનુ	સુવ્રતા
૧૬ ચાન્તિનાથ	પીળો	હરણ	વિશ્વસેન	અચિરા
૧૭ કુચુનાથ	પીળો	બોકડો	સુરરાજા	શ્રીગણી
૧૮ અરનાથ	પીળો	ન દાવર્ત	સુદર્શન	દેવીરાણી
૧૯ મદિલનાથ	નીલો	કળશ	કુભરાજા	પ્રભાવતી
૨૦ મુનિસુતરવામી	કાળો	કાચળો	સુમિત્ર	પદ્મા
૨૧ નમિનાથ	પીળો	કમલ	વિજય	વિપ્રા
૨૨ નેમનાથ	કાળો	શખ	સમુદ્રવિજય	શિવા
૨૩ પાર્શ્વનાથ	નીલો	સર્પ	અશ્વસેન	વામો
૨૪ મહાવીરવામી	પીળો	સિંહ	સિદ્ધાર્થ	ત્રિસલા

૪. સિંહાસનના મધ્ય ભાગમાં કેસરનો સાથીયો કરી ચોખા પુરો રૂપાનાણું મૂકી ત્રણ નવકાર ગણી તેના ઉપર ધાતુનાં પ્રતિમાજી પધરાવવાં.

૫. વળી પ્રતિમાજીની આગળ બીજો સાથીયો કરી તેના ઉપર સિદ્ધચક્રજી પધરાવવા.

૬. પ્રતિમાજીની જમણી બાજુએ પ્રતિમાજીની નાસીકા સુધી ઉંચો ઘીનો દીવો મૂકવો.

૭. પછી સ્નાત્રીયાઓએ હાથે નાડાછડી બાંધી હાથમાં પંચામૃત ભરેલો કળશ લઈ ત્રણ નવકાર ગણી પ્રભુજીને તેમજ સિદ્ધચક્રજીને પખાળ કરવો.

૮. પછી વાળાકુંચી કરી પાણીનો પખાળ કરી ત્રણ અંગલુહણા કરી કેસર વડે પૂજા કરવી.

૯. પછી હાથ ધુપી પોતાના જમણા હાથની હથેળીમાં કેસરનો આંદલો કરવો.

૧૦. પછી કુસુમંજલીનો થાળ લઈ સ્નાત્રીયાઓએ ઉભા રહેવું.

સ્નાત્ર પૂજામાં જોઈતી વસ્તુઓની યાદી.

૧ ત્રણ બાજેઠ, ૨ સિંહાસન, ૩ કળશ, ૪ થાળ, ૫ ગ્રામર, ૬ દર્પણ, ૭ ઘંટ, ૮ આરતી, ૯ મંગળ-દીવો, ૧૦ વાળાકુંચી, ૧૧ કેસર, ૧૨ પાણી, ૧૩ ત્રણ અંગલુહણા, ૧૪ દૂધ, ૧૫ દહીં, ૧૬ ઘી, ૧૭ સાકર, ૧૮ નાડાછડી, ૧૯ કંકુ, ૨૦ ચોખા, ૨૧ મીઠું, ૨૨ માટી, ૨૩ શ્રીફળ, ૨૪ કપુર, ૨૫ રૂપાનાણું, ૨૬ કૂલ, ૨૭ ધૂપ, ૨૮ બે પૈસા,

૨૯ ચંદ્રવૈ, ૩૦ તોરણ, ૩૧ પખો, ૩૨ અગ્નિ,
૩૩ દીપક, ૩૪ ક્ષાનસ

પ્રથમ દલગ લઈ ઉભા રહેવું.

(કાવ્ય દ્રુતવિલિખિત વૃત્તમ્)

સગસ ચાન્તિ સુધારસ સાગર, શુચિતર શુભરત્ન મહાગર,
ભવિકૃપ કળ બોધ દિવાકર, પ્રતિદિન પ્રણમામિ જિનેશ્વર. ૧
દોહા

કુસુમાભરણ ઉતારીને, પડિમા ધગિય વિવેક,
મજજતપીઠે યાપીને, કરીયે જળ અભિષેક ॥૨॥

(અહીં પખાલ, અગલુહણા કરી પૂજા કરવી)

(ગાથા)—આર્યા ગીતિ

જિણુ-જન્મ-સમયે મેડ સિદ્ધરે, ગ્યણુ કલ્પ કલસેહિ,
દેવાસુરહિ-જહવિઉ, તે ધન્ના જેહિ દિક્કોસિ ॥૩॥

કુસુમાજલિની યાળી લઈ ઉભા રહેવું

(ઢાળ)—કુસુમાંજલિ

નિર્મળ જળ કલશે ન્હવરાવે, વસ્ત્ર અમૂલક અગ ધરાવે,
કુસુમાજલિ મેલો આદિ જિણુ દા, સિદ્ધ અવરૂપી અગ પખાલી,
આતમ નિર્મળ હુઈ સુકુમાળી ॥ કુસુમાજલિ મેલો આદિ
જિણુ દા ॥ ૪ ॥

(પ્રભુના જમણા અગુઠે કુસુમાજલિ મૂકવી)

(ઢાળ)—આર્યા ગીતિ

મયકુદ ચપ માલ, કમલાર્ધ પુષ્પચ વણ્ણાઈ,
જગનાહ ન્હવણુ સમયે, દેવા કુસુમાજલિ દિતિ ॥૫॥
નમોઽર્હત્ સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાય સર્વઆધુન્ય ॥

(ઢાળ)

સમકિત ગુણુઢાણે પરિણમ્યા, વળી વ્રતધર સંયમ
સુખ રમ્યા; વીશસ્થાનક વિધિએ તપ કરી, એસી લાવ-
દ્યા દીલમાં ધરી ॥૧॥ જો હોવે મુજ શક્તિ ઇસી, સવિ-
જીવ કરૂં શાસન રસી; શુચિરસ ઢલતે તિહાં ખાંધતાં, તીર્થ-
કર નામ નિકાચતાં ॥૨॥ સરાગથી સંયમ આચરી, વચમાં
એક દેવનો લવ કરી; ચ્યવી પન્નરશ્ત્રેત્રે અવતરે, મધ્યખડે
પણ રાજવી કુલે ॥ ૩ ॥ પટરાણી કુખે ગુણુનિલો, જેમ
માનસરોવર હંસલો; સુખશય્યાયે રજની શેષે, ઉતરતાં ચઉઢ
સુપન દેખે ॥ ૪ ॥

(ઢાળ—સ્વપ્નની)

પહેલે ગજવર દોઢો, ખીજે વૃષલ પઈકો; ત્રીજે કેસરી
સિંહ, ચોથે લક્ષ્મી અખિહ ॥ ૧ ॥ પાંચમે કુલની ખાળા,
છઠે ચંદ્ર વિશાળા; રવિ રાતો ધ્વજ મહોટો, પૂરણ કળશ
નહીં છોટો ॥૨॥ દશમે પદ્મસરોવર, અગિયારમે રત્નાકર;
ભુવનવિમાન રત્નગંજી, અગ્નિશિખા ધૂમવર્ણી ॥ ૩ ॥ સ્વપ્ન
લહી જઈ રાયને લાસે, રાજા અર્થ પ્રકાશે; પુત્ર તીર્થકર
ત્રિભુવન નમશે, સકલ મનોરથ ફળશે ॥ ૪ ॥

(વસ્તુ ઇંદ)

અવધિ નાણે અવધિ નાણે, ઉપના જિનરાજ; જગત
જસ પરમાણુઆ, વિસ્તર્યા વિશ્વજંતુ સુખકાર; મિથ્યાત્વ
તારા નિર્જલા, ધર્મઉદ્ધય પરલાત સુંદર, માતા પણ આનં-
દ્યા, જાગતી ધર્મ વિધાન, જાણુંતિ જગતિલક સમો, હોસે
પુત્ર પ્રધાન ॥ ૧ ॥

(દોહા)

શુભલગ્ને જિન જનમિયા, નાન્દીમાં મુખ લ્યોત,
મુખ પામ્યા ત્રિભુવન જના, હુઓ જગત ઉગ્રોત ॥૧૧॥

(દાળ-કડખાની દેગી)

સાલજો કળથ જિન, મહોત્સવનો ઇંહા, છપ્પન
કુમરી દિયિ, વિદિયિ આવે તિહા, માય મુત નમીય,
આનદ અધિકો ધરે, અષ્ટ મવર્ત, વાયુવી કચરો હરે
॥૧॥ વૃદ્ધિ ગધોદકે, અષ્ટ કુમની કરે, અષ્ટ કલથા ભરી,
અષ્ટ દર્પાનુ ધરે, અષ્ટ આમર ધરે, અષ્ટ પખા લહી,
આર વક્ષા ઠગી, આર હીપક બ્રહ્મી ॥૨॥ ઘર કરી દેગના,
માય મુત લાવતી, કરણ ગુચીકર્મ જળ દલથે ન્હવગ
વની ॥ કુમુમ પૂજી અલકાર પહેગવતી, ગખડી બાધી
જઈ ગ્રયન પધગવતી ॥ ૩ ॥ નમીય કહે માય તુજ
બાગ લીલાવતી, મેરુ ગવિ ચદ્ર લગે, છવને જગપનિ,
સ્વામિ શુભ ગાવતી, નિજ ઘર જાવતી, તેતે સમે વંદ
સિદાસન દપતી ॥ ૪ ॥

(દાળ-એકવીમાની દેગી)

જિન જન્મ્યાત, જિન વેગા જનની ધરે, તિજ વેગાજી
ઈંદ્ર સિદાસન ધન્યરે, દાદિતોત્તરજી, જેતા જિન જનમે યજ,
દિગિનાયકજી, મોદમ દંથાન બેહુ નદા । ૧ ॥

(ત્રોટક છઠ)

નદ ચિને ઈંદ્ર નનમ, કેતુ અવનન એ બન્યો,
જિનજન્મ અવધિન ભે જાગી, દર્શ આનદ ઉપન્યો । ૧ ॥

સુઘોષ આદે ઘંટનાદે, ઘોષણા સુરમે કરે ॥ સવિ દેવી દેવા
જન્મ મહોત્સવે, આવજો સુરગિરિવરે ॥ ૨ ॥

[અહીં ઘંટ વગાડવો]

(ઢાળ-એકવીશાની દેશી)

એમ સાંભળીજી, સુરવર કોડિ આવી મળે; જન્મ
મહોત્સવજી, કરવા મેરૂ ઉપર ચલે; સોહમપતિજી, બહુ
પરિવારે આવીયા, માય જિનનેજી, વાંદી પ્રભુને
વધાવોયા ॥ ૩ ॥

[પ્રભુને ચોખ્ખાથી વધાવવા]

(ત્રોટક)

વધાવી બોલે હે રત્નકુક્ષી, ધારિણી તુજ સુત તણો;
હું શકે સોહમ નામે કરશું, જન્મ મહોત્સવ અતિધણો;
એમ કહિ જિન પ્રતિબિંબ સ્થાપી, પંચ રૂપે પ્રભુ ગ્રહી;
દેવ દેવી નાચે હર્ષ સાથે, સુરગિરિ આબ્યા વહી. ॥ ૪ ॥

(ઢાળ-એકવીશાકી દેશી)

મેરૂ ઉપરજી, પાંડુકવનમેં ચિહું દિશે ॥ શિલા ઉપરજી,
સિંહાસન મન ઉલ્લસે ॥ તિહાં બેસીજી, શકે જિનબોળે
ધર્યા, હરિ ત્રેશઠજી, બીજા તિહાં આવી મળ્યા ॥ ૫ ॥

(ત્રોટક)

મળ્યા ચોસઠ સુરપતિ તિહાં કરે કળશ અડ બાતિના;
માગધાદિ જળ તીર્થ ઔષધિ, ધૂપ વળી બહુ ભાતિના;
અચ્યુતપતિએ હુકમ કીનો, સાંભળો દેવા સવે; ખીરજલધિ
ગંગાનીર લાવો, અટિતિ જિન મહોત્સવે ॥ ૬ ॥

(ઢાલ) વિવાહલાની દેશી

સુર સાલળીને સચરીઆ, માગધ વરદામે ચલીયા;
 પદ્મદ્રહ ગગા આવે, નિર્મળ જળ કળશા ભરાવે ॥ ૧ ॥
 તીરથ જળ ઓષધિ લેતા, વળી ખીરસમુદ્રે જાતા, જળ-
 કળશા બહુલ બરાવે, ફૂલ ચગેરી યાળા લાવે ॥ ૨ ॥
 સિદ્ધાસન ચામર ધારી, ધૂપધાણા રકેળી સારી, સિદ્ધાતે
 ભાખ્યા જેહ, ઉપકરણ મિલાવે તેહ ॥૩॥ તે દેવા સુરગિરિ
 આવે, પ્રભુ દેખી આનંદ પાવે, કળશાદિક સહુ તિહા ઠાવે,
 ભકતે પ્રભુના શુભ ગાવે ॥ ૪ ॥

(ઢાળ) રાગ ધન્યાશ્રી

આતમ ભક્તિ મળ્યા કેઈ દેવા, કેતા મિત્તનુ જાઈ,
 નારી પ્રેર્યા વળી નિજ કુલવટ, ધર્મી ધર્મ સખાઈ, જોઈય
 વ્યતર ભુવનપતિના, વૈમાનિક સુર આવે, અચ્યુતપતિ હુંકમે
 ધરી કળશા, અરિહાને નવરાવે ॥ આ૦ ॥ ૧ ॥ અડ જાતિ
 કળશા પ્રત્યેકે, આઠ આઠ સહસ પ્રમાણે, ચઉસઠ સહસ
 હુઆ અભિષેકે, અઢીમે શુભા કરી જાણે, માઠ લાખ ઉપર
 એક કોઠિ, કળશાનો અધિકાર, બાસઠ ઈંદ્રાણી તિહા બાસઠ
 લોકપાલના ચા ॥ આ૦ ॥ ૨ ॥ ચદ્રની પક્તિ હાસઠ હાસઠ,
 ગવિશ્રેણી નગ્લોકો, ગુરુધ્યાનક સુર કેરો એકજ, સામાનિકનો
 એકો, મોહમપતિ ઇશાનપતિની, ઈંદ્રાણીના મોલ, અસુરની
 દશ ઈંદ્રાણી નાગની, બાર કરે કલ્લોલ ॥ આ૦ ॥ ૩ ॥
 જ્યોતિષ વ્યતર ઈંદ્રની ચઉ ચઉ, પર્વદા ત્રણનો એકો,
 કટકપતિ અગસ્ત્યક કેરો, એક એક સુવિવેકો, પરચુરણ
 સુરનો એક ઉલ્લો, એ અઢીસે અભિષેકો, ઇશાન ઈંદ્ર કહે

મુજ આપો, પ્રભુને ક્ષણ અતિરેકો ॥ આ૦ ॥ ૪ ॥ તવ
 તસ ખોળે ઠવી અરિહાને, સોહમપતિ મનરંગે; વૃષભરૂપ
 કરી શૃંગ જળે ભરી, નકુવણ કરે પ્રભુ અંગે; પુષ્પાદિક
 પૂજીને છાંટે, કરી કેસર રંગ રાળે; મંગળ દીવો આરતી
 કરતાં; સુરવર જયજય ખોડે ॥ આ૦ ॥ ૫ ॥ ભેરી ભૂંગલ
 તાલ બલવત; વણિયા જિન કર ધારી; જનની ઘર
 માતાને સોંપી, એણિપરે વચન ઉચ્ચારી; પુત્ર તુમારો
 સ્વામી હમારો, અમ સેવક આધાર; પંચધાવ્ય રંભાદિક
 થાપી, પ્રભુ ખેલાવણહાર ॥ આ૦ ॥ ૬ ॥ બત્રીશ દોડિ
 કનક મણિ માણિક, વસ્ત્રની વૃષ્ટિ કરાવે; પૂરણ હર્ષકરેવા
 કારણ, દ્વીપ નંદીસર જાવે; કરીય અઢૂઠાઈ ઉત્સવ દેવા, નિજ
 નિજ કલ્પ સધાવે; દીક્ષા કેવળને અભિલાષે, નિત નિત
 જિન ગુણ ગાવે ॥ આ૦ ॥ ૭ ॥ તપગચ્છ ઇસર સિંહ
 સૂરીશ્વર, કેરા શિષ્ય વડેરા; સત્યવિજય પન્થાસતણે પઠ,
 કર્પૂરવિજય ગંભીરા; ખિમાવિજય તસ મુજસવિજય-
 ના, શ્રી શુભવિજય સવાયા; પંડિત વીરવિજય શિષ્યે
 જિન, જન્મ મહોત્સવ ગાયા. ॥ આગાટા ॥ ઉત્કૃષ્ટા એકસોને
 સિત્તેર, સંપ્રતિ વિચરે વીશ; અતીત અનાગત કાળે અનંતા,
 તીર્થંકર જગદીશ; સાધારણ એ કળશ જે ગાવે, શ્રી શુભ
 વીર સવાઈ; મંગળલીલા સુખભર પાવે, ઘર ઘર હર્ષ
 વધાઈ ॥ આ૦ ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

(લૂણ ઉતારણ)

લૂણ ઉતારો નિનવર અગે, નિર્મળ જળધારા મન
 રગે લૂણ૦ ૧ નિમ નિમ તડ તડ લૂણજ ફૂટે, તિમ તિમ
 અશુભ કર્મ બધ તુટે-લૂણ૦ ૨ નયન મલુણા શ્રી નિનજના,
 અનુપમ રૂપ હયાગમ લીના-લૂણ૦ ૩ રૂપ સલૂણ નિનજતુ
 હીમે, લાન્યુ લૂણ તે જળમા પેસે-લૂણ૦ ૪ ત્રણ પ્રદક્ષિણા
 દેઇ જલધારા, જલણ ખેપવોએ લૂણ ઉદારા લૂણ૦ ૫ જે
 નિન ઉપર દુમણો પ્રાણી, તે એમ થાને લૂણ ન્યુ પાણી
 લૂણ૦ ૬ અગર ફૂણાગડ કુદર મુગધે, ધૂપ ફીજે વિવિધ
 પ્રબધે-લૂણ૦ ૭

આજ ધોરણ ૧ લુ]

[આરતી

જય જય આરતી આદિ જિલુદા,
 નાલિગયા મરૂદેવીકો નદા જય૦ ૧
 પહેલી આરતી પૂજા કોને,
 નરભવ પામીને લાણે લીજે જય૦ ૨
 દુમરી આરતી દીનદયાળા,
 ધુજેવા મડપમા જગ અનુઆલા જય૦ ૩
 વીસગે આરતી ત્રિભુવન દેવા,
 મુગર ઇન્દ્ર કહે તોની એવા જય૦ ૪
 ચોથો આરતી ચક્રગતિ ચરે,
 મનવાહિન કળા ગિવમુખ પૂરે જય૦ ૫
 પાંચમી આરતી પુણ્ય ઉપાયો,
 મૂળચ દે શ્રી ગિવલ ગુણ ગાયો . જય૦ ૬

નંદા-પુત્ર	ચઊગતિ-ચારગતિ	ચૂરે-નાશ કરે
નરભર-મનુષ્યભવ	મનવાંછિત-ઈચ્છિત	શિવસુખ-મોક્ષસુખ
સુર-દેવ	તોરી તારી	ઉપાયો-કમાયો

ભાવાર્થ:—નાભિ રાજા અને મરૂદેવી માતાના પુત્ર હે આદિનાથ જિનેશ્વર! તમારી આરતી જયવંત હો જયવંત હો.

આ મનુષ્ય ભવ પામીને પહેલી આરતી વડે પૂજા કરી લાહો લઉં છું.

ધુળેવા નગરમાંથી જગતને જેણે અજવાળ્યું છે એવા હે દીનદયાળ! આ તમારી બીજી આરતી કરું છું.

દેવ મનુષ્ય અને ઇન્દ્ર તારી સેવા કરે છે એવા ત્રણ ભુવનના સ્વામી આ તમારી ત્રીજી આરતી કરું છું.

ચાર ગતિનો નાશ કરી મનવાંછિત મોક્ષ ફળને આપનાર એવી તમારી ચોથી આરતી કરું છું.

પાંચમી આરતી વડે હું પુન્ય કમાયો, એ પ્રમાણે મૂળચંદ્રજીએ શ્રી ઋષભદેવના ગુણ ગાયા.

બાળ ધોરણ ૧ હું |
કન્યા ધોરણ ૧ હું |

[મંગળ દીવો.

દીવોરે દીવો પ્રભુ મંગલિક દીવો,

આરતી ઉતારણ બહુ ચિરં જીવો....દીવોરે ૦ ૧

સોહામણું ઘેર પર્વ દિવાળી

અમર ખેલે અમરાબાળી....દીવોરે ૦ ૨

દીપાળ ભણે એણે કુળ અબુવાળી,

ભાવે ભગતે વિધન નિવારી....દીવોરે ૦ ૩

દીપાળ લણે એણે કળી કાળે,
આરતી ઉતારી ગજા કુમારપાળે દીવોરે ૪
અમ ઘેર મગલિક તમ ઘેર મગલિક,
મગલિક ચતુર્વિધ સઘને હોજો. દીવોરે ૫

ઉતારણ-ઉતારનાર	અમગળાળી-અપ્સ-	નિવાળી-નાશ કરી
ચિર-લાખો વખત	દીપાળ-દીવો [રા	કળીકાળે કળિયુગમા
સોહામણ-શોભા-	અભુવાળી-શોભાવી	એણે-આ
યમાન	ભગતે-ભક્તિ વડે	ચતુર્વિધ-આગ પ્ર
અમર-નિરતર	વિધન-સકટ	કાગના

ભાવાર્થ—હે પ્રભુ ! આ દીપક, છે તે મગલિક છે,
માટે આરતી ઉતારનાર લાખો વખત છવે.

આજે શોભાયમાન એવું દિવાળી પર્વ અમારે ઘેર
વર્તે છે અને નિરતર અપ્સરા ત્યાં ખેલે છે—આનંદ કરે છે

જે મનુષ્ય આ દીપકને (દીવો) લણે છે તેણે પોતાના
કુળને શોભાવ્યું છે અને ભાવપૂર્વક ભક્તિવડે કરીને સકટનો
નાશ કરેલ છે

આ કળિયુગમા ખરેખરી આગતી-દીપક રાજા કુમા-
રપાળે ઉતારેલ છે આ આગતી ઉતારીને અમારે ઘેર, તમારે
ઘેર તથા આગ પ્રકાગ્ના સઘને વિષે પણ મગલિક, હોજો

વીરવિજયકૃત સ્નાત્રપૂજા સંબંધી ઉપયોગી બાબતો

દ્રધ, દડી, ઘી, સાકર અને પાતી એ પાચ વસ્તુઓને
બેગી મેળવવી તે ચતુર્મૂલ કહેવાય

સ્નાત્રપૂજા—પ્રભુને સ્નાનાદિ વિગેરેથી પૂજન કરવાનો
સંક્ષિપ્ત વિધિ પ્રભુના જન્મ વખતે ઇન્દ્ર મહારાજ પ્રભુને

મેરૂપર્વત ઉપર લઈ જઈને પ્રભુનો પખાલ કરે છે તે અનુસારે પ્રભુનો સ્નાત્ર મહોત્સવ કરવો.

કુસુમાંજલિ—કેશર, ચોખા અને ફૂલ લેમાં મેળવવા તે, શરૂઆતથી ગાથા ૪ થી ગાથા ૧૬ સુધીમાં સાત વખત કુસુમાંજલિ મૂકાય છે. પ્રથમ રૂપલદેવને બીજી શાન્તિજિનને, ત્રીજી નેમનાથને, ચોથી પાર્શ્વજિનને, પાંચમી વીરજિનને, તેમજ છઠી ચોવીશ જિનને અને સાતમી સર્વ જિનને આ પ્રમાણે કુસુમાંજલિ મુકાય છે.

સમકિત ગુણુઠાણે પરિણમ્યા—આ ઢાળમાં વીશસ્થાનક તપ કરી દેવી ભાવના (જો હોવે મુજ શક્તિ ઇસી, સવિ જીવ કરૂં શાસન રસી) ભાવનાર તીર્થંકર નામ કર્મ બાંધે તે જણાવ્યું છે.

સ્વપ્નની ઢાળ—આ ઢાળમાં તીર્થંકરની માતા તીર્થંકરોનો જીવ ગર્ભમાં ઉપજે ત્યારે જે મોટાં ચૌદ સ્વપ્નો જુવે છે. તેનું વર્ણન કર્યું છે, ચૌદ સ્વપ્ન નીચે પ્રમાણે:-

૧ હાથી, ૨ વૃષભ, ૩ સિંહ, ૪ લક્ષ્મી, ૫ પુષ્પમાલા, ૬ ચંદ્ર, ૭ સૂર્ય, ૮ ધ્વજ, ૯ કળશ, ૧૦ પદ્મ સરોવર, ૧૧ સમુદ્ર, ૧૨ ભુવન અથવા વિમાન (જે તીર્થંકરના જીવ નારકીમાંથી આવે ત્યારે તેમની માતા ભુવન દેખે), ૧૩ રત્નોનો ઢગલો, ૧૪ અગ્નિશિખા.

અવધિનાણે—આ વસ્તુ છંદમાં જિનેશ્વર ગર્ભમાં ઉપજે ત્યારે જગતમાં દેવી સ્થિતિ પ્રવર્તે તથા નારકીઓને પણ સુખ પ્રાપ્તિ થાય છે તે જણાવ્યું છે.

કળશની ઢાળમાં—પ્રભુના જન્મ સમયે ૧૬ દિગ્ગુમારીકાઓ પ્રભુના શુચિકર્મ માટે આવીને શું શું કાર્ય કરે છે તે જણાવ્યું છે તે નીચે પ્રમાણે:-

૮ દિગ્દુર્માત્રિકાઓ સર્વત્ર
નામના વાયુથી કચરો દૂર
કરી જમીન સાફ કરે
૮ દુર્માત્રિકાઓ યુગધિદા
જળની વૃદ્ધિ કરે
૮ કળ્યા લઈને ઉભી રહે

૮ દર્પણ ધરે
૮ આમર ધરે
૮ પાખા લઈને ઉભી રહે
૪ ગદ્યા કરે
૪ દીપક લઈને ઉભી રહે

જિન જન્મ્યાછ—એ એકવીશાનો દેશોની ઢાળથી
ગાથા ૬ સુધી (છેલ્લા ત્રોટક છઠ સુધીમા) જિન જન્મ
વખતે સૌધર્મેન્દ્રનું સિંહાસન ચલાયમાન થાય (૧) ઇન્દ્ર
અવધિજ્ઞાનથી જિનેશ્વરનો જન્મ જાણીને હર્ષિત થઈ શક-
ન્તવ (નમ્રાણુ વડે પ્રભુનો સ્તુતિ કરે પછી સુધોપા (એ
નામના ઘટા) વડેથી સર્વ દેવદેવીઓને જન્મ મહોત્સવમા
આવવા માટે ઘોષણા કરાવે (૨) ઘોષણા સાંભળી કરોડો
દેવતાઓ જન્મમહોત્સવ માટે મેરૂ પર્વત ઉપર એકઠા વાય
સૌધર્મેન્દ્ર ઘણા પગિવાર માથે પ્રભુની માતાની પામે જાય
(૩) જન્મ મહોત્સવ માટે પ્રભુને પાચ રૂપ વડે બ્રહ્મ કરે
અને પ્રભુની માતા આગળ પ્રભુનું તેમના જેવું જ પ્રતિબિંબ
સ્થાપન કરે (૩) ઇન્દ્ર મહારાજ પ્રભુને મેરૂ પર્વત ઉપર
(સૌથી ઉપર) આવેલા પાકું વનમા આવેલી શિલા ઉપર
સિંહાસનને વિષે પ્રભુને જોળામા લઈને જોમે બીજા ૬૩
ઇન્દ્રો પણ આવે (૫) ૬૪ ઇન્દ્રો મળીને આઠ પ્રકારના
કળશો બતાવે, અચ્યુતેન્દ્ર (બારમા દેવસૌકના ઇન્દ્ર) પ્રભુને
આન કરવા માટે તીર્થોના પાણી લાવવા દેવાનો હુકમ કરે.
(૬) એ પ્રમાણેનું વર્ણન છે

સુર સાંભળીને સંચરીઆ—એ વિવાહલાની દેશીની ઢાળમાં અન્યુતેન્દ્રનો હુકમ સાંભળી દેવો, માગધ, વરદામ વગેરે તીર્થોનાં, ગંગા નદીનાં. પદ્મદ્રહનાં ક્ષીરસમુદ્રનાં, વગેરે પાણીથી તે કળશોને ભરીને તથા ધુપધાણાં આમર વગેરે ઉપકરણો લઈને મેરૂપર્વત ઉપર જાય છે તેનું વર્ણન છે

આતમભક્તિની છેલ્લી ઢાળ સધીમાં—૧લી ગાથામાં દેવતાઓ શાથી આવ્યા તે કહે છે:—૧ કેટલાક પોતાની ભક્તિથી ૨ કેટલાક મિત્રના અનુયાયી તરીકે, ૩ કેટલાક સ્ત્રીની પ્રેરણાથી, ૪ કેટલાક પોતાનો આચાર હોવાથી, ૫ કેટલાક ધર્મીની મિત્રતાથી, વગેરે કારણથી ભુવનપતિ, વ્યન્તર, જ્યોતિષ અને વૈમાનિક એમ ચારે પ્રકારના દેવો આવે અને અન્યુતપતિની આજ્ઞાથી પ્રભુને નહવરાવે.

૨-૩-૪ ગાથામાં—પ્રભુ ઉપર કેટલાક અભિષેક (કળશોનું પાણી ઉપર રેડવું તે) થયા તે ગણાવે છે:—આઠ જાતના કળશા ૧ રત્નના, ૨ સુવર્ણના, ૩ રૂપાના. ૪ રત્ન-સુવર્ણના ૫ રત્ન-રૂપાના, ૬ સુવર્ણ-રૂપાના, ૭ રત્ન-સુવર્ણ-રૂપાના, ૮ માટીના.

એક એક જાતના આઠ તેજર કળશા એટલે કુલ ૬૪ હજાર કળશો થયા, તેટલા વડે ૨૫૦ અભિષેક માટે ૬૪૦૦૦ ને ૨૫૦ થી ગુણતાં ૧૬૦૦૦૦૦૦ એક કોડ સાઠ લાખ થયા. અઢીસો અભિષેક આ પ્રમાણે:—

૬૨ ચંદ્ર સૂર્ય સિ-	૬૬ સૂર્યપંક્તિના	૬૦ દ્રાણીના
વાય ૬૨ ઈંદ્રના	૧ દેવોના ગુરૂનો	૮ ઈશાનેન્દ્રની-
૪ લોકપાલના	૧ સામાનિક	૬૦ દ્રાણીના
૬૬ ચંદ્રપંક્તિના	૮ સૌધર્મેન્દ્રની-	૧૦ અસુરકુમારની-

ઇન્દ્રાણીના	૪ વ્યન્તરની—	રીનો)
૧૨ નાગકુમારની—	ઇન્દ્રાણીના	૧ અગરક્કનો
ઇન્દ્રાણીના	૧ ત્રણ પર્ષદાનો	૧ પચુગુણ
૪ જ્યોતિષિની—	૧ કટકપતિ (લ	સુરનો
ઇન્દ્રાણીના	૨ કરના ઉપ-	૨૫૦

૫=૬-૭ આ ત્રણ ગાથામા—સૌધર્મેન્દ્ર પામેથી ઇશા
નેન્દ્ર પ્રભુના પોતાના ખોળામા ગ્રહણ કરે છે અને સૌધર્મેન્દ્ર
વૃષભતુ રૂપ કરી શિંગડામા જળ ભરી પ્રભુને ન્હવગવે અને
કેસર અને પુષ્પ વડે પૂજા કરે પછી આરતી અને મગજ
દીપક કરે અન્ય દેવો વાજિત્રીના શબ્દ સાથે જય જય
ખોદે એવી રીતે પ્રભુનો સ્નાત્ર-મહોત્સવ કરીને પછીથી પ્રભુને
લઇને તેમની માતાને પાછા મોપે તેમજ બગીચ કોડ
સુવર્ણ-મણિ માણેક તથા વસ્ત્રની વૃષ્ટિ કરીને દેવો નદીશ્વર-
દીપને વિષે જાય ત્યાં અઠાઈ-મહોત્સવ કરીને પોત પોતાને
સ્નાને જાય

૮ મી ગાથામા—સ્નાત્રપૂજના કર્તા વીરવિજયજી મહા-
રાજે પોતાની પ્રશસ્તિ (સુર પંચગ) આપી છે, તે આ
પ્રમાણે—તપગચ્છના નાયક સિંહસૂરીશ્વર, તેમના મુખ્ય શિષ્ય
સત્યવિજયજી પન્થાસ, તેમના શિષ્ય ક્ષમાવિજય, તેમના
શિષ્ય મુજશવિજય, તેમના શિષ્ય શુભવિજય તેમના શિષ્ય
આ સ્નાત્રપૂજના કર્તા પરિતથ્રી વીરવિજયજી મહારાજ

૯ મી ગાથામા—ઉત્કૃષ્ટથી ૧૭૦ જિનેશ્વર વિચરતા
હેય, જયન્યથી (હાલમા) ૨૦ જિનેશ્વરો વિચરતા તે
અતીત કાળમા અનતા થઈ ગયા, ભવિષ્યમા અનતા જિને

શ્વરો થશે. તે જણાવી આ કળશ ગાનાર કદયાણુકને પામશે
તે જણાવ્યું છે. ઇતિ.

રાજ૦ ધોરણ ૧ લું] [શ્રાવક કરણીની સજ્જાય.

શ્રાવક તું ઉઠે પરભાત, ચાર ઘડી રહે પાછલી રાત;
મનમાં સમરે શ્રીનવકાર, જિમ પામે ભવસાગર પાર. ૧
કવણુ દેવ કવણુ ગુરૂ ધર્મ, કવણુ અમારે છે કુલ કર્મ;
કવણુ અમારે છે વિવસાય, એમ ચિંતવજે મન માંહિ. ૨
સામાયિક લેજે મન શુદ્ધ, ધર્મ તણી હૈડે ધરી બુદ્ધ;
પડિક્કમણો કરી રચણી તણો, પાતિક આલોચે આપણો. ૩
કાયા શક્તિ કરે પચક્ખાણુ, શુદ્ધિ પાળે જિનવર આણુ;
ભણુજે ગુણુજે સ્તવન સજ્જાય, જિણહુંતી નિસ્તારે થાય. ૪
ચિત્તારે નિત ચઉદ્ધ નીમ, પાળે દયા જીવેની સીમ;
દેહરે જાઈ જીહારે દેવ, દ્રવ્યત ભાવત કરજે સેવ. ૫
પોસાલે ગુરૂ વંદજે જાઈ, સુણે વખાણુ સદા ચિત્ત લાઈ;
નિરૂપણુ સુઝતો આહાર, સાધુને દેજે સુવિચાર. ૬
સાહમી વત્સલ કરજે ઘણા, સગપણુ મોટા સાહમી તણા;
દુખીયા હીણા હીણા દેખ, કરજે તાસ દયા સુવિશેષ. ૭
ઘર અનુસારે દેજે દાન, મોટાસ્થું મ કરે અભિમાસ;
ગુરૂને મુખ લેજે આખડી. ધર્મ ન મેલીશ એકે ઘડી, ૮
વારૂ શુદ્ધ કરે વ્યાપાર, ઓછા અધિકાનો પરિહાર;
મ ભરે કેહની, ફેડી સાખ, ફેડાસું કથન મત ભાખ. ૯
અનંતકાય કહી બત્રીસ, અલક્ષ ખાવીસે વીધેમાવીધ;
તે ભક્ષણુ નવિ કીજે કીમે, કાયા કુણા ફળ મત જમે. ૧૦

રાત્રી લોજનના બહુ દોષ, બાણીને કરને સ્તતોય,
 સાણુ સાણુ લોહ ને ગુલી, મધુ ધાહડિયા મત વેચીશ વળી ૧૧
 વળી મ કરાવે રગણુ પાસ, દોષ ઘણા કદ્યા ડે તાસ,
 પાણી ગળજે બે બે વાર, અલગણુ પીતે દોષ અપાર ૧૨
 છવાણીના કરને જતન્ન, પાતિક છડી કરને પુન્ય,
 છાણા ઈધણુ ચૂલે જોઈ, વાવળે જિમ પાપ ન હોય ૧૩
 ધૂતની પદે વાવળે નીર, અણુગણુ નીર મ ધોયે ચીર,
 પ્રહમત મુધા પાળજે, અતિચાર સધળા રાળજે ૧૪
 કહીયા પનરહ કમોદાન, પાપ તણી પન્હળે ખાણુ,
 શીષ મ લેજે અનગ્થ દહ, મિથ્યા મેલ મ ભગ્ને પિડ ૧૫
 સમક્ષિત ગુણ હું ગળજે, બોલ વિચારાને લાખજે
 ઉત્તમ ઠામે ખગ્થે વિત્ત, પગ ઉપકાર કરે સુભ ચિત્ત ૧૬
 તેલ તક ધૂન દૂધ ને દહી, ઉઘાડા મન મેવે મહી,
 પાચ તિથિ મ કરે આગ બ, પાળે શીલ તજે મન દહ ૧૭
 દિવમ અગમ કરને ચોવિહાર, ચારે આહાર તણા પગિહાર,
 દિવમ તણા આલોચે પાપ, જિમ લાજે મદળા સનાપ ૧૮
 સધ્યા આવશ્યક સાચવે, જિનવર અગ્ણુ શરણુ ભવભવે,
 ચારે શગ્ણુ કરી દહ હોયે, સાગ્રાની અણુસણુ લે મોએ ૧૯
 કરે મનોગ્થ મન એહવા, તીગ્વ શેત્રુજે નતયવા,
 મમેતરિખર આણુ ગિગ્નાર, ભેટી સહુ ધનધન અવતાર ૨૦
 દ્રાવકની કરણી ડે એહ, જેહથી થાયે ભવનો છેહ,
 આઠે કરમ પડે પાતલા, પાપ તણા છુટે આમળા ૨૧
 વારૂ લહીયે અમર વિમાન, અનુક્રમે પામે શિવપુર સ્થાન,
 કહે જિનહર્ષ ગણે સસનેહ, કરણી દુખ હરણી છે એહ ૨૨

શ્રાવક કરણીની સજ્જાયના અર્થ.

ઘડી-ચોવીસ મી- નીટ	પાર ઉતરાવે	નાના જીવ,
લવસાયર-સંસાર	ચિત્તારે-ચિંતવે	જતન-સંભાળ
સમુદ્ર	સીમ મર્યાદા	છંડી-છોંડી
કુલકર્મ-જાતિ કર્મ	ચિત્તલાઈ-એક	ચીર-વસ્ત્ર
વિવસાય-વ્યવ-	ચિત્તે	બ્રહ્મવ્રત-બ્રહ્મચર્ય
સાય, વ્યાપાર	નિરૂપણ-દોષ	સુધા-સારી રીતે
ચિંતવને-વિચા-	રહિત	કર્મદાન-જેથી
રને	સૂઝતો-ખપે તેવો	ઘણાં કર્મ ખં-
હુંડે-હુંદયમાં	હીણા-અપંગ	ધાય તેવાં કાર્ય
બુદ્ધ-બુદ્ધિ	દીણાં-ગરીબ	વિત્ત-પૈસા
રચણી-રાત્રી	મોટાચુ-મોટાની	તક-છાસ
પ્રાતિક-પાપ	સાથે	દંભ-ડોળ
આલોચે-આલોચે	વાર-સારો	ચરમ-સાંજે
કાયાશક્તિ-શરી-	ફૂડી-ખોટી	પરિહાર-ત્યાગ
રની શક્તિ	સાખ-સાક્ષી	સાગારી-આગાર
પ્રમાણે	મન ભાખ-ન ખોલ	સહિત
શુદ્ધિ-ખરોખર	વીષમાવીષ-હળા-	અણુશન-આહા-
ગુણને-ગોખને	હળા ઝેર	રનો ત્યાગ
આણુ-આણા	લક્ષણ-ભોજન	મનોરથ-વિચાર
સજ્જાય-સ્વાધ્યાય	ગુલી-ગળો	છેહ-નાસ
જિણુંદુતી-જેનાથી	મધુ-મધ	આમળા-ખંધન
નિસ્તારો થાય-	ધાહડિયા-મહુડા	
	જીવાણી-શંખારો	

અર્થ—હે શ્રાવક! તારે ચાર ઘડી પાછલી રાત બાકી રહે ત્યારે ઉઠવું, પ્રથમ મનમાં નવકાળ મત્ર સભાળવો જેથી ભવસમુદ્રનો પાર પમાય ૧

અમારો દેવ કોણ? શુદ્ધ કોણ? ધર્મ કોણ? અમારા કુલના શા કૃત્યો છે? અમારો ધર્મ કયો છે? તેનો વિચાર કરજો ૨

શુદ્ધ ચિત્તે સામાયિક લેવું, મનમાં ધર્મની ખુદિ-રાખવી પછીથી રાત્રીએ પ્રતિક્રમણ કરીને પાપ આલોચવા ૩

શરીરની શક્તિ પ્રમાણે પચ્ચખખાણું કરવું જિનેશ્વરની આજ્ઞાનું બગેબર પાલન કરવું સ્તવન સંભાળવું વગેરે ભણવા તથા સભાળવા જેથી સંસારનો પાર પમાય ૪

દરરોજ ચૌદ નિયમ ધાવવા, મર્યાદાપૂર્વક જીવોની દયા પાળવી, દેરાસર જઈ દેવ વાદવા, તેમજ દ્રવ્યપૂજા અને ભાવપૂજા કરવી

ઉપાશ્રયે જઈ શુદ્ધને વાદવા એક ચિત્તથી વ્યાખ્યાન સાભળવું તેમજ દોષ રહિત ખપતો આહાર સાધુને વહોરાવવો, ૬

ઘણા સાધર્મી વાતસહ્ય કરજો, કાગણુકે સાધર્મિકનું સગવળ સૌથી મોટું છે, વળી હુ ખી, અગહીન તથા ગરીબને જોઈ તેમના ઉપર અધિક દયા રાખજો

સપત્તિ પ્રમાણે દાન કરવું, મોટા માથે અભિમાન ન ગણતા નમ્ર થવું શુદ્ધની પામે બાધાઓ લેવી તેમજ જરા પાર પણ ધર્મ ભૂલવો નહિ,

નિર્દોષ શુદ્ધ ધર્મ કરવો જોણું આપવાનો અને

અધિક લેવાનો ત્યાગ કરવો, કોઈની ખોટી સાક્ષી પૂરવી નહિ, તેમજ ભુકું ખોલવું નહિ ૮

બત્રીસ પ્રકારના અનર્તકાય, કહ્યા છે અને બાવીસ પ્રકારના અલક્ષ્ય તે ખાવાં નહિ. તેમજ કાચાં અને કુણાં ફળ ખાવાં નહિ.

રાત્રે જમવામાં ઘણા દોષ છે એમ જાણી રાત્રીએ જમીશ નહિ, સાજી, સાખુ, લોહું, ગળી, મધ તથા મહુડાં વેચીશ નહિ. ૧૧

વળી રંગણ પાસ ન કરાવવો, કારણ કે તેમાં ઘણા દોષ છે, પાણી બખેવાર ગળવું, અણુગળ પાણી પીવામાં પણ ઘણા દોષ છે. ૧૨

સંખારના જીવોની જ્યણા રાખવી, પાપ છોડીને પુણ્ય કરવું. છાણાં લાકડાં ચૂલામાં નાખતાં બરોબર તપાસવાં જેથી પાપ ન લાગે. ૧૩

પાણી ધીની પેઠે વાપરવું, નહિ ગળેલા પાણીમાં વસ્ત્ર ઘોવાં નહિ, બ્રહ્મચર્ય સારી રીતે પાળવું, અને સત્રંગા અતિચાર દૂર કરવા.

પાપની ખાણ સમાન પંદર કર્મોદ્ધાન કહ્યાં છે તેનો ત્યાગ કરવો, વળી અનર્થ દંડ માથે લઈશ નહિ ફેગટ પાપથી શરીર ભરીશ નહિ ૧૫

હૈયામાં શુદ્ધ સમકિત રાખવું, વચન વિચારીને ખોલવું ઉત્તમ ધર્મ કાર્યોમાં દ્રવ્યનો ઉપયોગ કરવો, અને સારા પરિણામથી પરોપકાર કરવો. ૧૬

તેલ, છાસ, ઘી, દૂધ અને દહીં નક્કી ઉઘાડાં મૂકવાં

નહિ, પાચ તિથિ (જે અષ્ટમી, જે ચતુર્દશી અને સુદ પચમી)
આરભના (દળવા ખાટવા વગેરેના) કામ કરવા નહિ તેમજ
ડોળ તણને શીયલ પાળવું ૧૭

સાજે ચોવિહાર કરવો એટલે ચાટે પ્રકારના આહારનો
ત્યાગ કરવો દિવસના પાપ આલોવવા જેથી સઘળા હુ ખો
નાશ વાય ૧૮

ખને સધ્યાના આવશ્યક સભારવા, 'જિનેશ્વરના ચર-
ણની મેવા લવોલવ મળજો' એવી ભાવનાપૂર્વક ચાગ ચરણ
કરી સાગાગી અનશન કરવું ૧૯

શત્રુજય તીર્થની યાત્રાએ જવાના મનમા વિચાર કરવા,
સમેતશિખર, આણુ, ગિરનાર વગેરે તીર્થોની યાત્રા કરી
મારો જન્મ ક્યારે સફળ થશે (એવી ભાવના ભાવવી) ૨૦

આ શ્રાવકને કરવા યોગ્ય ક્રિયાઓ છે આથી ભવનો
નાશ થાય છે, આઠે ડગ્ગો નળળા પડે છે અને પાપના
બધનો છુટી જાય છે ૨૧

આ ક્રિયાથી સુદર દેવ વિમાન મળે છે અતે મોક્ષ
અધ્યાનકની પ્રાપ્તિ થાય આ સત્જગતના કર્તા જિનહર્ષ મહા-
રાજ કહે છે કે આ કરણી હુ ખનો નાશ કરનારી છે ૨૨

ૐ શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

ખાળ ધોગણુ ૧ હુ | : : [શત્રુજયનું ચૈત્યવદન
કન્યા ધોગણુ ૧ હુ |

શ્રી શત્રુજય સિદ્ધક્ષેત્ર, દીઠિ દુર્ગતિ વારે,
ભાવ ધરીને જે ચઢે, તેને ભવપાગ ઉતારે ૧

બાલ ધોરણ ૧ લું] [શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

પ્રથમ જિનેશ્વર પ્રભુમીએ, બસ ઝુગંધીરે કાય,
કલ્પવૃક્ષ પરે તાસ ઈદ્રાણી-નયન જે ભૂંગપરે લપટાય...૧
રાગ ઉરગ તુજ નવિ નડે, અમૃત જેહ આસ્વાદ;
તેહથી પ્રતિહત તેહમાંનું દોઈ નવિ કરે, જગમાં તુમશુરેવાદ....૨
વગર ધોઈ તુજ નિર્મળી, કાયા કંચનવાન;
નહિ પ્રસ્વેદ લગાર તારે તું તેહને, જે ધરે તાહડું ધ્યાન...૩
રાગ ગયો તુજ મન થકી, તેહમાં ચિત્ર ન કોય;
રૂધિર આમિષથી રાગ ગયો તુજ જન્મથી, દૂધ સહોદર હોય....૪
શ્વાસોશ્વાસ કમલ સમો, તુજ લોહોત્તર વાત;
દેખે ન આહાર નિહાર ચર્મચક્રુ ધણી, એહેવા તુજ અવદાત....૫
ચાર અતિશય મૂળથી, એગણીસ દેવના કીધ;
કર્મ ખખ્યાથી અચાર ચોત્રીશ ઈમ અતિશયા, સમવાયાંગે
પ્રસિદ્ધ...૬

જિન ઉત્તમ ગુણ ગાવતાં, ગુણ આવે નિજ અંગ;
પદ્મવિજય કહે એહ સમય પ્રભુ પાળજો, જેમ થાઉં

અક્ષય અલંગ...પ્રથમ જિનેશ્વર૦ ૭

બસ-જેમનું	આસ્વાદ-સ્વાદ	આમિષ-માંસ
કલ્પવૃક્ષ-ઈન્દ્રિય	પ્રતિહત-જિતા-	સહોદર-ભાઈસમાન
આપતું વૃક્ષ	એલા	લોહોત્તર-અલૌકિક
પરે-જેમ, પેઠે	વાદ-હરિકાઈ	નિહાર-સ્થંડિલ
તાસ-જેમના	કંચન-સોના જેવા	અવદાત-નિર્મલ
ભૂંગ-ભમરો	વાન-રંગવાળી	અતિશય-પ્રભાવ
લપટાય-મોહાય	પ્રસ્વેદ-પરસેવો	મૂળથી-જન્મથી
ઉરગ-સર્પ	રાગ-મોહ	સમય-વચન
જેહ-જેવો	ચિત્ર-આશ્ચર્ય	અક્ષયઅલંગ-મેઃક્ષ
	રાગ-લાલદંગ	

ભાવાર્થ—જેમનું શરીર સુગંધી છે એવા પહેલા જિનેશ્વરને નમસ્કાર થાઓ. જેમ કદપત્ર ઉપર ભમરો મોહાય છે તેમ ઇંદ્રાણીની ચક્ષુઓ ભગવતના શરીર ઉપર લપેટાય છે ૧

હે પ્રભુ! રોગરૂપી સર્પ તમને નહતા નથી કારણ કે તમાગ શરીરનો સ્વાદ અમૃત જેવો મધુર છે તેથી જિતા એલા ખીજા ડોઇ (દેવ) જગતમા તમારી સાથે તે વિષે હિંદ્રાઇ કરી શકતા નથી ૨

હે પ્રભુ! ધોયા વગગની પણ આપની કાયા સોના જેવી નિર્મળ વર્ણવાળી છે કારણ કે આપને જગ પણ પરમેવો થતો નથી અને જે આપનું ધ્યાન ધરે છે તેને આ સમારમાવી તારો છે ૩

હે પ્રભુ! તમાગ લોહી અને માસમાથી રોગ-લાલ રગ તો જન્મથીજ નાશ પામી દૂધ જેવો સફેદ થયો હોય છે, તો પછી તમાગ મનમાથી ગગ-મોહ નામ પામ્યો હોય તેમા કાઇ આશ્ચર્ય નથી ૪

હે પ્રભુ! તમારો શ્વાનોશ્વાસ કમળ જેવો સુગંધી છે આ તમાગી વાત પણ અવૌકિક છે કે તમારો આહાર (ભોજન) અને નિહાર (ચંદ્રિલ) પણ ચર્મ ચક્ષુવાળા પ્રાણીઓ જેઇ શકતા નથી, એવા તમે નિર્મલ છો ૫

હે પ્રભુ! ઉપરના ચાર અતિશય (પ્રભાવ) જન્મથીજ હોય છે અને ઓગણીસ અતિગય દેવતાઓ કહે છે તેમજ (ઘાતી) કર્મનો ક્ષય થવાથી અગ્યા અતિશય ઉપન્ન થાય છે, એમ કુલ ચોત્રીમ અતિશય સમવાયાગ સૂત્રમા કહેલ છે ૬

શાંત ગુણ વિશેષ શોભે છે, તથા જેમનું રૂપ જોઈને લવ્ય જીવો મોહ પામે છે એવા....તે છે.

પ્રભુ ! તમારી સેવા કરવા ઉમંગી છું, પણ ભરત ક્ષેત્રમાં ફર વસ્યો છું અને મોટા મોહરાજના હાથમાં ફસાયો છું....૬

પણ હે પ્રભુ ! મેં આપને મારા ચિત્તમાં ધારણ કર્યા છે અને તમારી આજ્ઞાથી તરવારને મેં હાથમાં પકડી છે જેથી તે (મોહરાજ) મારાથી કાંઈક કર્યો છે....૭

પદ્મવિજયજી મહારાજ કહે છે કે—હે જિનોમાં શ્રેષ્ઠ ! જો હવે આપ મને ટેકો આપો તો હું શૂરવીર થાઉં અને જેથી મારા મનમાં ઘણો ઉત્સાહ વધે. ૮

બાલ ધોરણ ૧લું] [શ્રી સીમંધરજિન સ્તુતિ

શ્રી સીમંધર જિનવર, સુખકર સાહિબ દેવ,
અરિહંત સકલની, ભાવ ધરી કરૂં સેવ;
સકલાગમ પારગ, ગણધર ભાષિત વાણી,
જયવંતી આણી, જ્ઞાનવિમલ ગુણ બાણી. ॥૧॥

(આ થોડા ચારે વખત બોલાય છે)

સુખકર-સુખ આપ- નાર	પારગ-પારને પામેલી	જયવંતી-વિજય- વંત
સેવ-સેવા		બાણી-બાણ
આગમ-શાસ્ત્ર	ભાષિત-કહેલી	વિમલ-નિર્મલ

અર્થ હે-સીમંધર જિનવર સાહિબ ! હે દેવ ! આપ

સુખ આપનાર છે. બધા અરિહંત ભગવતની હું ભાવ ધરીને
સેવા કરૂં છું. બધા શાસ્ત્રના પારને પામેલ ગણધર ભગવતને
કહેલી એવી વાણી છે. ગુણની ખાણરૂપ એવી આજ્ઞા વિજ-
યવત છે એમ શ્રી જ્ઞાનવિમલજી મહાગજ કહે છે.

ખાળ ધોરણુ ૧ જી | [શ્રી શત્રુજયની સ્તુતિ (થાય)
કન્યા ધોરણુ ૨ જી |

શ્રી શત્રુજય તીર્થ સાર, ગિરિવરમા જેમ મેરૂ ઉદાર,
ઠાકોર રામા પાર, મત્રમાહિ નવકારજ જાણુ, તારામા જેમ
ચદ્ર વખાણુ, જળધર જળમા જાણુ, પખીમા જેમ ઉત્તમ
હંમ, કુળમાહે જેમ ઋષભનો વશ, નાલિ તણે એ અચ,
ક્ષમાવતમા શ્રી અરિહંત, તપશૂળમા મુનિવર મહંત
શત્રુજય ગિરિ ગુણવત ૧

ઋષભ અનિત સંભવ અલિનદા, સુમતિનાથ સુખ
પુનમચદા, પદમજી સુખકદા, શ્રી સુપાર્થ ચદ્રમજી સુવિધિ,
શીતળ શ્રેયાસ સેવો બહુ બુદ્ધિ, વાસુપૂજ્ય મતિ શુદ્ધિ,
વિમલ અનંત ધર્મ જિન શાંતિ, કુશુ અગ મંતિલ નમુ
એકાંતિ, મુનિસુવ્રત શુદ્ધ પથિ, નેમિ નેમિ પાસ વીર જગ
દીશ, નેમ વિના એ જિન ત્રેવીશ, મિદ્ધગિરિ આબ્યા ઇશ ૨

ભન્તગય જિન માવે ભોલે, સ્વામી શત્રુજય ગિરિ
કુણ તોલે, જિનનુ વચન અમોલે, ઋષભ કહે મુણે ભરતજી
રાય, હકરી પાલના જે નર જાય, પાતક ભૂકો થાય, પથુ
પખી જે ઇણ ગિરિ આવે, ભવ ત્રીજે તે સિદ્ધજ થાવે,
અજરામર પદ પાવે, જિનમતમે ચેતુજે વખાણ્યો, તે મે
આગમ દિલમાહે આણ્યો, મુણના સુખ ઉર દાણ્યો ૩

ઓની પણ પ્રતિમાઓ કરાવી. એ તીર્થની ગોમુખયક્ષ અને
અકેશ્વરીદેવી હંમેશાં સાર સંભાળ રાખે છે. તેમજ તપગચ્છ
ઉપર પણ હેત ધરાવે છે. આ પ્રમાણે શ્રી વિજયસેન
સૂરીશ્વરના શિષ્ય શ્રી વિજયદેવસૂરીના ચરણમાં નમસ્કાર
કરીને ઋષભદાસ કવિએ આ સ્તુતિ વડે શ્રી શત્રુઙ્ગ્ય
તીર્થના ગુણ ગાયા છે. ૪

પ્રભુને પૂજવા યોગ્ય નવ અંગનાં નામ:—

૧. બે અંગુઠા, ૨. હીંચણ, ૩. બે કાંડા. ૪. બે
ખભા, ૫. મસ્તકની શિખા, ૬. ભાલ (કપાળ,) ૭. કંઠે,
૮ હૃદય, અને ૯. નાભિ.

ખાળ ધોરણ ૧ લું. પ્રભુના નવ અંગના પૂજના દૂહા.

જળભરી સંપુટ પત્રમાં, યુગલિક નર પૂજંત,
ઋષભ ચરણ અંગુઠેડે, દાયક ભવજલ અંત....૧

જાનું બળે કાઠિસગ્ગ રહ્યા, વિચર્યા દેશ વિદેશ;
ખડાં ખડાં કેવળ લહ્યું, પૂજે જાનું નરેશ...૨

લોકાંતિક વચને કરી, વરસ્યા વરસીદાન,
કર કાંડે પ્રભુ પૂજના, પૂજે ભવિ બહુમાન....૩

માન ગયું દોય અંસથી, દેખો વીર્ય અનંત;
ભુજા બળે ભવ જલ તર્યા, પૂજે ખંધ મહંત....૪

સિદ્ધ શિલા ગુણ ઉજળી, લોકાંતે ભગવંત;
વસીયા તિણ કારણ ભવિ, શિર શિખા પૂજંત....૫

તીર્થંકર પદ પુન્યથી, ત્રિભુવન જન સેવંત,
ત્રિભુવન તિલક સમા પ્રભુ, ભાલ તિલક જયવંત....૬

સોળ પહોર પ્રભુ દેશના, કંઠે વિવર વર્તુલ;
મધુર ધ્વનિ સુરનર સુણે, તિણે ગળે તિલક અમૂલ....૭

હૃદય કમળ ઉપશમ બળે, બાળ્યા રાગ ને રોષ,
હિમ દહે વન ખડને, હૃદય તિલક સતોષ . ૮
રત્નત્રયી શુભ ઉજળી, સકલ સુશુભ વિશ્રામ,
નાભિ કમળની પૂજના કરતા અવિચળ ધામ . ૯

— ઉપસહાર —

ઉપદેશક નવ તાવની, તિથે નવ અગ જિજ્ઞુહ
પૂજે બહુવિધ ભાવશુ, કહે શુભ વીર મુણીદ . ૧૦

સ પુટ પત્ર-અ જલિ,
ખોખો

યુગલિક-યુગલીઆ

દાયક-આપનાર

લોકાતિક-એક જા

તના દેવ

વરમ્યા-આખ્યા

વરસી દાન-વર્ષ

સુધી દાન

કરકાડે-હાથના કાઠે

માન-ગર્વ

અ સથી-ખલાથી

વીર્ય-શક્તિ

ભૂત-બાહુ, હાથ

ખધ-ખસો

મહ ત-પ્રભુના

ભવજલ-સ સાર

સમુદ્ર

અ ત-છેડો, નારા

જાનુ-ઢી અણુ

લોકાતે-લોક (ચોદ

રાજલોક) ના

અ તે

શિરશિખા-ચોટલી

ભાલ-કપાળ

જયવત-જય આ

પનાર

પહોર-ત્રણ કલાક

દેશના-ઉપદેશ

કંઠે-ગળે

વિવર-છિદ્ર

વિચર્યા-કૃત્યા

વિદેશ-પરદેશ

ખડાખડા-ઉભાઉભા

નરેશ-પ્રભુ

વર્તુલ-ગોળ

ધ્વની-અવાજ

અમૂલ-અમૂલ્ય

રોષ-દ્રેષ

હિમ-ખરફ

દહે-ખાળે

વનખડ-ખગીચો

રત્નત્રયી-જ્ઞાન, દ-

ર્શન અને ચારિત્ર

રુપી રત્ન

વિશ્રામ-ધ્યાન

અવિચળધામ-મોક્ષ

સ્થાન

અર્થ—ખોળામાં પાણી ભરીને યુગલીયા મનુષ્યો સંસાર સમુદ્રનો અંત કરનાર ઋષભદેવના પગના અંગુઠાની પૂજા કરે છે. ૧

દીંચણના બળથી કાઉસ્સગ્ગ કર્યો, દેશ પરદેશ કર્યા અને જલ્દી કેવલજ્ઞાન મેળવ્યું તે પ્રભુના દીંચણની પૂજા કરો. ૨

લોકાંતિક જાતિના દેવોના વચનથી વર્ષ સુધી દાન દીધું તે પ્રભુના હાથના કાંડે હે ભવ્યો ! તમે ખડુ આદરથી પૂજન કરો. ૩

અનંતી શક્તિ જોઈને ખંને ખલામાંથી અભિમાન જતું રહ્યું, તે ભુજના બળથી સંસાર તર્યા તે પ્રભુના ખલાની પૂજા કરો. ૪

લોકને અંતે આવેલી ગુણથી નિર્મળ સિદ્ધશિલા ઉપર પ્રભુ રહ્યા છે તે કારણથી પ્રભુની શિખા (ચોટલી)ની પૂજા કરો. ૫

તીર્થંકર પદવીના પ્રતાપથી ત્રણ ભુવનનાં લોક જેમની સેવા કરે છે તે ત્રણ ભુવનમાં તિલક સમાન (શ્રેષ્ઠ) પ્રભુના કપાળને વિષે જય આપનાર તિલક કરો. ૬

જે કંઠને વિષે ગોળ છિદ્ર છે તે દ્વારાએ પ્રભુએ (મહાવીર સ્વામીએ) સોળ પહોર સુધી ઉપદેશ આપ્યો. અને જેનો મીઠો અવાજ દેવ અને મનુષ્ય સાંભળે છે તે પ્રભુના ગળે અમૂલ્ય તિલક કરો. ૭

જેમ હિમ બગીચાને બાળે છે, તેમ જેમનાં હૃદય-કમળની શાન્તિના બળથી રાગ-દ્વેષ નાશ પામ્યા છે તે પ્રભુના હૃદયને વિષે સંતોષ આપનાર તિલક કરો. ૮

સઘળા સારા ગુણોનું સ્થાન, ગુણથી ઉજવલ રત્નત્રયી

યુક્ત નાભિ (કુટી) રૂપી કમળની પૂજા કરના મોક્ષ મ્યાન મળે છે ૯

નવતત્ત્વનો ઉપદેશ કવનાર હોવાથી જિનેશ્વરના નવ અંગે ઘણા ભાવથી પૂજા કરે એ પ્રમાણે શુભ વીર મુની કહે છે ૧૦

સ્નાત્ર પૂજાના પ્રશ્ન—

- ૧ સ્નાત્ર એટલે શુ ? તેના કર્તાનું નામ તથા વિધિ લખો ?
- ૨ સ્નાત્ર પૂજામાં કેટલી જન્તુઓ જોઈએ તેના નામ લખો ?
- ૩ કુમુમાન્ગલિ કેટલા તીર્થ કર આશ્રીને મુકાય ? તેમજ કેટલી વખત મુકાય ? અને કુમુમાન્ગલિ શાની બને ?
- ૪ પચામૃત એટલે શુ ? કયી કયી વસ્તુથી પચામૃત બને ?
- ૫ કયા તપથી કેવી ભાવના ભાવનાર તીર્થ કર નામ કર્મ બાધે ?
- ૬ તીર્થ કરની માતા કેટલા સુપન બુદ્ધિ ? અને તે સુપનના નામ દર્શાવો ? તેમજ ગત્યે સ્વપ્ન કળ શુ કહ્યું ?
- ૭ પ્રભુના જન્મ દર્યાનુકે ઢોણ ? કયા અને કઈ અભિલા-
પાથી સ્નાત્ર મહોત્સવ કરે ?
- ૮ પ્રભુના નૃસિંહકર્મ માટે કેટલી દિગ્કુમાગિકાઓ આવે ?
અને તે શુ શુ કરે ?
- ૯ પ્રભુનો જન્મ-અભિષેક દેવતાઓ કયા કરે ? અને કેવી
રીતે કરે ?
- ૧૦ કેવા દળશ્રોથી દયાનુ પાણી લાવી દયા કયા રેખા પ્રભુનો
અભિષેક કરે ?
- ૧૧ પ્રભુને કુલ અભિષેક દેટવા ધાય ? અને કોણ કોણ દેટલા
અભિષેક કરે ?
- ૧૨ સ્નાત્ર પૂજાના કર્તાની વશાવલી લખો ?

દેવસિ પ્રતિક્રમણનાં ૬ આવશ્યક.

- ૧ સામાયિક—ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ દેવસિઅ પરિક્રમણે ઠાઉં? એ સુત્રથી પ્રતિક્રમણની ક્રિયા શરૂ થાય છે. ત્યાંથી—કરેમિ ભંતેથી પંચાચારની આઠ ગાથાના કાઉરસગ્ગ સુધી પહેલું સામાયિક આવશ્યક કહેવાય છે.
- ૨ ચઉવિવસત્થો—પંચાચારની આઠ ગાથાના કાઉરસગ્ગ પછી જે લોગસ્સ કહેવામાં આવે છે તે બીજું આવશ્યક.
- ૩ વાંદણાં—લોગસ્સ કહ્યા પછી મુહપત્તિ પહિલેકી બે વાંદણાં દેવામાં આવે છે તે ત્રીજું વંદન આવશ્યક.
- ૪ પરિક્રમણ—વાંદણાં દીધા પછી ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ દેવસિઅ આલોઉં? ત્યાંથી આયરિય ઉવજ્જાએ સુધી પ્રતિક્રમણ નામનું ચોથું આવશ્યક છે. પકિખ, ચઉમાસી અને સંવચ્છરો પ્રતિક્રમણનો આ ચોથા આવશ્યકમાં સમાવેશ થાય છે. અને પછી અંતર્ગત થાય.
- ૫ કાઉરસગ્ગ—આયરિય ઉવજ્જાએ પછી બે લોગસ્સ, એક લોગસ્સ અને એક લોગસ્સનો જે કાઉરસગ્ગ કરવામાં આવે છે તે પાંચમું કાઉરસગ્ગ આવશ્યક.
- ૬ પરચક્ખાણુ—છટું આવશ્યક કાઉરસગ્ગ પછી કરવાનું છે, પરંતુ દેવસિ પ્રતિક્રમણમાં તે વખતે પરચક્ખાણુનો અવસર નહીં રહેતો હોવાથી પ્રતિક્રમણની શરૂઆતમાં પરચક્ખાણુ કરી, પાંચમું આવશ્યક પૂરું થયા પછી તે સંભારવામાં આવે છે અને રાઈ પ્રતિક્રમણમાં તો ટાઈમ હોવાથી છેલ્લા પરચક્ખાણુ કરવામાં આવે છે.

રાઈ પ્રતિક્રમણના ૬ આવશ્યક

- ૧ સામાયિક—નમુનુણ કદા પછી કરેમિલ તે કહીએ તે
- ૨ ચક્રિવિમલ્યો—પ્રથમ ૧ લોગન્સનો ચાગ્રિઆચાગ્નો કાઉન્સગ્ગ કયાં પછી પ્રગટ લોગન્સ કહેવો તે
- ૩ વદણ—ત્રીજા આવશ્યકની મુકપત્તિ પરિલેહીને બે વાદણા દેવા તે
- ૪ પ્રતિક્રમણ—વાદણા દીધા પછી ઇન્છાં રાઈઅ આલોઉ ત્યાથી અબ્બુકિઓ ખામીએ ત્યા મુધી
- ૫ કાઉન્સગ્ગ—તપ ચિતામણિનો કાઉન્સગ્ગ ઠરવામા આવે છે તે
- ૬ પુરુષખાણ—છઠ્ઠા આવશ્યકની મુકપત્તિ પરિલેહીને વાદણા બે દઈએ તે

દેવની પ્રતિક્રમણમા આવતા કાઉન્સગ્ગનુ સ્વરૂપ.

- ૧ સામાયિક ઉચ્ચતા ૧ લોગન્સનો કાઉન્સગ્ગ ‘ધરિયા વાદી’ પરિક્રમતા ‘ચ દેમુ નિમ્મલયરા’ સધી ૨૫ ચાનોચામનો
- ૨ નમુનુણ, અગ્નિલ ચેઇઆણ, અન્નતથાં પછી ૧ નવકાગ્નો કાઉન્સગ્ગ અમુક જિન માટે (૮ ચાનો)
- ૩ લોગન્સ કહી મન્વલોએં અન્નતથાં પછી ૧ નવકાગ્નો કાઉન્સગ્ગ મન્ જિન માટે (૮ ચાનો)
- ૪ પુરુષવન્, મુઅન્નં અન્નતથાં પછી ૧ નવકાગ્નો કાઉન્સગ્ગ શ્રુતજ્ઞાનનો (૮ ચાનો)
- ૫ મિદાણુ પુદાણુ, વેધાવચ્ચં અન્નતથાં પછી ૧ નવકાગ્નો કાઉન્સગ્ગ અમકિતદષ્ટિ દેવ દેવીના અમળુ માટે (૮ ચાનો)

- ૬ અતિચારની આઠ ગાથાનો કાઉસ્સગ્ગ પાંચ આચારનો અતિચારની શુદ્ધિ માટે.
- ૭ આચરિય ઉવજાએ, કરેમિભંતે પછી એ લોગસ્સનો ચારિત્રાચારની શુદ્ધિ માટે (૫૦ શ્વાસોં).
- ૮ ત્યાર પછી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ દર્શનાચારનો (૨૫ શ્વાસોં)
- ૯ પછીથી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ જ્ઞાનાચારનો (૨૫ શ્વાસોં)
- ૧૦ અઠ્ઠાઈજાએસુ પછી “દેવસિચ પાચચિચ્છત્ત વિસોહણુત્થ” ચાર લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ (૧૦૦ શ્વાસોં)
- ૧૧ ‘દુખખખખએા કુમ્મખખએા’ નિમિત્ત સંપૂર્ણ ચાર લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ.

રાઈ પ્રતિક્રમણુમાં આવતા કાઉસ્સગ્ગનું સ્વરૂપ.

- ૧ પ્રથમ સામાયિક લેતાં ૧ લોગસ્સનો ઇરિયાવહી પડિ-
છમતાં ‘ચંદેસુ નિમ્મલયરા’ સુધી ૨૫ શ્વાસોશ્વાસનો.
- ૨ કુસુમિણુ દુસુમિણુ ઉકુવણી રાઈ પાચચિચ્છત્ત વિસોહણુત્થ
ચાર લોગસ્સનો ‘સાગરવર ગંભીરા’ સુધી ૧૦૮
શ્વાસોશ્વાસનો.
- ૩ એક લોગસ્સનો ચરિત્રાચારની વિશુદ્ધિ માટે ૨૫ „
- ૪ એક લોગસ્સનો દર્શનાચારની „ „ ૨૫ „
- ૫ એ લોગસ્સનો જ્ઞાનાચારની „ „ ૫૦ „
- ૬ તપ ચિંતવણીનો કાઉસ્સગ્ગ તે ન આવડે તો ૧૬
નવકારનો.

કયા આચારની વિશુદ્ધિ કયા આવશ્યકથી થાય.

- ૧ જ્ઞાનાચારની વિશુદ્ધિ—વહન આવશ્યકથી
- ૨ દર્શનાચારની વિશુદ્ધિ—વહન અને ચલિવિસ્તારથી
- ૩ ચારિત્રાચારની વિશુદ્ધિ—વહન, સામાયિક, પ્રતિક્રમણ અને કાલિસ્મરણથી
- ૪ તપાચારની વિશુદ્ધિ—પચ્ચક્ષણી આવશ્યકથી
- ૫ વીર્યાચારની વિશુદ્ધિ—૭ એ આવશ્યકમાં શક્તિ દ્વારવવાથી

દેવવહનના અથવા ચૈત્યવહનના ૧૨ અધિકાર.

અધિકાર

૩૫ મા આવેલ

૧ ભાવ જિનને વાંદવાનો	}	નમ્રત્યુષ (ચક્રસ્તવ) માં
૨ ક્ષમ જિનને વાંદવાનો		
૩ એક ચૈત્યના સ્થાપના જિનને વાંદવાનો	}	અરિદત એષ્ટઆણુ (ચૈત્યસ્તવ) માં
૪ નામ જિનને વાંદવાનો		
૫ ત્રણ ભુવનના સ્થાપના જિનને વાંદવાનો	}	સોમરસ (નામસ્તવ) માં
૬ વિચરતા જિનને વાંદવાનો		
૭ શ્રુતજ્ઞાનનો	}	પુકખરવર (શ્રુતસ્તવ) માં
૮ સિદ્ધની સ્તુતિનો		
૯ તીર્થના અધિપતિ વીરજિનનો	}	સિદ્ધાણુ બુદ્ધાણુ (સિદ્ધ-સ્તવ) માં.
૧૦ ત્રિગના ઉપર નેમનાથની સ્તુતિનો		
૧૧ અષ્ટાષ્ટ ઉપર ચોવીસ જિનનો		
૧૨ સમાજનદષ્ટિ દેવ દેવીના સમગ્રજનો		

કાઉરસગ્ગના ૧૯ દોષ

- ૧ ઘોટકદોષ—ઘોડાની પેઠે એક પગ ઉંચો રાખે.
- ૨ લતાદોષ—જેમ વાયરાથી વેલડી કંપે તેમ શરીરને ધુણાવે.
- ૩ સ્તભાદિ દોષ—થાંભલા પ્રમુખને ઓઠંગે રહે.
- ૪ માલદોષ—મેડા ઉપરના માલે માથું લગાવી રહે.
- ૫ ઉદ્ધિદોષ—ગાડાની ઉઘની પેઠે અંગુઠા તથા પાની મેળવી પગ રાખે તે.
- ૬ નીગડદોષ—પગ ચોકળા રાખે તે.
- ૭ શખરી દોષ—ભીલડીની પેઠે ગુહા સ્થાનકે હાથ રાખે તે.
- ૮ ખલિણુદોષ—ઘોડાના ચોકડાની પરે હાથ રજોહરણે રાખે
- ૯ વધુદોષ—નવી પરણેલ વહુની પેઠે માથું નીચું રાખે તે.
- ૧૦ લંબુત્તરદોષ—નાભીની ઉપર અને ઢીંચણથી નીચે લંબુ વચ્ચે રાખે તે. (એ દોષ સાધુનો બાણવો.)
- ૧૧ સ્તનદોષ—ડાંસ, મચ્છરની બીક અથવા અજ્ઞાનતાથી અથવા લજ્જાથી સ્ત્રીની પેઠે હેયું ઢાંકી રાખે તે.
- ૧૨ સંયતિદોષ—ટાઢના ભયે સાધ્વીની પેઠે બેઉ ખલા ઢાંકી રાખે.
- ૧૩ ભસુહંગુલીદોષ—આંકડાઓની સંખ્યા ગણવાને અંગુલી અથવા પાંપણના ચાળા કરે તે.
- ૧૪ વાયસદોષ—કાગડાની પેરે આંખના ડાળા ફેરવે તે.
- ૧૫ કપીત્યદોષ—પહેરેલાં વસ્ત્ર મેલાં થવાના ભયે લુગડાં ગોચવી રાખે તે.
- ૧૬ શીરકંપદોષ—ચક્ષાદિપ્રવેશિતની પરે માથું ધુણાવે તે.

૧૭ મૂકદોષ—મુંગાની પરે હું હું કરે તે

૧૮ વાઝણીદોષ—આલાવો ગણતો થકો મદિરા પીધેલની પેઠે
બબડાટ કરે તે

૧૯ મેક્ષદોષ—વાનરની પેરે અરહું પરહું જોવે આઠપુટ
હલાવે તે

તા ઠ—લગુતર, સ્તન, અને સચતિ, એ ત્રણ દોષ
સાધ્વીજીને ન હોય તેમજ વધુદોષ, સાથે ચાર
શ્રાવિકાને ન હોય

મુહપત્તિના પચાસ બોલ.

ચૂત્ર, અર્ધ, તત્ત્વ કરી સદહુ —(મુહપત્તિની બન્ને બાજુ જોતાં)
સમ્યક્ત્વ મોહનીય, મિશ્ર મોહનીય, મિથ્યાત્વ મોહનીય
પરિહર —(મુહપત્તિ ડાબે હાથે ખ ખેરતાં)

હામ રાગ, રનેહ રાગ દ્રષ્ટિરાગ પરિહર —(ડાબે હાથે ફેરવતાં)

મુદેવ, મુગુરુ, મુધર્મ આદર —(ડાબા હાથનું સવળું તળ રપર્ષતાં)

કુંદેન, કુંચર, કુંધર્મ, પરિહર —(ડાબા હાથના તળને ચનનાપૂર્વક
ધસી કાઢતાં)

જ્ઞાન, કર્શન ચાગ્રિત આદર —(ડાબા હાથનું સવળું તળ રપર્ષતાં)

જ્ઞાનનિરાગ્રના, કર્શનનિરાગ્રના ચારિત્ર વિગતના પરિહર —
(ડાબા હાથના તળને ચનનાપૂર્વક ધસી કાઢતા)

મનગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ, કાયગુપ્તિ, આદર —(ડાબા હાથનું
સવળું તળ રપર્ષતાં)

મનહઠ, વચનહઠ, કાયહઠ પરિહર —(ડાબા હાથના તળને ચનના
પૂર્વક ધસી કાઢતા)

હાસ્ય, રતિ, અરતિ, પરિહર —(ડાબો હાથ કીધો પ્રમાર્જતાં)

ભય, શોક, દુર્ગંધા પરિહરૂં—(જમણા હાથ ઉંધો પ્રમાર્જતાં)
કૃષ્ણ લેશ્યા, નીલ લેશ્યા, કાપોત લેશ્યા પરિહરૂં—x(મસ્તકે
પડિલેહતાં)

ઋદ્ધિ ગારવ, રસ ગારવ, સાતા ગારવ પરિહરૂં—(મુખે
પડિલેહતાં)

માયા શલ્ય, નિયાણુ શલ્ય, મિથ્યાત્વ શલ્ય પરિહરૂં—
x(હૃદયે પડિલેહતાં)

ક્રોધ માન પરિહરૂં—x(ડાબે ખભેથી પડિલેહતાં)

માયા, લોભ પરિહરૂં—x(જમણે ખભેથી પડિલેહતાં)

પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાયની જયણા કરૂં—(ડાબા પખથી
પડિલેહતાં)

વાઉકાય, વનસ્પતિકાય, ત્રસકાયની જયણા કરૂં—(જમણા
પગેથી પડિલેહતાં)

કન્યા ધોરણુ ૧ લું] [સીમંધર સ્વામાનુ ચૈત્યવંદન

શ્રી સીમંધર વીતરાગ, ત્રિભુવન તમે ઉપકારી;

શ્રી શ્રેયાંસ પિતા કુલે, બહુ શોભા તુમારી. ॥૧॥

ધન ધન માતા સત્યકી, જેણે જાણે જયકારી;

વૃષભ લંછને વિરાજમાન, વંદે નર નારી, ॥૨॥

ધનુષ પાંચસે દેહડીએ, સોહીએ સોવન વાન;

કીર્તિવિજય ઉવજાણેનો, વિનય ધરે તુમ ધ્યાન. ॥૩॥

+શ્રીઓને ૪૦ જોલ જોલવાના હોય છે તેમણે મર્યાદાને
માટે કપડાં પહેરવાં પડે છે તેથી તેમનાથા ત્રણ મસ્તકની, ત્રણ
હૃદયની, બે ખભાની, અને બે પગખાની પ્રતિલેખના ન ચર્ચ શકે.

હે સીમધર ! હે શ્રી વીનગગ ! તમે ત્રણ ભુવનના ઉપકારી
છો અને શ્રીથ્રિયાસ પિતાના કુળમાં તમારી ઘણી શોભા છે ૧

સત્યકી માતાને ધન્ય છે કે જેણે તમારા જેવા યયવત
પુત્રને જન્મ આપ્યો, વૃષભના લછન વડે શોભાયમાન એવા
આપને શ્રી અને પુરૂષ નમસ્કાર કરે છે ॥૨॥ પાચસો ધનુષ્યનુ
આપનું શરીર છે અને એના જેવો રંગ શોભે છે કીર્તિવિજય
ઉપાધ્યાયના શિષ્ય વિનયવિજયજી એ પ્રકારે આપનું
ધ્યાન ધરે છે ॥૩॥

કન્યા ધોરણુ ૧ લુ.] [શ્રી કપલજિન સ્તવન
માતા મરૂદેવીના નહ,

દેખી તાહરી મૂરતિ મારૂ મન લોભાણુજી,
મારૂ હીવ લોભાણુજી,

દેખી તાહરી મૂરતિ મારૂ ચિત્ત ચોરાણુજી
કરૂણાનાં ઘર કરૂણા માગર, કાયા કચનવાન,
ધોરી લછન પાઉલે કાર્ધ, ધનુષ પાચમે માન માતાં ૧
ત્રિગટે-ભેસી ધર્મ કહતા, મુઠ્ઠે પર્યાકા બાર,
ચોજનગામિની વાણી મીઠી, વગ્મતી જલધાગ, માતાં ૨
ઉર્ણશી રૂડી અપછરા ને, રામા છે મનરગ,
પાયે નેકર ગુણુજી કર્ધ, ઠરતી નાટારલ માતાં ૩
તુંહી પ્રદ્યા તુંહી વિધાતા, તુ જગ તારણુકાગ,
તુજ સગિજો નહિ દેવ જગનમા, અરવડીયા આધાર માતાં ૪
તુંહી જ્ઞાના તુંહી ત્રાતા, તુંહી જગતનો દેવ,
ગુર નગ દિનર વાસુદેવા, દરતા તુજ પદ એવ માતાં ૫
શ્રી મિદ્ધાચગ તીરથ દેરો, રાન કપન ત્રિપુદ,
કીર્તિ કરે મારૂકમુનિ તાહરી, દાળો ભરભય દદ માતાં ૬

હે મહાદેવી માતાના પુત્ર ! તમારી મૂર્તિ જોઈને મારું મન તમારા તરફ દેલાયું છે; વળી મારું હૃદય અને ચિત્ત પણ દેલાયું છે.

હે પ્રભુ ! આપ તો દયાના ઘર છો-દયાના સમુદ્ર છો, શરીર સુવર્ણ સમાન વર્ણવાળું છે. વળી પગમાં બળદનું ચિન્હ છે અને પાંચશો ધનુષ્યનું આપના શરીરનું પ્રમાણ છે. ૧

હે પ્રભુ ! આપ ત્રણ ગઢ ઉપર બેસીને ધર્મનો ઉપદેશ કરો છો. બાર પ્રકારની સલા તે સાંભળે છે; અને એક યોગ્ય સુધી સંભળાય એવી તમારી મધુરી વાણી વરસાદના જળની ધારા વરસતી હોય તેવી લાગે છે. ૨

ઉર્વશી રૂડી અપ્સરા, અને બીજી મનોહર સ્ત્રીઓ કે જેના પગમાં અંગરેનો અણકાર થઈ રહ્યો છે, તેઓ આપની પાસે નાચ કરે છે. ૩

હે પ્રભુ ! તું બ્રહ્મા છે, વિધાતા છે; અને તું જગતનો તારનાર છે. આ સંસાર સાગરમાં રણડતાં જીવોને તારા જેવો બીજો કોઈ દેવ આધાર રૂપ નથી ૪

હે પ્રભુ ! તું ભાઈ છે, રક્ષણ કરનાર છે, અને તું જગતનો ખરો દેવ છે. દેવતા, મનુષ્ય, વ્યંતર, અને વાસુદેવ પણ તારા ચરણની સેવા કરે છે. ૫

શ્રી સિદ્ધાચળ તીર્થના રાજા સમાન હે ઋષભદેવ જિનેશ્વર ! માણેકમુનિ તારી કીર્તિ કરતાં કહે છે કે મારી ભવના ભયરૂપ જાળને મટાડો. ૬

કન્યા ધોરણ ૧ લું) (શ્રીસીમંધર જિન સ્તુતિ (થાય)

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં સીમંધર સ્વામી, સોનાનું સિંહાસનજી;

રૂપાના ત્યા છત્ર ગિરાજે, રત્નમણિના દીવા દીપેલ,
કુકુમવર્ણી ત્યા ગર્હુળી ગિરાજે, મોતીના અક્ષત સારલ,
ત્યા બેઠા સીમધર સ્વામી, બોલે મધુરી વાણીલ,
કેસર ચદન ભર્યા કચોળા, કસ્તુરી બગસલ,
પહેલીરે પૂજા અમારી હોજો, ઉગમતે પરભાતેલ ૧

ભાવાર્થ:-મહાવિદેહ ક્ષેત્રમા સીમધર સ્વામી છે.
ત્યા સોનાના સિંહાસન છે, રૂપાના છત્ર છે, રત્નમણિના દીવા
દીપે છે તથા મોતીના જેવા સુંદર ચોળા વડે પૂરેલી અને
કકુના જેવા રંગવાળી ગર્હુળી ત્યા ચોલે છે. ત્યા બેઠેલા
સીમધર સ્વામી જે મીઠી વાણી બોલે છે, તેમની કેસર
ચદન, કસ્તુરી અને બરાસથી ભરેલા સુંદર કચોળા વડે
પ્રભાત ઉગતાજ અમારી પહેલી પૂજા હોજો ૧

કન્યા ધોરણ ૧ હુ } (આદિ જિનવરરાયાસ્તુતિ
રાજ૦ બાલધોરણ ૨ જુ)

આદિ જિનવર રાયા, બાલ સોવન્ન કાયા,
મરૂદેવી માયા, ધોરી લછન પાયા,
જગતસ્થિતિ નિપાયા, શુદ્ધ ચારિત્ર પાયા,
દેવલ સિદ્ધિ રાયા, મોક્ષ નગરે સિધાયા ..૧
સવિ જન મુખકારી, મોહ મિથ્યા નિવારી,
દુરગતિ દુખ ભારી, શોક સતાપ વારી,
ત્રેલિ કાપક મુધારી, દેવલાનત ધારી,
નમીએ નર નારી, જેહ વિશ્વોપકારી.....૨
સમવસરણ બેઠા, લાગે ને નિનલ મીઠા,
કરે ગણુપ પછંઠા, ઈદ્ર ચદાદિ દિઠા,

દ્વાદશાંગી વરીકા, ગુંથતાં ટાળે રિકા,
 લવિજન હોય હિકા, દેખી પુન્યે ગરિકા.....૩
 સુર સમકિતવંતા, જેહ ઋદ્ધે મહંતા,
 જેહ સજ્જન સંતા, ટાળીએ મુજ ચિંતા;
 જિતવર સેવંતા, વિદ્ધ વારે દુરંતા,
 જિન ઉત્તમ થુણંતા, પદ્મને સુખ દિંતા.....૪

સાવાર્થ:-પહેલા શ્રી આદિનાથ જિનેશ્વર કે જેમની કાયા સોના જેવી છે. જેમની મરૂદેવી માતા છે. અને ચરણોમાં બળદનું લંછન છે. જેમણે જગતનો વ્યવહાર બતાવ્યો છે અને શુદ્ધ ચારિત્ર પાળ્યું છે. વળી કેવલજ્ઞાન રૂપી લક્ષ્મીના રાજા છે તેમજ મોક્ષનગરમાં સિધાવ્યા છે. ૧

બધા માણસોને સુખ કરનાર, મોહ મિથ્યાત્વનો નાશ કરનાર, ખરાબ ગતિરૂપ મોટા દુઃખને તથા શોક અને સંતાપને મટાડનાર, ક્ષપકશ્રેણી વડે કેવલજ્ઞાન ધારણ કરનાર જે જગતના ઉપકારી છે. એવા ચોવીસે પ્રભુને હે નર અને નારી તમે નમસ્કાર કરો. ૨

સમવસરણુમાં બેઠેલા સારી રીતે શોભતા જિનેશ્વર ઈંદ્ર ચંદ્ર વગેરેના દેખતાં ગણધરોની સ્થાપના કરે છે. જે ગણધરો ઉપદ્રવ ટાળનાર બાર અંગરૂપ સિદ્ધાંત રચે છે, જે જોઈને પુણ્ય વડે ઉત્તમ ભવ્યજનો હર્ષિત થાય છે.

સમકિતને ધારણ કરનાર, ઋદ્ધિવડે કરીને મોટા અને સારા માણસોને શાંતિ આપનારા, વળી જિનેશ્વર ભગવંતની સેવા કરતાં દુઃખે જીતાય અને વિદ્વોનો નાશ કરનાર એવા દેવ (શાસન રક્ષક) મારી ચિંતાને ટાળો. વળી ઉત્તમ એવા જિનેશ્વર ભગવંતની સ્તુતિ કરતા પદ્માવળચળ મહારાજ કહે છે કે એ પ્રકારે મને પણ સુખ આપો.

આળ ધોરણુ ૨ જી.] [શ્રી સિદ્ધાયલ્લનુ ચૈત્યવદન.

વિમળ કેવળજ્ઞાન કમલા, કલિત ત્રિભુવન હિતકર,
સુરરાજ સસ્તુત ચરણ પકજ, નમો આદિ જિનેશ્વર ૧
વિમળ ગિરિવર સુગમડણ, પ્રવર ગુણ ગણ બૂધર,
સુર અસુર નિન્નર કોડી સેવિત... નમો ૧૦ ૨
કરતી નાટક કિન્નરી ગણ, ગાય જિન ગુણ મનહર,
નિર્જરાવલિ નમે આહોનિશ નમો ૧૦ ૩
પુરુષિક ગણપતિ સિદ્ધિ સાધી, કોડી પણ મુનિ મનહર,
શ્રી વિમળગિરિવર સુગ સિદ્ધા... નમો ૧૦ ૪
નિજ સાધ્ય સાધન સુર મુનિવર, કોડીન ત એ ગિરિવર,
મુક્તિ રમણી વર્થો રંગે. નમો ૧૦ ૫
પાતાળ નર સુર લોકભાદિ, વિમલ ગિરિવર તો પર;
નહિ અધિક તીરથ તીર્થપતિ કહે ... નમો ૧૦ ૬
એમ વિમલગિરિવર શિખરમડણ, દુ ખવિહ ડણધ્યાઈએ,
નિજ શુદ્ધસત્તા સાધનાર્થ, પરમ જ્યોતિ નિપાઈએ... ૭
જીત મોહ કોહ વિછોહ નિદ્રા, પરમપદ સ્થિત જ્યકર,
ગિરિરાજ એવા કરણ તત્પર, પદ્મવિજય મુહિતકર.. ૮

લાવાર્થ — નિર્મળ કેવળજ્ઞાન રૂપ લક્ષ્મી વડે કરીને
સહિત અને ત્રણ ભુવનને હિતકારી તથા ધર્મ વડે સ્તુતિ
કરાયેલ ચરણ કમળ છે જેમના એવા આદિનાથ જિનેશ્વરને
નમસ્કાર થાઓ ૧

વિમલાચલ પર્વતના શિખરની શોભારૂપ અને ઉત્તમ
ગુણોના સમૂહને ધારણ કરવામા પર્વત સમાન, કંગોડો દેવ
રાક્ષસ અને વ્યતર દેવો વડે સેવા કરાયેલ એવા આદિનાથ
જિનેશ્વરને નમસ્કાર થાઓ ૨

અશ્વરાઓનો સમૂહ નાટક કરવા વડે કરીને જિનેશ્વર લગવંતના મનોહર ગુણને ગાય છે, તથા દેવોનો સમૂહ જેને હંમેશાં નમસ્કાર કરે છે એવા આદિનાથને નમસ્કાર થાઓ. ૩

પુંડરિક ગણધર પાંચ કરોડ મુનિઓ સાથે મનોહર એવા વિમલાચલ પર્વતના શિખર ઉપર મોક્ષ પદ પામ્યા છે, ત્યાં રહેલા શ્રી આદિનાથ જિનેશ્વરને નમસ્કાર થાઓ. ૪

જે અનંત કોડ શૂરા મુનિવરોએ આ પર્વતને સાધનરૂપ ગણી પોતાના સાધ્ય મોક્ષને સાધ્યું છે તથા જે મોક્ષરૂપી લક્ષ્મીને આનંદે પામ્યા છે, એવા આદિનાથ જિનેશ્વરને નમસ્કાર થાઓ. ૫

પાતાળલોક, મનુષ્યલોક, અને દેવલોકમાં પણ શત્રુજય તીર્થ તો સૌથી ઉત્તમ છે તેનાથી વધારે સાડું બીજું કોઈ તીર્થ નથી, એમ તીથકર લગવંત પણ કહે છે. ત્યાં રહેલા આદિનાથ લગવંતને નમસ્કાર થાઓ. ૬

એ પ્રકારે વિમલાચલ પર્વતના શિખરની શોભારૂપ અને હુઃખના નાશ કરનાર એવા આદિનાથપ્રભુનું પોતાના આત્માની શુદ્ધ સત્તાની સાધના માટે ધ્યાન કરીએ, તોજ ઉત્તમ આત્મ શક્તિ મેળવી શકીએ. ૭

જેણે મોહ, ક્રોધ, વિક્ષોભ અને નિદ્રાને છોડેલા છે, જે પરમ પદ-મોક્ષમાં રહેલા છે, જય કરનાર છે, વળી શત્રુજય પર્વત ઉપર બીરાજેલા છે, અને જે સારી રીતે હિત કરનાર છે, એવા શ્રી આદિનાથ લગવંતની હું સેવા કરવા તૈયાર થયો છું એમ પદ્મવિજયજી મહારાજ કહે છે. ૮

બાલ ધોરણ બીજું } [શ્રી સિદ્ધાચલજીનું સ્તવન
કન્યા ધોરણ બીજું }

વિમલાચલ નિતુ વહિયે, કીજે એહની સેવા,

માનુ હાથ ડોલે ધર્મનો, શિવતરૂ કૃણ લેવા...વિં ૧

ઉજ્જવલ જિનગૃહ મહલી, તિહાદીપે ઉત્ત ગા,

માનુ હિમગિરિ વિભ્રમે, આર્ધ અબર ગગા વિં ૨

કોઈ અનેરૂ જગ નહિ, એ તીરથ તોલે,

એમ શ્રીમુખ હરિઆગળે, શ્રી સીમધર બોલે. વિં ૩

જે સઘળા તીરથ કર્યા, યાત્રા કૃણ કહીએ,

તેહથી એ ગિરિભેટતા, શત ગણુ કૃણ લહીએ વિં ૪

જનમ મકૃણ હોય તેહનો, જે એ ગિરિ વહે,

મુજસ-વિજય સપદ લહે, તે નર ચિર નદે વિં ૫

ભાવાર્થ.—વિમલાચલને હમેશા વહન કરીએ, અને

એની સેવા કરીએ, મોક્ષરૂપી વૃક્ષનું કૃણ લેવાને માટે એ

ધર્મરૂપી હાથ હોય એમ મને લાગે છે (હું માનું છું) ૧

એવેત અને ઉંચા એવા જિનમહિરોનો સમૂહ ત્યા

શોભે છે તેથી હું માનું છું કે હિમાલય પર્વતની પ્રાંતિથી

જાતો આકાશગગા ત્યા ન આવી હોય? ૨

શ્રી સીમધર સ્વામી પોતે જ ઈશ્ર આગળ કહે છે કે

આખા જગતમા એ તીર્થ સમાન બીજું કોઈ તીર્થ નથી ૩

બીજા અનેક તીર્થોની યાત્રા કરીને જે કૃણ લઈએ તેના કરતા

આ વિમલાચલની યાત્રા કરવાથી સો ગણુ કૃણ મળે છે ૪

જે મનુષ્ય આ ગિરિવરની યાત્રા કરે છે તેનો જન્મ

સકૃણ છે તે યથ વિજયને સપત્તિ મેળવે છે, તવા લાખો

સમય આનંદ પામે છે (એમ યથોવિજયજી મહારાજ કહે છે)

આજ ધૌરણ બીજી] [શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન+(છંદ)

પાસ સંખેશ્વરા સાર કર સેવકાં, દેવ કાં એવડી વાર લાગે;
કોડી કર જોડી દરબાર આગે ખડા, ઠાકુરા ચાકુરા માન માગે. ૧
પ્રગટ થા પાસજી મેલી પડદો પરો, મોડ અમુરાણુને આપ છોડો;
મુજ મહિરાણુ મંજુસમાં પેસીને, બલકના નાથજી બંધ ખોલો. ૨
જગતમાં દેવ જગદિશ તું જગતો, એમ શું આજ જિનરાજ ઉઘે
મોટા દાનેશ્વરી તેહને દાખીએ, દાન દે જેહ જગ કાળ મોંઘે. ૩
ભીડ પડી જલદવા જોર લાગી જરા, તત્ક્ષણ ત્રિકમે તુજ સંભાર્યો
પ્રગટી પાતાલથી પલકમાં તેં પ્રભુ, ભક્તજન તેહનો ભયનિવાર્યો. ૪

+આ સ્તવનની ઉત્પત્તિનું કારણ નીચે પ્રમાણે:—

કોઇક ગામનો વિશાળ સંઘ શ્રી સંખેશ્વર પાર્શ્વનાથની યાત્રા કરવા માટે નીકળ્યો. ગામની પાદરે તંજુ તાણ્યા. ત્યાર પછી ગાજતે વાજતે ચતુર્વિંધ સંઘ પ્રભુ પાર્શ્વનાથની ચમત્કારી પ્રતિમાજીના દર્શન માટે દેરાસર પાસે આવી પહોંચ્યો. પરંતુ દેરાસરનાં દ્વાર બંધ હતાં અને દરવાજો ચોક્કી પહેરો હતો. કારણ એ હતું કે તે ગામનો ઠાકોર પ્રતિમાજીને એક પેટીમાં પુરી રાખતો અને જો સોનામહોર આપે તેને જ દર્શન કરવા દેતો. સંઘે ઠાકોરને પેટી ખોલવા ધણી વિનંતી કરી પણ ઠાકોરે કદાચ છોડ્યો નહિ.

આ વખતે સંઘે પોતાની સાથે આવેલાં આ. ઉદયરત્નસૂરિજીને આ વિધન નિવારવા વિનંતી કરી, તે ઉપરથી સંઘનું વિધન ટાળવા સૂરિજીએ આ સ્તોત્ર વડે પાર્શ્વપ્રભુની સ્તુતિ કરી. તેમની ભક્તિ પ્રભાવથી પેટીના બંધ તુટી ગયા અને શ્વેતવર્ણી પાર્શ્વપ્રભુની પ્રતિમાના શ્રીસંઘે દર્શન કર્યા.

આદિ અનાદિ અરિહ ત તું એક છે, દીનદયાળ છે કાણુ ફળે,
ઉદયરત્ન કહે પ્રગટ પ્રભુ પાસજી, પામી ભવલ જનો એહ પૂજે પ

ભાવાર્થ — હે સ ખેશ્વર પાર્શ્વનાથ પ્રભુ ! સેવકની
સલાહ લે, હે દેવ આમા આટલી બધી લીલ કેમ થાય છે ?
હે પ્રભુ કરોડો માણસો બે હાથ જોડી આપના હરખારની
આગળ ઉભેલા છે, અને આ ચાકર જેવા ઠાકોરો માનમાગી
રહ્યા છે. ૧

હે પાર્શ્વ પ્રભુ ! આપ હવે પેટીરૂપી પડકારો ત્યાગ
કરીને ઝટ પ્રગટ થાઓ, અને અસુરોના રાજા ધરણેન્દ્રને
હુકમ કરો, એટલું જ નહિ પણ મારા હૃદયરૂપ પેટીમા
પ્રવેશ કરીને હે જગતના નાથ મારા કર્મરૂપી બધન
ખોલો નાખો ૨

હે જગદીશ ! જગતમા તું જ એક જગતો દેવ છે,
છતા આજ આમ કેમ ઉઘે છે ? જગતમા તેજ મોટા
દાનેશ્વરી કહેવાય છે કે જે મોઘા હુકાળમા પણ દાન આપે છે ૩

હે પ્રભુ જ્યારે જરાસંઘે જરા મૂઠવાથી ચાંદવો ઉપર
સઢટ આગ્ર્યું અને જોરથી જરા ફેલાવા લાગી ત્યારે તેજ
વળતે કૃષ્ણે તમને સલાચાર્યા અને પાતાળમાથી તરત જ પ્રગટ
થઈ એક ક્ષણમા તેમનો ભય નાશ કર્યો ૪

હે પ્રભુ ! આદિ કહું, અનાદિ કહું, અરિહ ત કહું કે
દીનદયાળ કહું જે કહું તે તું એક જ છે બીજો તારી
સમાન કાણુ છે ? માટે ઉદયરત્નમુનિ કહે છે કે સસારનો
નાથ કરનાર એવા પ્રભાવિક શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુને પામીને
તેની જ પૂજા કરો ૫

પાંડિત શ્રી દેવચંદ્રજી કૃત સ્નાત્ર પૂજા.

આલ ધોરણ ૨ જી]

ઢાળ પહેલી]

ગાથા

ચઉત્તિસે અતિસય જીઓ, વચનાતિસય જીત;
સો પરમેસર દેખી ભવિ, સિંહાસન સંપત્ત. ૧

ઢાળ]

સિંહાસન યેઠા જગલાણ, દેખી ભવિકજન ગુણ મણિ
ખાણ; જે દીઠે તુજ નિર્મળ નાણ, લહિયે પરમ મહોદય
ઠાણ; કુસુમાંજલિ મેલો આદિ જિણુંદા, તોરા ચરણ કમલ
સેવે ચોસઠ ઇંદા; કું ૧ ચોવીશ વૈરાગી, ચોવીશ સોલાગી
ચોવીશ જિણુંદા. કુસુમાંજલિ મેલો આદિ જિણુંદા.

(એમ કહી કુસુમાંજલિ ચડાવી પ્રભુના ચરણે-પૂજા કરવી.)

ગાથા]

જો નિય ગુણ પજજવ રમ્યો, તસુ અનુભવ એગત;
સુહ પુગલ આરોપતાં, જો તસુ રંગ નિરત. ૨

ઢાળ

જો નિજ આતમ ગુણ આનંદી, પુગલ સંગે જેહ
અદ્દંદી; જે પરમેસર નિજ પદ લીન, પૂજો પ્રભુમો ભવ્ય
અદ્દીન; કુસુમાંજલિ મેલો શાંતિ જિણુંદા. તો ૦-કું

[કુસુમાંજલિ ચડાવી પ્રભુના જીનુએ પૂજા કરવી.]

ગાથા]

નિમ્મલ નાણ પયાસકર, નિમ્મલ ગુણ સંપન્ન;
નિમ્મલ ધમ્મોવએસકર, સો પ્રમખ્યા ધન્ન. ૩

ઢાળ]

લોકલોક પ્રકાશક નાણી, લવિજન તારણે જેહની
વાણી, પરમાનંદ તણી નિસાણી, તસુ લગતે મુજ મતિ
ઠંઠરાણી, કુસુમાજલિ મેલો નેમ જિણુદા-તોળ કુળ

(કુસુમાજલિ ચડાવી પ્રભુના બે હાથે પૂજા કરવી)

ગાથા]

જે સિજ્જ સિજ્જતિ જે, સિજ્જસતિ અણુત,
જસુ આલખન ઠવિય મણુ, સો સેવો અરિહત .૪

ઢાળ]

શિવસુખ કારણ જેહ ત્રિકાળે, સમ પરિણામે જગત
નિહાળે, ઉત્તમ સાધન માર્ગ દેખાડે, ઇન્દ્રાદિક જસુ ચરણ
પખાળે, કુસુમાજલિ મેલો પાસ જિણુદા-તોળ-કુળ

(કુસુમાજલિ ચડાવી પ્રભુના ખભાએ પૂજા કરવી)

ગાથા]

સમ્મદિકૃ દેશ જય, સાહુ સાહુણી સાર,
આચારિજ ઉવજાયા મુણી, બે નિમ્મલ આધાર પ

ઢાળ]

ચઉવિહ સદે જે મન ધાર્યું, મોક્ષતણુ કારણ નિર-
ધાર્યું, વિવિહ કુસુમ વર જાતિ ગહેવી, તસુ ચરણે પ્રણમત
ઠવેવી, કુસુમાજલિ મેલો વીર જિણુદા-તોળ કુળ

(કુસુમાજલિ ચડાવી પ્રભુના મસ્તકે પૂજા કરવી)

પછી હાથમા આગર લઈ ભગવતની ઉપર ઢાળતા
નીચે મુજળ સ્નાન ચોથી ઢાળ મુધી કહેવું

(અક્ષત લઈને ઉભા રહેવું એવી પણ વિધિ છે)

વસ્તુછંદ]

સયલ જિનવર સયલ જિનવર, નમિય મનરંગ; કદ્યા-
ણક-વિહિ સંઠવિય, કરિસ ધમ્મ સુપવિત્ત; સુંદર સ્વય ઇગ
સત્તરિ તિથ્યંકર, એક સમય વિહરતિ મહીયત્ત; ચવણ સમય
ઇગવીસ જિણ, જમ્મ સમય ઇગવીસ; ભત્તીય ભાવે પૂણ્યા,
કરો સંઘ સુજગીસ. ૧

ઢાળ બીણ]

(એક દિન અગિરા હુદ્દરાવતી)—એ દેશી.

ભવ ત્રીજે સમકિત ગુણ રમ્યા, જિન ભકિત પ્રમુખ
ગુણ પરિણમ્યા, તણ ઇંદ્રિય સુખ આશંસના, કરી સ્થાનક
વીશની સેવના. ૧ અતિ રાગ પ્રશસ્ત પ્રભાવતા, મન ભાવના
એહવી ભાવતા; સવિ જીવ કરે શાસન રમી, ઇસી ભાવ
દયા મન ઉદ્ભસી. ૨. લહી પરિણામ એહવું ભલું, નિપજાવી
જિન પદ નિર્મલું; આયુ ખંધ વચ્ચે એક ભવ કરી, શ્રદ્ધા
સંવેગ તે થિર ધરી. ૩. ત્યાંથી ચવિય લહે નરભવ ઉદાર,
ભરતે તેમ ઐરવતેજ સાર; મહાવિદેહે વિજયે વર પ્રધાન,
મધ્ય ખંડે અવતરે જિન નિધાન. ૪

ઢાળ ત્રીણ]

[સુપનાની દેશી]

પુણ્યે સુપનહ દેખે, મન માંહે હૃષ્ટ વિશેષે; ગજવર
ઉજવલ સુંદર, નિર્મલ વૃષભ મનોહર. ૧. નિર્ભય કેસરી
સિંહ, લક્ષ્મી અતિહી અળીહ; અનુપમ કૂલની માળ, નિર્મળ
શશી સુકુમાર. ૨. તેજે તરણી અતિ દીપે, ઇંદ્ર દ્વજા જગ
પૂરણ ઝીપે; પૂરણ કળશ પંડુર, પદ્મ સરોવર પુર. ૩
અગ્યારમે રચણાયર, દેખે માતા ગુણ સાચર; બારમે ભુવન

વિમાન, તેમજ અનુષ્ઠાન રત્ન નિધાન. ૪ અગ્નિ શિખા
નિધુમ, દેખે માતાજી અનુષ્ઠાન, હરણી રાયને બાપે, રાજ
અરથ પ્રકાશે ૫ જગપતિ જિનવર મુખકર, દોશે પુત્ર
મનોહર, ઉદ્ધાદિક જમુ નમશે, સકળ મનોગ્ય કળશે. ૬
વસ્તુ છંદ]

પુણ્ય ઉદય પુણ્ય ઉદય, ઉપના જિનનાદ, મ તા તવ
ચયણી સમે, દેખી મુપન હરણતી જાગીય, મુપન દહી
નિજ કતને, મુપન અરથ સામણો સોભાગીય, ત્રિભુવન
તિલક મદા શુભી, દોશે પુત્ર નિધાન, ઉદ્ધાદિક જમુ પાય
નમી, કરશે સિદ્ધિ વિધાન. ૧

દાજ ચોથી]

[અદ્રાવગાની દેશી.

મોહમપતિ આત્મન કપીયો, દેવ અવધિ મન આજુ-
દીયો; નિજ આત્મ નિર્મળ હરણ કાજ, ભવજગ તાગજ
પ્રપટયો જદાજ ૧ ભવ અટવી પારમ સમ્યવાદ, દેવજ
નાજાઈય શુભ અમાદ, શિવ સાધન શુભ અંકુરો જોદ, કાગજ
ઉલટયો આપારી નેદ ૨ હરણે વિદેશી તવ રોમરાય, વડ
ચાહિમા નિજ વનુ ન માયુ સિદ્ધાશનથી ઉડયો મુરિદ,
મળમતી જિન આનદ કદ વસા અડપથ સામે આવી
તથા, હરી અજલિય મળમીય મમ્ય, મુખે બાપે એ દણ
આજ સાર, તિય લોય પદુ દીકો દદાજ ૪ દે દે નિમુદો
મુળેય દેવ, વિષયાન્ત વાપિય તુમ અવેય, વસુ યાતિ
કાજ જલધર જનાન, મિથ્યા જિા દુરણ અદુષ્ટાન ૫ તે
દેવ માજ તારણ અમાય, પ્રપટયો તમુ મળમી દુરો મનાય,
જેમ જાપી શકેશ્વર દેવિ, તવ દેવ દેવી હરણે મુળેજિ ૬

આવે તવ રંભા ગીત ગાન, સુરલોક હુવો મંગળ નિધાન;
 નરક્ષેત્રે આરજ વંશ કામ, જિનરાજ વધે સુર હર્ષ ધામ. ૭
 પિતા માતા ઘરે ઉત્સવ અશેષ, જિન શાસન મંગલ
 અતિવિશેષ; સુરપતિ દેવાદિક હર્ષ સંગ, સંયમ અથી જનને
 ઉમંગ. ૮ શુભ વેળા લગ્ને તીર્થનાથ, જનમ્યા ઇંદ્રાદિક હર્ષ
 સાથ; સુખ પામ્યા ત્રિભુવન સર્વ જીવ, વધાઈ વધાઈ થઈ
 અતીવ. ૯

(અહીં ચોખાથી પ્રભુને વધાવવા. પછી ત્રણ ખમા-
 સમણ દઈ જગચિંતામણિનું ચૈત્યવંદન કરી જંકિંચિ-નમુ-
 થ્યુણું વગેરે કહી જય વીયરાય સૂત્રમાં આલવમખંડા એ
 ૫૬ સુધી ચૈત્યવંદન કરવું. પછી ઉભા થઈ હાથ ધોઈ એક
 નવકાર ગણીને કળશને ધૂપ દઈ હાથમાં રાખવો.)

ઢાળ પાંચમી]

[કળશ.

શ્રી તીર્થપતિનું કળશ મજ્જન, ગાઈએ સુખકાર; નર-
 ખિન્ન મંડળ હુહવિહંડળ, લવિક મન આધાર; તિહાં રાવ
 રાણા હર્ષ ઉત્સવ; થયો જગ જયકાર; દિશિ કુમરી અવધિ
 વિશેષ જાણી, લહ્યો હર્ષ અપાર. ૧ નિય અમર અમરી
 સંગ કુમરી, ગાવંતી ગુણ છંદ; જિન જનની પાસે આવી
 પહોતી, ગહગહતી આણુંદ; હે માય ! તે જિનરાજ જાયો,
 શુચિ વધાયો રમ્મ; અમ જમ્મ નિમ્મલ કરણ કારણ, કરીશ
 સૂઈ કમ્મ. ૨ તિહાં ભૂમિશોધન દીપ દર્પણ, વાય વીજણ
 ધાર; તિહાં કરીય કહલી ગેહ જિનવર, જનની મજ્જનકાર;
 વર રાખડી જિનપાણિ ખાંધી, દીયે એમ આશીષ; જુગ
 કોરાકોડી ચિરંજીવો, ધર્મદાયક ઇશ. ૩

ઢાળ છઠી]

[એકવીશાની દેશી

જિણુ રયાણીજી, દથ દીશિ ઉત્તવલતા ધરે, શુભ
લગ્નેજી, જોતિષ ચક્ર તે સચરે, જિન જન્મ્યાજી, જેણે
અવસર માતા ધરે, તેણે અવસરજી, ધંદ્રાસન પણ ધરહરે
ચુટક]

થરહરે આસન ધંદ્ર ચિતે, કોણુ અવસર એ બન્યો,
જિન જન્મ ઉત્સવ ઢાળ જાણી, અતિહી આનંદ ઉપન્યો,
નિજ સિદ્ધિ સ પત્તિ હેતુ જિનવર, જાણી ભકતે ઉમ્મદ્યો,
વિકસિત વહન પ્રમાદ વધતે, દેવનાયક ગહગદ્યો ૧
ઢાળ]

તવ સુરપતિજી, ઘટાનાદ કરાવ એ, સુર લોકેજી,
ઘોષણા એહ દેવરાવ એ, નરક્ષેત્રેજી, જિનવર જન્મ હુઝ્યો
અછે, તસુ ભગતેજી, સુરપતિ મદર ગિરિ ગછે
ચુટક]

ગચ્છેતિ મદર શિખર ઉપર, ભુવન જીવન જિન તણ્યો,
જિન જન્મ ઉત્સવ કરણુ કારણુ, આવજો સવિ સુર ગણ્યો,
તુમ ચુદ્ધ સમકિત થાયે નિર્મળ, દેવાધિદેવ નિહાળના,
આપણા પાતક સર્વ જાયે, નાય ચરણુ પખાળતા-૨
ઢાળ]

એમ સાબગીજી, સુરવર કોડી બહુ મલી, જિન વદ-
નજી, મદરગિરિ સામા ચલી, સોહમપતિજી, જિન જનની
ધર આવિયા, જિન માતાજી, વદી સ્વામી વધાવિયા
(અહીં અક્ષતથી વવાવવા)

ચુટક]

વધાવીયા જિન હર્ષ બહુલે, ધન્ય હું કૃતપુરુષ એ,

ત્રૈલોક્ય નાયક દેવ દીઠો, મુજ સમો કોણ અન્ય એ;
હે જગત જનની ! પુત્ર તુમચો, મેરૂ મજજન વર કરી;
ઉત્સંગ તુમચે વલીય થાપીશ, આતમા પુણ્યે ભરી-ઠ
ઢાળ]

સુર નાયકજી, જિન નિજ કર કમળે ઠંબ્યા, પંચ રૂપેજી,
અતિશે મહિમાયે સ્તંબ્યા; નાટક વિધિજી, તવ બત્રીસ.
આગળ વહે; સુર કોડીજી, જિન દર્શનને ઉમ્મહે.
ચુટક]

સુર કોડાકોડી નાયતી વળી, નાથ શુચિ શુણુ ગાવતી;
અપ્સરા કોડી હાથ નેડી, હાવ ભાવ દેખાવતી; જયો જયો
તું જિનરાજ જગશુર; એમ દે આશીષ એ; અમ પ્રાણુ.
શરણુ આધાર જીવન, એક તું જગદીશ એ.-૪
ઢાળ]

સુર ગિરિવરજી, પાંડુક વનમે ચિહ્નું દિશે; ગિરિ શિલા
પરજી, સિંહાસન સાસય વસે; તિહાં આણીજી, શકે જિન.
ખોલે ગ્રહા; ચૌસઠેજી, તિહાં સુરપતિ આવી રહ્યા.
ચુટક]

આવીયા સુરપતિ સર્વ લકતે, કળશ શ્રેણી ખનાવ એ;
સિદ્ધાર્થ પમુહા તીર્થ ઔષધિ, સર્વ વસ્તુ અણાવ એ;
અન્યુઅપતિ તિહાં હુકમ કીનો, દેવ કોડાકોડીને; જિન.
મજજનારથ નીર લાવો, સવે સુર કર નેડીને-૫
ઢાળ સાતમી]

(શાંતિને કારણે ઈંદ્ર કળશા ભરે—એ દેશી.)

આત્મ સાધન રસી, દેવ કોડી હસી, ઉલ્હસીને ધસી

ખીર સાગર દિશી, પવિત્રદહ આદિ દહ ગંગા પમુહા નર્મ,
તીર્થ જલ અમલ લેવા, ભણી તે ગઈ ૧ જાતિ અડ કળશ
કરી સહસ્ર અઠોત્તરા, છત્ર ચામર સિંહાસન શુભતરા,
ઉપગરણ પુષ્ક ચગેગી પમુહા મવે, આગમે ભાખીયા તેમ
આણી ઠવે ૨ તીર્થ જળ ભગિય કર કળશ કરી દેવતા,
ગાવતા ભાવતા ધર્મ ઉત્તરિ રતા, તિરિય નર અમરને હર્ષ
ઉપજાવતા, ધન્ય અન્હ શક્તિ શુચિ ભક્તિ એમ ભાવતા
૩ સમકિત ખીજ નિજ આત્મ આરોપતા, કળશ પાણી મિયે
ભક્તિ જળ મિચતા, મેરૂ સિંહરોવરે સર્વ આબ્યા વહી,
શક ઉત્સવ જિન દેખી મન ગહગહી ૪

હહો દેવા હહો દેવા અણાઈ કાલો, અદિક પુન્વે
તિલોય તારવો તિલોય બધુ, મિચ્છત મોહ વિદ્ધ સણો,
અણાઈ તિરુકા વિણાસણો, દેવાહિ દેવો દિક્ષ બોહિય કામેહી
હાળ)

એમ પભણુત વણુ ભવણુ લેઈમરા, દેવ વેમાણિયા
ભાત્ત ધમ્માયરા, દેવિ કપ્પક્રિયા દેવિ મિત્તાણુગા, દેવિ વર
દમણી વયણેણુ અમ્મકિણુગા-૬

વસ્તુ ૭૬)

તથા અચ્ચુઅ તથા અચ્ચુઅ ઈદ આદેસ, કર લેડી
સવિ દેવગણુ લેય કળા આદેસ પામિય, અદ્દભુત રૂપ ચરૂપ
લુએ, કાણુ ઈદ ઉસગે સામિય, ઈદ કહે જગતારણો,
પારગ અમ પરમેસ, નાયક દાયક ધમ્મ નિદિ, કરીએ તમુ
અભિમેસ-૭

(એમ કહી કળશમાંથી અડધું જળ નામવું)
ઢાળ આઠમી]

તીર્થ કમલદલ ઉદક ભરીને—એ દેશી

પૂરણ કળશ શુચિ ઉદકની ધારા, જિનવર અંગે નામે;
આતમ નિર્મળ ભાવ કરંતા, વધતે શુભ પરિણામે; અચ્યુ-
તાદિક સુરપતિ મજ્જન, લોકપાળ લોકાંત, સામાનિક ઇંદ્રાણી
પસુહા, એમ અલિપેક કરંત-૧

ગાથા]

તવ ઇસાણ સુરિંદો, સક્કં પલણેઈ, કરઈ સુપસાઓ;
તુમ અંકે મહન્નાહો, પણ મિત્તં અમ્હ અપેહર તાસિ-
કિંદો પલણેઈ, સાહમ્મી વચ્છલંમિ ગહુ લાહો; આણા
એવં તેણું, ગિણિહહવ્વો ઉક્કયથાભો-૩

(સર્વ સ્નાત્રિયા કળશ ઢાળી નીચે પ્રમાણે પાઠ કહે.)
ઢાળ)

સોહમ સુરપતિ વૃષભ સ્વપ કરી, નહવણ કરે પ્રભુ
અંગ; કરિય વિલેપન પુષ્કમાળ ઠવી, વર આભરણ અભંગ;
તવ સુરવર ગહુ જય જય સ્વ કરી, નાચે ધરી આણુંદ;
મોક્ષ માર્ગ સારથપતિ પામ્યો, ભાંજશું હવે ભવફંદ. ૪ કેહિ
બત્રીશ સોવન ઉવારી, વાજંતે વરનાદે; સુરપતિ સંઘ અમર-
શ્રી પ્રભુને, જનનીને સુપ્રસાદે; આણી થાપી એમ પયંપે,
અમે નિસ્તરિયા આજ; પુત્ર તુમારો ધણી હમારો, તારણ
તરણ જહાજ. ૫ માત જતન કરી રાખલો એહને; તુમ
સુત અમ આધાર; સુરપતિ ભક્તિ સહિત નંદીશ્વર, કરે
જિન ભક્તિ ઉદાર; નિય નિય કપ્ય ગયા સવિ નિર્જર, કહેતાં

પ્રભુ ગુણ સાર, દીક્ષા કેવળજ્ઞાન કલ્યાણક, ઈચ્છા ચિત્ત
મગાર ૬ ખરતર ગચ્છ જિન આણા રગી, રાજ સાગર
ઉવજ્જાય, જ્ઞાન ધર્મ દીપચંદ્ર સુપાઠક, સુગર તણે સુપસાય,
દેવચંદ્ર જિનભક્તો ગાયો, જન્મ મહોત્સવ છંદ, બોધિબીજ
અકુરો ઉલસ્યો, સઘ સકળ આનંદ ૭

કળશ)

(રાગ વેળાવલ

એમ પૂજા ભગતે કરો, આતમ હિત કાજ, તનિય
વિભાવ નિજ ભાવમે, રમતા શિવરાજ એમં ૧ કાળ અન તે
જે હુઆ, હોયે જેહ જિજ્ઞુહ, સપઈ સીમધર પ્રભુ, કેવળ
નાણુ દિજુહ એમં ૨ જન્મ મહોત્સવ એણી પરે, શ્રાવક
રૂચિવત, વિરચે જિન પ્રતિમા તણો, અનુમોહન થત. એમં ૩
દેવચંદ્ર જિન પૂજના, કરતા ભવપાર, જિન પડિમા જિન
સારખી, કહી સૂત્ર મોઝાર એમં ૪

(પછી પ્રભુજીને શુદ્ધ જળથી પ્રક્ષાલન કરી, અગ-
લૂહણા ત્રણ કરી, કેશર ચંદનથી પૂજા કરી, પુષ્પ ચંદાવી,
ધૂપ કરી, અક્ષત ફળ, નૈવેદ્ય મૂકી આરતી તથા મગજાદીવો
ઉતારવો) સમાપ્ત

રાજં ધોરણુ બીજુ }
વિભાજ-અ

{ માર્ગાનુસારીના
{ ૩૫ બોલ.

૧ ન્યાય સ પત્ર વિભવ—ન્યાયથી ધન મેળવવું—સ્વામિ
દ્રોહ, મિત્રદ્રોહ, વિશ્વાસીને હગવું, ચોરી કરવી, થાપણુ
ઓળવવી વિગેરે નિહવા ચોગ્ય કામનો ત્યાગ કરીને ધન
મેળવવું તે

- ૨ શિષ્ટાચાર પ્રશંસા—ઉત્તમ પુરૂષોના આચરણનાં વખાણ કરવાં.
- ૩ સરખા કુળાચારવાળા પણ અન્ય ગોત્રી સાથે વિવાહ
- ૪ પાપ કામથી ડરવું. [કરવો.
- ૫ પ્રસિદ્ધ દેશાચાર પ્રમાણે વર્તવું.
- ૬ કોઈનો અવર્ણવાદ બોલવો નહીં—કોઈની નિંદા કરવી નહિ.
- ૭ જે ઘરમાં પેસવા નિકળવાના અનેક રસ્તા ન હોય તથા જે ઘર અતિ શુભ અને અતિ પ્રગટ ન હોય અને પાડોશી સારા હોય તેવા ઘરમાં રહેવું.
- ૮ સારા આચરણવાળા પુરૂષોની સોખત કરવી.
- ૯ માતા તથા પિતાની પૂજા કરવી—તેમનો સર્વ રીતે વિનય સાચવવો અને તેમને પ્રસન્ન રાખવા.
- ૧૦ ઉપદ્રવવાળા સ્થાનકેનો ત્યાગ કરવો—ઢાઢાઈ, હુકાળ, વગેરે અડચણવાળાં ઠેકાણાં છોડવાં.
- ૧૧ નિદિત કામમાં ન પ્રવર્તવું—નિંદવા યોગ્ય કાર્યો ન કરવાં.
- ૧૨ આવકે પ્રમાણે ખર્ચ રાખવો—કમાણી પ્રમાણે ખર્ચ કરવો.
- ૧૨ ધનને અનુસરતો વેષ રાખવો—પેદાશ પ્રમાણે પોશાક રાખવો.
- ૧૪ આઠ પ્રકારના બુદ્ધિના ગુણને સેવવા, તે આઠ ગુણનાં નામ.

૧ શાસ્ત્ર સાબળવાની ઇચ્છા ૨ શાસ્ત્ર સાબળવું ૩ તેનો અર્થ સમજવો ૪ તે યાદ રાખવો, ૫ ઉદ્ધ=તેમા તર્ક કરવો તે સામાન્ય જ્ઞાન. ૬ અપોહ= વિશેષ જ્ઞાન ૭ ઉહાપોહથી સદેહ ન રાખવો ૮ જ્ઞાન=આ વસ્તુ આમ જ છે એવો નિશ્ચય કરવો

૧૫ નિત્ય ધર્મને સાબળવો જેથી શુદ્ધિ નિર્ભળ થાય

૧૬ પહેલા જન્મેનું લોજન પચી જાય ત્યાર પછી નવું લોજન કરવું

૧૭ બ્યારે ખરી ભૂખ લાગે ત્યારે ખાવું, પણ એકવાર ખાધા પછી તરત જ મીઠાઈ વગેરે આવેલું જોઈ લાલચથી તે ખાવું નહીં કારણ કે અપચો થાય

૧૮ ધર્મ, અર્થ અને કામ એ ત્રણ વર્ગને માધવા

૧૯ અતિથિ તથા ગરીબને અન્નપાનાદિ આપવું

૨૦ નિરતર અભિનિવેષ રહિત રહેવું —કોઈને પરા ભવ કરવાના પરિણામ કરી અનીતિથી કામનો આશ ભ કરવો નહીં તે

૨૧ ગુણી પુરૂષોનો પક્ષપાત કરવો —તેમનું બહુમાન કરવું

૨૨ નિપિદ્ધ દેશકાળનો ત્યાગ કરવો—રાત્ર તથા લોકોએ નિવેધ કરેલા દેશકાળમા જવું નહિ

૨૩ પોતાની શક્તિને અનુમરીને કામનો આશ ભ કરવો—પોતાની શક્તિ હોય તે પ્રમાણે કામ આશ ભવું

૨૪ પોપણ કરવા યોગ્ય જેવા કે માતાપિતા સ્ત્રી પુત્રાદિકનું ભરણ પોપણ કરવું

- ૨૫ મતને વિષે રહેલા તથા જ્ઞાને કરી મોટા એવા પુર-
ષોને પૂજવા.
- ૨૬ દીર્ઘદર્શી—કોઈપણ કામ કરતાં લાંબી દષ્ટિ દેશરવી
તેનાં શુભાશુભ ફળનો તપાસ કરી ચાલવું.
- ૨૭ વિશેષજ્ઞ—દરેક વસ્તુનો તફાવત સમજી પોતાના
આત્માના શુભદોષનો તપાસ કરવો.
- ૨૮ કૃતજ્ઞ (કર્તા કામનો જાણુ)—કરેલ ઉપકારને તથા
અપકારને સમજનાર.
- ૨૯ લોકપ્રિય—વિનિયાદિ શુભે કરી લોકપ્રિય થવું.
- ૩૦ લજ્જાળુ (લાજવાળો)—લાજમર્યાદામાં રહેવું.
- ૩૧ દયાળુ—દયાલાવ રાખવો.
- ૩૨ સુંદર આકૃતિવાન—ફૂર આકૃતિનો ત્યાગ કરી
શરીરનો સુંદર આકાર રાખવો.
- ૩૩ પરોપકારી—પરનો ઉપકાર કરવો.
- ૩૪ અંતરંગાન્વિત—કામ, ક્રોધ, લોભ, માન, મદ-
તથા હર્ષ એ છ અંતરંગ વેરીને જીતવા.
- ૩૫ વશીકૃતેન્દ્રિયગ્રામ—ઈન્દ્રિયોના સમૂહને વશ કરવા.
સર્વે ઈન્દ્રિયોને વશ કરવાનો અભ્યાસ કરવો.

પૌષધને લગતી વિધિઓ.

૧. દિવસના પોસહવાળાને ઉપયોગી ઉપકરણ.

૧ મુહુપત્તિ, ૨ કટાસણું, ૩ ચરવળો, ૪ શુદ્ધ ઘોતીયું,
૫ ખેસ, ૬ માતરીયું-ઘોતીયું, ૭ કંદોરો, ૮ જરૂર હોયતો
ખેળીયું, ૯ પુંજણી, ૧૦ માત્રા માટે કુંડી, ૧૧ ગાંડા
પેશાબ માટે શુદ્ધભૂમિ, ૧૨ શુદ્ધિ માટે પાણી, ૧૩ કામળી.

૨. રાત્રિપોસહવાળાને વધારેના ઉપકરણ

૧ કામળીઓ, ૨ સથારીયુ, ૩ ઉત્તરપટ્ટો સુતરાઉ, ૪ રૂના બે કુડળ, ૫ હાસણ, ૬ ચૂનો નાખેલુ પાણી, ૭ જગલ જવું પડે તો લોટો

ઉપર સિવાય કોઈપણ વધારે ઉપકરણની જરૂર પડે તો શુદ્ધ મહારાજની આજ્ઞા લઈ યાચી પરિવેહણ કરી વાપરી શકાય

પોસહ (પૌષધ) લેવાનો વિધિ.

પ્રથમ ખમાસમણ દઈ ઈરિયાવહિં તમ્સઉત્તરીં અન્નત્થં કહી લોગસ્સ (ચહેસુ નિમ્મલયરા સુધી) અગર ચાર નવકારનો ઠાઉસ્સગ્ગ ઠરી, પાળી પ્રગટ લોગસ્સ કહી ખમાસ મણુ દઈ, ઈચ્છાકારેણુ સદિસહ ભગવન્ ! પોસહ મુહ પત્તિ પડિલેહુ ? ઈચ્છ, કહી મુહપત્તિ (પં જોલથી) પડિ લેહવી પછી ખમાસમણુ દઈ, ઈચ્છાકારેણુ સદિસહ ભગવન્ પોસહ સદિસાહુ ? ઈચ્છ, કહી ખમાસમણુ દઈ, ઈચ્છાકારેણુ સદિમહ ભગવન્ પોસહ ઠાઉ ? ઈચ્છ કહી, બે હાથ જોડી એક નવકાર ગણી, ઈચ્છકારી ભગવન્ પસાય કરી પોસહ દહક દચ્ચરાવોણ, કહી, શુદ્ધ અથવા વડીલ “કરેભિ ભતે પોસહ” થી પોસહ દહક દચ્ચરાવે

પછી ખમાસમણુ દઈ ઈચ્છાં સદિં ભગં સામાયિક મુહપત્તિ પડિલેહુ ? ઈચ્છ, કહી મુહપત્તિ પડિલેહી, ખમાં દઈ ઈચ્છાકારેણુ સદિસહ ભગવન્ સામાયિક સદિસાહુ ? ઈચ્છ, કહી, ખમાં દઈ ઈચ્છાં સદિં ભગં સામાયિક ઠાઉ ? ઈચ્છ, કહી બે હાથ જોડી એક નવકાર ગણી

“ઈચ્છકારી લગવન્! પસાય કરી સામાયિક દંડક ઉચ્ચરા-
વોલ.” એમ કહેવું. અહિં ગુરૂ યા વડીલ ‘કરેમિ ભંતે
સાસાધયં’ નો પાઠ કહે. તેમાં ‘જવનિયમ’ ને બદલે
‘જવ પોસહ’ બોલવું. પછી, ખમાં દઈ, “ઈચ્છાં સંદિં
લગં બેસણે સંદિસાહું? ઈચ્છં” કહી, ખમાં દઈ
“ઈચ્છાં સંદિં લગં બેસણે ઠાઉં? ઈચ્છં.” કહી ‘ખમાં દઈ,
ઈચ્છાં સંં લં ‘સજાયા સંદિસાહું?’ ‘ઈચ્છં,’ કહી ખમાં
દઈ ઈચ્છાં સંદિં લગં સજાયા કરું? ‘ઈચ્છં’ કહી ત્રણ
નવકાર ગણવા, પછી, ખમાં દઈ, ઈચ્છાં સંદિં લગં
બહુવેલ સંદિસાહું? ” ‘ઈચ્છં’ કહી, ખમાં દઈ, ઈચ્છાં
સંદિં લગં બહુવેલ કરશું? ‘ઈચ્છં.’ કહી,

પૌષધમાં પડિલેહણ કરવાનો વિધિ.

પછી ખમાં દઈ, ઈચ્છાં સંદિં લગં પડિલેહણ
કરું? ” ‘ઈચ્છં’ કહીને મુહપત્તિ વિગેરે પાંચ વાનાં પડિલેહવાં,
[પોસહ લીધા અગાઉ ઘેર અથવા ઉપાશ્રયે પડિલેહણ કર્યું
હોય તેણે અહીં, તથા ઉપધિ સંબંધી આદેશ વખતે માત્ર
મુહપત્તિજ પડિલેહવી] (મુહપત્તિ પં બોલથી, ચરવળો ૧૦
બોલથી, કટાસણું ૨૫ બોલથી, સૂતરનો કંદોરો ૧૦ બોલથી
અને ઘોતીયું ૨૫ બોલથી પડિલેહવું.) પછી ઇરિયાવહિ પડિછમી;
ખમાસમણ દઈ “ઈચ્છકારી લગવન્! પસાય કરી પડિલેહણ
પડિલેહાવોલ?” એમ કહી; વડીલ (બ્રહ્મચર્યવ્રત ધારી)
નું અણપડિલેહું એક વસ્ત્ર (ઉત્તરાસણ.) પડિલેહવું× પછી

×અહિંથી આગળના આદેશ સ્થાપનાચાર્યોનું પડિલેહણ ચયા
પછી માગી શકાય.

ખમાં દધ, ઇચ્છાં સહિં ભગં “ઉપધિ મુહપત્તિ પડિ લેહું ?” ‘ઈચ્છ’ કહી, મુહપત્તિ પડિલેહવી પછી ખમાં દધ, ઇચ્છાં સહિં ભગં “ઉપધિ સહિસાહું ?” ‘ઈચ્છ’, કહી, ખમાં દધ, ઇચ્છાં સં ભગં “ઉપધિ પડિલેહું ?” ‘ઈચ્છ’ કહીને, પૂર્વે પડિલેહતા બાકી રહેલ ઉત્તરાસણ, માત્ર કરવા જવાનું વસ્ત્ર (અને રાત્રિ પોસહ કરવો હોય તો કામળી) વગેરે તમામ રપ-રપ બાલથી પડિલેહવા, પછી એક જણે દડાસણ જતી લેઈ, તેને પડિલેહી, ઇરિયાવહી પડિક્કમીને કાળે લેવો કાળે શુદ્ધ કરીને એટલે તપાસીને ત્યાજ સ્થાપનાચાર્યની સન્મુખ ઉભા રહીને, ઇરિયાવહી પડિક્કમવા પછી કાળે જોઈ ચથાયોગ્ય સ્થાને ‘અણ્ણજણુક જસુગ્ગહો’ કહી પરઠવવો પરઠવ્યા પછી ત્રણ વાર ‘વોસિરે વોસિરે’ કહેવું પછી મૂલ સ્થાનકે આવીને સૌ સાથે દેવ વાદવા અને સજ્જાય કરવી

પડિલેહણ કરવાનો વિધિ

(આ વિધિ-પૌષધ લીધા પહેલા, જેને પડિલેહણ કરવું હોય તેને માટે, તથા વિધિ સહિત ઓળી વગેરે કરનારાઓ માટે છે)

પ્રથમ ઇરિયાવહી પડિક્કમીને ખમાસમણ દધ ‘ઈચ્છાં સહિં ભગં પડિલેહણ કરૂ ?’ ‘ઈચ્છ’ કહી, ઉભડક પગે બેસી, મુહપત્તિ, ચરવળો, કટાસણ વગેરે સઘળા વસ્ત્રની એકી સાથે પૂર્વે દઘા તેટલા બાલથી પડિલેહણ કરવી પછી દડાસણ પડિલેહી, ઇરિયાવહી પડિક્કમી, કાળે લઈ, શુદ્ધ

કરી, ત્યાંજ ઇરિયાવહી પડિછમીને પૂવોક્ત વિધિ પૂર્વક કાળે પરઠવેા.

ત્યારપછી પૂર્વોક્ત વિધિએ પોસહ લેવો. પણ તેમાં પડિલેહણા કરવી નહીં, 'તથા કાળે પણ લેવો નહિં; પરંતુ પડિલેહણુના આદેશ તો જરૂર ફરીથી માંગી લેવા, અને તેમાં ફક્ત મુહપત્તિ પડિલેહવી. છેવટે વિધિ કરતાં જે કાંઈ અવિધિ થયો હોય તેનો 'મિચ્છામિ દુક્કડ' દઈને દેવ વાંદવા અને 'મન્હજિણુણુ'ની સજ્જાય કહેવી.

પૌષધમાં-પ્રતિક્રમણુ

પૌષધ લીધા પછી, રાધઅ પ્રતિક્રમણુ આડી હોય તો, છેવટે દેવ વાંદવા પહેલાં તે કરવું. પરંતુ (જે સવારમાં ઉઠીને પોસહ લીધા પહેલાં પ્રતિક્રમણુ કરી લીધું હોય તો ફરીથી પ્રતિક્રમણુ કરવાની જરૂર નથી.) પૌષધ લીધા પછી પ્રાત્રક્રમણુ કરતાં-નીચેની સૂચનાઓ ખાસ ધ્યાનમાં રાખવી.

૧. પ્રથમ, ઇરિયાવહી પડિછમી, 'કુસુમિણુ'ના કાઉ-સ્સગથી શરૂઆત કરવી. (અહીં સામાયિક લેવાની કે સામાયિક પારવાની જરૂર નથી.)

૨. 'સાત લાખ' અને 'અઠાર પાપસ્થાનક'ને બદલે 'ગમણાગમણે' આલોવવા.

૩. કરેમિલંતે માં 'જાવ નિયમ' ને બદલે 'જાવ-પોસહ' બોલવું.

૪ અર્ઘાઈજનેસું પહેલા-નમુત્યુણું કહ્યા પછી ખમા-સમણુ દઈ, ઇચ્છાંસંદિલં બહુવેલ સંદિસાહું ? (ગુર-

સદિસહ) ઇચ્છ કહી બીજી ખમાસમણ દઈ, ઇચ્છાં
સદિભગં બહુવેલ કરશું ? (ગુરુ-કરજો.) ઇચ્છ કહી,
પછી, ચાર ખમાસમણ પૂર્વક ભગવાનાદિ ચારને વાદી
અહાંબજાવેમું કહેવું (પ્રતિક્રમણ કર્યા પછી પઠિલેહુણી
શરૂઆત કરવી,

અથ દેવ વાદવાનો વિધિ

પ્રથમ ખમાસમણ દઈ, ઇચ્છિયાવહિયા (લોગસસ મુધી)
પઠિલ્લમી, ઉત્તરાસણ નાખીને ખમાં દઈં ઇચ્છાં સદિં
ભગં “ ચૈત્યવદન કરે ? ઇચ્છ, કહી ચૈત્યવદન કરી, નમુ
ત્યુણં અને ‘જય વીયરાયં’ ‘આભવમખડા’ મુધી દહી,
ખમાં દઈ, બીજી ચૈત્યવદન કરી, નમુત્યુણં કહી યાવત
ચાર થોઈઓ કહેવી. પછી નમુત્યુણં કહીને બીજી વાર
ચાર થોઈઓ કરેવી પછી નમુત્યુણં કહી બે જાવતિં
કહી, (ઉવસગહર અથવા બીજી) સ્તવન કહેવું અને જય
વીયરાયં અર્ધા (આભવમખડા મુધી) કહેવા પછી ખમાં દઈ
ચૈત્યવદન કરી, નમુત્યુણં કહીને જય-વીયરાયં સંપૂર્ણ કહેવા,
પછી ખમાં દઈ, ‘ અવિધિ આશાતના માટે ’ મિચ્છામિ
દુક્કં કહેવું

સન્ન્યાય કરવાનો વિધિ.

પ્રભાતના દેવવદનમા છેવટે (મન્દ નિજાણ) ની સન્ન્યાય
કહેવી. (જોપોરે તથા સાન્ને ન કહેવી.) તે સન્ન્યાયને માટે,
એક ખમાં દઈ, “ઇચ્છાં સદિં ભગં સન્ન્યાય કરે ?
ઇચ્છ” કહી, ન્વહાર ગણી, ઉભડક પગે બેસી, એક જણ

‘મન્હ જિણાણુ’ની સજ્જાય કહે; (ત્યારપછી નવકાર ન ગણવો.) પછી ખમાં દઇ, ‘અવિધિ આશાતના માટે મિચ્છામિ દુક્કર’ કહેવું.

ખહુપડિપુત્તા પોરિસિનો વિધિ.

હવે, છ ઘડી દિવસ ચડયા પછી ચોરસી ભણાવવી, તેનો વિધિ-પ્રથમ, ખમાં દઇ, “ઇચ્છાં સંદિં ભગં ખહુપડિપુત્તા પોરિસિ ?” (શુરુ કહે ‘તહત્તિ’) પછી, ખમાં દઇ, ઇરિવહિયાં પ્રગટ લોગસ્સ પયંન્ત પડિચ્છમી, ખમાં દઇ, ઇચ્છાં સંદિં ભગં પડિલેહણુ કરં ? (શુરૂ-કરેહ) ઇચ્છ” કહીને મુહપત્તિ (પં બોલથી) પડિલેહવી.

ત્યારપછી શુરુ હોય તો તેમની સમક્ષ રાધય-મુહ-પત્તિ પડિલેહવી, તેનો વિધિ આ પ્રમાણે--

રાધય મુહપત્તિ પડિલેહવાનો વિધિ.

[આ વિધિ-શુરૂમહારાજ સાથે રાધ-પ્રતિક્રમણ ન દર્શ્યુ હોય તેને માટે છે.]

પ્રથમ ખમાં દઇ, ઇરિયાવહિયાં પડિચ્છમી, ખમાં દઇ, ઇચ્છાં સંદિં ભગં રાધય મુહપત્તિ પડિલેહું ? (શુરૂ-પડિલેહેહ) ‘ઇચ્છ’ કહી, મુહપત્તિ પડિલેહવી. પછી બે વાંદણાં દેવાં; પછી, ઇચ્છાં સંદિં ભગં રાધય આ-લોહ ? (શુરૂ-આલોએહ) ઇચ્છ, કહી તેનો પાઠ કહેવો. પછી, ‘સંવસવિ રાધય દુચ્ચિત્તિય દુખ્લાસિય, દુચ્ચિદ્ધિય,

ધંચાકારેણ સદિસહ ભગવન્ ? (ગુરુ-પડિચ્છમેહ) ઇચ્છ, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડ ' કહીને, પદસ્થ હોય તો તેમને બે વાંદણા દેવા, ન હોય તો એકજ ખમાસમણુ દેવું પછી, ઇચ્છકાર સુહરાઈવ કહીને, અણ્ણુકિંચો ખામવો પછી, બે વાંદણા દઈ, 'ધંચકારી ભગવન્ પમાય કરી પચ્ચક્ષ્ણાણુનો આદેશ દેશોછ,' એમ કહી, પચ્ચક્ષ્ણાણુ લેવું

[પછી સવ મુનિઓને 'ગુરુવદન વિધિ' પૂર્વક વાદવા]

પચ્ચક્ષ્ણાણુ પારવાનો વિધિ

પ્રથમ ઇરિયાવહિયા લોગસ્સ પર્યં ત, પડિચ્છમી, ખમાસમણુ દઈ " ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ ! એત્યવદન કરૂ ? ઇચ્છ, " કહી, જગચિતામણિ કહી, જ કિંચિં નમુત્થુણું ભવતિ ચેઈં કહી, ખમાસમણુ દઈ, ભવતા કેવિં નમોઠ્ઠં તં ઉવસગ્ગહરં જયવિયસાયં કહેવા પછી ખમાસમણુ દઈ ' ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ ! સન્નયાય કરૂ ? ઇચ્છ ' કહી એક નવકાર ગણી 'મન્હ તિણ્ણાણુંનીસન્નયાય કહેવી પછી ખમાસમણુ દઈ, " ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ ! સુહપત્તિ પડિલેહુ ? ઇચ્છ " કહી સુહપત્તિ પડિલેહવી પછી ખમાં દઈ, ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ ! પચ્ચક્ષ્ણાણુ પાડૂ ? 'યથાસક્કિં' કહી, ખમાં દઈ, ઇચ્છાકારેણ સદિસહ ભગવન્ ! પચ્ચક્ષ્ણાણુ પાચું ? 'તહત્તિ' કહી અગુઠો મુડીની અદર વાળી, જમણો હાથ ચરવલા યા કટાસણા ઉપર સ્થાપી, એક નવકાર ગણી (નવકારસીથી આયબીલ સુધીના પચ્ચક્ષ્ણાણુ આ પ્રમાણે પારવા)

માત્રું કરવાનો તથા સ્થંડિલ જવાનો વિધિ.

માત્રું કરવા જતાં વસ્ત્ર બદલવું. કાળ વખત હોય તો, માથે કામળી રાખી, પુંજણીથી કેરી કુંડી નેઈને પ્રમાર્જવી, તેમાં માત્રું કરી, ત્રણવાર આવસસહી કહી, પરઠવાની જગ્યાએ જઈ; કુંડી નીચે મૂકી, યોગ્ય ભૂમિ નેઈ; આણુનાણુડ જસુગગહો કહી, માત્રું પરઠવું. કુંડી નીચે મૂકી. વોસિરે વોસિરે ત્રણવાર કહેવું. પછી નિસિહી ત્રણવાર કહી, વસતિમાં પ્રવેશી, કુંડી મૂળ જગ્યાએ મૂકી, અચિત્ત પાણીથી હાથ ધોઈ, વસ્ત્ર બદલી, સ્થાપનાચાર્ય સન્મુખ ઈરિયાવહિયા પડિછમવા.

આ પ્રમાણે જ સ્થંડિલ જવાનો વિધિ સમજવો. લોટો વિગેરે જળપાત્ર લઈને જવું અને બેસતાં આણુનાણુડ જસુગગહો; અને ઉઠ્યા પછી વોસિરે વોસિરે ત્રણવાર કહેવું, પછી પોસહશાળાએ હાથપગનું પ્રક્ષાલન કરી, વસ્ત્ર બદલી, સ્થાપનાચાર્ય સામે ઈરિયાવહિયા કરી, ગમણા-ગમણેં આલોવવા.

ગમણાગમણે-આલોવવાનો વિધિ.

પ્રથમ ઈરિયાવહિયા (લોગસસ સુધી) પડિછમવા; પછી ખમાસમણુ દઈ “ ઈચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્ ! ગમણાગમણે આલોઉં ? (ગુરૂં યા વડીલ-આલોએહ) ‘ ઈચ્છ’ કહી.

ધર્મો-સમિતિ. ભાષા-સમિતિ, એષણા-સમિતિ, આદાન-ભંડ-મત્ત-નિક્ષેવણા-સમિતિ, પારિષ્ઠાપનિકા-સમિતિ;

મનો-શુભિ, વચન-શુભિ, કાય-શુભિ, એ પાચ સમિતિ, ત્રણ શુભિ, એ આદ્ય-પ્રવચન-માતા-શ્રાવક તથા ધર્મે, મામા-યિક પોસક લીધે રૂડી પેરે પાળી નહિ, જે ખડના વિરાધના હુઇ હોય, તે સવિ હુ મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ હુકકડ

સાંજનો પડિલેહણુ વિધિ.

પ્રથમ ખમાં હઈ, ‘ઈચ્છાં સહિં ભગં બહુ પડિ-પુતા પેરિસિ ?’ (શુર મહારાજ ‘તંહુત્તિ’ કહે પછી) ખમાં હઈ, ઈચ્છાં સહિં ભગં ઈચ્છિયાવહિય પડિહમા-મિ ? (શુર મહારાજ-‘પડિહમેહ’) ઈચ્છ’ કહી પછી તોગસ્સ પર્યંત ઈચ્છિયાવહિયા પડિહમવા પછી, ખમાં હઈં, ઈચ્છાં સહિં ભગં ગમણાગમણે આલોઉ ? (શુર-આલો-એહ) ઈચ્છ’ કહી, ગમણાગમણે આલોવવા પછી, ખમાં હઈ, ઈચ્છાં સહિં ભગં પડિલેહણુ કર ? (શુર કહે ‘કરેહ’) ‘ઈચ્છ’ કહી ખમાં હઈ, ઈચ્છાં સહિં ભગં પોસકસાલા પ્રમાર્જ ? (શુર કહે ‘પ્રમાર્જે’) પછી ‘ઈચ્છ’ કહીને ઉપવાસ વાળાએ શુકપત્તિ, ચરવળો અને કટાસણું પડિલેહણુ, અને ખાધુ હોય તેણે (એટલે-આયળીલ તથા એકાસણાવાળાએ) કદોરા ધોતીયા સહિત પાચ વાના પડિ-લેહવા પછી, (કદોરો છેડી બાધનારે) તોગસ્સ પર્યંત ઈચ્છિયાવહિયા પડિહમવા, પછી ખમાં હઈ, “ ઈચ્છકારી ભગવન ! પસાય કરી પડિલેહણુ પડિલેહાવોણ ! ” એમ કહીને વડીલનું એક (એસ) વચ પડિલેહણુ પછી ખમાં

[ખીજાં છ માંડલાં ઉપાશ્રયના બારણાની અંદરનો ભાગ કદપી કરવાં]

(૧) આઘાટે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

(૨) આઘાટે આસન્ને પાસવણે અહિયાસે,

(૩) આઘાટે મજ્જે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

(૪) આઘાટે મજ્જે પાસવણે અહિયાસે.

(૫) આઘાટે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

(૬) આઘાટે દૂરે પાસવણે અહિયાસે. (૧૨)

[ત્રીજાં છ માંડલાં ઉપાશ્રયના બારણાની બહાર નજીક પ્રદેશ કદપી કરવાં]

(૧) અણાગાટે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.

(૨) અણાગાટે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે.

(૩) અણાગાટે મજ્જે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.

(૪) અણાગાટે મજ્જે પાસવણે અણહિયાસે.

(૫) અણાગાટે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.

(૬) અણાગાટે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે. (૧૮)

[ચોથાં છ માંડલાં, ઉપાશ્રયથી સો સો ડગલાં દૂર કદપી, કરવાં.]

(૧) અણાગાટે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

(૨) અણાગાટે આસન્ને પાસવણે અહિયાસે.

(૩) અણાગાટે મજ્જે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

(૪) અણાગાટે મજ્જે પાસવણે અહિયાસે.

(૫) અણાગાટે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.

(૬) અણાગાટે દૂરે પાસવણે અહિયાસે. (૨૪)

સથારા પોરિસી-લખાવવાનો વિધિ.

(છ છડી રાત્રિ ગયા પછી આ વિધિ લખાવી શકાય)

પ્રથમ ખમાસમણ દર્ધ, “ ઇચ્છાકારેણ સદ્વિસહ ભગવન્ ! બહુ પડિપુન્ના પોરિસી ? (ગુરુ કહે-‘તહત્તિ’) પછી પ્રગટ લોગસ્સ પર્યન્ત ઇરિયાવરિયા પડિછમી, ખમાઠ દર્ધ, ‘ ઇચ્છાકારેણ સદ્વિસહ ભગવન્ ! બહુ પડિપુન્ના પોરિસી રાર્ધય-સથારએ ઠાઇશુ ? ’ કહેવુ, (ગુરુ કહે-‘ ઠાઇજે ’) પછી ‘ ઇચ્છા ’ કહી, ચક્રકસાયઠ નમુત્થુણ્ઠ, જાવતિઠ, ખમાઠ, જાવતઠ, નમોઝહંતઠ, ઉવસગ્ગહરઠ, અને જયવિયરાયઠ અનુક્રમે કહેવા પછી ખમાઠ દર્ધ “ ઇચ્છાઠ સ્ઠઠ લઠ સથારા પોરિસી (વિધિ) લખવા મુહપત્તિ પડિલેહુ ? ” (ગુરુ કહે ‘ પડિલેહેહ ’) પછી પચ્ચાસ બોલથી મુહપત્તિ પડિલેહી, નીચે પ્રમાણે સથારા પોરિસી સૂત્ર લખવુ

(સથારા પોરિસી સૂત્ર)

નિસીહિ નિસીહિ નિસીહિ, નમો ખમા-મમણાણુ
ગાયમાઇણુ મહામુણીણુ ॥ નમો અરિહતાણુ નમો સિદ્ધાણુ
નમો આયરિયાણુ નમો ઉવજ્જાયાણુ, નમો લોએ સંવ-
સાહુણુ એસો પથ નમુક્કારો સંવ-પાવ-પચ્ચાસણુ
મગલાણુ ચ સંવેસિ પદમ હવર્ધ મગલ ॥ કરેમિ ભતે !
આમામ્મય માવજ્જ જોગ પચ્ચક્ખામિ નિવ-નિયમ પજ્જણુ

પોસાતીએ એ , જાવ પોસહ ’ બોલવુ (મુનિએ પોતાનુ કરેમિભતેઠ કહેવુ)

વાસામિ, હુવિહુ તવિહેણું, મણેણું, વાયાએ, કાએણું; ન
કરેમિ ન કારવેમિ તસ્સ ભંતે ! પડિછમામિ, નિદામિ
ગરિહામિ, અપ્પાણું વોસિરામિ.

(ઉપર્યુક્ત સમગ્ર પાઠ ત્રણવાર બોલવો.)

આણુજાણુહ જિદ્દિજ્જા ! આણુજાણુહ પરમ-ગુરુ !; ગુરુ-
ગુણ રયણેહિં મંડિય-સરીરા ! બહુ-પડિપુન્ના પોરિસિ, રાઈય-
સંથારએ ઠામિ (૧) આણુજાણુહ સંથારં, બાહુ-વહાણુણ
વામ-પાસેણું; કુકકુડિ-પાય-પસારણ, અતરંત પમજ્જએ
ભૂમિં (૨) સંકોધઅ સંડાસા, ઉવટ્ટંતે અ કાય-પડિલેહાં;
દંવાઈ-ઉવઓગં, ઉસાસ-નિરંભણા લોએ (૩). જઈ મેં હુજ્જ
પમાઓ, ઇમસ્સ દેહસ્સિમાઈ રયણીએ; આહારમુવહિ દેહં,
સંવં તિ-વિહેણુ વોસિરિઅં (૪). અત્તારિ મંગલં; અરિહંતા
મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાહુ મંગલં, કેવલિ-પન્નત્તો ધમ્મે
મંગલં (૫) અત્તારિ લોશુત્તમા; અરિહંતા લોશુત્તમા, સિદ્ધા
લોશુત્તમા, સાહુ લોશુત્તમા, કેવલિ-પન્નત્તો-ધમ્મે લોશુત્તમા.
(૬). અત્તારિ સરણું પવજ્જામિ, આરહંતે સરણું પવજ્જામિ,
સિદ્ધે સરણું પવજ્જામિ, સાહુ સરણું પવજ્જા મ, કેવલિ-
પન્નત્તં ધમ્મં સરણું પવજ્જામિ (૭) પાણાઈવાયમલિઅં;
ચોરિદ્ધં મેહુણું દવિણુ-સુચ્છં; કોહં, માણું, માયં, લોભં
પિજ્જં તહા દોષં (૮) કલહં અપ્પભક્ષણાણું, પેસુન્નં રઈ-
અરઈ-સમાઉત્તં; પર-પરિવાયં માયા, મોસં મિચ્છત્ત-
સલ્લંચ (૯) વોસિરિસુ ઇમાઈ, સુદ્ધ-મગ્ગ-સંસગ્ગ-વિગ્ધ-
ભૂઆઈ; દુગ્ગઈ-નિળંધણાઈ, અદ્ધારસ પાવ-ઠાણાઈ (૧૦)
એગોહં નત્થિ મે કોઈ, નાહમન્નસ્સ કરસઈ; એવં અદ્દીણુ-

મણુમો, અપ્પાણ મણુમાસઈ (૧૧) એગો મે સાસઓ
અપ્પા, નાણુ-૬ સણુ-મણુઓ, સેસા મે બાહિરા ભાવા,
સંવે સન્નેગ-લક્ષણણા (૧૨), સન્નેગ-મૂલા જીવેણુ, પત્તા
દુક્ખ-પરપગ, તમ્હા મન્નેગ-સખધ, મંબ તિ-વિહેણુ
વોસિરિઅ (૧૩)

x અરિહતો મહ દેવો, જાવજાણવ સુસાહુણો ગુરુણો,
જિણપન્નત્ત' તત્ત, ઇઅ સમ્મત્ત મએ ગહિઅ (૧૪).

ખમિઅ ખમાવિઅ, મઈ ખમિહ, સંવહ જીવ-નિકાય,
સિદ્ધહ સાખ આલોચણુહ, મુજજહ વઈર ન ભાવ (૧૫)
મંવે જીવા કમ્મવસ, અઉદ્ધ-રાજ ભમત, તે મે સંવ
ખમાવિઆ, મુજજ વિ તેહ ખમત (૧૬) જ જ મણેણુ
બદ્ધ, જ જ વાએણુ ભાસિઅ પાવ, જ જ કાએણુ કય,
મિચ્છામિ દુક્કહ તસ્સ (૧૭)

સથારા પોરિસી ભણાવવાનો વિધિ સંપૂર્ણ)

શ્રી પર્યુષણ પર્વનુ ચૈત્યવદન

પર્વ પર્યુષણ ગુણુનીલો, નવ કલ્પ વિહાર,
ચાર માસાન્તર ચિગ રહે, એહીજ અર્થ ઉદાર ૨
આપાઠ શુદ્ધિ અઉદ્ધ થકી, સવત્સરી પચાસ,
મુનિવર દિન સિત્તેરમે, પડિછમતા અઉમાસ ૨

x આ માયા ત્રણ વાર ખોલવી પછી હાય બેડી સાત
નવકાર ગણુવા (મુનિઓએ ત્રણ નવકાર ગણુરા) પછી નીચેની
ત્રણ માયા ખોલવી

શ્રાવક પણ સમતા ધરી, કરે ગુરૂ બહુમાન;	
કલ્પસૂત્ર સુવિહિત-મુખે, સાંભળે થઈ એક તાન,	૩
જિનવર ચૈત્ય જીહારીએ, ગુરૂ ભક્તિ સુવિશાલ;	
પ્રાચે અષ્ટ ભવાંતરે, વરીએ શિવ વરમાલ.	૪
દર્પણથી નિજ રૂપનો, જીવે સુદર્શિ રૂપ,	
દર્પણ અનુભવ અર્પણ, જ્ઞાન રમણ મુનિ ભૂપ.	૫
આત્મ સ્વરૂપ વિલોકતાં એ, પ્રગટયો મિત્ર સ્વભાવ;	
રાય ઉદ્ધાયી ખામણાં, પર્વપર્યુષણ દાવ.	૬
નવ વખાણુ પૂજી સુણો, શુકલ ચતુર્થ સોમા;	
પંચમી દિન વાંચે સુણે; હોય વિરોધી નીમા.	૭
એ નહીં પર્વે પંચમી, સર્વ સમાણી ચોથે;	
ભવ ભીરૂ મુનિ માનસે, ભાખ્યું અરિહા નાથે.	૮
શ્રુત કેવલી વયણા સુણી, લહી માનવ-અવતાર;	
શ્રી શુભવીરને શાસને; પામ્યા જય જયકાર.	૯

શ્રી પર્યુષણ પર્વનું સ્તવન

આંખડીએરે મેં આજ શત્રુને દીઠારે-એ દેશી.

સુણને સાજન સંત, પળસણ આળ્યાં રે,
તમે પુણ્ય કરો પુણ્યવંત, ભવિક મન ભાળ્યાં રે;
વીર જિજ્ઞેસર અતિ અલવેસર, વહાલા મારા પરમેશ્વર એમ
બોલેરે.

પર્વમાંહે પળસણ મહોટાં અવર ન આવે તસ તોલેરે. પળું ૧
ચૌપદમાં જેમ કેસરી મહોટો, વાળ ખગમાં ગરૂડ તે કહીએરે;

નદીમાહે જેમ ગંગા મહોટી, નગમા મેરૂ લહીએરે પન્નુ ૨
ભૂપતિમા ભરતેસર ભાખ્યો, વાં દેવમાહે સુર ઈંદ્રેરે,
તીરથમા શેત્રુંજે દાખ્યો, ગ્રહ ગણુમા જેમ ચંદ્રેરે પન્નુ ૩
દશેરા દીવાળીને વળી હોળી, વાં અખાત્રીજ દિવાસોરે,
ખળેવ પ્રમુખ ખહુલા છેળીજ, નહિ કોઈ સુક્રિતનો વાસોરે, પં ૪
તે માટે તમે અમર પળાવો, વાં અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ કીનેરે,
અઠ્ઠમ તપ અધિકાઈએ કરીને, નરભવલાહો લીનેરે પન્નુ ૫
ઢોલ દહામા ભેરી નેરેરી વાં ઠંપસૂત્રને જગાવોરે,
ઝાઝરના ઝમકાર કરીને, ગોરીની ટોળી મળી આવોરે પન્નુ ૬
મોનારૂપાને ફૂલડે વધાવો, વાં ઠંપસૂત્રને પૂજોરે,
નવ વખાણુ વિધિએ સાલળતા, પાપમેવાસી ધુજોરે પન્નુ ૭
એમ અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ કરતા, વાં ખહુ જીવ જગ ઉદ્ધરિયારે,
વિબુધ વિમલ વર સેવક એહથી, નવ નિધિ ઋદ્ધિ સિદ્ધિ
‘વરિયારે, પન્નુ ૮

(૧) શ્રી પર્યુષણની સ્તુતિ

પુન્યનું પોષણ પાપનું શોષણ, પર્વ પન્નુસણ પામીજી,
ઠંપ ઘેર પધરાવો સ્વામી, નારી કહે શિવનામીજી,
કુવર ગયવર ખધ ચઢાવી, ઢોલ નીશાન વજડાવોજી,
સદ્ગુરૂ સગે ચઢતે રંગે, વીરચરિત્ર સુણાવોજી, ૧
પ્રથમ વખાણુ ધર્મ નારથી પદ, ણીજે સુપના ચારજી,
ત્રીજે સુપન પાઠક વલી ચોથે, વીર જનમ અધિકારજી,
પાંચમે દીક્ષા છઠે શિવપદ, સાતમે જિન ત્રેવીશજી,
આઠમે ચિરાવલી સંભળાવે, પિંડડા પૂરા જગીશજી ૨

છઠ્ઠ અઢમ અઢાઈ કીને, જિનવર ચૈત્ય નમીનેછ.
 વરસી પઠિછમાણું મુનિવંદન, સંઘ સકળખામીનેછ;
 આઠ દિવસ લગે અમર પ્રભાવના, દાન સુપાત્રે દીનેછ.
 ભદ્રભાહુ ગુરૂ વયણ સુણીને, જ્ઞાન સુધારસ પીનેછ. ૩
 તીરથમાં વિમળાચળ ગિરિમાં, મેરૂ મહીધર નેમછ.
 મુનિવર માંહી જિનવર મોટા, પરવ પન્થસણ તેમછ;
 અવસર પામી સાહમ્મીવચ્છલ, બહુ પકવાન વડાઈછ,
 ખીસાવિજય જિન દેવી સિદ્ધાઈ, દિન દિન અધિક વધાઈછ. ૪

(૨) શ્રી પર્યુષણ પર્વની સ્તુતિ.

સત્તર લેદી જિન પૂજા રચીને, સ્નાત્ર મહોત્સવ કીનેછ,
 ઢોલ દદામા ભેરી ન ફેરી, ઝલરી નાદ સુણીનેછ,
 વીરજિન આગળ ભાવના ભાવી, માનવ ભવ ફળ લીનેછ;
 પર્વ પન્થસણ પુરવ પુન્યે, આવ્યાં એમ નાણીનેછ. ૧
 માસ પાસ વળી દસમ દુવાલસ, ચત્તારિ અઢ કીનેછ,
 ઉપર વળી દસ દોય કરીને, જિન ચોવીસે પૂજીનેછ;
 વડા કલ્પનો છઠ્ઠ કરીને, વીર ચરિત્ર સુણીનેછ,
 પડવેને દિન જન્મ મહોત્સવ, ધવળ મંગળ વરતીનેછ. ૨
 આઠ દિવસ લગે અમર પળાવી, અઢમનો તપ કીનેછ,
 નાગકેતુની પેરે કેવળ લહીએ, જો શુભ ભાવે રહીએછ;
 તેલાધર દીન ત્રણ કલ્યાણક, ગણધર વાદ વદીનેછ,
 પ્રાસ નેમીસર અંતર ત્રીજે, રિષભ ચરિત્ર સુણીનેછ. ૩

ખારસે સૂત્રને સમાચારી, સવચ્છરી પહિલ્લમીએલ,
ચૈત્ય પ્રવાહી વિધિશયુ કીને, સકળ જતુને ખામીનેલ,
પારણાને હીન સ્વામી-વચ્છલ, કીને અધિક વડાઈલ,
માનવિજય કહે સકળ મનોરથ, પૂરે દેવી મિદ્ધાઈલ ૪

સજ્જાઓ.

ક્રોધની સજ્જાય

કડવા ફળ છે ક્રોધના, જ્ઞાની એમ જાહે,
ચીસ તણે! રસ જાણીએ, હલાહલ તોહે કડવાં ૧
ક્રોધ ક્રોડ પૂરવતણુ, સજ્જમ ફળ જાય,
ક્રોધ સહિત તપ ન કરે, તે તો લેજે ન થાય કડવાં ૨
સાધુ ઘણે! તપીયો હતો, ધરતો મન વૈરાગ,
શિષ્યના ક્રોધ થકી થયો, ચડ ક્રોશીયો નાગ કડવાં ૩
આગ ઉઠે ને ઘર થકી, તે પહેલુ ઘર જાળે,
જળનો જોગજોનવિ મળે, તો પાસેનુ પરજળે કડવાં ૪
ક્રોધ તણી ગતિ એહવી, કહે કેવલ નાણી,
હાણુ કરે ને હેતની, જાળવને એમ જાણી કડવાં ૫
ઉદયરત્ન કહે ક્રોધને, કાઢને ગળે સાદી,
કાયા કરને નિર્મળી, ઉપશમ રમ નાહી કડવાં ૬

માનની સજ્જાય

રે જીવ! માન ન કીજીએ, માને વિનય ન આવેરે,
વિનય વિના વિદ્યા નહિ, તો કિમ સમકિત પાવેરે રે ૦
સમકિત વિણ ચારિત્ર નહિ, ચારિત્ર વિણ નહિ સુકિતરે,
સુકિતના સુખ છે શાશ્વતા, તે કિમ લહીએ બુકિતરે.

વિનય વડો સંસારમાં, ગુણ માંહે અધિકારી રે;
 માને ગુણ જાયે ગણી, પ્રાણી ને ને વિચારી રે. રે૦....૩
 માન કર્યું ને રાવણે, તે તો રામે માર્યો રે;
 દુર્યોધન ગર્વે કરી, અંતે સવિ હાયો રે. રે૦....૪
 મુકાં લાકડાં સારિખો, દુઃખદાયી એ ખોટોરે;
 ઉદયરત્ન કહે માનને, દેને દેશવટો રે. રે૦....૫

માયાની સંજ્ઞાયા.

સમકિતનું મૂળ જાણીએજી રે, સત્ય વચન સાક્ષાત્;
 સાચામાં સમકિત વસેજી રે, માયામાં મિથ્યાત્વરે.
 પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર,.....૧
 મુખ મીઠો જુઠો મને જી રે, કુક કપટનોરે કોટ;
 જીભે તો જીજી કરેજી, ચિત્તમાં હે તાકે ચોટ રે. પ્રાણી૦...૨
 આપ ગરજે આધો પડેજી રે, પણ ન ધરે વિશ્વાસ;
 મનશું રાખે આંતરોજી રે, એ માયાનો પાસ રે પ્રાણી૦ ૩
 જોહશું ખાંધે પ્રીતડીજી રે, તેહશું રહે પ્રતિકૂળ;
 મેલ ન છંડે મન તણોજીરે, એ માયાનું મૂળ રે; પ્રાણી૦ ૪
 તપ કીધો માયા કરીજી રે, મિત્રશું રાખ્યો રે ભેદ;
 મલ્લી જિનેશ્વર જાણીએજીરે, તે પામ્યા સ્ત્રી વેદ રે. પ્રાણી૦ ૫
 ઉદયરત્ન કહે સાંભળોજી રે, મેલો માયાની ખુદ્ધ;
 સુકિતપુરી જાવા તણોજીરે, એ મારગ છે શુદ્ધ રે પ્રાણી૦....૬

(શ્રી દેવસિરાઈ પ્રતિક્રમણાદિ સૂત્રાથ સમાપ્ત)

५० सकलार्हत्तु यैत्यवन्दन

- सकलार्हत्प्रतिष्ठान-मधिष्ठान शिवश्रिय ॥
 लल्लुवाःस्वश्रयीशान-मार्हन्त्य प्रणिहृद्महे, १
 नामाकृति द्रव्य भावैः पुनतस्त्रिजगज्जननम्;
 क्षेत्रे काले च सर्वस्मिन्नर्हत्तु ममुपास्महे. २
 आदिम पृथिवीनाथ-मादिम निष्परिग्रहम्;
 आदिम तीर्थनाथ च, ऋषलस्वामिन स्तुम ॥ ३
 अर्हत्तु भजित विश्व-कमलाङ्ग-भास्कर ;
 अस्मान-देवलादर्श-संकांतजगत स्तुवे ४
 विश्वभूयज्जनाराम-कुट्या तुट्या जयति ताः ॥
 देशनासमये वाचा, श्रीसत्त्व-जगत्पते ॥ ५
 अनेकांत-मताभोगि, ममुत्तासन-चंद्रमा ॥
 हृद्वाहम हमान द, भगवा-नलिनदन ६
 धुसत्किरीट-शाखाग्रो-तेजितांघ्रि-नभावलिः ॥
 भगवान् सुमतिस्वामी, तनोत्वभिमतानि व, ७
 पद्मप्रभ प्रभोर्देह-भाम पुष्पतु व श्रियम्;
 अतरगारि-मथने, कोपोटोपाद्विवाङ्मया. ८
 श्रीसुपार्श्वजिनेन्द्राय, महेन्द्र-महिताद्ये,
 नमश्चतुर्वर्णसंघ-गगनाभोगभास्वते. ९
 चंद्रप्रभप्रभोश्चंद्र-मरीचिनिययोज्ज्वलता,
 मूर्ति-मूर्ति सितध्यान, निर्मितेव श्रियेऽस्तु वः. १०

કરામલ કવદ્વિશ્વં, કલયન્ કેવલ શ્રિયા,	
અચિંત્ય-મહાત્મ્યનિધિઃ, સુવિધિર્બોધિયેઽસ્તુ વાઃ.	૧૧
સત્ત્વાનાં પરમાનંદ-કંદોદ્ભેદ-નવાંબુદઃ,	
સ્થાઢ્ઢાઢ્ઢમૃત-નિસ્યંદી, શીતલઃ પાતુ વો જિનઃ	૧૨
ભવરોગાર્ત-જંતૂના, -મગદંકારદર્શનઃ,	
નિઃશ્રેયસ-શ્રીરમણઃ શ્રેયાંસઃ શ્રેયસે-સ્તુવઃ	૧૩
વિશ્વોપકારક્રીભૂત-તીર્થકૃત્કર્મનિર્મિતિઃ,	
સુરાસુરનરૈઃ પૂજ્યો, વાસુપૂજ્યઃ પુનાતુ વઃ	૧૪
વિમલસ્વામિનો વાચઃ કતક-ક્ષોદ-સોદરાઃ,	
જયંતિ ત્રિજમચ્ચેતો-જલનૈર્મલ્ય હેતવઃ.	૧૫
સ્વયં ભૂરમણસ્પર્ધિં, કરુણા રસ વારિણા	
અનંતજિહ્વનંતાંવઃ, પ્રચચ્છતુ સુખશ્રિયમ્.	૧૬
કલ્પદ્રુમ સંધર્માણુ, મિષ્ટ પ્રાપ્તૌ શરીરિણામ્ ;	
ચતુર્ધા ધર્મદેષ્ટારં, ધર્મનાથ મુપાસ્મહે.	૧૭
સુધા સોદર વાગ્જ્યોત્સ્ના, નિર્મલીકૃત દિહ્મુખઃ	
મૃગલક્ષ્મી તમઃશાંત્યૈ, શાંતિનાથજિનોઽસ્તુ વાઃ.	૧૮
શ્રીકુંથુનાથો ભગવાન્, સનાથોઽતિશયર્ધિભિઃ;	
સુરાસુર નૃનાથાના, મેકનાથો સ્તુવઃ શ્રિયે.	૧૯
અરનાથસ્તુ ભગવાં, શ્વતુર્થાર નભોરવિઃ,	
ચતુર્થપુરુષાર્થશ્રી, વિજ્ઞાસં વિતનોતુ વઃ	૨૦
સુરાસુરનરાધીશ, મયૂર નવવારિદમ્ ;	
કર્મદૂનમૂલને હસ્તિ, મદનં મલ્લિ મલિષ્ઠમ્,	૨૧

- જગન્મહામોહનિદ્રા, પ્રત્યુપ સમયોપમમ્,
 મુનિસુવ્રતનાથસ્ય, દેશના વચન સ્તુમ .
 હ્રુતો નમતાં મૂર્ધ્નિર્નિર્મલીકારકારણમ્ ;
 વારિષ્ણવા ઇવ નમેઃ પાન્તુ પાદ નખાશયઃ, ૨૩
 યદુવશ સમુદ્રેન્દુઃ, કર્મકક્ષાહુતાશનઃ;
 અરિષ્ટનેર્મિભગવાન્ , ભૂયાદ્ઽરિષ્ટ નાશનઃ ૨૪
 કર્મકે ધરણેન્દ્રેય, સ્વાચિત કર્મકુર્વતિ,
 પ્રભુસ્તુલ્ય મનોવૃત્તિઃ પાર્શ્વનાથ શ્રિયેસ્તુવઃ ૨૫
 શ્રીમને વીરનાથાય, સનાથાયાહ્લુતશ્રિયા
 મહાન હ સરોરાજ, મરાણાયાઽર્હતે નમ. ૨૬
 કૃતાપરાધેઽપિ જને, કૃપા મથર તારયોઃ,
 ઇષિદ્વખાખ્યાદ્યોર્મદ્ર, શ્રીવીરજિન નેત્રયો ૨૭
 જયતિવિજિતાન્યનેભઃ, સુરાસુરાવીશમેવિનઃ શ્રીમાન્;
 વિમલસ્રાસવિરહિત, સ્ત્રિભુવનસૂડામણિર્ભગવાન્ ૨૮
 વીરઃ સર્વસુરાસુરે દ મહિતો, વાર બુધા સશ્રિતાઃ,
 વીરેણામિહૃતઃ સ્વકર્મનિયયો, વીરાય નિત્ય નમઃ
 વીરાત્તોર્થમિદ પ્રવૃત્તમતુલ્લ, વીરસ્યગોરતપો,
 વીરેશ્રો ધૃતિપ્રીત્તિકાતિનિયયઃ શ્રો વીર। ભદ્ર દિશ ૨૯
 અવનિતલ ગતાના, કૃત્રિમાકૃત્રિમાના, વરભવન
 ગતાના, દિવ્યવૈમાનિકાનામ્, ઇહ મનુજકૃતાનાં દેવરાન્ત
 ર્થિતાનાં, જિનવરભવનાના ભાવતોઽહ નમામિ ૩૦

સર્વેષાં વેધસામાધ, માહિમં પરમેષ્ટિનામ્
દેવાધિદેવં સર્વજ્ઞં, શ્રીવીરં પ્રણિદમ્ભહૃ. ૩૧

દેવોડનેકભવાર્જિતોર્જિતમહા-પાપપ્રદીપાનલો,
દેવઃ સિદ્ધિવધૂ વિશાલહૃદયા, લંકારહારોપમઃ;
દેવોડ્ષ્ટાદશદોષસિંધુરઘટા, નિર્ભેદપંચાનનો;
ભવ્યાનાં વિદધાતુ વાંછિતફલં, શ્રી વીતરાગોજિનઃ ૩૨
ખ્યાતોડ્ષ્ટાપદપર્વતો ગજપદઃ સમ્મેતશૈલાભિધઃ,
શ્રીમાન રૈવતકઃ પ્રસિદ્ધ મહિમા, શત્રુંજયો મંડપઃ,
વૈભારઃ કનકાયલો ડ્યુદ્ધગિરિઃ શ્રીચિત્રકુટાહય,
સ્તત્ર શ્રીઋષભાદયો જિનવરાઃ કુર્વંતુ વો મંગલમ્. ૩૩

શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યનું રચેલું આ ચૈત્યવંદન છે. એમાં ચોવીશ તીર્થંકરની જુદા જુદા શ્લોકથી સ્તુતિ કરવામાં આવી છે.

૫૧ સ્નાતસ્યા સ્તુતિ.

સ્નાતસ્યા પ્રતિમસ્ય મેરુશિખરે, શય્યા વિભોઃ શૈશવે,
રૂપાલોકન વિસ્મયાહુત રસ, ભ્રાન્ત્યા ભ્રમચ્ચક્ષુષા;
ઉન્મૃષ્ટં નયન પ્રભા ધવલિતં ક્ષીરોદકા શંકયા;
વકત્રં ચસ્ય પુનઃ પુનઃ સ જયતિ, શ્રીવર્ધમાનોજિનઃ ૧
હંસાંસાહત પદ્મરેણુ કપિશ, ક્ષીરાણું વાંભો ભૂતૈઃ
કુંભૈરડસરસાં પયોધરભર પ્રસ્પર્ધિભિઃકાંચનૈઃ,
યેષાં મંદરરત્ન શૈલશિખરે, જન્માભિષેકઃ કૃતઃ;
સૃષ્ટૈઃ સર્વમુગામુરેશ્વરગણૌ, સ્નેષાં નંતોડહં કંમાન. ૨

અર્હદ્વક્ત્ર-પ્રસૂત ગણધર-રચિત, દ્વાદશાગ વિશાલ;
ચિત્ર બહુવર્થયુક્ત મુનિગણવૃષભૈ, ધારિત બુદ્ધિમદ્ભિ.
મોક્ષાગ્રદારભૂત વ્રતચરણકલ્પજેય ભાવ પ્રદીપ,
ભક્ત્યા નિત્ય પ્રપદ્યે શ્રુતમહામણિલ, સર્વલોકકેકમારમ્ ૩
નિષ્પદ-ઓમનીલ-ધૃતિમત્તસદ્દશબાંસય દ્રાભદ્ ૪,
મત્ત ધટારવેણ પ્રસૂતમહાજલ, પૂરયત સમતાત્,
આરૂઢો દિવ્યનાગ વિચરતિ ગગને કામદઃ કામરૂપી,
યક્ષ સર્વાનુભૂતિર્દિશતુ મમ મહા સર્વ કાર્યેષુ સિદ્ધિમ્ ૪
શ્રી બાલયદ્વ સરિની રચેલી આ મહાવોર સ્વામીની સ્તુતિ ૭

પર ભુવન દેવતાની સ્તુતિ

જ્ઞાનાદિ-ગુણ-યુતાનાં, નિત્ય સ્વાધ્યાયસંયમરતાનામ્;
વિદધાતુ ભુવનદેવી, શિવ મદા સર્વ-આધૂનામ્ ॥૧॥

પ૩ ક્ષેત્ર દેવતાની સ્તુતિ.

યસ્યા ક્ષેત્ર સમાશ્રિત્ય, આધુભિ સાધ્યતે ક્રિયા,
સા ક્ષેત્રદેવતા નિત્ય, ભુયાન્ન મુળદાયિની ॥૧॥

પ૪ છોકના ૬ ઉસ્સગગની યોય.

મર્ત્યે યક્ષાગ્નિકાદા ચે, વૈયાવૃત્યગ્નિ જિને, ૧

સુદ્રોપદ્રવ મઘાત તે કુત દ્રાવ્યતુ ન ॥ ૨ ॥

૫૫. શ્રાવક પાક્ષિકાદિ મોટા અતિચાર.

નાણુંમિ દંસણુંમિ અ, ચરણુંમિ તવંમિ તહ ચ વીરિ-
ચંમિ, આચરણું આચારો, ઇઅ ઝોસો પંચહા ભણિઓ ૧
જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર, વીર્યાચાર, એ
પંચવિધ આચારમાંહિ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ
માંહિ સૂક્ષ્મ બાદર જાણતાં અજાણતાં હુઓ હોય, તે સવિ-
હું મન, વચન, કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુછડં ૧

તત્ર જ્ઞાનાચારે આઠ અતિચાર, કાલે વિણએ બહુમાણે
ઉવહાણે તહ અનિષ્કલણે, વંજણ અત્ય તદુભયે, અઠ્ઠવિહો
નાણુમાચારો, ૧ જ્ઞાન કાળવેળાએ ભણ્યો, ગણ્યો નહીં, અકાળે
જણ્યો, વિનયહીન, બહુમાનહીન, યોગ ઉપધાન હીન, ભણ્યો-
અનેરો કન્હે ભણી અનેરો ગુરૂ કહ્યો. દેવ ગુરૂ વાંદણે, પડિછમણે,
સજ્જાચ કરતાં, ભણતાં ગુણતાં કૂડો અક્ષર કાને માત્રાએ
અધિકેં ઝોછો ભણ્યો. સૂત્ર કૂડું કહ્યું. અર્થ કૂડો કહ્યો, તદુભય
કૂડાં કહ્યાં. ભણીને વિસાર્યાં, સાધુતણે ધર્મે કાને અણઉદ્ધર્યે,
ડાંડો અણપડિદેહે, વસતિ અણશોધે, અણપવેસે અસજ્જાચ
અણોજ્જાચ માંહે શ્રી દશવૈકલિક પ્રમુખ સિદ્ધાંત ભણ્યો
ગણ્યો. શ્રાવક તણે ધર્મે થિવિરાવલિ, પડિછમણાં ઉપદેશમાળા
પ્રમુખ ભણ્યો ગણ્યો, કાળવેળાએ કાને અણઉદ્ધર્યે પઢ્યો,
જ્ઞાનોપગરણુ-પાટી, પોથી, ઠવણી, કવળી, નવકારવાળી, સાપડા,
સાપડી, દસ્તરી, વહી, ઝોળિયા પ્રમુખ પ્રત્યે પગ લાગ્યો,
થુંકે લાગ્યું, થુંકે કરી અક્ષર માંજ્યો, ઝોશીસે ધર્યો કને
છતાં આહાર નિહાર કીધો. જ્ઞાનદ્રવ્ય ભક્ષતાં ઉપેક્ષા કીધી.

પ્રજ્ઞાપરાધે વિજ્ઞાશ્યો, વિસણુતા ઉવેખ્યો છતી શક્તિએ સારમભાળ ન કીધી જ્ઞાનવત પ્રત્યે દ્વેષ, મત્સર ચિત્તવ્યો, અવજ્ઞા આશાતના કીધી કોઈ પ્રત્યે લણુતા ગણુતા અતરાય કીધો, આપણા જાણુપણાતણો ગર્વ ચિત્તવ્યો, મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મન પર્યવજ્ઞાન, કેવળજ્ઞાન, એ પચ-વિધ જ્ઞાનતણી અસદ્દહણુ કીધી, કોઈ તોતઠો યોગઠો હસ્યો, વિતકર્યો અન્યથા પ્રદૂષણુ કીધી જ્ઞાનાચાર વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માહિ સૂક્ષ્મ ખાદર૦

દર્શનાચારે આઠ અતિચાર, નિરસકિય નિષ્કખિય, નિગ્વિતિગિગ્છા અમૂઠદિહી અ, ઉવવુહ ચિરીકરણે, વચ્છણ પભાવણે અઠ ૧ દેવશુદ્ધ ધર્મતણે વિષે નિ શકપણુ ન કીધુ તથા એકાત નિશ્ચય ન કીધો, ધર્મ સળધિયા ક્ષણતણે વિષે નિ મદેહ બુદ્ધિ ધરી નહી સાધુ માધ્વીના મલ મલિન ગાત્ર દેખી દુર્ગ છા નિપજવી, કુચારિત્રીયા દેખી આરિત્રીયા ઉપર અભાવ હુઓ, મિથ્યાત્વીતણી પૂજા પ્રભાવના દેખી મૂઠદષ્ટિપણુ કીધુ, તથા સઘમાહે શુણ્ણવતતણી અતુપપ્પ હણુ કીધી અસ્થિરીકરણુ, અવાત્સલ્ય, અપ્રોતિ, અભક્તિ નિપજવી, અજહુમાન કીધુ તથા દેવદ્રવ્ય, શુદ્ધદ્રવ્ય (જ્ઞાનદ્રવ્ય), સાધા-રણુદ્રવ્ય, ભક્ષિત ઉપેક્ષિત પ્રજ્ઞાપરાધે વિજ્ઞાશ્યો, વિણુસર્તા ઉવેખ્યો, છતી શક્તિએ સારમભાળ ન કીધી તથા માધર્મિક શુ કલહ ઈર્મજધ કીધો અધેતી, અષ્ટ પડ મુખઠેરા પાખે દેવપૂજા કીધી ગિળપ્રત્યે વામઃ પી, ધૂપધાણુ, કલરાતણો ઠબકો લાગ્યો ગિળ હાથ થકી પાચુ, ઊસાસ નિસાસ લાગ્યો, દેહરે, ઉપાશ્રયે, મલ મ્લેખમાદિક લુહા, દેહરા માહે હાસ્ય, ખેલ, કેલિ, કુતુહલ, આહાર, નિહાર કીયા, પાન

સોપારી, નિવેદીઆં ખાવાં. દ્વણાયરિય હાથ થકી પાડયા, પડિવેહવા વિસાર્યા, જિનલવને ચોરાશી આશાતના, ગુરુ ગુરુણી પ્રત્યે તેત્રીશ આશાતના કીધી હોય, ગુરુ વચન તહત્તિ કરી પડિવળ્યુ નહીં. દર્શનાચાર વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માંહિ સૂક્ષ્મ ખાદર૦ ૩

ચારિત્રાચારે આઠ અતિચાર, પશ્ચિહાણ જોગ જુત્તો, પંચહિં સમિર્ધહિં તીહિં ગુત્તીકિ, એસ ચરિત્તાચારો, અઠ્ઠવિહો હોઈ નાયવ્યો. ૧ ઈર્યા સમિતિ તે અણુજોયે હિંડયા, ભાષા સમિતિ તે સાવધ વચન બોલ્યા, એવણા સમિતિ તે વૃણુ ડગલ, અન્ન, પાણી અસૂઝતું લીધું. આદાનભંડમત્તનિદ્રખેવણા સમિતિ તે આસન, શયન, ઉપકરણ, માત્રું પ્રમુખ અણુપૂંજી જીવાકુળ ભૂમિકાએ મૂકયું લીધું, પારિધાપનિકા સમિતિ તે મળ, મૂત્ર, શ્લેષ્માદિક અણુપૂંજી જીવાકુળ, ભૂમિકાએ પરઠવ્યું. મનોગુપ્તિ તે મનમાં આર્તરૌદ્ર ધ્યાન ધ્યાયાં, વચન ગુપ્તિ તે સાવધ વચન બોલ્યાં, કાય ગુપ્તિ તે શરીર અણુપડિવેહું હલાવ્યું, અણુપૂંજે બેઠા. એ અષ્ટ પ્રવચનમાતા તે સાધુતણે ધર્મે સદૈવ અને શ્રાવકતણે ધર્મે સામાયિક પોરહ લીધે રૂકી પેરે પાળ્યાં નહીં, ખંડણા વિરાધના હુઈ, ચારિત્રાચાર વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માંહિ ૪

વિશેષતઃ શ્રાવકતણે ધર્મે શ્રીસમ્યક્ત્વ મૂલ ખાર વ્રત, સમ્યક્ત્વતણા પાંચ અતિચાર સંકા કંખ વિગિચ્છા૦

શંકા-શ્રી અરિહંતતણા બળ, અતિશય, જ્ઞાનલક્ષ્મી, ગાંભિર્યાદિક, ગુણ, શાશ્વતી પ્રતિમા, ચારિત્રીયાનાં ચારિત્ર શ્રી જિનવચન તણા સદૈહ કીધો.

આકાક્ષા-ગ્રહા, વિષ્ણુ, મહેશ્વર, ક્ષેત્રપાલ, ગોગો,
આસપાલ, પાદરદેવતા, ગોત્રદેવતા, શ્રદ્ધપૂજા, વિનાયક, હનુ-
મત, સુગ્રીવ, વાલીનાહ, ઇત્યેવમાદિક દેશ, નગર, ગામ,
ગોત્ર, નગરી જૂજૂઆ દેવ દહોરના પ્રભાવ દેખી રોગ
આતક કષ્ટ આવે ઈહલોક પરલોકાર્થે પૂજ્યા માન્યા,
સિદ્ધ વિનાયક, છરાઉલાને માન્યુ ઇચ્છ્યુ, બૌદ્ધ
માખ્યાદિક સન્યાસી, ભરડા, ભગત, લિંગીયા, ભોગીયા, ભોગી,
દરવેશ, અનેરા દરાનીયાતણો કષ્ટ, મત્ર, ચમત્કાર દેખી
પરમાર્થ જાણ્યા વિના ભૂલાવ્યા મોઢ્યા કુચાચ શીખ્યા,
સાભાવ્યા શ્રાદ્ધ, મવચ્છરી, હોળી, બળેવ, માહિ પૂનમ, અન્ન
પડવો, પ્રેત બીજ, ગૌરી ત્રીજ, વિનાયક ચોથ, નાગ પચમી
ઝીલણા છઠી શીલ સાતમી, ધ્રુવ અષ્ટમી, નૌલી નવમી,
અહવા દશમી, મત અગ્યારશી, વત્સ બારશી, ધન તેરશી,
અનત ચઉદશી અમાવાસ્યા, આદિત્યવાર, ઉત્તરાયણ (વિગેરે
પર્વો માન્યા) નૈવેદ્ય ક્રીધા નવોદક, ચાગ, લોગ, ઉનારણા
ક્રીધા, કરાવ્યા, અનુભોધા પીપલે પાણી ઘાટ્યા, ઘલાવ્યા
ધર બાહિર ક્ષેત્રે, ખલે, કુલે તળાવે, નદીએ, દ્રહે વાવિએ,
સમુદ્રે કુડે, પુણ્યહેતુ સ્નાન ક્રીધા, કરાવ્યા, અનુભોધા, દાન
ક્રીધા શ્રદ્ધ, શનિશ્ચર માહ માસે નવગત્રીએ નાદ્યા
અન્નણના ધાખ્યા અનેગઈ મત મતોલા ક્રીધા, કરાવ્યા
વિતિગિચ્છા-ધર્મ સખધીયા કળતણે વિવે મદેહ ક્રીધો
જિન અરિહત ધર્મના આગાર, વિશ્વોપકાર સાગર, મોક્ષ
માર્ગના દાતાર, ઈસ્યા ગુણ લણી ન માન્યા, ન પૂજ્યા
મહાસતી, મહાત્માની ઈહલોક પરલોક મળધીયા લોગ
વાંછિત પૂજા ક્રીધી રોગ, આતક કષ્ટ આવે, ખીણ વચન

લોગ માન્યા. મહાત્માનાં ભાત, પાણી, મલ શોભા તણી નિંદા કીધી, કુચારિત્રીયા દેખી ચારિત્રીયા ઉપર દુભાવ હુગ્યો, મિથ્યાત્વી તણી પૂજા પ્રભાવના દેખી પ્રશંસા કીધી, પ્રીતિ માંડી. દાક્ષિણ્ય લગે તેહનો ધર્મ માન્યો કીધો. શ્રી સ્મયકૃત્વ મત વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાંહિં પ

પહેલે સ્થુલ પ્રાણાતિપાત વિરમણુ મતે પાંચ અતિચાર. વહુખંધછવિચ્છેચ્છેં દ્વિપદ ચતુષ્પદ પ્રત્યે રીઘવસે ગાઢા ઘાવ ઘાલ્યો. ગાઢે ખંધને ખાંધ્યો, અધિક ભાર ઘાલ્યો. નિર્લાંછન કર્મ કીધાં. ચારા પાણી તણી વેળાએ સારસંભાળ ન કીધી. લેહણે દેહણે કીણુહી પ્રત્યે લંઘાવ્યો. તેણે ભૂખે આપણે જમ્યા. કનહે રહી મરાવ્યો, ખંદીખાને ઘલાવ્યો. શબ્યાં ધાન્ય તાવડે નાખ્યાં, દળાવ્યાં, ભરડાવ્યાં. શોધી ન વાવર્યાં. ઈંધણુ છાણું અણુશોધ્યાં બળ્યાં. તે માંહિ સાપ વીંછી ખજુરા, સરવલા, માકડ, બુઆ, ગિંગોડા સાહતાં મુઆ. હુહવ્યા, રૂડે સ્થાનકે ન મૂક્યા. કીડી મંકોડીનાં ઈંડાં વિછોઢ્યાં, લીખ ફેડી, ઉઢેહી, કીડી, મંકોડી ઘીમેલ, કાતરા, ચુડેલ, પતંગીયાં, દેડકાં, અલસીયાં, ઈંચલ કુંતાં, ડાંસ, મસા; બગતરાં, માખી, તીડ પ્રમુખ જીવ વિણુદા, માળા હલાવતાં ચલાવતાં પંખી. ચકડાં, કાગ તણાં ઈંડાં ફેડયાં. અનેરો એકેંદ્રિયાદિક જીવ વિણાશ્યા. ચાખ્યા. હુહવ્યા. કાંઈ હલાવતાં ચલાવતાં, પાણી છાંટતાં. અનેરો કાંઈ કામકાજ કરતાં, નિર્ધર્મ-સપણુ કીધું જીવરક્ષા રૂડી ન કીધી. સંખારો સૂકવ્યો. રૂડું ગલણું ન કીધું. અળગણુ પાણી વાવયું. રૂડી જયણુ ન કીધી. અળગણુ પાણીએ ઝીલ્યા, લુગડાં ધોયાં, ખાટલા તાવડે નાખ્યા, આટક્યા. જીવાકુલ ભુમિ લીંપી. વાથી ગાર રાખી, દળણે.

ખાડણે, લી પણે રૂડી જયણા ન કીધી આઠમ ચઉદશના
નિયમ જાગ્યા ધૂણી કરાવી પહેલે સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વિરમણ
મત વિધિયો અનેરો જે કોઈ અતિયાર પક્ષ દિવસ માહિં ૧

બીજે સ્થૂલ મૃધાવાદ વિરમણ મતે પાચ અતિયાર
સહસા રહસ્મ દારેં સહસાતકારે કુણ્ડી પ્રત્યે અભુગતુ આળ
અધ્યાખ્યાન દીધુ સ્વદારા મત્ર લેહ કીધો અનેરો કુણ્ડીને
મત્ર આલોચ્ય મર્મ પ્રકાશ્યો કુણ્ડીને અનર્થ પાડવા
કૂડી બુદ્ધિ દીધી કૂડો લેખ લખ્યો કૂડી માખ બરી થાપણ-
મોસો કીધો કન્યા, ગૌ ઠોર, જૂમિ સબધી લેહણે દેહણે
વ્યવસાયે વાદ વદવાડ કરતા મોટકું જૂઠું જોડ્યા હાથપગ
તણી ગાળ દીધી કડકડા મોડયા મર્મવચન જોડ્યા બીજે
સ્થૂલ મૃધાવાદ વિરમણ મત વિધિયો અનેરો જે કોઈ
અતિયાર પક્ષ દિવસ માહિ સૂક્ષ્મ બાહર જાણતા અજાણતાં ૨

ત્રીજે સ્થૂલ અદત્તાદાન વિરમણ મતે પાચ અતિયાર
તેનાહડખચોગેંધર બાહિર ક્ષેત્ર, ખળે પરાઈ વસ્તુ અણ
મોકલી લીધી વાવરી ચોનાઈ વસ્તુ વહોરી, ચોર ધાડ
પ્રત્યે સકેત કીધો, તેહને સબલ દીધુ, તેહની વસ્તુ લીધી
વિરૂદ્ધ રાજ્યાતિક્રમ કીધો, નવા પુરાણા, સરસ વિરસ,
સુણવ, નિહંવ વસ્તુના લેખમલેખ કીધો કૂટે કાટલે, તોલે,
માને, માપે વહોર્યા દાણચોરી કીધી કુણ્ડીને લેખે વરાસ્યો
સાટે લાય લીધી કૂડો કરહો કાઢ્યો વિશ્વામઘાત કીધો
પગ વચના દીધી પામગ કૂડા કીધો ડાડી ચડાવી લહકે
તહકે કૂડા કાટડા માન માપા કીધો માતા, પિતા, પુત્ર,
મિત્ર, ઠલત્ર વચી કુણ્ડીને દીધુ જૂદી ગાઠ કીધી થાપણ

ઓળવી. કુણ્ડીને લેખે પલેખે ભૂલવ્યું. પડી વસ્તુ ઓળવી
લીધી. ત્રીજે સ્થૂલ અદત્તાદાન વિરમણુ તત વિષયિઓ ૩

ચોથે સ્વદારા સંતોષ પરસ્ત્રી ગમન વિરમણુ તતે પાંચ
અતિચાર. અપરિગ્ગહિયા ઇત્તરં અપરિગૃહીતા ગમન,
ઇત્વરપરિગૃહીતા ગમન કીધું. વિધવા, વેશ્યા, પરસ્ત્રી; કુલાગના
સ્વદારા શોક તણે રિષે દષ્ટિ વિષયાંસ કીધો. સરાગ વચન
બોલ્યાં આડમ, ચઉદશ, અનેરી પર્વતિયિના નિયમ લઈ ભાંગ્યા.
ધરધરેણું કીધાં, કરાવ્યાં. વરવહુ વખાણ્યાં. કુવિકલ્પ ચિંતવ્યો.
અનંગકોડા કીધી. સ્ત્રીનાં અંગોપાંગ નિરખ્યાં. પરાયા વિવાહ
જોડયા. ઢીંગલા ઢીંગલી પરણાવ્યાં. કામભોગતણે વિષે તીવ્ર
અભિલાષ કીધો. અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અનાચાર,
સુહણે સ્વપ્નાંતરે હુઆ કુવપ્ન લાધ્યાં, નટ, વિટ, સ્ત્રીયું હાંસું
કીધું. ચોથે સ્વદારા સંતોષ તત વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ ૪

પાંચમે સ્થૂલ પરિગ્રહ પરિમાણુ તતે પાંચ અતિચાર.
ધણુ ધન ખિત્ત વત્થું ધન-ધાન્ય, ક્ષેત્ર-વાસ્તુ રૂપ,
સુવર્ણ કુખ્ય, દ્વિપદ, ચતુષ્પદ એ નરવિધ પરિગ્રહતણા નિયમ
ઉપરાંત વૃદ્ધિ દેખી મૂઝઈ લગે સંક્લેષ ન કીધો. માતા,
પિતા, પુત્ર સ્ત્રી તણે લેખે કીધો. પરિગ્રહ પરિમાણુ લીધું
નહીં. લેખને પઢિયું નહિં. પઢવું વિસાચું અલીધું મેલ્યું.
નિયમ વિસાર્યાં. પાંચમે પરિગ્રહ પરિમાણુ તત વિષયિઓ
અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાંહિ સૂક્ષ્મ ખાદર ૫

છઠે દિગ્વિરમણુ તતે પાંચ અતિચાર. ગમણુરસ મ
પરિમાણે ૦ ઊર્ધ્વદિશિ, અધોદિશિ, તિર્યગ્દિશિએ જાવા
આવવા તણા નિયમ લેઈ ભાંગ્યા. અનાભેજો વિરમૂતિ લગે

અધિક ભૂમિ ગયા પાઠવણી આઘી પાછી મોકલી વહાણ
વ્યવસાય કીધો વધોકાળે ગામતર કીધુ, ભુમિકા એક ગમા
સંજોષી, ખીજી ગમા વધારી છટ્ઠે દિવસિરમણ મત વિધિઓ
અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાહિ સૂક્ષ્મ ખાદર ૦ ૬
સાતમે ભોગોપભોગ વિરમણ મતે ભોજન આશ્રયી પાત્ર
અતિચાર અને કર્મ હુતી પદર અતિચાર, એવ વીશ
અતિચાર, સચિત્તે પડિખણે ૦ સચિત્ત નિયમ લીધે અધિક
સચિત્ત લીધુ અપકવાહાર, દુપકવાહાર, ગુરુછૌવધિતણુ ભક્ષણ
કીધુ, ઓળા, ઉખી, પોક, પાપડી ખાધા

સચિત્ત ૬૦૫ વિગઈ, વાણહ-ત બોલ-વત્થ-કુમ્ભેસુ,
વાહણ સચણુ વિલેવણુ, -બભ-દિસિ-ન્હાણુ-ભત્તેસ ૧ એ
શૌદ નિયમ દિનગત રાત્રિગત લીધા નહી, લઈને ભાગ્યા
ભાવીશ અભક્ષ્ય, બત્રીશ અનતકાય માહિ આદુ, મૂળા,
ગાજર, પિંડ, પિંડાણુ, કચુરો, સૂરણુ, કુણી આખલી ગળો
વાધરડા ખાધા, વાશી કઠોળ, પોળી રોટલી, ત્રણ દિવસનુ
ઓદન લીધુ, મધુ, મહુડા માખણ, માટી, વેગણુ, પીણુ,
પીચુ, ૫ પોટા વિષ, હિમ, કરહા, ઘોલવડા અભક્ષ્યા ફળ,
ટીબર, શુદા, મહોર, બોળ અથાણુ, આમ્બલબોર, કાચુ
મીઠું, તિલ, ખસખસ કોઠિબડા ખાધા, રાત્રિભોજન કીધા
ભગસગ વેળાએ વાળુ કીધુ દિવસ વિષુ ઉગે શીગળ્યા, તથા
કર્મત પત્તર કર્મદાન, ઇગાલકમ્મે, વણકમ્મે, માડિકમ્મે,
જાડિકમ્મે, ફોડિકમ્મે એ પાંચ કર્મ, દતવાણિન્ય લક્ષ્મ
વાણિન્ય, રસવાણિન્ય, કેમવાણિન્ય, વિસવાણિન્ય એ
પાંચ વાણિન્ય, જતપિલ્લકમ્મે, નિલ્લછણકમ્મે, દવગિ
રાખણ, ૨ દહ તલાય એખણ્યા અમકપોખણ્યા, એ પાંચ

સામાન્ય એવં પત્તર કર્માદાન બહુ સાવધ, મહારંભ, રાંગણ, લીહાલા કરાવ્યા, ઇંટ નિભાડા પચાવ્યા, ધાણો, ચણા, પકવાન્ન કરી વેચ્યા, વાશી માંખણ તવાવ્યાં તિલ વડોયાં ફાગણ માસ ઉપરાંત રાખ્યાં, દલીદો કીધો. અંગીઠા કરાવ્યા. શ્વાન, ખિલાડા, સુડા, સાલહિ પોવ્યા. અનેરાં જે કાંઈ બહુ સાવધ ખરકર્માદિક સમાચર્યાં. વાશી ગાર રાખી. લીંપણે, ગૂંપણે મહારંભ કીધો, અણુશોધ્યા ચૂલા સંધુકયા, ઘી, તેલ ગોળ, છાશ તણાં લાજન ઉઘાડાં મૂકયાં, તે માંહિ માખી, કુંતી, ઉંદર, ગિરોળી પડી, કીડી ચડી, તેની જયણા ન કીધી. સાતમે ભોગોપભોગ વિરમણ ત્રત વિષયિઓ અનેરાં જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માંહિ

આઠમે અનર્થદંડ વિરમણ ત્રતે પાંચ અતિચાર. કંદ-
પ્પે કુકુકુઈએ૦ કંદર્પ લગે વિટચેટા, હાસ્ય ખેલ, કુતૂહલ કીધાં. પુરૂષ સ્ત્રીના હાવભાવ, રૂપ શૃંગાર ત્રિષચરસ વખાણ્યા. રાજકથા, ભક્તકથા, દેશકથા સ્ત્રીકથા કીધી. પરાઈ તાંત કીધી તથા પિશુનપણું કીધું, આર્તરૌદ્ર ધ્યાન ધ્યાયાં, ખાંડા, કટાર, કોથ, કુહાડા, રથ, ઉખલ, મુથલ, અગ્નિ, ઘંટી, નિસાહે, દાતરડાં પ્રમુખ અધિકરણ મેલી દાક્ષિણ્ય-
લગે માગ્યાં આખ્યાં, પાપોપદેશ દીધો, અઘટમી ચતુર્દશીએ ખાંડવા દળવાતણા નિયમ લાગ્યા. મૂખરપણા લગે અસં-
ખદ્ધ વાક્ય ખોલ્યાં, પ્રમાદાચરણ સેચ્યાં અંધોળે, નાહણે, દાતણે, પગ ધોઅણે, ખેલ, પાણી તેલ છાંટયાં, ઝીવણે, ઝીલ્યા. બુગટે રમ્યા, હિંચોળે હિંચ્યા, નાટક પ્રેક્ષણુક ભોયાં, કણ કુવસ્તુ ઢોર લેવરાવ્યાં, કર્કશ વચન ખોલ્યા. આકોશ કીધા. અખોલા લીધા. કરકડા મોડયા, મચ્છર ધર્યો, સંલેડા

લગાડયા, શ્રાપ દીધા લેખા સાઠ, હુંડું, કૂકડા, શ્વાનાદિક
જુગાડયા, જુગના ભેયા, ખાદિ લગે અદેખાઈ ચિતવી માટી,
મીઠું, કણ, કપાસીયા કાજ વિણ ચાખ્યા, તે ઉપર બેઠા
આલી વનસ્પતિ ખુદી સુઈ શસ્ત્રાદિક નિપજાવ્યા, ઘણી
નિદ્રા કીધી રાગ દ્રેષ લગે એકને ઋદ્ધિ પરિવાર વાછી,
એકને મૃત્યુ હાનિ વાછી. આઠમે અનર્થ ૬૦૬ વિરમણ મત
વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માહિં ૮

નવમે સામાયિક મતે પાચ અતિચાર. તિવિહૈ દુષ્પ-
ણિહાણેં સામાયિક લીધે મને આહટ દોહટ ચિતવ્યું
સાવધ વચન બોલ્યા શરીર અણપડિલેણું હલાવ્યું છતી
ચેજાએ સામાયિક ન લીધું સામાયિક લઈ ઉધાડે મુખે
બોલ્યા ઉધ આપી, વાત વિકથા ધરતણી ચિતા કીધી
બીજ દીવાતણી ઉજાળેહિ હુંડ, કણ, કપાસીયા, માટી, મીઠું,
ખડી, માવડી, અરણેટો પાપાણ પ્રમુખ ચાખ્યા પાણી નિલ
ફૂલ, સેવાલ હરિકાથ, બીયકાથ ઈત્યાદિક આલડયા સ્ત્રી
તિથિ ચતણા નિરતર પરપર સઘટ હુઆ મુહપત્તિઓ
સઘટી સામાયિક અણપૂચ્ય પાચું પારવુ વિસાચું નવમે
સામાયિક મત વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ ૯

દશમે દેશાવગાશિક મતે પાચ અતિચાર આણુવણે
ચેમવણેં આણુવણુપ્પઓગે, ચેમવણુપ્પઓગે, સદાણુવાઈ,
રૂવાણુવાઈ, બહિયા પુગલપદ્મજેવે નિયમિત ભૂમિકામાહિ
બાહેરથી કાઈ અણુવ્યુ આપણ કહે થકી બાહેં કાઈ
મોકલ્યું અથવા રૂપ દેખાડી, કાકરો નાખી, સાદ કરી
આપણપણ છર્તું જણાવ્યું દશમે દેશાવગાશિક મત વિષયિઓ
અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માહિં ૧૦

અગ્યારમે પૌષધોપવાસ વ્રતે પાંચ અતિચાર. સંધ્યા-
 અચારવિહિં અપ્પડિવેહિય દુપ્પડિવેહિય સનઝાસંધારએ,
 અપ્પડિવેહિય દુપ્પડિવેહિય ઉચ્ચાર પાસવણ ભૂમિ પોસહ
 લીધે સંધ્યાગતણી ભૂમિ ન પુંછ, બાહિરલાં લહુડાં વડાં
 સ્થાલિ દિવસે શોધ્યાં નહિં, પડિદેહ્યાં નહીં. માત્રુ અજુ-
 પુંજયું હલાવ્યું, અણપુંછ ભૂમિકાએ પરઠવ્યું, પરઠવતાં
 “અણબણહ જન્મુગ્ગહો” ન કહ્યો. પરઠવ્યા પુઠે વાર તણ
 “વોસિરે વોસિરે” ન કહ્યો. પોસહશાળા માંહિ પેસતાં
 “નિસીહિ” “નિસરતાં આવસ્સહિ વાર તણ લણી નહીં.”
 ચુઠવી, અપ, તેઉ, વાઉ, વનરપતિ, ત્રસકાય તણા સંઘટ્ટ
 પરિતાપ, ઉપદ્રવ હુઆ. સંધારા પોરિસિતણો વિધિ લણવો
 વિસાર્યો. પોરિસિ માંહે ભાંધ્યા. અવિધે સંધારો પાથર્યો.
 પારણાદિકતણી ચિતા કીધી. કાળવેળાએ દેવ ન વાંધા, પડિ
 ક્ષમણું ન કીધું. પોસહ અમુરો લીધો, સવેરો પાર્યો, પર્વ-
 તિથિએ પોસહ લીધો નહીં અગ્યારમે પૌષધોપવાસ વ્રત વિષ-
 ચિએ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માંહિ ૧૧

બારમે અતિથિ સંવિભાગ વ્રતે પાંચ અતિચાર. સચિત્તે.
 નિરૂખિવણે ૦ સચિત્ત વસ્તુ હેઠ ઉપર છતાં મહાત્મા
 મહાસતી પ્રત્યે અસૂઝતું દાન દીધું. દેવાની બુદ્ધિએ અસૂ-
 ઝતુ ફેડી સૂઝતું કીધું. પરાયું ફેડી આપણું કીધું. અણદે-
 વાની બુદ્ધિએ સૂઝતું ફેડી અસૂઝતું કીધું; આપણું ફેડી
 પરાયું કીધું. વહોરવા વેળા ટળી રહ્યા, અસુર કરી મહાત્મા
 તેડયા. મત્સર ધરી દાન દીધું. શુચવંત આવે ભક્તિ ન
 સાચવી, છતી શક્તિએ સ્વામિવાત્સલ્ય ન કીધું. અનેરાં

ધર્મક્ષેત્ર મીઠાતા છતી શક્તિએ ઉદ્ધર્યા નહી દીન ક્ષીણ પ્રત્યે અનુકંપા દાન ન દીધું ખારમે અતિથિ સવિભાગ વ્રત વિધિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માહિં ૧૨

સલેખણ તણા પાત્ર અતિચાર ઇહલોકે પરલોકે ઇહલોકાસ સમ્પન્નોગે, પરલોકાસ સમ્પન્નોગે, જીવિયામસમ્પન્નોગે, મરણાસ સમ્પન્નોગે, કામલોકાસ સમ્પન્નોગે, ઇહલોકે ધર્મના પ્રભાવ લગે રાજકર્મ, સુખ, સૌભાગ્ય, પરિવાર વાછ્યા પરલોકે દેવ દેવેન્દ્ર, વિદ્યાધર, ચક્રવર્તિ તણી પદવી વાછી સુખ આવે જીવિતંત્ર વાછ્યું. હુ ખ આવે મરણ વાછ્યું કામલોક તણી વાછા કીધી મલેખણા વ્રત વિધિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ ૧૩

તપાચાર ખાર લેઈ-છ બાદ, છ અભ્યંતર અણુસણુ સુણોઅરિયાં અણસણુ ભણી ઉપવાસ વિશેષ પર્વતિથિએ છતી શક્તિએ કીધો નહી જીજ્ઞાસી વ્રત તે કોલિયા પાત્ર માત જીણા રહ્યા નહી વૃત્તિ સક્ષેપ તે દ્રવ્યભણી સ્વ વસ્તુનો સક્ષેપ કીધો નહી રસત્યાગ તે વિગય ત્યાગ ન કીધો કાય-કલેશ લોચાદિક કષ્ટ સહન કર્યા નહિ સહીનતા અગોપાગ સંકોચી રાખ્યા નહિ પાટલો ડગ ડગતો ફેડયો નહી ગઠસી પોરિમી, સાંપોરિસિ, પુરિમઠું, એકાસણ, બેઆમણ નીવી આબિલ પ્રમુખ પત્ર્યક્રખાણ પારવું વિસાર્યું બેસતા નવકાર ન ભણ્યો ઉઠતા પત્ર્યક્રખાણ કરવું વિસાર્યું ગઠસીઉ ભાંગ્યું નીવી આબિલ, ઉપવાસાદિક તપ કરી કાચુ પાણી પીધું, વમન હુચ્યો, બાદ તપ વિધિઓ અનેરો જે કોઈ ૧૪

અભ્યંતર તપ પાત્ર્યક્રખાણ વિધિઓમનશુદ્ધિ શુદ્ધિ-કન્દે આલોચણ લીધી નહી શુદ્ધ તપ પાત્ર્યક્રખાણ તપ લેખાશુદ્ધિ

પહોંચાડ્યો નહીં, દેવ, ગુરુ, સંઘ, સાહસી પ્રત્યે વિનય સાચવ્યો નહીં બાળ, વૃદ્ધ, ગ્જાન; તપસ્વી પ્રમુખનું વેચાવચ્ચ ન કીધું. વાંચના પૃચ્છના, પરાવર્તના અનુપેક્ષા, ધર્મકથા લક્ષણ પંચવિધ સ્વાધ્યાય ન કીધો. ધર્મધ્યાન; શુકલધ્યાન ન ધ્યાયાં; આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન ધ્યાયાં. કર્મક્ષય નિમિત્તે લોગસ્સ દશ વીશનો કાઉસ્સગ્ગ ન કીધો. અભ્યંતર તપ વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માંહિ ૦૧૫

વીર્યાચારના ત્રણ અતિચાર. અણિગુહિચ બલવિરિઓ, પઠવે, ગુણવે. વિનય; વેચાવચ્ચ. દેવપૂજા, સામાયિક, પોસક દાન, શીલ, તપ. ભાવનાદિક ધર્મકૃત્યને વિષે મન, વચન, કાયાતણું છતું બળ વીર્ય ગોપયું. રૂઢાં પંચાંગ ખમાસમણુ ન દીધાં વાંદણાં તણા આવર્તવિધિ સાચવ્યા નહીં. અન્ય ચિત્ત નિરાકરપણે ઘેઠા, ઉતાવળું દેવવંદન, પડિક્કમણું કીધું, વીર્યાચાર વિષયિઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ ૦ ૧૬

નાણાઈ અદ્દ પઈવય, સમ્મ સંલેહણુ પણ પત્તર કર્મમેસુ. ખારસ તપ વિરિઅતિગં ચઉંવીસંશય અઈયારા. પડિસિદ્ધાણું કરણે ૦ પ્રતિષેધ—અભક્ષ્ય અનંતકાય બહુબીજ લક્ષણ, મહોરંલ પરિગ્રહાદિક કીધાં. જીવાજીવાદિક સૂક્ષ્મ વિચાર સદ્દલા નહીં. આપણી કુમતિ લગે ઉત્સૂત્ર પ્રરૂપણા કીધી. તથા પ્રાણાતિપાત; મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન પરિગ્રહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ, કલહ, અભ્યાખ્યાન, પૈશુન્ય, રતિ અરતિ, પરપરિવાદ, માયામૃષાવાદ, મિથ્યાત્વશલ્ય—એ અઠાર પાપસ્થાનક કીધાં. કરાવ્યાં, અનુમોદ્યાં હોય. દિનકૃત્ય—પ્રતિક્કમણુ વિનય વેચાવચ્ચ ન કીધાં. અનેરૂં જે કોઈ વીત-

રગની આત્મા વિરુદ્ધ ક્રીધુ, કગબ્યુ, અનુભોતુ હોય એ ચિહ્ન પ્રકાર માહે અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માહિ સુદમ, બાદર જાણતા અજાણતા હુઓ હોય, તે સવિ હું મન, વચન, કાયાએ ઠરી મિચ્છામિ દુક્કડ ૧૭

એવ કારે (સાધુતા) ધર્મે એક વિધ મયમ પ્રમાદ પર્યત) શ્રાવકતણે ધર્મે શ્રી મમકિત મૂલ બાર વ્રત એક સો ચોનીસ અતિચાર માહિ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાહિ સુદમ બાદર જાણતા અજાણતા હુઓ હોય તે સવિ હું મન વચન કાયાએ ઠરી મિચ્છામિ દુક્કડ

૫૬. શ્રી પાશ્વિકાદિ સક્ષિપ્ત અતિચાર

નાણમિ દસણમિ અ, ચરણમિ તવમિ તહ ય વિરિયમિ, આચરણુ આચારો, ઈજ એસો પચહા ભણિઓ ૧ જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર, વીર્યાચાર એ પચવિધ આચાર માહિ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસ માહિ સુદમ, બાદર, જાણતા, અજાણતા હુઓ હોય, તે સવિ હું મન, વચન, કાયાએ ઠરી મિચ્છામિ દુક્કડ ૧

૧૧ જ્ઞાનાચારે આઠ અતિચાર, કાલે વિણુએ બહુ-માણે, ઉવહાણે તદ અનિવૃદ્ધવણે, વજ્રણ અત્ય તદુભણે, અદ્વિષ્ટો નાણુમાયાના ૨ જ્ઞાન કાળવેળાએ ભણ્યો ગુણ્યો, વિનય હીન, બહુમાન હીન, યોગ ઉપધાન હીન અનેગ કન્ડે ભંડી અનેરો ગુરુ કર્યો દેવવદન, વાદ્યો, પડિકમણે, સન્ન્યાય કરતા, ભણતા ગણતા, ફૂડો અક્ષર, કાન્હામાત્રે, આગલો ઓળ બણ્યો મૂન, અર્થ બિહુ ફૂડા કદ્યા સાધુ, તણે ધર્મે કાડો અણપડિલેદ્યાં તાજે અણઉદ્ધરિયો અસન્ન્યાય અણોજાલ ય માહિ દશવૈકાલિક પ્રમુખ ત્રિદાત ભણ્યો

ગુણ્યો શ્રાવકતણે ધર્મે ધિવિરાવલિ, પડિહમણાસૂત્ર, ઉપદે-
શમાલા પ્રમુખ લણ્યો. કાળવેળા કાળે આણુઉદ્ધરિએ પઢિયો,
જ્ઞાનદ્રવ્ય લક્ષિત ઉપેક્ષિત પ્રજ્ઞાપરાધે વિણાશ્યો, વિણુસતાં
ઉવેખ્યો. સારસંભાર ન કીધી. તથા જ્ઞાનોપગરણ પાટી,
પોથી, ઠવણી, કવણી, નવકારવાળી, સાપડા, સાપડી, ફતરી
વહી, ઝોળિયા પ્રત્યે પગ લાગ્યો થુંક લાગ્યું. થુંકે કરી
અક્ષર માંજ્યો, કન્હે છતાં આહાર નિહાર કીધો. જ્ઞાનવંત
પ્રત્યે દ્વેષ, મત્સર, અંતરાય, અવજ્ઞા કીધી આપણા બાણુ-
પણાતણો ગર્વ ચિતવ્યો. જ્ઞાનાચાર વિષયિઓ અંનેરો જે
કેઇ અતિચાર પક્ષ દિવસ માંહિ સુદ્ધમ બાદર૦ ૨

દર્શનાચારે આઠ અતિચાર, નિસ્સંક્રિય નિહંખિય,
નિવ્વિતિગિચ્છા અમૂઢદિઠી અ, ઉવવૂહ ધિરીકરણે, વચ્છલ્લ
પભાવણે અઠ ૩, દેવ ગુરુ ધર્મ તણે વિષે નિઃશંકપણું ન
કીધું તથા એકાંત નિશ્ચય ન કીધો. ધર્મ સંખંધીયા ફળ-
તણે વિષે નિસ્સંદેહ બુદ્ધિ ધરી નહીં તપોધન તપોધની
પ્રત્યે મલ, મલિન ગાત્ર દેખી દુર્ગંછા કીધો. નિશ્ચાત્વી તણી
પુનઃ પ્રભાવના દેખી મૂઢદષ્ટિપણું કીધું. તથા સંઘ માંહિ
ગુણવંતતણી અનુપખંડણા કીધી, અસ્થિરીકરણ, અવાત્સલ્ય,
અપ્રીતિ, અલક્ષિત કીધી, તથા દેવદ્રવ્ય, ગુરુદ્રવ્ય, સાધા-
રણુદ્રવ્ય લક્ષિત ઉપેક્ષિત પ્રજ્ઞાપરાધે વિણાશ્યો, વિણુસતો
ઉવેખ્યો. છતી શક્તિએ સારસંભાળ ન કીધી. તથા સાધ-
ર્મિક શું કલહ કર્મખંધ કીધો. અઘોતી, અષ્ટપડ મુખકોશ
પાખે દેવ પુનઃ કીધી. બિળ પ્રત્યે વાસકૂંપી ધૂપધાણું,
કલશ તણો ઠળકો લાગ્યો. દેહરા પોસાલ માંહિ મલ શ્વેભ
હાં, હાસ્ય કેલિ કુતૂહલ કીધાં. જિનભવને ચોરાશી આ-

શાતના, ગુરુ પ્રત્યે તેત્રીસ આશાતના કીરી ઠવણાયરિય
હાવ થકી પાડયા, પડિલેહવા વિમાયો ગુરુચન તકત્તિ
કરી પડિવળ્યુ નહીં દર્શનાચાર વિધયિઓ અનેરા જે કે.ઈ
અતિચાર પક્ષ દિવસ માહિ સૂક્ષ્મ બાદર૦ ૩

ચારિત્રાચારે આઠ અતિચાર, પશ્વિકાણુજેગજુત્તો, પચ્છિ
મમિડિહિ તીહિ ગુત્તીહિ, એમ ચરિત્રાચારે અઢરિહો કીર્ત
નાયબો ૪ ઇર્ધામમિતિ, ભાષામમિતિ, એવણાસમિતિ
આદાનસ ડમત્તનિએવણામમિતિ, પારિક્ષાવણિયાસમિતિ,
મનોશુભિ, વચનશુભિ, કાયશુભિ, એ અષ્ટ પ્રવચનમાના
સાધુતણે ધર્મે જદૈવ, શ્રાવક તણે ધર્મે મામાયિડ પોમક
લીધે કહી પેરે પાળ્યા નહીં, ખડણા વિરાધના હુઈ ચારિ
ત્રાચાર વિધયિઓ અનેરા જે ઢોઈ અતિચાર પક્ષ૦ ૪

વિશેષત શ્રાવકતણે ધર્મે અમ્યકત્વ મૂલ બાર મત,
અમ્યકત્વતણા પાચ અતિચાર, મ્હા ક ખ વિગિરજી૦ શકા
શ્રો અરિકત તણા બળ, અતિશય, જ્ઞાનજક્ષમી, ગાભિર્યાદિક
ગુણ, શાન્ધતી પ્રતિમા, ચારિત્રીયાના ચારિત્ર, શ્રીજિનવચન-
તણે મદેહ કીધો, આગક્ષા-પ્રદા, વિષ્ણુ, નહેશ્વર, ક્ષેત્રપાલ,
ગોગો, આનપાલ, પાદરહેનતા, ગોત્રદેવતા, દેવ દહેરાના પ્ર-
ભાવ દેખી રોગ આવે ઈહલોક પરલોકાર્થે, પૂજ્યા, માન્યા
ગૌદ, સાખ્ય, મન્યામી, બરડા, ભગત, લિંગીયા જોત્રી
દરવેશ, અનેગ દર્શનીયાનુ કષ્ટ, મત્ર, ચમત્કાર દેખી પર-
માર્થ લાણ્યા વિના બુદ્ધાચા મોહા કુચાજ શીખ્યા,
સામળ્યા શાદ, મવત્મરી, હોળી બળેવ, માદીપૂતમ, અજ
પડવો, પ્રેનળીજ, ગૌત્રીત્રીજ વિનાયકચોવ, નાગપચમી,

ઝીલણાછટ્ટી, શીલસપ્તમી. ધ્રુવઅષ્ટમી, નૌલીનવમી, અહવા-
દશમી, વ્રતઅચ્યારશી, વત્સખારશી, ધનતેરશી. અનંત-
ગૌદશી, અમાવાસ્યા, આદિત્યવાર, ઉત્તરાયણ, નૈવેદ્ય, યાગ,
લોગ માન્યા. પીંપળે પાણી રેડયાં, રેડાવ્યાં. ઘર બાહિર
ફૂવે, તળાવે, નદી, દ્રહ, કુંડ, વાવી. સમુદ્રે પુણ્યકેતુ સ્નાન
કીધાં. વિતિગિરછા-ધર્મસંબંધીયા ફળ તણે સંદેહ કીધો
જિન અરહંત, ધર્મના આગાર, વિશ્વોપકારસાગર, મોક્ષ-
માર્ગના દાતાન, ઇશ્યા ગુણ લણી પૂજ્યા નહીં. ઇહલોક
પરલોક સંબંધીયાં લોગવાંછિત પૂજા કીધી. દાગ આતંક
કષ્ટ આવ્યે ક્ષીણ વચન લોગ માન્યા મહાત્માનાં ભાત,
પાણી, મળ, શેભા તણી નિદા કીધી પ્રીતિ માંડી. તેહની
દાક્ષિણ્યલગે તેહનો ધર્મ માન્યો. શ્રી સમ્યક્ત્વ વિષયિઓ
અનેરો જે કોઇ અતિચાર પક્ષ દિવસમાંહિ સૂક્ષ્મ બાદર૦

પહેલે સ્થૂલ પ્રાણુતિયાત વિરમણ વ્રતે પાંચ અતિ-
ચાર, વહ બંધ છર્વિરદ્યેએન્દ્રિપદ ચતુષ્પદ પ્રત્યે રીસવશે
ગાંઠ ધાવ ધાવ્યો, ગાંઠે બંધને બાંધ્યો ઘણે ભારે પીડયો.
નિલંછણ કર્મ કીધું. ચારાપાણી તણી વેળાએ સારભંભાળ ન
કીધી. દેણે દેણે કુણહને ઓઢ્યું લંઘાંચું, તેણે બૂળે
આપણે જમ્યા. શળ્યાં ધાન્ય રૂડી પેરે જોયાં નહિ. પાણી
ગળતાં ઢાળ્યું, છવાણી સૂક્યું, ગળતાં ઝાલક નાખી,
ગલાણું રૂડું ન કીધું. ઇંધણ છાણાં અણુશોધ્યાં બાળ્યાં. તે
માંહિ સાપ, વીંછી, બજૂરા, સરોલા, માંકડ, જૂવા ગીંગોડા
સાહતાં મૂચા, હુહ્યા, રૂડે સ્થાનકે ન મૂક્યા, કીડી, મંકોડી,
ઉદેહી, ઘીમેલ, કાતરા, ચૂડેલ, પતંગિયાં, દેડકાં, અલસિયાં,

ઈવલ પ્રમુખ જે કોઈ જીવ વિણુદા, વિણુસ્તા ઉવેખ્યા,
આખ્યા, દુહવ્યા, હલાવતા ચલાવતા, પાણી છાટતા, અનેરા
કામકાજ કરતા નિર્ધન સપણ ઠીધુ, જીવરક્ષા ફૂડી ન કીધી
પહેલે સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વિગ્મણુ ત્રત વિધયિઓ અનેરા જે
કોઈ અતિચાર પદ દિવસમાહિ સૂક્ષ્મ ખાદર૦ ૬

બીજે સ્થૂલ મૃષાવાદ વિરમણુ ત્રતે પાચ અતિચાર,
સહસા રહસસ દારે૦ સહસાતકારે કુણુક પ્રત્યે અયુક્ત આળ
દીધુ, સ્વદારા મત્રભેદ કીધો, અનેરા કુણુહનેા મત્ર આલોચ્ય
મર્મ પ્રકાશ્યો કુણુહને અપાય પાડવા ફૂડી જીવિ દીધી
ફૂડો લેખ લખ્યો જુદી માખ ભરી, ચાપણુમોસો કીધો,
કન્યા, ગૌ ઢોર, જૂમિ સભધી લહેણે દહેણે વાદ વઢવાડ કરતા
મોટકુ જીવુ જોદ્યા, બીજે સ્થૂલ મૃષાવાદ વિરમણુ ત્રત
વિધયિઓ અનેરા જે કોઈ અતિચાર પદ દિવસમાહિ૦ ૭

ત્રીજે સ્થૂલ અદત્તાદાન વિરમણુ ત્રતે પાચ અતિચાર,
તેના હડખઓગે૦ ઘર બાહિર, ક્ષેત્ર, ખળે પરાયું અણુમોકલ્યું
લીધુ, વાવર્યું, ચોરાઈ વસ્તુ લીધી ચોર પ્રત્યે મળલ દીધુ
વિરુદ્ધ રાજ્યાદિ કર્મ કીધુ ફૂડા માન, માપા કીધા, માના,
પિતા, પુત્ર, મિત્ર, કલત્ર વચી કુણુહને દીધુ, જીવિ ગાઠ
કીધી, નવા જીવના, સરમ નીરસ વસ્તુનણા લેગ સ લેગ કીધા
ત્રીજે સ્થૂલ અદત્તાદાન વિરમણુ ત્રત વિધયિઓ અનેરા જે
કોઈ અતિચાર પદ દિવસમાહિ સૂક્ષ્મ ખાદર૦ ૮

ચોથે સ્વદારા મતોપ, પરસ્ત્રીગમન વિરમણુ ત્રતે પાચ
અતિચાર, અપરિગગહિયા ઇત્તર૦ અપરિગૃહીતા ગમન કીધુ
અન ગકીડા કીધી, વિવાહ કારણુ કીધુ કામલોગતણે વિધે

અતિ અભિલાષ કીધો. દષ્ટિ વિપર્યાસ કીધો. આઠમ ચઉદશ તણા નિયમ લઈ ભાંગ્યા. અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અનાચાર સુહણે સ્વપ્નાંતરે હુઆ, ચોથે મૈથુન વિરમણ વ્રત વિષયિઓ અનેરો ને કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાહિ ૦ ૯

પાંચમે પરિગ્રહ પરિમાણ વ્રતે પાંચ અતિચાર, ધાણ ધન્ન ખિત્ત વત્થુ ૦ ધન ધાન્ય વગેરે પરિમાણ ઉપરાંત રખાવું સોનું, રૂપું, વગેરે નવવિધ પરિગ્રહ પ્રમાણ લીધું નહીં, પદ્મું વિસાચું. પાંચમે પરિગ્રહ પરિમાણ વ્રત વિષયિઓ અનેરો ને કોઈ અતિચાર પક્ષ ૦ ૧૦

છઠ્ઠે દિગ્વિરમણ વ્રતે પાંચ અતિચાર. ગમણુરસ ચ પરમાણુ ૦ ઉર્ધ્વદિશે, અહોદિશે, તિર્યગ્દિશે જાવા આવવા તણા નિયમ લઈ ભાંગ્યાં, એક દિશી સંક્ષેપી, બીજી દિશી વધારી વિસ્મૃતિ લગે અધિક ભૂમિ ગયા. પાઠવણી આધી પાછી મોકલી, વહાણુ વ્યવસાય કીધો, વર્ષાકાળે ગામતરું કીધું. છટ્ઠે દિગ્વિરમણ વ્રત વિષયિઓ અનેરો ને કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાહિ સૂક્ષ્મ બાદર ૦ ૧૧

સાતમે ભોગોપભોગ વિરમણ વ્રતે પાંચ અતિચાર. સચિત્ત પડિખદ્દે ૦ સચિત્ત આહારે, સચિત્ત પ્રતિખદ્દ આહારે, અપ્પોલસહિ ભક્ષણુયા, દુપ્પોલસહિ ભક્ષણુયા, તુચ્છોલસહિ ભક્ષણુયા, અપકવ આહારે, દુપકવ આહારે, તુચ્છ ઔષધિ, ઓળા, ઉંખી, પોંક, પાપડી તણાં ભક્ષણુ કીધાં, અનંતકાય, અથાણાં તણાં ભક્ષણુ કીધાં. તથા રીંગણુ, વીંગણુ, પીલુ, પીચુ, પંપોગ, મહુડા, વડબોર પ્રમુખ બહુબીજ તણાં ભક્ષણુ કીધાં. સચિત્ત દ્રવ્ય વિગઈ, વાણુહ તંબોલ વત્થ કુસુમેસુ,

વાહણ, મયણ વિજેવણ, જલ દિસિ ન્હાણ ભતેસુ ૧ એ
ચોદ નિયમ દિન પ્રત્યે લીધા નહી, લઈને મક્ષેપ્યા નહી
સચિત્ત, દ્રવ્ય, વિગય, ખાસડા, વાહન તળોળ, ફોકળ,
આસન, મયન, પાણી, અધોલણ, ફળ, ફૂલ, ભોજન,
આમ્છાદને જે કોઈ નિયમ લઈ લાગ્યા આવીશ અભક્ષ્ય,
અત્રીશ અનતકાય માહિ આદુ મૂળા ગાજર, પિંડ, પિંડાળુ,
કચૂરો, ચૂરણ, ખિલોડા મોરડા, મેલરા, કુણ્ડી આબલી,
વાધરડા ગરમર, નીલી ગળો, વાટકોળ ખાધી, વાથી કઠોળ,
પોળી, રોટલી, ત્રણ દિવસના ઓદન, મધુ, મહુડા, વિષ,
હિમ, કરા, ઘોલવડા, અમ્મણ્યા ફળ, ટીબર, ગૂદા, બોગ,
અથાઈ, મચુ મીઠુ, તિલ, ખસખસ, કોઈંબડા ખાધા
લગભગ વેળાએ વાળુ કીધુ દિન ભિગ્યા વિષુ શિરાબ્યા જે
ઠોઈ અનેરો અતિચાર હુઓ હોય તથા કર્મત ઇગાલકરમે,
વણકરમે, સાડીકરમે, ભાડીકરમે, ફોડીકરમે એ પાત્ર કર્મ,
દત્તવાણિજ્ય, લક્ષ્મવાણિજ્ય, રસવાણિજ્ય, કેશવાણિજ્ય,
વિષવાણિજ્ય, એ પાત્ર વાણિજ્ય જ તપિલ્લુકરમે, નિલ્લ છ
ણકરમે, દવગિ દાવણ્યા, સર દહ તલાય સોસણ્યા, અસઈ
પોસણ્યા એ પાત્ર સામાન્ય એ પત્રર કર્મોદાન માહિ જે
કોઈ કીધાં, કરાબ્યા, અનુમોદા, અનેરા જે કાઈ સાવધ કર્મ
સમાચરો હોય સાતમે ભોગોપભોગ વિરમણ મત વિધયિઓ
અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ ૦ ૧૨

આઠમે અનર્થદહ વિગમણ મતે પાત્ર અતિચાર કહ્યે
કુરુકુરુઓ અનર્થદહ તે દહીએ કામકાજ પાએ મુધા પાપ
લાગ્યા મુખહાસ્ય, ખેલ, કુતહલ, અજ કુચેષા કીધી, નિર્થક
લોકને કર્પણ ગાડા વાહી ગામાતરે કર્માવાની જુદિ દીધી

કણ, કુવસ્તુ. ઠાર લેવરાવ્યાં. અનેરા પાપોપદેશ દીધા. કોરા, કુહાડા, રથ, ઉખલ, મુસલ, ઘર, ઘંટી પ્રમુખ સજ્જ કરી મેલ્યાં, માગ્યાં આખ્યાં, ગંધોળે, નાકણે, પગ ધોયણે, ખાળે પાણી ઢોળ્યાં અથવા ઝીલણે ઝીલ્યાં જુગટે રમ્યા. નાટક પેખણાં જોયાં, પુરૂષ સ્ત્રીનાં રૂપ શૃંગાર વખાણ્યાં રાજકથા, દેશકથા ભક્તકથા સ્ત્રીકથા, પરાઈ તાંત કીધી, કર્કશ વચન બોલ્યા સંલેડા લગાડ્યા, શરભ, કૂકડા પ્રમુખ જુઝતાં જોયા, કલહ કરતાં જોયા, લોડતણી ઉપાજના કીધી, મુખ કીર્તિ-દેશ લઈ ચિતવી, લૂણ, પાણી, માટી, કણ, કપાશિયા કાજ-વિણ ચાંખ્યા, તે ઉપર બેડા આલી વનસ્પતિ ચૂંટી, અંગીઠા કાષ્ટ તણા વણિજ કીધા છાશ પાણી, ઘી, તેલ, ગોળ, આમ્લવેતસ, ભેરંજતણાં ભાજન ઉઘાડાં મેલ્યાં તે માંહે કીડી, મકોડી, કુંથુઆ, ઉદ્દેઈ, ઘીમેલ, ગિરોળી પ્રમુખ જે કાંઈ જીવ વિણઠા, સૂડા, સાલહિ કીડાહેતુ પાંજરે ઘાલ્યા, અનેરા જીવોને રાગ દ્વેષ લગે એકને ઋદ્ધિ પરિવાર વાંછી, એકને મૃત્યુ હાનિ વાંછી. આઠમે અનર્થદંડ વિરમણ વ્રત વિષયિઓ અનેરો ૧૩.

નવમે સામાયિક વ્રતે પંચ અતિયાર, તિવિહેદુષ્પણિ હાંણે ૦ સામાયિક માંહિ મનમાં આહટ્ટ દોહટ્ટ ચિંતવ્યું. વચન 'સાવધ બોલ્યાં શરીર અણપડિલેલું' હલાવ્યું. છતી શક્તિએ સામાયિક લીધું નહીં ઉઘાડે મુખે બોલ્યા સામાયિક માંહે ઉંઘ આવી વીજ દીવા તણી ઉજેહી લાગી, વિકથા કીધી, કણ, કપાશિયા, માટી પાણી તણા સંઘટ્ટ હુઆ મુહપત્તિ સંઘટ્ટી, સામાયિક અણપૂગે પાર્યું, પારવું વિસાર્યું, નવમે સામાયિક વ્રત વિષયિઓ અનેરો ૧૪.

દશમે દેશાવગાથિક પ્રતે પાત્ર અતિચાર, આજીવત્તે
પેશવત્તે ૦ આજીવણપ્પઓગે, પેશવણપ્પઓગે, મદાણવાઈ
ટાણવાઈ, બહિયા પુગ્ગલપ્પએવે, નિમેટ્ટી જૂમિદા માહિ બાહિ-
રથી કાઈ અણાંચુ, આપણ કન્હેથી બાહિ મોદ્દયુ, સખ્ક
મ બળાવી, રૂપ દેખાડી, કાકરો નાળી આપણ પણ છર્તુ જણાંચુ
પુદ્ગળ તણે પ્રક્ષેપ કીધો. દશમે દેશાવગાથિક પ્રત વિષ-
યિઓ અનેશાં ૧૫

અચારમે પોપધોપવામ પ્રતે પાત્ર અતિચાર, મધારૂ
ચારવિહિં ૦ પોસહ લીધે સચારાતણી જૂમિ ન પુત્ત, બાહિ-
રલાલદુડા વડા અરિલ દિવમે રૂડાચોધ્યા નહી, પરિલેદ્યા નહી
થરિલ માત્રુ ખન્ઠવતા ચિતવણી ન કીધી “અણુનણુહ
જમ્મુગ્ગહો” ન કહ્યો પરલંબ્યા પુઠે વાર તણ ‘વોસિરે વોસિરે’
ન કહ્યો દેશ પોસાલમાહે પેસતા નિસરતા નિમીહિ આવ
સ્મહિ કહેવી વિસારી પુઠવી, અપ, તેડ, વાઉ, વનસ્પતિ, ત્રસકાય
તણા સઘટ્ટ પરિપાપ ઉપદ્રવ કીધા મચારાપોરિસિ તણે વિધિ
રજીવો વિસાયો, અવિધિએ સવારો પાથયો પારજાહિક તણી
ચિતા કીધી કાળવેળાએ દેવ ન વાગ્યા પોમહ અસુગ લીધો,
મવેરો પાયો પર્વતિયે પોસહ લીધો નહી અગ્યાંમે પોપ
ધોપવાય પ્રત વિષયિઓ અનેશાં ૧૬

બાંમે અતિધિ સગિભાગ પ્રતે પાત્ર અતિચાર સચિય
તે નિરૂપણએ ૦ સચિત વગ્તુ લેક ઉપા હના અસૂઝર્તુ
દાન રીધુ વલોરવા વેળા ટળી દયા મત્તર લગે દાન
રીધુ, દેવાતણી જુધી પગાઈ વસ્તુ ધણીને અલકલે રીધી
અથવા આપણી કની રીધી, અણુરેવા નણી જુધી ગૂમ્તુ દેગી
અમઝર્તુ રીધુ શુદ્ધવત આંબે જલિ ન સાચવી મનેગ

ધર્મક્ષેત્ર સીદાતાં છતી શક્તિએ ઉદ્ધર્યાં નહીં, દીન ક્ષીણ પ્રત્યે અનુકંપા દાન દીધું નહીં, દેતાં વાયું. બારમે અતિથિ-સંવિભાગ વ્રત વિષયિઓ અનેરો ૧૭.

સંલેષણ તણા પાંચ અતિચાર. ઇહલોએ પરલોએ ૦ ઇહલોગાસંસપ્પઓગે, પરલોગાસંસપ્પઓગે, જીવિઆસંસપ્પ ઓગે, મરણાસંસપ્પઓગે, કામલોગાસંસપ્પઓગે, ઇહલોકે ધર્મ તણા પ્રભાવ લાગે રાજક્રોધિ લોગ વાંછયા. પરલોકે દેવ, દેવેદ્ર; ચક્રવર્તિ તણી પદવી વાંછી. સુખ આવે છવવા તણી વાંછા કીધો. દુઃખ આવે મરવા તણી વાંછા કીધો. કામલોગ તણી વાંછા કીધો. સંલેષણ વ્રત વિષયિઓ અનેરો ૧૭.

તપાચાર બાર ભેદ, છ બાહ્ય, છ અભ્યંતર, અણુસણ મૂળોઅરિયા ૦ અણુસણબણી ઉપવાસાદિક પર્વતિથિએ તપ ન કીધું. જીભોદરી એ ચાર કવળ જીભા ન ઉઠયા. દ્રૌપ ભણી સર્વ વસ્તુ તણા સંક્ષેપ ન કીધો. રસત્યાગ ન કીધો કાયકચેથ લોચાદિ કષ્ટ કર્યાં નહીં સંલીનતા અગોપાંગ સંકોચી રાખ્યાં નહીં. પચ્ચક્ષ્ણાણ ભાંગ્યાં. પાટલો ડગતો ફેડયો નહીં, ગંઠસહિ પચ્ચક્ષ્ણાણ ભાંગ્યું, ઉપવાસ, આંખિત્ર, નીવી કીધે મુખે સચિત્ત પાણી ઘાલ્યું, વમન હુઓ. બાહ્ય તપ વિષયિઓ અનેરો ૧૮ કોઈ ૦ ૧૯.

અભ્યંતર તપ પાયચિત્ત વિણુઓ સૂધું પ્રાયશ્ચિત્ત પરિવળ્યું નહીં, સુધી ટીપ કીધી નહીં, સુધો તપ પહોં આડયો નહીં. સાત ભેદે વિનય સાચવ્યો નહિ, દશ ભેદે વેચાપચ્ચ ન કીધો. પંચવિધ સજ્જાય ન કીધો. કષાય વોસ-રાવ્યો નહીં દુઃખક્ષય કર્મક્ષય નિમિત્ત કાઉસ્સગ્ગ ન કીધો. ધર્મધ્યાન શુદ્ધધ્યાન ધ્યાયાં નહીં, આત્મ રૌદ્રધ્યાન ધ્યાયાં, અભ્યંતર તપ વિષયિઓ અનેરો ૨૦

વીર્યાચારના ત્રણ અતિયાર, અણિગૂહિઅગ્રલવિરિઓ, મનોવીર્ય ધર્મધ્યાન તણે વિષે ઉદમ ન કીધો પડિછમણું, દેવપૂત, ધર્માનુષ્ઠાન, ઘન, શીલ, તપ, ભાવના માહે છતી શક્તિ ગોપવી આજમે ઉદમ ન કીધો બેઠા પડિછમણું કીધુ રૂઠા ખમાસમણુ ન કીધા વીર્યાચાર વિષયિઓ અનેરો ને કોઈ અતિયાર પક્ષ ૦ ૩૧

પડિસિદ્ધાણુ કરણે ૦ પ્રતિવેધ-અભક્ષ્ય, અનતકાય, મહારભ પરિશ્રદ, તથા પ્રાણાતિપાત, મૃયાવાદ, અદત્તાકાન, મૈથુન, પરિશ્રદ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ, કલહ, અભ્યાખ્યાન, પૈશુન્ય, રતિ, અરતિ, પરપરિવાદ, માયામૃયાવાદ, મિથ્યાત્વશત્રુ એ અઠાર પાપમ્થાનક માહે ૭ કોઈ કીધા, કગળા, અનુભોધાં હોય, તે સવિ હુ મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુષ્કંડ ૨૨

એવ કારે શ્રાવક તણે ધર્મે સમ્યક્ત્વ મૂળ બાર મત એકસો ચોવીસ અતિયાર માહે ૭ કોઈ અતિયાર પક્ષ દિનસ માહે સૂક્ષ્મ, બાદર બાવુતા, અભાવુતા હુઓ હોય, તે સવિ હુ મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુષ્કંડ ૨૩

શ્રી પદ્મી પ્રતિક્રમણુ વિધિ.

૧ પ્રથમ દેવસિક પ્રતિક્રમણુમા વદિતુ ક્ષત્રીએ ત્યાં સુધી ગર્વ દહેતુ, પાપ મૈત્યવદન સમ્પાદતનું દહેતુ અને થોયો આન-આની દહેરી

૨ પદ્મી ખમામણુ ધરને “દેવસિક આયોર્ધ્વ પડિકતા દુષ્કાકાગ્ય સત્સિદ્ધ ભગવન! પદ્મી મુદપતિ પડિનેદું ૧૪૭” ગેમ દહી મુદપતિ પડિનેદવી.

૩ પછી વાંદણાં બે દઈ ઇચ્છાકારેણું સંદિં ભગં અખલુ-
દ્વિઓહં સંબુદ્ધાખામણેણું અખિલંતર પદ્ધિખચ્ચં ખામેઉં ? ઇચ્છં
ખામેમિ પદ્ધિખચ્ચં, પનરસ દિવસાણું, પનરસ રાઇઆણું નંદિચિ
અપત્તિયં, પરપત્તિયં કહેવું. પછી.

૪ ઇચ્છાકારેણું સંદિં ભગં પદ્ધિખચ્ચં અલોઉં ? ઇચ્છં. આલો-
એમિ નો મે પદ્ધિખચ્ચો અઇઆરો કચ્ચો.

૫ પછી “ ઇચ્છાકારેણું સંદિં ભગં પદ્ધિખી - અતિચાર
અલોઉં ? ઇચ્છં ” એમ કહી પદ્ધિખી અતિચાર સંપૂર્ણ કહીએ.

૬ પછી “ સવ્વસ્સવિ પદ્ધિખચ્ચ દુચ્ચિયંતિચ્ચ, દુખભાસિચ્ચ,
દુચ્ચિદ્વિચ્ચ, ઇચ્છાં ઇચ્છં તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં ” કહી,

૭ પછી શિષ્ય કહે. “ ઇચ્છાકારી ભગવન્ ! પસાય કરી પદ્ધિખ
તપ પ્રસાદ કરાવોજી ” ગુરૂ આવી રીતે કહે “ ચઉત્થેણું એક
ઉપવાસ, બે આયંખિલ. ત્રણનીવિ ચાર એકાસણાં, આઠ બેઆસણાં,
બે હજાર સજ્જાય, યથાશક્તિ તપ કરી પહોંચાડવો.

૮ પછી પ્રવેશ કર્યો હોય તો ‘ પદ્ધિદ્વિઓ કહીએ અને કરવો
હોય તો ‘ તહત્તિ ’ કહીએ તથા ન કરવો હોય તો અણુબોલ્યા રહીએ,

૯ પછી વાંદણાં બે દઈ ‘ ઇચ્છાકારેણું સંદિસહ ભગવન્ અખલુ-
દ્વિઓહં પત્તેચ્ચખામણેણું અખિલંતર પદ્ધિખચ્ચં ખામેઉં ? ઇચ્છં,
ખામેમિ પદ્ધિખચ્ચં, પનરસ દિવસાણું પનરસ રાઇઆણું નંદિચિ
અપત્તિચ્ચં કહી વાંદણાં બે દેવાં.

૧૦ પછી “ દેવસિચ્ચ આલોખચ્ચ પડિક્કંતા ઇચ્છાં સંદિં
ભગવન્ પદ્ધિખચ્ચં પડિક્કમામિ ? ઇચ્છં.”

૧૧ એમ કહી, કરેમિ ભંતેં ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં નો મે
પદ્ધિખચ્ચો કહેવું.

૧૨ પછી ખમામણુ દર્ષ ઇચ્છાકાગેલુ મન્નિપદ્મીમુન પદ્મ ?
એમ કહી ત્રણુ નવકાગ ગણી સાધુ હોય તો પદ્મીમુન કહે અને
સાધુ ન હોય તો ત્રણુ નવકાગ ગણીને આવક વદિતુ કહે

૧૩ પછી મુઅદ્દેવાની થોય કહેવી

૧૪ પછી નીચે બેસી જમણા દીચણુ ઉભો ગાખી, એક
નવકાર ગણી, કરેમિ ભતેં ઇચ્છામિ પડિં કહી વદિતુ કહેવું

૧૫ પછી કરેમિ ભતેં ઇચ્છામિ હામિ કાઠિસગ્ગ ને મે
પદ્મિખોં તસ્સ ઉત્તમીં અન્નત્થં કહીને બાર લોગરસનો કાઠ
સ્સગ્ગ કરવો

૧૬ પાગીને પ્રગટ લોગસ્સ કહી, મુહપત્તિ પડિવેદીને,
વાંદણા બે દેવા,

૧૭ પછી ' ઇચ્છાં, અબ્બુદ્ધિઓહ સમાપ્તખામણેલુ અખિમ-
તર પદ્મિખઅ ખામેહ ? ઇચ્છ, ખામેમિ પદ્મિખઅ, 'એક પદ્મખાણુ
પનરસ દિવખાણુ પનરસ રાઈખાણુ જઈયિ અપતિઅં કહેવું

૧૮ પછી ખમાસમણુ દઈને ઇચ્છાં પદ્મિખ ખામણા ખામુ ?
ઈચ્છ, કહી ખામણા ચાર ખામયા

૧૯ પછી દેવસિ પ્રતિક્રમણમા વદિતુ કલા પછી બે વાંદણા
દઈએ લાધી તે સામાયિક પાગીએ ત્યા મુધી સર્વ દેવસીની પેઠે
જાણુવું, પણ મુઅદ્દેવાની થોથોને દેકાણે ગાનાદિ ની થોથો કહેની
સ્તવન અનિતશાતિનું કહેવું, મળ્યાપને દેકાણે ઉવમગ્ગાદર તથા
સસાગ્ગવાની ચાર થોથો કહેવી અને લઘુ શાતિને દેકાણે મોટી
શાન્તિ લેહી પછી બેસી સતિકર કહેવું

શ્રી ચરિમાસી પ્રતિક્રમણ વિધિ.

એમા ઉપર કલા મુજબ પદ્મીની વિધિ પ્રમાણે કરવું, પણ
જોટલું વિગેરે કે ગાર લોગઅન્ના કાઠિસગ્ગને દેકાણે વીચ લોગરસનો
કાઠિસગ્ગ કરવો અને પદ્મીના શબ્દને મેળે ચરિમાસીનો શબ્દ
કહેવો તથા તપને દેકાણે ' હરૂણુ, બેઉપવાસ, ચાર આપમિત્ત,
૭ નીવિ, આઠ એકાસણા, સોળ બે આસણા, ચાર હજાર મન્થાપન"
એ રીતે કરવું

શ્રી સંવત્સરી પ્રતિક્રમણ વિધિ.

એમાં પણ ઉપર લખ્યા મુજબ પદ્મીની વિધિ પ્રમાણે કરવું, પણ એટલું વિશેષ કે બાર લોગસ્સના કાઉન્સગને ઠેકાણે ચાળીશ લોગસ્સ અને એક નવકાર અથવા એકસોતે સાક (૧૬૦) નવકારનો કાઉન્સગ કરવો અને તપને ઠેકાણે “ અદ્મભત્તં, ત્રણ ઉપવાસ, છ આંખિલ, નવ નીવિ, બાર એકાંસણાં, ચોવીશ ખિઆ-સણાં અને છ હજાર સન્ન્યાય ” એ રીતે કહેવું, અને પદ્મીના શબ્દને ઠેકાણે સવચ્છરીનો શબ્દ કહેવો.

પદ્મિ, ચઉમાસી, અને સંવત્સરી પ્રતિક્રમણમાં છીંક આવે તો નીચે મુજબ વિધિ કરવો.

પ્રતિક્રમણમાં અતિચાર બોલતાં પહેલાં જો છીંક આવે, તો ચૈત્યવંદનથી ફરીથી શરૂઆત કરવી જોઈએ, અને હ્રદય-હ્રદય કમ્મકમ્મના કાઉન્સગ પહેલાં છીંકનો કાઉન્સગ કરવો. અને માંગલિક માટે શ્રી સકલચંદ ઉપાધ્યાયની રચેલી સત્તરભેદી પૂજા લણાવવી.

છીંકના કાઉન્સગનો વિધિ

ધરિયાવહિયાથી કાઉન્સગ કરી લોગસ્સ કહેવો, પછી ખમાસમણ દધ ઇચ્છાં સંદિં લગં કુદ્રોપદ્રવ ઓહ-હાવણુત્યં કાઉન્સગ કરું ? ઇચ્છં, કુદ્રોપદ્રવ ઓહહાવણુ-ત્યં કરેમિ કાઉન્સગં, અન્નત્યં કહી ચાર લોગસ્સ સાગરવર ગંભીરા સુધી અથવા સોળનવકારનો કાઉન્સગ કરવો, ને થાય નીચેની કહેવી,

સર્વે ચક્ષાન્નિકાદા યે, વૈયાવૃત્ય કરાજિને;
કુદ્રોપદ્રવ સંઘાતં, તે દ્રુતં દ્રાવયન્તુ નઃ ॥ ૧ ॥
પછી લોગસ્સ કહી બાકી હોય ત્યાંથી વિધિ ચાલુ કરવો,

॥ ॐ श्री संखेश्वर पार्श्वनाथाय नम ॥

श्री

महासांगलिक नवस्मरण.

श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथ जिन छ ह.

सेवो याम शंखेश्वरा मन शुद्धे, नमो नाथ निश्चै
करी अेक जुधे, देवी देवता अन्यने शु नमो छे, अछे सव्य
लोकल जुवा का समो छे ॥१॥ त्रिलोकना नाथने शु तने
छे, पठया पासमा भूतने का समो छे, सुरधेनु छडी अल
शु अने छे, महापथे भूडी कुपथे मने छे ॥२॥ तने
कैल्य चितामणी काय भाटे, अछे कैल्य रासबने हस्ती साटे,
सुरद्रुम डिपाडी कुषु आक वावे, महाभूठ ते आकुला अत
पावे ॥३॥ कीडा काकरौने कीडा मेइ अग, कीडा ठेसरीने
कीडा ते कुरग, कीडा विश्वनाथ कीडा अन्य देवा, करे अेक
चित्ते प्रभु पार्श्व सेवा ॥४॥ पूने देवि प्रभावती आलुनाथ,
सहु एवने ने करे ॥ सनाथ, महा तत्त्व जलणी सदा नेह
प्यावे, तेना दुअ दारिद्र दूरे पलावे ॥५॥ अनुष्य जन्म
पाभी वृथा हा समो छे, कुशीले करी देहने का समो छे,
नहीं मुक्तिवास विना वितराग, समो लगवत तने द्रष्टि
राग ॥६॥ उदयरत्न बाजे सदा छेत आणी, दयाभाव दीने
प्रभुदास जलणी, आज भूदारे मोतीडे मेह पुठा, प्रभु पार्श्व-
शंखेश्वरो आप तुठा ॥७॥

श्री आत्मरक्षा नवकारमन्त्र.

ॐ परमेष्ठिनस्कारं, सारं नवपदात्मकं ।
 आत्मरक्षाकरं वज्र-पञ्चराय स्मराम्यहं ॥ १ ॥
 ॐ नमो अरिहंताय, शिरस्कं शिरसि स्थितं ।
 ॐ नमो स्रवसिद्धाय, भुजे भुजपटांबरम् ॥ २ ॥
 ॐ नमो आयरियाय, अंगरक्षातिशायिनी ।
 ॐ नमो दिनज्ज्वालाय आयुधं हस्तयोर्द्रुतं ॥ ३ ॥
 ॐ नमो योग्ये स्रवसाक्षय, भ्रातृके पादयोः शुभे ।
 योग्ये पञ्च नयुक्तरौ, शिक्षावज्रभयो तजे ॥ ४ ॥
 स्रवपादभ्यामासौ, वज्रो वज्रभयो षष्ठिः ।
 भंगलाय स्रवेसि, आदिरंभारवातकाः ॥ ५ ॥
 स्वाहांतं च पदं ज्ञेयं, पदभं हवर्ध भंगलं ।
 वज्रोपरि वज्रभयं, पिधानं देह रक्षणे ॥ ६ ॥
 महाप्रभाना रक्षेयं, क्षुद्रोपद्रव नाशिनी ।
 परमेष्ठिपदोद्भूता, कथिताः पूर्वसूरिभिः ॥ ७ ॥
 यश्चैनं कुरते रक्षा, परमेष्ठिपदैः सह ।
 तस्य न स्याद्दुःखं व्याधि-राधिश्चाऽपि कदाचन ॥ ८ ॥

(પ્રથમં સ્મરણમ્) નવદારમહામંત્ર

નમો અરિહતાણુ ॥ ૧ ॥ નમો સિદ્ધાણુ ॥ ૨ ॥
 નમો ગાયરિયાણુ ॥ ૩ ॥ નમો ઉવજ્ઞાયાણુ ॥ ૪ ॥
 નમો લોએ સંવસાહણુ ॥ ૫ ॥ એમો પત્ય નમુક્કરિ
 ॥ ૬ ॥ મંવપાનપણાસણો ॥ ૭ ॥ મગલાણુ ચ સંવેમિ
 ॥ ૮ ॥ પદમ હવર્ધ મગલ ॥ ૯ ॥

(દ્વિતીયં સ્મરણમ્) ઉવસગ્ગહરં સ્તવનમ્.

ઉવમગ્ગહર પાસ, પામ વહામિ કમ્મ-પણુ-મુક્ક,
 વિમ્હર વિમ નિનાસ, મગલ ક્ષણુ ગ્યાવાસ ૧.
 વિસહર પુલ્લિગ મત, 'ઠ ધારેઈ ને સયા મણુઓ;
 તન્ના મહ રોગ મારી, હુદ્ડ જના જતિ ઉવમામ. ૨.
 ચિદ્દઉ દુરે મતો, તુજ્ઞ પણામો વિ ણહુક્કલો હાઈ,
 નરતિરિએનુ વિ છવા, પાવતિ ન દુદ્ધપ-દોમચ્ચ.
 ૩ તુહ સમ્મત્તે લહે, ચિતામણિ દમ્પપાયવજ્ઞમ-
 હિએ, પાવતિ અવિગ્ગેણુ, છવા અયરામર ઠાણુ.
 ૪. ઇથ મધુઓ મહાયમ, ભત્તિજ્ઞાગ નિજ્ઞમરેણુ
 હિયએણુ, તા દેવ દિજ્ઞ યોહિ, ભવે ભવે પામ
 નિણુચ ૬. ૫.

(તૃતીયં સ્મરણમ્) સંતિકરં સ્તવનમ્.

સંતિકરં સંતિજિણં, જગસરણં જય સિરિઠ
 દાયારં; સમરામિ ભત્ત પાલમ, નિન્વાણી ગરુડ કય
 સેવં. ૧. ઐં સ નમો વિપ્પોસહિ, પત્તાણં સંતિસામિ
 પાયાણં; ઐં સ્વાહા મંતેણં, સન્વાસિવ દુરિચ્છ હર-
 ણાણં. ૨. ઐં સંતિ નમુક્કારો, ખેલો સહિમાઘ લલ્લિ
 પત્તાણં; સૌં હ્રીં નમો સન્વોસહિ-પત્તાણં ચ દેધસિરિં.
 ૩. વાણી તિહુચ્ચણ સામિણિ, સિરિદેવી જક્ખરાય
 મણિ પિડમા, મહ દિસિપાલ સુરિંદા, સયાવિ
 રક્ખંતુ-જિણુભત્તે. ૪. રક્ખંતુ મમ રોહિણિ, પન્નત્તી
 વજ્જસિંખલા ય સયા; વજ્જંકુસિ ચક્રેસરિ, નર-
 ઠતા કાલી મહાકાલી. ૫. ગોરી તહ મંધારી, મહ-
 બલા માણવી ચ વધરૂદા; અચ્છુત્તા માણસિચ્છા,
 મહામાણસિચ્છાદિ દેવીચ્છો. ૬. જક્ખા ગામુહ મહ
 જક્ખ, તિમુહ જક્ખેસ તુંબર કુસુમો; માયંમ વિજય
 અજિયા, ખંભો મણુચ્છો સુરકુમારો. ૭. છમ્મુહ
 પયાલ કિન્નરં, મરુલો ગંધન્વ તહય જક્ખિંખદો; કુખર
 વરુણો ભિહિડી, ગોમેહો પાસમા યંમા. ૮. દેવીચ્છો
 ચક્રેસરિ, અજિચ્છા દુરિચ્ચારિ કાલી મહાકાલી;
 અચ્ચુચ્ચ સંતા બલા, સુતારયા-સોય સિરિવચ્છા. ૯.

અડા વિજયકુસિ, પન્નધત્તિ નિન્નાણિ અચ્ચુઆ
ધરણી, વધરૂદ્ધ હુત્ત મધારિ, અબ પહિમાવધ
સિદ્ધા ૧૦ ઇચ તિત્થ-રક્ષણુરયા, અન્નેવિ સુરા-
સુરી ચ અહિહાવિ; વતર નેધણિ પમુહા, કુણુ
રક્ષ સયા અમ્હ. ૧૧ એવ મુદ્ધિહિ સુરગણ,
સહિઓ મવસ્સ સતિ નિણુચદો, મજ્જવિ કરેઉ
રક્ષ, મુણિસુદરસૂરિ થુઅ મહિમા ૧૨. ઇચ
સતિનાહ સમ્મ દિટ્ઠી, રક્ષ સરધ તિદાલ જો,
સંવોવદ્ધ રહિઓ, સ લહધ મુહ સ પય પરમ ૧૩.
તવમચ્છમયણ હિણુચર, જુમવર સિરિસોમસુદર
શુરણ, મુપસાય લક્ષ ગણહર, વિજ્ઞાસિદ્ધિ ભણધ
સીસો. ૧૪.

(ચતુર્થ સ્મરણુમ્) તિજય પહુત્ત સ્તોત્રમ્.

તિજય પહુત્ત પયાસય, અદ્દ મહાપાહિહેર-
જુતાણ, મમયક્ષિપ્ત કિઆણ, સરેભિચક્ક નિણિ-
દાણ ૧ પણુવીસા ચ અસીઆ, પનરસ પન્નાસ
નિણુવર સમૂહો, નાસેઉ સયત્ત દુરિઅ, ભવિઆણ
ભત્તિ જુતાણ. ૨ વીસા પણુયાલા વિય, તીસા પન્ન-
તરી નિણુવરિદા, ગહ ભૂચ રક્ષ સાધણિ, ધોર-
વસજ્ઞ પણુસતુ. ૩ સિત્તરિ પણુતીસાવિય, સટ્ઠી

પંચેવ જિણુમણો યોસો; વાહિ જલ જલણ હરિ
 કરિ, ચોરારિ મહાભયં હરઉ. ૪ પણુમના ચ હસેવ
 ચ. પલહી તહય ચેવ ચાલીસા; રૂખંતુ મે મરોરં,
 દેવાસુર પણુમિચા સદા. ૫ ઔ હરહુંહા સુરસુંસા,
 હરહુંહા તહય ચેવ સરસુ સા; ચાલિહિય નાચ ગખલં,
 ચક્રં કિર સંવચોલદં. ૬ ઔ રોહિણી પનાતિ,
 વજ્રજસિંખલા તહય વજ્રજઅંકુસિચા, ચક્રેસરી
 નરહતા, કાલી મહાકાલી તહ ગોરી. ૭ ગંધારિ મહ-
 જ્જલા. માણુવી વધરૂદ તહય અચ્છતા; માણુસિ
 મહામાણુસિચા, વિજ્જદેવીનો રૂખંતુ. ૮ પંચહસ
 કર્મભુનિસુ, ઉપ્પત્તં સત્તરિં જિણુણુ સયં; વિવિ-
 હરયણાઇ વન્નો, વસોહિચં હરઉ દુરિચાઈ. ૯
 ચઉત્તીસ અધસય જુચા, ચક્ર મહાપાડિહર કય-
 સોહા; તિથયરા ગયમોહા, જાએચવ્વા પયત્તેણં.
 ૧૦. ઔ નરકણુય સંખવિહુમ, મરમય વણુસનિહં
 વિગયમોહં; સત્તરિસયં જિણુણું, સંવામર પૂઠઅં
 વંદે,—સ્વાહા. ૧૧ ઔ ભવણ વધ વાણુવંતર, નેઠસ-
 વાસી વિમાણુવાસી ચ; જે કેવિ દુદુ દેવા, તે સંવે
 ઉવસમંતુ—મમ સ્વાહા. ૧૨. ચંદણ કપ્પૂરેણું, ફલએ
 લિહિઝિણુ ખાલિચં ખીચં, એગંતરાઈ ગહ ભૂચ,
 સાઈણુ મુગ્ગં ખણુસેઈ. ૧૩ ઇચ સત્તરિસયં જંતં;

સમ્મ મત દુવારિ પડિલિહિયા; દુરિઆરિ વિજય-
વત, નિખલત નિચ્ચ મચ્છેહ ૧૪

[પંચમં સ્મરણમ્] નમિહિણુ સ્તોત્રમ્.

નમિહિણુ પણ્યસુરગણ, ચુડામણિકિરણ જિઅં
મુણિણે, ચલણુ જુઅલ મહાભય, પણાસણ મયવ
વુઅં. ૧ સડિય કર ચરણ નહ મુહ, નિબુદ્ધ નાસા
વિવદ્ધ લાયન્ના, હુદ્ધ મહારોગાનવ, પુવિગ નિદ્ધ
સંવગા ૨ તે તુહ ચત્તણારાહણ, સક્કિલજનિ મેય
વુડ્ધિયછાયા, વણહવ હઠ્ઠા ગિરિ પાયવવ્વ પતા પુણે
લચ્છિ. ૩ હુવ્વાય ખુભિય જલનિહિ, ઉખલડ
હલ્લોલ ભીસણારાવે, સલત ભય વિસહુદ્ધ, નિગ્ગ-
મય મુક્ક વાવારે. ૪ અવિહલિય જાણવત્તા, ખણેણ
પાવતિ ધચ્છિયા ફૂલ, પાસજિણુ ચલણુ જુઅલ,
નિચ્ચ ચિચ્ચ જે નમતિ નરા ૫ ખગ્ગવણુદ્ધુય
વણહવ, જાલાવલિમિલિય મયલદ્ધમગહણે, હજ્જત મુદ્ધ
મયવહુ, ભીસણુરવ ભીસણુમિ વણે ૬ જમગુરુણે
દનજુઅલ, નિવ્વાવિચ્ચ સયલ તિહુચ્ચણાભોચ, જે
મલતિ મણુઆ, ન દુણ્ણ જલણે ભય તેસિ
૭ વિલસત ભોગભીમણ, પુનિઆરુણનયણ તગ્ગલ-
હાલ; ઉગ્ગણુઅગ નવ જલય, મચ્છેહ ભીસણા-

ચારં. ૮ મન્નંતિ ક્રીડ સરિસં, દૂર પરિચ્છુદ્ધ વિસમ
 વિસ વેગા, તુહ નામક્રપ્પર પુડસિદ્ધ, મંતગુરૂઆ નરા
 લોચે. ૯ અડવીસુ ભિદ્ધ તક્કર, પુતિંદ સદૂંત સદ્
 ભીમાસુ; ભયવિહુર વુન્નકાયર, ઉદ્દનૂરિય પહિય
 સત્યાસુ. ૧૦ અનિદ્રુત્ત તિહવ સારા, તુહ નાહ પ-
 ણામ મત્ત વાવાગ; વવમય વિગ્ગા સિગ્ગં, પત્તા
 હિય ધ્વચ્છિયં કાણું ૧૧ પજ્જલિઆનસ નયણું,
 દૂર વિચારિય મુહં મહાકાયં; નહકુલિસ વાય
 વિચ્છલિય, મર્ધંદ કુંભત્થજ્ઞા ભોચં. ૧૨ પણ્ય
 સસંભમ પત્થિવ, નહ મણિ માણિક્ક પડિય
 પડિમસ્સ; તુહ વયણ પહરણ ધરા, સીહં કુદ્ધંપિ
 ન મણંતિ. ૧૩ સસિ ધવન્ન દંતમુસતં, દીહ
 કંકલેનાલ વુદ્ધિ ઉચ્છાહં; મહુપિંમ નયણુજ્જયત્તં,
 સસલિલ નવ જલહરારાવં. ૧૪ ભીમં મહામર્ધંદં,
 અચ્ચાસન્નંપિ તે નવિ ગણંતિ; જે તુમ્હ ચલણ
 જ્જયત્તં, મુણિવધતુમં સમદન્નીણા. ૧૫ સમરમ્મિ
 તિક્ખખગ્ગા, ભિગ્ગાય પચ્ચિદ્ધ ઉધ્ધુય કખંધે; કુંત
 વિણિભિન્નં કરિકલ્લહ, મુક્ક સિક્કાર પઉરંમિ. ૧૬
 નિજ્જિજ્જય દ્વપુદ્ધર રિઉ, નરિંદનિવહા ભડા જસં
 ધવન્નં; પાવંતિ પાવ પસમિણ, પાસજિણ ! તુહપ્પ-

ભાવેણ. ૧૭ રોમ જન્ન જન્નણ વિસહર. ચોરારિ
 મંદંદ ગય રણ ભયાઈ, પાસજિણ નામ સકિત્તણેણ,
 પસમતિ મન્વાઈ. ૧૮ એવ મહા ભયહર, પામ
 જિણિદસ સથવ મુઆર, ભવિય જણાણ હયરં,
 કલ્લાણ પર પર નિહાણ. ૧૯ ગયભર જહ્મ રહ્મસ,
 કુસુમિણ દુસ્મઉણ રિક્ખ પીડામુ; સંજામુ દોમુપથે,
 ઉવસગે તહય રયણોસુ. ૨૦ જો પઢઈ જો અ નિસુ-
 ણઈ, તાણં કઈણો ય માણુ મસ્મ, પાસો પાવ પસ-
 મેઉ, સયલ ભુવણચિય ચત્તણો. ૨૧ ઉવમગ્ગને
 કમઠા મુરમ્મિ, જાણાઓ જો ન મ ચત્તિઓ; સુર નર
 કિન્નર જુવઈહિ, સથુઓ જયઉ પાસ જિણો. ૨૨
 એઅસ્સ મજ્જયારે, અદ્ધાન્સ અક્ખરેહિ જો મતો;
 જો જણઈસો જાયઈ, પરમ પયત્થ પુડ પાસ. ૨૩
 પામહ સમરણ જો કુણઈ, સત્તુદેહિયએણ, અટ્ટત્તરસય
 વાહિ ભય, નામઈ તસ્સ દ્વરેણ. ૨૪ ॥ ઇતિ ॥

[પ્રથમ સ્તવસૂચી] શ્રીચાન્દ્રિયસંતિ સ્તવનમ.

ચાન્દ્રિયચાન્દ્રિય-સંવચયં, સંતિં ચ પસંત-સંવ
ચય પાવં; જયગુરુ સંતિગુણકરે, દેવિ જિણ્ણકરે
પણિવચાસિ. ૧ ગાહા. વવગય મંગુલભાવે, તેહં વિ-
ઉલાતવ નિરમલસહાસે; નિરવગ-મહાપ્રભાવે, યોસામિ
સુહિદ્ધસંભાવે. ૨. ગાહા સંવદુષ્પાપસંતિણં,
સંવપાવપસંતિણં; સયા ચાન્દ્રિયસંતિણં નમો
ચાન્દ્રિય સંતિણં ૩. સિલોગો. ચાન્દ્રિયચાન્દ્રિય !
સુહૃદ્ધવત્તણં, તવ પુરિસુત્તમ ! નામકિત્તણં, તહય
ધિધમધપ્પવત્તણં, તવ ચ જિણ્ણુત્તમસંતિ ! કિત્તણં.
૪. માણહિયા. કિરિયાવિહિ સંચિય કમ્મ કિલેસ
વિમુક્ખયરં, ચાન્દ્રિયંનિચિયં ચ ગુણેહિં મહામુણિ
સિદ્ધિયયં; ચાન્દ્રિયરસ ચ સંતિ મહામુણિણો વિચ્ચ
સંતિદરં, સયયં મમ નિવ્વુદ્ધ કારણયં ચ નમંસણયં.
૫. ચાલ્લિંગણયં. પુરિસા ! જઠં દુદ્ધવારણં, જઠં ચ
વિમગ્ગહ સુદ્ધખકારણં; ચાન્દ્રિયં સંતિં ચ ભાવએ,
અભયકરે સદણં પવજજહા. ૬ માણહિયા. અરધ
વદ્ધ તિમિર વિવહિચ મુવરય જરમરણં, સુર ચસુર
ચરુલ ભુયગદ્ધ પયય પણિવધયં; ચાન્દ્રિય મહામવિ-
ચ સુનયનય નિઉણ મભયકરં, સરણ મુવસરિચ
ભુવિ દિવિજ મહિચં સયયમુવણમે. ૭ સંગયયં.

ત ચજિણુત્તમ મુત્તમ નિત્તમ સત્તધર, અજ્જવ મદ્વ
 ખતિ વિમુક્તિ સમાહિનિહિ, સતિકર પણમામિ દમ્ભ-
 ત્તમ તિથયર, સતિ મુળી મમ મતિમમાહિવર દિ-
 સઉ ૮ સો તણય, સાવત્થિ-પુનપત્થિવ ચ, વરહત્થિ
 મત્થય પસત્થિ વિચ્છિન્નસથિય, થિર-સરિચ્છ વચ્છ,
 મયગલ્લ લીલાયમાણ વરગધહત્થિ પથાણુપત્થિય સ-
 થવાજિહ, હત્થિહત્થમાહુ ધતકણુગ ડથગ નિડવલ્લય
 પિજર પવરલક્ખણોવચિચ સોમ આડ ડવં, સુધસુહ
 મણાભિરામ પરમ રમણિજ્જ વરદેવદુ દુહિ નિનાય
 મહુરયર સુહગિરિ ૯ વેદુઓ અજિચ જિઆરિ-
 મણુ, જિચ-સન્વભય ભવોહગિઉ, પણના મ અહં
 પયઓ, પાવ પસમેઉ મે ભયવ ૧૦ રામાણુદ્ધઓ,
 દુડ્ડણુચ્છ હત્થિણાઉર નરીસેરા પઠમ તઓ મહાચક્ક-
 વટ્ટિભોએ મહપ્પભાવો, જે આવત્તગિ પુગ્ગર સહસ્સ
 વરનમર નિગમ જમ્મવયવધ ળત્તીમારાયવરસહસ્માણુ-
 યાયમગ્ગો, અઉફસવગ્ગયણ નવ મહાનિહિ અઉ પઠ્ઠિ
 મહમ્મ પવરણુવર્ધણ સુફરવર્ધ, ચુગસી હય ગય રહ
 મયગલ્લસમામી છન્નવર્ધ ગામકાડી નામી આસી જે
 ભાગદમિ ભયવ. ૧૧ વેદુઓ ત મતિ મતિક-,
 સતિણુ સન્વભયા, મતિ ધુળામિ જિણુ, સતિ
 વિહેઉ મે. ૧૨. ગમાનદિય. ઇક્ખામ દિદ્દહનીસર

નવનસહા મુણિવસહા, નવસારય સસિસકલાણુણુ રિગ-
 થતમા વિહુચરયા, અજિ ઉત્તમ તેઅ ગુણેહિં મુહામુણિ
 અભિચખલા વિહિલકુલા, પણમામિ ને ભવ ભય મૂ-
 રણુ જગસરણા મમ સરણું. ૧૩ ચિત્તલેહા. દેવ દાણુ
 વિંદ અંદ સૂર વંદ હંદુ તુદુ જિદુ પરમ, લંદુ રવ ધંત
 રૂપ પદુ સેઅ મુદ્ધ નિદ્ધ ધવલ; દંત પંતિ સંતિ!
 સત્તિ કિત્તિ મુત્તિ જુત્તિ ગુત્તિ પવર, દિત્તતેઅ વંદ ધેય
 સંવલોઅ ભાવિઅપ્પભાવણે અ પધસ મે સમાહિં ૧૪
 નારાયણો. વિમલસસિ કલાધરેઅ સોમં, વિતિમિર
 સૂર કરાધરેઅ તેઅં; તિઅસવધ અણાધરેઅ રવં,
 ધરણિધરપ્પવરાધરેઅ સારં. ૧૫ કુસુમલયા. સત્તે અ
 સયા અજિઅં, સારીરે અ ખલે અજિઅં; તવ સંજમે
 અ અજિઅં, એસ થુણામિ જિણું અજિઅં ૧૬ ભુઅ-
 ગપરિરિંગિઅં. સોમગુણેહિં પાવધ ન તં નવ સરય
 સસી, તેઅગુણેહિં પાવધ ન તં નવ સરય રવિ;
 રવ ગુણેહિં પાવધ ન તં તિઅસ ગણુવધ, સારગુણેહિં
 પાવધ ન તં ધરણિધરવધ. ૧૭ ખિન્નિઅયં. તિત્થ-
 વર પવત્તયં તમરય રહિયં, ધિરજણુ થુઅચ્ચિઅં;
 ચુઅ કલિ કલુસં, સતિસુહપ્પવત્તયં, તિગરણુ પયથો,

સતિમહ મહામુણિ સરણુમુવણમે. ૧૮ હસિચ્ચય.
 વિણુઓણુય સિરરધ અજસિ રિસિગણુ સથુચ્ચ રિ-
 મિચ્ચ, વિણુહાહિવ ધણુવધ નવવધ થુચ્ચ મહિ અ-
 ચ્ચિચ્ચ બહુસો, અધરૂગમય સચ્ચ દિવાયર સમહિચ્ચ
 સપ્પભ તવસા, ગયણુ મણુ વિચરણુ સમુધ્ધચ્ચ ચારણુ
 વહિચ્ચ સિરસા ૧૯ કિસત્તયમાલા અમુર ગરૂણ પરિ-
 વહિચ્ચ, કિન્નરોરમ નમ સિચ્ચ, દેવકોડિસચ્ચ સથુચ્ચ,
 સમણુસ વ પરિવહિચ્ચ ૨૦ સુમુહ. અભય અણુહ, અ-
 રચ અરૂચ્ચ, અજિચ્ચ અજિચ્ચ, પચ્ચોપણુમે. ૨૧ વિ
 જ્ઞુવિલસિચ્ચ. આમયા વરવિમાણુ દિવ્વકણુમ રહતુરચ્ચ
 પહકરસચ્ચેહિ હુસિચ્ચ, સસભમોચ્ચરણુ ખુભિચ્ચ હુ-
 સિચ્ચ ચત્ત કુડલ મય તિરીડસોહત મહિલિમાલા. ૨૨
 વેદુઓ જ સુરસધા સાસુરસત્ત, વેરવિહિત્તા ભત્તિસુ
 જ્ઞુત્તા, આચરણુસિચ્ચ સભમપિહિચ્ચ સુદ્ધસુવિચ્ચિચ્ચ
 સંવવભલોવા; ઉત્તમ કચ્ચણુ રચણુ પરિચ્ચ ભામુર ભૂ-
 ધણુ ભામુરિચ્ચ ગા, ગાય સમોણુય ભત્તિ વસામય. ૫-
 જવિ પેસિચ્ચ સીસ પણુમા. ૨૩ રચણુમાલા. વહિગિણુ
 યોગિણુ તો જિણુ, તિગુણુમેવ ચ પુણો પયાહિણુ, પણુ-
 મિગિણુ ચ જિણુ મુરામુરા, પમુધ્ધચ્ચા મભવણાઈતો
 ગયા. ૨૪ ખિત્તય. ત મહામુણિમહ પિ પંજલી, ગાગ-

दोस लय मोहवन्निजयं; देव हाणुव नरिंह वंहियं,
संतिमुत्तम महातव नये. २५ पित्तयं. अंभरंतर
वियारणियाहिं, ललिय हंसवहु गाभियणियाहिं;
भीणुसोणियणु सासियणियाहिं, सकल कमलहल दोय-
णियाहिं. २६ दीवयं. भीणु निरंतर थणुभर विणुभिय
भायनयाहिं, मणिकंयणु पसिठिल मेहुल सोहिय-
होणित डाहिं; वर पिण्णिणु नेउर सतिनय वनय
विलुसणियाहिं, रंछर यउर भणोहर सुंहर हंसणि-
याहिं. २७ चित्तक्षरा. देवसुंहरीहिं पायवंहियाहिं,
वंहिया य जरस ते सुविक्कमा कमा; अप्पणो निडाल-
येहिं, भंडणोडणुप्पगारयेहिं डेहिं डेहिंवि, अवंभ ति-
लय पत्तसेहनाभयेहिं चिह्णयेहिं संभयंभयाहिं, लत्ति-
सन्निविट्ट वंदणुगयाहिं, हुंति ते वंहिया पुणो. पुणो.
२८ नारायणो. तमहं जिणुसंहं, अजियं जिय-
मोहं ॥ धुयसंवहिलेसं, पयणो पणुभामि ॥ २९ ॥
वंहिययं ॥

थुअवंहिययरसा, रिसिगणुदेवभणुहिं ॥ तो देव-
वहुहिं पयणो पणुभिययरसा ॥ जरस जगुत्तमसासणु-
यरसा, लत्तिवसाभयपिंडिययाहिं ॥ देववरच्छरसा

મહુઆહિ, સુરવરધગુણાદિઅયાહિ. ॥ ૩૦ ॥
ભાસુરય ॥

વમસદતતિનાતમેલિએ, તિઉકખરાભિરામસદ-
મીસએ કએ અ ॥ મુધસમાણુએ અમુદમજગીઅપાય-
ભવવદિઆહિ ॥ વસય-મેહના-કવાવનેઉરાભિરામ
સદમીસએ કએઅ ॥ દેવ નદિઆહિ હાવભાવવિજમ-
મપ્પગારએહિ ॥ નમ્મિયઉણુ અંગકારએહિ ॥ વદિઆ
ય જરસ ને મુવિક્કમાકમા, તય નિત્તોયસંવમત્તસંતિ-
દારય ॥ પમનસંવપાવદોગમેસહ નમામિ મતિમુત્તમ
જિણુ ॥ ૩૧ ॥ નારાયએ.

છત્ત-યામર-પડાગ ભુવ-જવમદિઆ ॥ ઝયવર-
મમરતુગય-મિગ્ગિવછમુત્તછણા ॥ દીવ-સમુદ્-મહર
હિસામયસોદિયા ॥ સત્થિઅ-વસહ-સીહ-રહ-ચક્ક-
વરડિયા ॥ ૩૨ ॥ સતિઅય ॥

મહારત્તહા મમપ્પજહા ॥ અદોસહુદા ગુણેહિ
જિહા ॥ પમાયસિહા તવેણુ પુહા ॥ મિરીહિ ધંહા ગિસીહિ
ભુહા ॥ ૩૩ ॥ વાપુવામિયા ॥

ને તવેણુ ધુઅમંવ ॥ વયા ॥ મંવત્તોઅદિઅ-મૂત્ત-
પાવયા ॥ રાહુઆ અન્નિઅ-મતિપાયયા ॥ હુતુ મે સિ-
વમુદાણુ દાયયા ॥ ૩૪ ॥ અરમનિકા

એવં તવબલવિહિલં ॥ શુચ્યં મયે અજિઅસંતિ-
જિણુબુઅલં ॥ વવગયઠમ્મરયમલં ॥ મધં ગયં સાસયં
વિહિલં ॥ ૩૫ ॥ ગાહા ॥

તં બહુશુણુપ્પસાયં ॥ મુક્ખમુહેણુ પરમેણુ અવિ-
સાયં ॥ નાસેઉ મે વિસાયં ॥ કુણુઉ અ પરિસાવિ અ-
પ્પસાયં ॥ ૩૬ ॥ ગાહા ॥

તં મેઅેઉ અ નંદિં ॥ પાવેઉ અ નંદિસેણુમ-
ભિનંદિં ॥ પરિસાવિ અ સુહનંદિં ॥ મમ ય દિસઉ
સંજમે નંદિં ॥ ૩૭ ॥ ગાહા ॥

પકિખઅ આહિઆસિઅ, સંવિચ્છરિઅે અવસ્સ
ભણિઅવ્વે ॥ સોઅવ્વે સવ્વેહિં, ઉવસગ્ગનિવારણે
એસે ॥ ૩૮ ॥

ને પઠધ ને અ નિસુણુધ ॥ ઉભઅે કાલંપિ અ-
જિઅસંતિથયં ॥ નહુ હુ તિ તસ્સ રેઆ ॥ પુવ્વુપ્પન્ના
વિ નામંતિ ॥ ૩૯ ॥

જધ ઇચ્છહ પરમપયં ॥ અહવા કિત્તિં સુવિત્થડં
સુવણે ॥ તા તેલુક્કુદ્ધરણે ॥ જિયવયણે—આયરં કુણુહ
॥ ૪૦ ॥ ઇતિશ્રી અજિતશાંતિસ્તવનં ॥

ભક્તામર સ્તોત્રમ્

સપ્તમ સ્મરણમ્.

(વસત તિલકા-૭૬)

ભક્તામર પ્રણતમૌલિ મણિપ્રભાણા, મુલોતક દલિત
પાપતમો વિતાનમ્ ॥ સમ્યકપ્રણમ્ય જિતપાદયુગ
યુગાદા વાલબન ભવજલે પતતાં જનાનામ્ ॥ ૧ ॥
યઃ મસ્તુતઃ સકલવાઙ્મયતત્ત્વબોધા, - દુહ્મૂતપ્પુદ્ધિ
પટુભિઃ સુરલોકનાયૈઃ ॥ સ્તાત્રૈર્જગત્ત્રિતયચિત્તહરૈ-
રૂહારૈ, સ્તોષ્યે કિલાહમપિ તં પ્રથમં જિનેન્દ્રમ્ ॥ ૨ ॥
બુદ્ધ્યા વિનાઽપિ વિબુધાર્થિતપાદપીઠ !, સ્તોતુ સમુ-
ષતમતિર્વિગતત્રપોઽહમ્ ॥ બાહુ વિહાય જલસસ્થિત-
મિદુભિઃ, મન્યઃક ઇચ્છતિજનઃ સહસા ગ્રહીતુમ્ ॥ ૩ ॥
વક્તુ ગુણાન્ ગુણસમુદ્ર ! શશાક કાંતાન્, કર્તુ ક્ષમઃ
સુરગુરૂમતિમોઽપિ બુદ્ધ્યા ॥ કલ્યાંતકાલપવનોદ્ધતનક-
ચક, કો વા તરીતુમલમબુનિધિં ભુજ્જ્યામ્ ॥ ૪ ॥
સોઽહ તથાપિ તવ ભક્તિવશાન્મુનીશ !, કર્તુ સ્તવં
વિગતશક્તિરપિ પ્રવૃત્તઃ ॥ પ્રીત્યાત્મવીર્યમવિચાર્ય મૃગો
મૃગેન્દ્ર, નાભ્યેતિ કિં નિજશિશોઃ પરિપાલનાર્થમ્ ॥ ૫ ॥
અદ્યશ્રુત શ્રુતવતા પરિહાસધામ, ત્વદ્ભક્તિરેવ મુખ-
રીકુરને બલોન્મામ્ ॥ ચત્કોક્તિઃ કિલ મધૌ મધુર
વિરેતિ, તન્મ્યારૂચતકલિકા નિકરૈકહેતુઃ ॥ ૬ ॥
ત્વત્સસ્તવેન ભવસર્તતિ સન્નિબદ્ધ, પાપ ક્ષણાત્ક્ષયમુ-

पैति शरीरलाजम् ॥ आर्कांत द्योक्कमलिनीक्षम शेषमाशु,
 सूर्याशु-मिन्नमिव शार्वर्म्मन्धकारम् ॥ ७ ॥
 मत्तवेति नाथ ! तव संस्तवनं भयेद्, भारव्यते तनुषि
 याऽपि तव प्रभावात् ॥ येतो हरिष्यति सतां नखिनी-
 हक्षेषु, मुक्ताक्ष चतिमुपैति ननूद भिन्दुः ॥ ८ ॥
 आस्तां तव स्तवनमस्त समस्त दोषं, त्वत्संकथापि
 जगतां दुरितानि हन्ति ॥ हरे सहस्रकिरणः कुरते
 प्रभव, पद्माक्षेषु जलजनि त्रिदासभाञ्जि ॥ ९ ॥
 नात्यद्भूतं सुवन लूषण ! लूनाथ !, लूतैर्गुणैर्लुवि
 लवंतमलिष्ठुवन्तः ॥ तुल्या लवन्ति लवतो ननु
 तेन किंवा ॥ लूत्याश्रितं य द्धनात्मसमं करोति ॥ १० ॥
 दृष्ट्वा लवन्तमनिमेष विदोक्तनीयं, नाऽन्यत्र तोषमुप-
 याति जनस्य यक्षुः ॥ पीत्वा पयः शशिकरवतिदुग्ध-
 सिंघाः, क्षारं जलं जलनिधेरशितुं क धृष्टेत् ॥ ११ ॥
 यैः शांत राम इन्धिमिः परमाणुमिस्त्वं, निर्मापितस्त्रि-
 सुवनैक-ललाभभूत ! ॥ तावन्त एव जलु तेऽप्यणुवः
 पृथिव्यां, यत्ते समानमपरं नहि इषमस्ति ॥ १२ ॥
 वक्त्रं क्व ते सुर नरोरम-नेत्रहारि, निःशेषनिर्जित-
 जगत्त्रितयोपमानम् ॥ जिंजं कलंकमलिनं क्व निशा-
 करस्य, यद्दासरे लवति पांडु पद्माश कल्पम् ॥ १३ ॥
 संपूर्णं भंडल शशांक कलाकलाप, शुभ्रा गुणास्त्रिसुवनं
 तव लंकयन्ति ॥ ये संश्रितास्त्रि जगदीश्वर नाथमेकं,

कस्तान्न-वारयति स यरतो यथेष्टम् ॥ १४ ॥
 यत्र किञ्चन यद्वि ते त्रिदशाग नास्ति, - नीतं भनामपि
 मनो न विकारमार्गम् ॥ कल्पात् कान भृता यलिता
 यत्नेन, किं भृशद्रि शिखर यलित कदाचित् ॥ १५ ॥
 निर्धुमं वर्तिरपवर्जिततैलपूर, कृत्स्नं जगत्त्रयमिह
 भ्रष्टीकरोषि ॥ भव्यो न जगु भृतां यलितायलानां,
 दीपोऽपरस्त्वमसि नाथ ! जगत्प्रकाशः ॥ १६ ॥
 नास्त कदाचिदुपयासि न राहुगम्य, स्पष्टीकरोषि
 सहसा युमपज्जमति ॥ नामोधरोहरनिर्द्धमहाप्रभा
 वाः, सूर्याति शायि महिमासि मुनीन्द्र ! लोके ॥ १७ ॥
 नि योदय हतित मोह भ्रष्टाधिकार, गम्य न राहुवहनस्य
 न वारिदानाम् ॥ विभ्राजते तव मुष्माज्जमनदपकाति,
 विद्योतयज्जमदपूर्वं शशाक भिम्भम् ॥ १८ ॥
 किं शर्वरीषु शशिनाद्धनि विवस्वता वा, युष्मन्मुपेक्षु-
 हलितेषु तमस्सु नाथ ॥ निष्पन्न शालिवन शालिनि
 ल्लवलोके, कार्यं दिव्यज्जलधरैर्गल भारनमैः ॥ १९ ॥
 ज्ञानं यथा त्वयि विभाति कृतावकाश, नैव तथा हरि-
 हरादिषु नायकेषु ॥ तेजः स्फुरन्मणिषु याति यथा
 महत्त्वं, नैव तु काय शक्ये किरणकुक्षेऽपि ॥ २० ॥
 मन्ये पर हरि-हरादय एव दृष्टा, दृष्टेषु येषु हृदय
 त्वयि तोषमेति ॥ किं वीक्षिनेन भवना लुपि येन
 नान्यः, दृष्टिन्मनो हरति नाथ ! भवांतरैऽपि ॥ २१ ॥

स्त्रीणां शतानि शतशो जनयन्ति पुत्रान्, नान्या सुतं
 त्वद्वपमं जननी प्रसूता ॥ सर्वा हि शो हन्ति भानि
 सहस्ररश्मिं, प्राप्येव हि जनयति स्फुरदं शुभलम् ॥ २२ ॥
 त्वामामनन्ति मुनयः परमं पुमांस-माहित्यवर्णममलं
 तमसः पुरस्तात् ॥ त्वामेव सम्यगुपसृत्य जयन्ति
 मृत्युं, नान्यः शिवः शिवपदस्य मुनीन्द्र पथाः ॥ २३ ॥
 त्वामव्ययं विभुमचित्यमसंख्यमाद्यं, प्रह्लाणुमीश्वर-
 मनंतमनंग केतुम् ॥ योगीश्वरं विहितयोगमनेकमेकं,
 ज्ञान स्वरूपममलं प्रवहन्ति संतः ॥ २४ ॥
 शुद्धस्त्वमेव विष्णुधार्यितशुद्धिषोधात्, त्वं शंकरोऽसि
 सुवनत्रयशंकरत्वात् ॥ धातासि धीर ! शिवमार्गविधेर्वि-
 धानात्, व्यक्तं त्वमेव लभवन् पुष्पोत्तमोऽसि ॥ २५ ॥
 तुल्यं नमस्त्रिसुवनार्तिहराय नाथ !, तुल्यं नमः क्षिति-
 तलामलभूषणाय ॥ तुल्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्वरराय,
 तुल्यं नमो जिन ! लवोदधि शोषणाय ॥ २६ ॥
 को विस्मयोऽत्र यहि नाम गुणैरशेषैः-स्त्वं सश्रितो
 निरवकाशतया मुनीश ! ॥ दौषैरपात्तविविधाश्रयलत-
 गर्वैः, स्वप्नान्तरेऽपि न कदाचिदपीक्षितोऽसि ॥ २७ ॥
 उच्यैरशोकतृप्तसंश्रितमुन्मथूष, -माभाति रूपममलं
 लवतो नितान्तम् ॥ रूपदोक्षसत्किरणमस्ततमोवितानं,
 भिम्भं रवेरिव पयोधर पार्श्वं वर्त्ति ॥ २८ ॥
 सिंहासने भण्डिमयूषं शिषाविचित्रे, विभ्राजते तव

वपुः कनकावहानम् ॥ निम विपद्विषसहस्रु क्षतावि-
 तान, तु गो दयाद्रि शिरभीव सहस्र रश्मेः ॥ २८ ॥
 कुंदावहात यक्ष व्यामर याज्ञ शोभ, विभ्राजते तत्र
 वपुः कनकावहानम् ॥ उद्विष्टशोक शुचिनिर्जर वारिधार,
 भुञ्ज्यैस्तः सुरगिरेरिव शातकौम्भम् ॥ ३० ॥
 छत्रत्रय तत्र विभाति शशाक कांत, मुच्यः स्थित स्थ-
 भितभानु करप्रनाभम् ॥ मुक्ताकनप्रकर जल विवृद्ध
 शोभ, प्रज्वालयति जगतः परमेश्वर त्वम् ॥ ३१ ॥
 उन्निद्रहेमनवप कजपुञ्जकाति, पर्युल्लसन्तम् भयम्
 शिखाभिरामौ ॥ पादौ पदानि तत्र यत्र जिनेद्र धत्त,
 पद्मानि तत्र विभुधाः परि कटपयति ॥ ३२ ॥
 धृत्य यथा तत्र विभूतिरभूज्जिनेद्र धर्मेपदेशनविधौ
 न तथा पास्य ॥ यादृक् प्रभा हिनकृत प्रहताधकारा,
 तादृक् कुतो ग्रह मण्यस्य विकाशिनोऽपि ॥ ३३ ॥
 श्रयोतन्नाविधविज्ञोक्त कपोत भूत, - भक्तभक्तभक्तभक्त-
 नाह विवृद्ध कोपम् ॥ शैरावतामभिभमुद्धतभापनन्त,
 हृष्ट्वा लय लवति नो लवहाश्रितानाम् ॥ ३४ ॥
 शिन्तेस कुलमल्ल दुर्जगत्त शोणितोक्त, - मुक्ताकनप्रक-
 रलूषितभूमिभागः ॥ जलः कम् कम्मत हरिणाधि-
 पोऽपि, नाकाभति कम्पुमायनसश्रित ते ॥ ३५ ॥
 कदपातकाक्षपवनोद्धतवहनि कटप, द्वावानन जवदित-
 भुज्जगत्तमुत्पुत्रिभम् ॥ विश्व जित्सुमित्र समुष्-

भापतन्तं, त्वन्नामङ्गीर्त्तनजलं शमयत्यशेषम् ॥ ३६ ॥
 रक्तक्षयं समद्वेष्टिलङ्घनीलं, कंघोद्धतं इष्टिनमुत्त-
 ष्णभापतन्तम् ॥ आकाभति कभयुगेन निरस्तशङ्क-
 स्तत्त्वन्नाम नाग हसनी हृदि यस्य पुंसः ॥ ३७ ॥
 वदगत्तुरंगमज्ज गज्जितलोभनाह, - मानौ भलं भलव-
 तामपि लूपतीनाम् ॥ उधद्विवाकर भयूष शिषापविद्धं,
 त्वत्कीर्त्तनात्तम ध्वनाशु लिहामुपैति ॥ ३८ ॥
 कुंताग्रालिन्न गजशोणित वारिवाह, वेगावतार तरणा-
 तुरयोधलोभे ॥ युद्धे जयं विजित दुर्जयजेय पक्षा,
 स्तत्त्वाह पङ्कज वनाश्रयिणो बल ते ॥ ३९ ॥
 अंभोनिर्घो क्षुलितलोषणुनङ्कचक, - पाहीनपीठलयदो-
 दधणु वाडवाग्नौ ॥ रंभत्तरंग शिषर स्थितयानपात्रा-
 स्त्रासं विहाय लवतः स्मरणाह प्रजति ॥ ४० ॥
 उद्भूतलोषणुजलोहरलारलुगताः, शोभ्यां दशामुपम-
 ताश्च्युत एविताशाः ॥ त्वत्पाह पङ्कज रज्जुमृत द्विध-
 देहा, मर्त्या लवति मकरध्वज तुल्यरूपाः ॥ ४१ ॥
 आपाहकंठमुद्भृङ्गभलवेष्टिताङ्गा, गाढं भृङ्गन्निभद्वेष्टि-
 निधृष्ट जघाः ॥ त्वन्नाम भद्रमनिशं मतुलः स्मरन्तः,
 सधः स्वयं विभतभंधलया लवति ॥ ४२ ॥
 भक्त द्विपेद्र मृगराज हवानलाहि, - संत्राप्त वारिधि
 भहोहरभंधनोत्थम् ॥ तस्याशु नाशमुपयाति लयं
 लियेव, यस्तावकं स्तवमिमं भतिमानधीते ॥ ४३ ॥

સ્તોત્રસ્ત્રજ તવ જિનેન્દ્ર ! ગુણૈર્નિબંધા, લેહ્યા મયા
 રૂચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ્ ॥ ધત્ત જનોય ઇહ ક ઇગતામ-
 જસ્ય, તં માનતુ ઇમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥ ૪૪ ॥

શ્રી કલ્યાણમંદિર સ્તોત્રમ્.

અષ્ટમ સ્મરણમ્

(વસત તિનકા વૃત)

કલ્યાણ મ હિમ્બુદારમવલ્લભેષિ, લીતાભય પ્રદમ-
 નિ હિતમ દ્વિપદ્મમ ॥ સ સાગ સામર નિમજ્જહશેષ જ તુ,
 પોતાયમાનમભિનમ્ય જિનેશ્વરસ્ય ॥ ૧ ॥
 યસ્ય સ્વય મુરગુરુર્મરિમાણુરાગેઃ, સ્તોત્ર મુચિસ્તૃત-
 મતિર્ન વિભુર્વિધાતુમ્ ॥ તીર્થેશ્વરસ્ય કમઠસ્મયધૂમ-
 કેતો, -સ્તસ્યાહમેષ કિલ સસ્તવન કરિષ્યે ॥ ૨ ॥
 સામાન્યતોડપિ તવ વર્ણયિતુ સ્વરૂપ, મસ્માદશા કથ-
 મધીશા ! ભવત્યધીશા ॥ ધૃષ્ટોડપિ કાશિકશિશુર્યાદિ
 વા દિવાંધી, રૂપ પ્રરૂપયતિ કિ કિલ વર્મરશ્મેઃ ? ॥ ૩ ॥
 મોહક્ષયાહનુભવન્નરિ નાથ ગત્યૌ, નૂન ગુણાન્ ગણ-
 યિતુ ન તત્ર ક્ષમેત ॥ કલ્યાતવાત પયસ પ્રક્ટોડપિ
 યસ્માન્, મીયેત કેન જલધે નંનુ રત્નરાશિ ॥ ૪ ॥
 અલ્પુદ્ધતોડસ્મિ તવ નાથ ! જલશયોડપિ, કર્તુ સ્તવ
 લસહસ ખયગુણાકરસ્ય ॥ બાલોડપિ કિ ન નિજબાહુ-

યુગં વિતત્ય, વિસ્તીર્ણતાં કથયતિ સ્વધિયાં ભુરાશેઃ ॥૫॥
 યે યોગિનામપિ ન યાંતિ ગુણાસ્તવેશ !, વક્તું કથં ભ-
 વતિ તેષુ મમાવકાશઃ ॥ જ્ઞતા તદેવમસમીક્ષિત કારિ-
 તેયં, જલ્પંતિ વા નિજજિરા નનુ પક્ષિણોઽપિ ॥ ૬ ॥
 આસ્તામચિંત્ય મહિમા જિનસંસ્તવસ્તે, નામાપિ
 યાતિ ભવતો ભવતો જગંતિ, તીવ્રાતપોપહૃત પાંથજના-
 ન્તિદાદે, પ્રીણાતિ પદ્મસરસઃ સરસોઽનિદ્વોઽપિ ॥ ૭ ॥
 હૃદ્વર્ત્તિનિ ત્વયિ વિભો ! શિથિલીભવંતિ, જંતોઃ ક્ષણેન
 નિખિડા અપિ કર્મબંધાઃ ॥ સર્વો ભુજંમમમયા ઈવ
 મધ્યભાગ, —મભ્યાગતે વ ડનિચંદનસ્ય ॥૮॥
 મુચ્યંત એવ મનુજઃ સહસા જિનેંદ્ર !, રાદ્રૈરૂપદ્રવશતૈ-
 સ્ત્વયિ વીક્ષિનેઽપિ ॥ ગોસ્વામિનિ સ્કુરિત તેજસિ દૃષ્ટ-
 માત્રે, ચૈરૈરિવાશુ પશવઃ પ્રપન્નાયમાનૈઃ ॥ ૯ ॥
 ત્વં તારકો જિન ! કથં ભવિતાં ત એવ, ત્વામુદ્ઘંતિ
 હૃદયેન યદુત્તરંતઃ ॥ યદ્વા દતિસ્તરતિ યજ્જલમેષ નૂન,
 મન્તર્ગતસ્ય મરૂતઃ સ કિલાનુભાવઃ ॥ ૧૦ ॥
 યસ્મિન્ હર પ્રભૃતયોઽપિ હૃત પ્રભાવાઃ, સોઽપિ ત્વયા
 રતિપતિઃ ક્ષપિતઃ ક્ષણેન ॥ વિઘ્યાપિતા હૃતભુજઃ
 પયસાઽથ યેન, પીતં ન કિં તદ્દપિ દુધૈરિવાડવેન ॥૧૧॥
 સ્વામિન્નનદય ગરિમાણુમપિ પ્રપન્ના, —સ્ત્વાં જંતવઃ
 કથમહો હૃદયે દધાનાઃ ॥ જન્મોદધિં લઘુ તરંત્યતિ-
 લાઘવેન ચિંત્યો ન હંત મહતાં યદિ વા પ્રભાવઃ ॥૧૨॥

क्रोधस्त्वया यद्दि विभो । प्रथम निरस्तो, ध्वस्तास्तदा
अत कथं किल कर्मयैरा ॥ श्लोषत्यमुत्र यद्दि वा शि-
शिरापि श्लोके, नीलद्रुमाणि विपिनानि न किं
हिमानी ॥ १३ ॥

त्वां योगिनो जिन सदा परमात्मरूप, - भवेधयंति
हृदयांषु जडशब्देषु ॥ पूतस्य निर्मल इत्यर्थे हि वा किम-
न्य, - हृदयस्य सत्त्वविपक्षं ननु कर्षिकायाः ॥ १४ ॥
ध्यानाज्जिनेश । अवतो भविनः क्षणेन, देहं विहाय
परमात्महारां प्रपद्यते ॥ तीव्रानलाहुपक्षं भावमपास्य
श्लोके, याभीकरत्वमयिरादिव धातुभेदाः ॥ १५ ॥
अत सदैव जिन यस्य विभाव्यसे त्व, भव्यै कथं
तदपि नाशयसे शरीरम् ॥ अतस्त्वं स्वप्नमथ भव्यविव-
र्त्तिनो हि; यद्दिग्रहं प्रशमयति महानुभावा ॥ १६ ॥
आत्मा मनीषिभिरयं त्वमेकं पुद्गला, ध्यातो जनेन्द्र !
भवतीह अव्ययभावः ॥ पानीयमप्यभृतमित्यनुचितं
मानं, किं नाम नो विषं विकारमपाकरोति ॥ १७ ॥
त्वामेव वीरतमसं परवाहिनोऽपि, नूनं विभो ! हरि-
हरादि-धिया प्रपन्नाः ॥ किं कायकामलिशिरीशसितो-
ऽपि शोभो, नो गृह्यते विविधवर्णविपर्ययेषु ? ॥ १८ ॥
धर्मोपदेशसमये सन्निधानुभावा, - हास्यान् जनो भवति
ते तद्दर्शयोक्तः ॥ अक्युद्मने हिनस्तां समझीरुहोऽपि,
किं वा विमोक्षमुपयानि न श्रवणोक्तः ॥ १९ ॥

समेत्य स्नात्र पीठे स्नात्रं विधाय, शांतिमुद्घोषयामि,
 तत्पूजयात्रा स्नात्रादिमहोत्सवानंतरं भित्तिं कृत्वा,
 हस्तं हत्वा निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा ॥ ॐ पुण्याहं
 पुण्याहं प्रीयतां प्रीयतां भगवतोर्हंतः सर्वज्ञाः
 सर्वदर्शिनः, त्रिलोकनाथा-त्रिलोकमहिता-त्रिलोक
 पूज्या-त्रिलोकेश्वरा-त्रिलोकेवातकराः ॥ ॐ ऋषभ,
 अजित, संभव, अलिनंदन, सुभति, पद्मप्रभ,
 सुपार्श्व, चंद्रप्रभ, सुविधि, शीतल, त्रयांस, वासु-
 पूज्य, विभल, अनंत, धर्म, शांति, कुंतु, अर, महि,
 मुनिसुव्रत, नमि, नेमि, पार्श्व, वर्द्धमानांता जिनाः
 शांताः शांतिकरा भवंतु स्वाहा. ॐ मुनयो मुनिप्रवरा
 रिपुविजय दुर्भिक्षकांतारेषु दुर्भर्गेषु रक्षंतु वा
 नित्यं स्वाहा ॥ ॐ ह्रीं श्रीं धृति मति, कीर्ति, शांति,
 पुद्धि, लक्ष्मी, मेधा, विद्यासाधन, प्रवेश, निवेशनेषु,
 सुगृहीतनामानो जयंतु ते जितेन्द्राः ॥ ॐ राक्षसी,
 भक्षि, वज्रशृंगला, वज्रांकुशी, अप्रतियका, पुष्प-
 हता, दासी, महाकासी, गौरी, आंधारी, सर्वास्त्रा,
 महाज्वाला, मानवी, वैरोद्या, अरुधुमा, मानसी,
 महा मानसी, पोलश विद्यादेव्यो रक्षंतु वा नित्यं
 स्वाहा ॥ ॐ आचार्योपाध्याय प्रभृति यातुर्वर्ण्यस्य, श्री
 श्रमणसंघस्य शांतिर्भवतु तुष्टिर्भवतु पुष्टिर्भवतु ॥ ॐ
 महाश्वेदसूर्याभारक पुंषु षडस्पति शुक्लेश्वर राहु केतु

सहिताः सद्योऽपालाः सोम, यम, वरुण, कुम्भेर, वास
 वाहित्ये २८ ह विनायकापेता ये आन्येपि आमनमर-
 क्षेत्रदेवतादयस्ते सर्वे प्रीयतां प्रीयतां, अक्षीणुकोश-
 कोष्ठागान नरपतयश्च भवन्तु स्वाहा ॥ ॐ पुत्र, मित्र,
 भ्रातृ, कलत्र, सुहृत् स्वजन, स भूषि, अधुवर्भ-
 सहिताः नित्य आभोहप्रभोहकारिणः, अस्मिन्श्च भूम-
 दलायतन निवासि साधु साध्वी श्रावक श्राविकाणां
 रोगोपयम व्याधिदुःख दुर्भिक्ष दौर्मनस्योपशमनाय
 शांतिर्भवतु ॥ ॐ तुष्टि, पुष्टि, ऋद्धि, वृद्धि, भाग्यो-
 त्सवा ॥ सहा प्रादुर्भूतानि पापानि शाम्यतु दुरितानि,
 शत्रवा परांगमुखा भवन्तु स्वाहा श्रीभते शांतिना-
 थाय, नमः शांतिविधायिने, त्रैलोक्यस्यामराधीश,
 भृङ्गटाव्यर्थिताय ॥ १ ॥ शांति शांतिकरः श्रीमान्,
 शांति दिशतु मे गुहः, शांतिरेव सहा तेषां, येषां शांति
 गृहे गृह ॥ २ ॥ उन्मृष्ट रिष्ट दुष्ट ग्रहभति दुस्वप्न
 दुर्निमित्तादि, स पाहित हित स पन्नामग्रहश्च जयति
 शांति ॥ ३ ॥ श्रीसधजगज्जनपद, राजभूषिप राज-
 सन्निवेशानाम्, गोष्ठिक पुरमुज्याणां, व्याहरणै व्याह-
 रेच्छांतिम् ॥ ४ ॥ श्रीश्रमयस वस्य शांतिर्भवतु, श्री-
 जनपदानां शांतिर्भवतु, श्रीराजभूषिपानां शांतिर्भवतु,
 श्रीराजसन्निवेशानां शांतिर्भवतु, श्री गोष्ठिकानां

શાંતિર્ભવતુ, શ્રી પારમુખ્યાણાં શાંતિર્ભવતુ ॥ શ્રી પૌર-
 જનસ્ય શાન્તિર્ભવતુ, શ્રી બ્રહ્મલોકસ્ય શાન્તિર્ભવતુ, ઓં
 સ્વાહા ઓં સ્વાહા ઓં શ્રી પાર્શ્વનાથાય સ્વાહા; એષા
 શાંતિઃ પ્રતિષ્ઠાયાત્રાસ્નાત્રા ઘવસાનેષુ, શાંતિકલશં
 શ્રુહીત્વા, હુંહમ ચંદન કર્પૂરાગુરુધુપ વાસ કુસુમાંજલિ
 સમેતઃ સ્નાત્ર ચતુષ્ઠિકાયાં શ્રી સંઘ સમેતઃ
 શુચિશુચિ પુષ્પેવસ્ત્રચંદનાભરણાલંકૃતઃ,
 પુષ્પમાલાં ઠેકુંત્વા, શાંતિમુદ્ધોષયિત્વા શાંતિપાનીયં
 મસ્તકે દામ્યમિતિઃ; નૃત્યંતિ નૃત્ય મણિપુષ્પવર્ષ,
 સૃજંતિ ભાયંતિ ચ મંગલાનિઃ સ્તોત્રાણિ મોત્રાણિ
 પઠંતિ મંગલમ્, દેવમુખ્યભાગે હિ જિનાભિષેકે ॥ ૧ ॥
 શિવમસ્તુ સર્વમંગલમ્, પરહિત નિરતા ભવંતુ ભૂત
 મણ્યાઃ; દોષાઃ પ્રયાંતુ નાશં, સર્વત્ર સુખીભવંતુ લોક
 ॥ ૨ ॥ અહં તિત્થયરમાયા, સિવાદેવી તુમ્હ
 નિવાસિની; અમ્હ સિવં તુમ્હ સિવં, અસિવોવં
 સિવં ભવંતુ સ્વાહા ॥ ૩ ॥ ઉપસર્ગાઃ ક્ષય ય
 છિદંતે, વિદ્વન્નલયઃ; મનઃ પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્ય
 જિનેશ્વરે ॥ ૪ ॥ સર્વમંગલભાગલ્યં, સર્વ કલ
 કારણમ્; પ્રધાનં સર્વ ધર્માણાં, જનં જ
 શાસનમ્ ॥ ૫ ॥

શ્રી નવસ્મરણ સંપૂર્ણમ્.

